

Гојко Лазарев
Мирољуб Мијушковић

**ПОД МАЉЕМ
ИДЕОЛОГИЈЕ**

Гојко Лазарев
судија Окружног
суда у Шапцу

Мирољуб
Мијушковић
новинар дневног
листа "Политика"¹

Гојко Лазарев
Мирољуб Мијушковић

ПОД МАЉЕМ ИДЕОЛОГИЈЕ

Издавач:

"Графика Шабац"
Шабац

За издавача:

Јовица Вуковић

Рецензенти:

Проф. др Слободан Марковић
Др Живко Топаловић

Корице и припрема:

Мирољуб Мијушковић

Штампа:

"Графика Шабац"
Шабац

Тираж:

500

ISBN 978-86-85295-28-7

Гојко Лазарев
Мирољуб Мијусковић

ПОД МАЉЕМ ИДЕОЛОГИЈЕ

Шабац, 2008.

ПРИМЕНА ЗАКОНА О РЕХАБИЛИТАЦИЈИ

Након рушења Берлинског зида 1989. године започели су процеси рехабилитације жртава политичке репресије у некадашњим државама комунизма и социјализма. У том периоду државе младих демократија прихватиле су да спроводе основне стандарде Савета Европе, дистанцирајући се од раније праксе кршења људских права. Већина их је између осталог, донела и законе о политичкој рехабилитацији жртава политичке репресије и законе о денационализацији и деконфискацији раније одузете имовине противникототалитарних режима.

У некадашњој Источној Немачкој, Мађарској, Чешкој, Словачкој, Румунији, Бугарској, Пољској, Хрватској, Македонији и Словенији увелико се примењује законодавство којим се после политичке рехабилитације, обештећују политички рехабилитована лица или њихови наследници.

Код нас је Закон о рехабилитацији, који је по својој садржини закон о политичкој рехабилитацији, донет у априлу 2006. године, а пратећи закон о денационализацији још увек није донет. Разлози за оволико кашњење у области рехабилитације жртава политичког тоталитаризма је садржан у недостатку политичке воље. Неки аутори сматрају да је осуда комунистичког режима услов потпуне рехабилитације жртава комунистичког терора. Да би жртве комунистичког терора биле рехабилитоване, неопходно је претходно се одрећи комунистичке прошлости, као што су се Немци одрекли своје нацистичке прошлости.

Међутим, за разлику од послератних Немаца, данашњи Срби неће или немају снаге да одбаце своју комунистичку прошлост.

О потреби рехабилитације политичких осуђеника и кажњеника, као једном од **важних** корака у правном савладавању ауторитарне прошлости, много се **говори**, нарочито од 1989. године, када је започет силовит процес **декомпозиције** земаља источног блока. Тај процес је тежак, сложен и болан, Јер су у претходном периоду многа лица била осуђивана мимо важећих **правних** норми или на основу нецивизацијских прописа. Основ кажњавања **била је** политика партијске државе и њена ригидна идеологија. На тај начин **жртве** политичке репресије трпеле су велику неправду, а друштву је нанета

историјска срамота. Након слома ауторитарних режима већина успешних земаља транзиције из ауторитарног у демократски поредак су успеле да пређу путем успостављања механизма владавине права и правне државе и тако да превазиђу ову историјску срамоту. Све ове државе су отвориле процесе **моралне**, политичке, правне и економске рехабилитације.

Питање правне рехабилитације се поставило, наравно и у Србији. **Правна рехабилитација у ширем смислу** је процес ублажавања последица осуђиваности (враћање новчане казне, враћање конфисковане имовине, обештећење за нарушено здравље, за прекинуту каријеру и слично). У **ужем смислу правна рехабилитација** подразумева мере које се предузимају ради укидања осуде, односно казне.

Мере које су до сада примењиване у савладавању ауторитарне прошлости у Србији указују на то да српска политичка елита није спремна за отварање према питању ауторитарне прошлости (лустрација, досијеи тајне полиције, рехабилитација, денационализација и др.). Тек 2006. године она је смогла снаге да донесе Закон о рехабилитацији, којим законом су решена питања правне рехабилитације у ужем смислу, док је решавање осталих питања, која су важна за потпуну рехабилитацију, остављено за касније.

Морална рехабилитација има већу тежину од правне рехабилитације у погледу суштине ствари, тј. осуђиваности политичког противника. Ништа не може да обезвреди тако неправедну казну као што то може да уради морална осуда њеног изрицања.

Правна рехабилитација има другачију функцију. Она служи да се са жртве политичке репресије скине знак осуђености, да се поправе, односно ублаже последице осуђиваности, односно кажњености и да се обележи разлика између права демократске државе и неправна ауторитарне државе.

Правна рехабилитација у ужем смислу означава мере које се односе на укидање осуде, односно казне. Она има повод у три појавна облика политичког неправна, која су својствена ауторитарним режимима: политичко законодавство, политичко правосуђе и кажњавање ван икаквог уређеног поступка.

Политичко законодавство проглашава криминалом оно што у правној држави представља вршење људских права. На пример, мирно демонстрирање, окупљање и удруживање ради употребе ума без злочиначких намера, изражавање мишљења, слободно кретање, прелажење државне границе и слично.

Политичко правосуђе, осим примену прописа политичког законодавства, **подразумева** употребу низа техника неспојивих са правном државом, као што **СУ монтирани** процеси, осуђивање политички неподобних лица за дела **обичног криминала**, квалификовање дела обичног криминала као **дела**

политичког криминала, фалсификовање доказа, коришћење доказа прибављених повредом људских права, прихватање за доказе онога што се по правилима правне струке не би сматрало доказима, неосновано давање теже квалификације, неосновано подвођење под тежи облик кривичног дела што онда повлачи строжију казну, изрицање непримерене врсте казне или казне несразмерне тежини, супериорни однос полиције и извршне власти према тужиоцима и судијама.

Трећи вид политичког неправда састоји се у кажњавањима из политичких мотива који немају чак ни привид судског поступка нити неког другог поступка пред административним органом у административном поступку, као што су упућивање у логор, кућни притвор, конфискација, упућивање у принудно место боравишта, присилни рад, отмица, пребијање, ликвидација. Овај вид је код нас оптерећен праксом незамисливом у правној држави, где се казне које су по својој природи и тежини кривичне, изричу ван судског поступка опремљеног процесним гаранцијама за људска права.

Мера правне рехабилитације у ширем смислу односи се на последице осуђиваности, односно кажњености. Жртве се обештећују за дискриминисање у професионалном животу, због немогућности запослења или запослења на пословима који не одговарају њиховим квалификацијама, за неостварену или прекинуту каријеру, за нарушено здравље, за претрпљене физичке болове, патње и страх. Жртвама се признаје у радни стаж време проведено у затвору. Правна рехабилитација у ширем и ужем смислу разликује се од сродних установа као што су брисање осуде из казнене евиденције, облигационо правна накнада штете.

Правна рехабилитација у ужем смислу је једна од шест инструмената којима се правно савладава прошлост политички мотивисаног осуђивања. Ту спадају још: амнестија и поништавање осуде као неспојиве са правном државом, понављање поступка, ванредно преиспитивање одлуке (заштита законитости) " накнада за неосновану осуду. Правна рехабилитација у ужем смислу потребна је упркос постојању тих других пет правних мера због тога што свака од тих мера има неку ограниченост у примени.

Амнестија је неупотребљива у случајевима када је над осуђеним казна већ извршена лишењем живота или слободе.

Проглашење путем закона, ништавим, одређених казних пресуда због њихове неспојивости са начелима правне државе, примењује се када је реч о пресудама донетим по неком закону који је толико очигледно супротан принципима правне државе, да и свака пресуда донета на основу њега могла бити само исто таква. Тако поништење законом непосредно је због индивидуалности сваког појединог случаја и због међусобне различитости догађаја.

Понављање кривичног поступка као редовно средство примењује се само **када се касније** сазнају нове чињенице и докази који би, да су употребљени у поступку, могли да утичу на пресуду. Међутим, због протеча времена, **сазнавање тих** нових чињеница и доказа ретко долази у обзир. Ове чињенице и докази могу се наћи у досијеима политичке полиције, али је то могуће тек **када се ти** досијеи отворе. Осим тога, понављање је дозвољено само у оквиру **законом** прописаног рока који су углавном истекли.

Ванредно преиспитивање казнене одлуке (захтев за заштиту законитости) је употребљиво само онда када је пресуда донета огрешењем о прописе **важеће** у време суђења, тако да се овим средством не може ништа постићи против пресуде која је била у складу са тадашњим законом ауторитарног режима, без обзира што и тај сам закон представља неправу.

Због тога правна рехабилитација у ужем смислу остаје једини лек против свих оних пресуда, неспојивих са начелима правне државе, чији се проблем не састоји у томе што жртва није могла да употреби одређене доказе, што пресуда није противна ранијем праву или што није могла да тражи и добије накнаду за неосновану осуду. Правна рехабилитација у ужем смислу означава самостално средство правног савладавања ауторитарне прошлости и употребљиво је онда када друга средства више нису употребљива.

Процес превладавања зла ауторитарне прошлости у Србији, након преврата из октобра 2000. године, се суочава са разним формама ауторитаризма, тако да је ситуација сложена. Та сложеност нарочито се види у покушајима суочавања са прошлошћу, а сви су били неуспешни:

Још увек у Србији нису започети шири процеси деконфискације и денационализације, процес приватизације је отпочео пре реституције приватне имовине, што озбиљно доводи у питање политичку вољу у погледу реституције. Комисија за истину формирана 2001. године није постигла значајније резултате. Закон о одговорности за кршење људских права (тзв. лустрационални закон) није почео да се примењује, иако је давно ступио на снагу, а ових дана понављају се покушаји за његово оживљавање. Питање отварања полицијских досијеа, као нужан услов за лустрацију и рехабилитацију, се не покреће озбиљније тако да, иако постоје пројекти закона, он није на виду вероватно због тога што би се многи припадници политичке елите препознали у досијеима.

Правна теорија је указала и на Резолуцију 1096 о мерама за разградњу бивших комунистичких тоталитарних система коју је донела парламентарна скупштина Савета Европе 27. јуна 1996. године. Према тој резолуцији процес разградње мора се засновати на принципима демилитаризације, децентрализације, демократизације, приватизације и дебиروقратизације. Циљ **Је** да се конституише пре свега путем права одговорно друштво, институције и појединци.

Политичка рехабилитација је изузетно сложен и противречан друштвени и културолошки процес и захтева велику толеранцију и спремност друштва на озбиљан разговор и објективно сагледавање како историјских, тако и укупних политичких и друштвених односа. Само у стабилним друштвима, са изграђеним високим нивоом политичке културе, рехабилитација може бити обављена без великих и драматичних сукоба. Да ли смо ми данас довољно спремни за овај сложени и мукотрпни друштвени процес?

Доношење Закона о рехабилитацији, као основном формалном предуслову за исправљање великих историјских неправди, само је први корак у овом изузетно важном процесу. Рехабилитацији политичких осуђеника није претходила много значајнија делатност-реафирмација и враћање у наш културни и јавни живот оних људи који су иза себе оставили значајно научно и литерарно дело. Изостала је она врста културолошке и цивилизацијске рехабилитације значајних стваралаца и њиховог дела. И оно што је досад урађено - више је резултат активности усамљених појединаца и њихове изоловане тежње да изузетно значајни ствараоци добију у нашој културној јавности своје давно заслужено место.

Међутим, изостала је озбиљна и систематска делатност на афирмацији наше политичке традиције. Без рехабилитације, која ће се пре свега одвијати у простору културе и успостављању истинског система вредности, политичка рехабилитација ће остати на површини и неће имати стварног значаја за демократизацију друштва.

Гојко Лазарев

САДРЖИНА ЗАКОНА О РЕХАБИЛИТАЦИЈИ И КРИТИКА ЊЕГОВИХ ОДРЕДАБА

У току 1992. године код нас је радна група коју је предводио професор Момчило Грубач сачинила предлог закона о политичкој рехабилитацији који није прихваћен и све до 2001. године овај идеја је била замрзнута. Након тога поново је професор Момчило Грубач формирао екипу која је дорадила наведени текст, али он није усвојен у Савезном парламенту. Центар за унапређење правних судија формирао је 2002. године и 2003. године радну групу у којој су били професори Владимир Водинелић, Наташа Мрвић-Петровић, Небојша Шаркић и Латинка Перовић, која је сачинила модел Закона о рехабилитацији, који је на свеобухватан начин обрадио питање политичке рехабилитације и упућен републичком и савезном правосудју, али уместо предложених текстова донет је Закон о рехабилитацији који је у старту изазвао бројне недоумице.

Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 17. априла 2006. године донела је Закон о рехабилитацији, који је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Србије, тј. на дан 25. априла 2006. године. Овај закон има свега 9 чланова, што је одмах на почетку примене, изазвало критику од стране стручне јавности, пошто су сви други закони о рехабилитацији, донети у земљама југоисточне Европе, значајно обимнији.

У члану 1. овог закона прописује се да се овим законом уређује рехабилитација лица, која су без судске или административне одлуке, или судском или административном одлуком, лишена, из политичких или идеолошких разлога, живота, слободе или неких других права, од 6. априла 1941. године до дана ступања на снагу овог закона, а имала су пребивалишта на територији Републике Србије. Стручна јавност је одмах указала на то да, према овој одредби, право на рехабилитацију зависи од тога да ли је неко био лишен живота, слободе или неког другог права из политичких или идеолошких разлога, да ли је над њим извршен прогон или неправда и да ли **је био** жртва прогона или насиља, при чему ни на који начин није конкретизована ниједна од тих кључних категорија (политички разлог, **идеолошки** разлог, прогон, неправда, насиље), од чијег тумачења зависи ко ће **бити**, а **ко** неће **бити** рехабилитован. Пошто је сваки правни поредак израз

неке политике и идеологије, онда свака осуда и кажњавање јесте конкретизација неке политике и идеологије, тако да би свака могла бити проглашена ништавом. Због тога се чини да је неодређеношћу одредаба овог закона отворен простор за утицај дневне политике на правно одлучивање по Закону о рехабилитацији, чиме би неспорни стандарди људских права и правне државе могли бити доведени у питање.

Критеријум за рехабилитацију који недостаје Закону о рехабилитацији требало би да буде то да ли би или не би они, који захтевају рехабилитацију, да су данас осуђени или кажњени, били осуђени или кажњени и то исто тако осуђени или кажњени.

Поводом одредбе чл. I. овог закона поставило се питање од чијих се одлука врши рехабилитација, да ли је реч о рехабилитацији само од одлука домаће државе или би суд могао рехабилитовати и од одлука било које друге државе, пошто у закону не постоји изричито одговор на то питање. Једино логичан одговор је да држава рехабилитује од својих аката. Једна држава не рехабилитује од аката других држава.

Међутим, ситуација је другачија ако је држава раније била чланица сложене државе, чија је она сада наследница, а сложена држава је имала органе који су били надлежни у свим државама чланицама. Од својевремених аката те и такве, сада више непостојеће, сложене државе, и у том смислу, сада, друге државе, може да рехабилитује свака бивша чланица, а сада њена следбеница. Ти органи су уједно били и њени, па се не ради о рехабилитацији од одлука органа друге државе. О овим питањима биће још речи у трећем делу, који се односи на судску праксу.

На нарочито критичан став наишла је одредба чл. 1. овог закона према којој се рехабилитација врши закључно са даном ступања на снагу овог закона. Рехабилитација је инструмент правног савладавања ауторитарне прошлости, рехабилитују се они који су у ауторитарном режиму били жртве политичке репресије заоденуте у правосудну форму. Према наведеном пропису произилази да у нашем правосудном систему има монтираних процеса, повреде људских права, претераних казни и на дан доношења закона, дакле 17. априла 2006. године па и на дан ступања на снагу овог закона, 25. априла 2006. године. Ова одредба је вероватно резултат грубог немара предлагача, односно доносиоца закона, с обзиром на то да као крајњу временску границу настанка пресуда које се могу преиспитивати треба узети време престанка ауторитарног режима, а то је моменат у 2001. години када је престала кохабитација са политичким носиоцима ауторитарног режима, пораженог на изборима од 24. септембра 2000. године и на неки начин уклоњеног 5. октобра 2000. године.

Против пресуда донетих по престанку политичке кохабитације са **носиоцима** претходног режима и онако се може борити расположивим **инструментима** правне државе: редовним или ванредним правним средствима предвиђених законом, који уређују кривични поступак. У ауторитарном **систему** та средства нису практична нити ефикасна: ако постоји заинтересованост режима да осуди или казни некога, из политичких или идеолошких разлога, безизгледно је да се користи тим средствима, а ауторитарни режим траје редовно довољно дуго, да још за његовог трајања, истекну рокови у којима се та средства једино могу употребити, тако да је жртва у часу обарања режима већ изгубила могућност да се послужи правним средствима. Због тога и јесте потребна рехабилитација, увек кад не постоји могућност да се употребе редовни и ванредни правни лекови против таквих одлука. Ако систем више није ауторитаран ни правосуђе политичко, какви они више сигурно нису у Србији, ничим се не може оправдати то да се против садашњих, односно одлука до 25. априла 2006. године, може поднети захтев за рехабилитацију.

Право на рехабилитацију у смислу наведеног прописа имају лица која су имала пребивалишта на територији Републике Србије. На тај начин право на рехабилитацију није дато жртви као жртви, већ само некадашњој домицилној жртви, што је противно природи ствари, будући да је жртва, жртва, због онога што јој је учинила ауторитарна власт, а не због места пребивалишта. Због тога изгледа да је закон учинио једну неразумну разлику између разних жртава на основу једног небитног својства што је супротно забрани дискриминације, забрани да се међу људима који су у истом положају, праве разлике само на основу тога што имају или немају неко лично својство.

У чл. 2. Закона о рехабилитацији прописано је да захтев за рехабилитацију може поднети свако заинтересовано физичко или правно лице и да право на подношење захтева не застарева. И ово питање је наишло на критику стручне јавности с обзиром на то да рехабилитација није обавеза него право, тако да док је жртва жива нико, осим ње, не може захтевати њену рехабилитацију, већ тек кад умре, одређени круг лица, која имају право на пијетет, стиче активну легитимацију да захтева њену рехабилитацију. Закон је игнорисао неопходну разлику између правног режима рехабилитације за живе жртве и правног режима рехабилитације за умрле жртве.

Рехабилитацијом се задире у приватност жртве тако да се може сматрати да је интерес жртве да не тражи рехабилитацију легитиман.

У Чл. 3. Закона о рехабилитацији предвиђено је да се захтев подноси Окружном суду према пребивалишту, односно седишту подносиоца захтева или месту где је извршен прогон или неправда. Захтев садржи личне податке лица чија се рехабилитација захтева и доказ о оправданости захтева. Уколико подносилац захтева није у могућности да поднесе доказе о оправданости

захтева, тада се уз захтев подноси опис прогона или насиља са подацима који могу послужити за ближу идентификацију жртве и догађаја. Поступак рехабилитације и прибављање доказа ослобођено је свих такси и трошкова

У чл. 4. овог закона предвиђено је да суд одлучује у већу састављеном од три судије у јавном поступку при чему суд прибавља потребна документа и податке од надлежних државних органа и организација који су дужни да их на захтев суду доставе у року од 60 дана. Образложеним решењем суд усваја или одбија захтев за рехабилитацију.

Уколико надлежни државни органи и организације не поступе по захтеву суда и у року од 60 дана не доставе документа којим располажу, суд је овлашћен да, сходном применом одредбама чл. 234. и 235. ЗПП, истима изрекне новчане казне због недостављања исправа.

У чл. 5. је прописано да решењем којим усваја захтев за рехабилитацију суд утврђује да је одлука, која је била донета против рехабилитованог лица, ништава од тренутка њеног доношења и да су ништаве све њене правне последице, укључујући и казну конфискације имовине, тако да се рехабилитовано лице сматра неосуђиваним.

Кад судска или административна одлука није била ни доношена, суд у решењу којим се усваја захтев за рехабилитацију, утврђује да је рехабилитовано лице било жртва прогона и насиља, из политичких или идеолошких разлога.

У чл. 6. овог закона прописује се да на решење о одбијању захтева за рехабилитацију може да се изјави жалба Врховном суду Србије у року од 30 дана од дана пријема решења и да Врховни суд одлучује о жалби у већу од 5 судија.

У чл. 7. овог закона прописано је да ће се право на накнаду штете и право на повраћај конфисковане имовине рехабилитованог лица уредити посебним законом. Ова одредба је декларативног карактера и на основу ње се може јасно закључити да се законодавац определио за правну рехабилитацију у ужем смислу. Држави не може да се наметне обавеза да спроведе реституцију и накнаду штете од аката који су предходили времену ступања на снагу Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (Европски суд за људска права у Стразбуру случај бр.41510/98). Међутим држава својим понашањем може сама себи да створи такву обавезу ако је својим поступцима створила код грађана оправдано очекивање да ће реституција и обештећивање бити спроведени. (У случају истог суда Bromiowski против Полске 31443/96 од 22.6.2004.године). Држава Србија је тако основано очекивање створила тиме што је донела: Закон о приватизацији, којим је формиран фонд за обештећење, Закон о пријављивању и евидентирању одузете

имовине, којим је одређен рок за пријављивање захтева за враћање односно обештећивање за одузету имовину, Закон о враћању имовине црквама и верским заједницама, Уредбу о стављању на увид одређених досијеа вођених о грађанима Републике Србије у Служби државне безбедности од 31.5.2001.године, а осим тога Републичка влада усвојила је у мају 2007. године предлог Закона о денационализацији и грађевинском земљишту, који регулише питање реституције и накнаде штете и упутила га на усвајање Народној скупштини.

Према одредби чл. 8. овог закона министарство надлежно за правосуђе, по службеној дужности, објављује имена и податке о рехабилитованим лицима у Службеном гласнику Републике Србије, сваког месеца, што кад се повеже са претходним разматрањима, значи да се законодавац определио да игнорише право на приватност, које је увек било уставна категорија, а и заштићена многобројним међународним конвенцијама и домаћим законима. Суштина права на приватност је пре свега у томе што други немају право да знају оно што их се не тиче и да се у то не мешају. Због тога жртва има право да се њено име и подаци о рехабилитацији објављују само уз претходну сагласност жртве.

Пошто законодавац није одредио врсту поступка за примену овог закона то је на Општој седници Врховног суда Србије 17. маја 2006. године усвојен Начелни став који гласи: **"О захтеву за рехабилитацију по Закону о рехабилитацији који је ступио на снагу 25. априла 2006. године Окружни суд одлучује сходном применом општих правила ванпарничног поступка"**.

Овај начелни став Опште седнице Врховног суда за сада је издржао пробу времена, а да ли ће тако бити и даље то ћемо видети у будућности.

Грађанско одељење Врховног суда Србије усвојило је правни став на седници од 13. јуна 2006. године који гласи: **"Поступак по Закону о рехабилитацији је једностраначки. Изузетно првостепени суд може признати својство учесника у поступку физичком или правном лицу, који имају правни интерес да учествују у поступку"**.

При томе је Грађанско одељење пошло од тога да у поступку рехабилитације постоји однос орган-странка, о чијем се праву одлучује, па се законодавац одлучио да судови поступају по угледу на комисије (троје судија професионалаца), поверавајући поступак суду као независном и непристрасном држаном органу, чија одлука у начелу има већи ауторитет. Осим тога између заинтересованог лица са једне стране и државе са друге стране, нема конфликта и сукоба интереса, јер држава жели да рехабилитује грађане који су били жртве политичких и идеолошких закона.

Присталице другог схватања, који су у бројној мањини, сматрају да поступак мора бити двостраначки, имајући у виду значај поступка и да ће примена закона у будућности произвести значајан имовинске ефекте чији је обим у овом тренутку тешко предвидети.

Закон није решио питање делимичне рехабилитације, која постоји у случају када је једно исто лице потребно рехабилитовати због једног разлога, а није га могуће рехабилитовати у преосталом делу због тога што у том делу би и данас био осуђен или административно кажњен. У предмету Окружног суда у Шапцу Рех.7/06 извршена је потпуна рехабилитација 8 лица која су пресудом Окружног суда области београдске у Београду К. 171/51 од 29. јуна 1951. године оглашени кривима и осуђени за оснивање политичке организације али и за држање оружја и муниције и то карабина, пиштоља и ручне бомбе. Кривично дело неовлашћено држање оружја је и у то време било предвиђено као кажњиво дело, али је Окружни суд ова лица рехабилитовао и у односу на то кривично дело, налазећи да су изречене казне лишења слободе, од 5 година и теже, биле непримерено високе и да им је циљ био одмазда према лицима, чија се рехабилитација тражи и застрашивање других грађана. што је неприхватљиво као сврха кривичних санкција.

Закон није на доследан начин решио питање потпуне рехабилитације укључујући и накнаду штете. У чл. 5. је предвиђено да решење којим усваја захтев за рехабилитацију суд утврђује да је одлука, која је била донета против рехабилитованог лица, ништава од тренутка њеног доношења и да су ништаве све њене последице укључујући и казну конфискације имовине, а у чл. 8. се наводи да ће право на накнаду штете и право на повраћај конфисковане имовине рехабилитованог лица бити уређено посебним законом. Ово је неадекватно решење, јер питање накнаде штете морало је бити регулисано овим законом. Лице које је било прогањано из политичких или идеолошких разлога мора, осим политичко-правне рехабилитације доживети и одређену сатисфакцију у виду накнаде штете. Штета може бити и минимална, али је нужно да буде досуђена. Исто право мора да се призна и блиским сродницима лица која су у наведеним прогонима лишена живота. Питање деконфискације имовине је још теже питање јер би умногоме оптеретило буџет, а мора бити решено паралелно са проблемом денационализације. Конфискација имовине је у периоду након Другог светског рата била споредна казна и обично се изрицала за најтежа кривична дела уз смртну казну или уз лишење слободе. Неке аутори оправдавају то што се законодавац определио за варијанту да ће питање конфисковане имовине решити заједно са питањем денационализације.

У вези неких дилема које су се појавиле у примени Закона о рехабилитацији Врховни суд Србије се већ изјаснио у својим одлукама. Тако је у свом решењу Рех. 1/06 од 23. новембра 2006. године заузео став да домаћи, српски суд не би могао утврђивати ништавост одлука судова из других држава

(апсолутна ненадлежност). Чак и да је предлагач у време прогона имао пребивалиште на територији Републике Србије, српски суд не може утврђивати ништавост судских одлука или одлука државних органа са територије сада других држава, јер би се то противило територијалном принципу важења закона и осталим обележјима, својствима и последицама института рехабилитације садржаним у важећем закону.

Када је домаћа држава раније била чланица, сада непостојеће, друге сложене државе, а потом постала самостална држава, следбеница те непостојеће сложене државе, која је као таква имала своје органе, који су били надлежни на територији целе сложене државе, тада држава следбеница може да рехабилитује и од одлука органа те некадашње сложене државе у чијем је саставу била. У супротном, жртве органа такве државе не би имале нигде и никакво право на рехабилитацију. У том смислу постоје одлуке више Окружних судова у Србији у којима су рехабилитована лица осуђена пред војним судовима, због кривичног дела непријатељство пропаганде, а при томе се ти војни судови не налазе сада на подручју Републике Србије, већ се налазе у другим државама следбеницама СФРЈ, а у којима су захтеви за рехабилитацију усвојени, а војни судови третирани као домаћи органи, при чему су осуђена лица, у време пресуђења, имала пребивалиште у Србији.

Један од основних проблема у примени овог закона је изостанак законског мерила за рехабилитацију и законска употреба неодређених појмова што рађа правну несигурност. Решење о усвајању или одбијању захтева за рехабилитацију требало би темељити на поређењу поступања према подносиоцу захтева за рехабилитацију из прошлости, са поступањем према њему какво би оно било, применом стандарда људских права и принципа правне државе.

Објављивање имена и података о рехабилитованом лицу у Службеном гласнику, без сагласности рехабилитованог лица, односно његових наследника, представља повреду његовог загарантованог права на приватност. С обзиром на постојање колизије Закона о рехабилитацији, са законима који гарантују право на приватност, ова ситуација може се превазићи тражењем сагласности за објављивање, која у највећем броју случајева и постоји, јер се већ у самим захтевима тражи објављивање позитивног решења о рехабилитацији.

За првих годину дана примене Закона о рехабилитацији, може се рећи да је на Јпре, наступио период у коме окружни судови нису поступали по поднетим захтевима све негде до септембра 2006. године, пошто до тада није било јасно по којим правилима поступка ће поступати и да ли се ради о једностраначком или двостраначком поступку. Као што је напред изнето то питање је Врховни суд на Општој седници и седници Грађанског одељења разрешио у мају и Јуну 2006. године, али тек у септембру 2006. године окружни судови су

узнати са овим ставовима Врховног суда, тако да је онда почела озбиљнија примена овог закона.

Међу првим предметима, у нашој судској пракси, је предмет **рехабилитације** пок. Николе Деспотовића бив. из Шапца код Окружног суда у Шапцу.

Правоснажним решењем од 3.11.2006. године усвојен је захтев за рехабилитацију пок. Николе Деспотовића бившег из Шапца, па је:

1. УТВРЂЕНО да је он 27. августа 1943. године, лишен живота од стране такозване четничке летеће тројке, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот,
2. УТВРЂЕНО је да је правоснажни закључак Среског суда у Шапцу Р.бр. 142/46 од 17.04.1946. године, којим је конфискована имовина именованог, којим закључком је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, ништав од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице.

У току доказног поступка утврђено је да је именовани у току Другог светског рата 27.8.1943. године, лишен живота од стране такозване летеће четничке тројке без одлуке суда и без спроведеног поступка, као цивил, вероватно због тога што није обезбедио тражену новчану суму, дакле из идеолошко политичких разлога, као лице које не испуњава захтеве ове организације, па је на основу тога суд закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља и да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији. При томе је суд пошао од тога да право на живот сваке особе је заштићено законом и да је у критично време неко лице могло бити намерно лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин, за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају именовани је лишен живота без спровођења поступка и без одлуке суда као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других, који не би испуњавали финансијске захтеве четничке организације које није испунио ни он.

У доказном поступку је такође утврђено да је правоснажним закључком Р.бр. 142/46 од 17.4.1946. године, одлучено да се по основу конфискације у својину ФНРЈ пренесе покретна и непокретна имовина пок. Николе Деспотовића који је именован као народни непријатељ, при чему није вођен никакав поступак у коме би се утврдило да ли је он народни непријатељ или не, већ је само од стране Градског народног одбора у Шапцу предложено да се изврши конфискација именованог, који је означен као народни непријатељ. Ознака "народни непријатељ" била је резултат самовоље система власти, његове ауторитарне природе и опште познате потребе да се формирају основи за

стварање комунистичко - социјалистичког система производње, између осталог и преношењем приватне својине у државну, односно у друштвену својину, одузимањем имовине од класних непријатеља, велпоседника, капиталиста, трговаца и других, дакле из идеолошко политичких разлога. Због тога је Окружни суд закључио да Никола Деспотовић није био никакав народни непријатељ већ цивилна жртва рата, кога је комунистичка власт, после Другог светског рата, сматрала класним непријатељем, пошто није био припадник радничке класе, већ припадник супростављене капиталистичке класе, као трговац, тако да није било основа за конфискацију према чл. 28 Закона о конфискацији, који је важио у критично време. Пошто је конфискација спроведена из идеолошко политичких разлога, то је Окружни суд закључио да је тиме повређено право на имовину покојног Николе Деспотовића, па је захтев за његову рехабилитацију усвојен и утврђено је да је овај закључак Среског суда ништаван од момента доношења и да су ништаве све његове правне последице.

Овај предмет је специфичан по томе што је рехабилитовано лице чије је право на живот повређено за време рата а право на имовину после рата, тако да се он појављује као жртва две идеологије.

Код истог суда у првих годину дана решено је још неколико захтева за рехабилитацију поводом повреде права на живот у периоду 1944/1945. године. Иако се правна наука залагала за то да се Закон о рехабилитацији не може односити на ратно време већ само на период мира, ипак је његова практична примена показала оправданим решење из закона да се он примењује у периоду који почиње 6. априла 1941. године. Ово због тога што су у Србији већ за време рата формирани супротстављени делови српског народа, која подела траје до данашњег дана. Нарочито интересантан период је од 1944. године када се партизански покрет масовније појављује у Србији, па до 1953. године. Садашња истраживања која су објављена у научним књигама говоре о томе да је у периоду од 1944. године до 1953. године било око 65.000 жртава репресије. Међу њима половину чине Мађари и Немци у Војводини који су убијани без милости. Мало њих је успело да се спасе. Кроз затворе и у наведеном периоду је прошло око 200.000 људи, мада би тај број могао да буде много већи, пошто су многи ухапшени без икаквих писмених одлука. Оптужнице су биле штуре и непрецизне: народни непријатељ, противи се народно-ослободилачком покрету, организовање противдруштвеног уређења, организовање групе за преврат и слично. Они који су избегли стрељање, као специјалну награду, добијали су одлазак на Сремски фронт, где су ипак имали неку шансу да преживе.

Револуција која је спроведена у том периоду имала је три етапе. Власт се са државним непријатељима разрачунавала циклично. Прво су се обрачунавали са политичким партијама и лидерима који су били ван фронта 1944. године. У другом кораку су разбијањем и фузионисањем уништавали странке блиске по

политичком опредељењу, а у трећем кругу чистили су сопствене редове. Занимљиво је да парламентарни систем у Србији никада није укинут "<Je jige", већ само "cle Gaslo". Период функционисања ОЗНЕ, при крају рата и Службе државне безбедности, на почетку мира, остале су под велом тајне и тек отварањем њихових архива добићемо коначну и јасну слику о размерама репресије. Један део њихових архива предат је Архиву Србије, али је још увек ван опште употребе, пошто у архиву не показују нарочиту спремност за отварање ове архивске грађе према јавности, иако један део достављају судовима поводом захтева за рехабилитације информбироаца.

Према истраживањима магистра Срђана Цветковића, на Дедињу је ликвидирано 900 људи у јесен 1944. године, а у самом Београду, у целини посматрано, око 10.000 људи, док је тај број у односу на Србију, ван Војводине, 30.000 људи.

У доста предмета, покренутим по захтевима за рехабилитацију, лица која су ликвидирана од стране партизанског покрета или народне милиције, може се јасно утврдити да се ради о ратном злочину извршеном од стране припадника партизанског покрета, односно припадника државних органа према цивилима, па је то први пут да се пред нашим судовима на одређени начин истражује питање ратних злочина победника из Другог светског рата. Из тих предмета јасно може да се види да су они који су били на високим функцијама у ОЗН-и, УДБ-и, Комунистичкој партији Југославије, војсци, чинили организовано ратне злочине и да су они који су највише злочина учинили направили најквалитетније политичке каријере. Са правом се за њих може рећи да су били припадници организоване криминалне групе за вршење злочина.

Предмети који се односе на рехабилитације жртава из овог периода, могли би да послуже надлежном јавном тужиоцу за ратне злочине да отвори поступак прикупљања доказа против оних извршилава који су данас живи, а имали су значајну улогу у припремању, организовању и извршењу злочина.

Гојко Лазарев

СУДСКА ПРАКСА

За потребе ове књиге делимично су прегледани предмети у Окружним судовима у Београду, Сремској Митровици, Ваљево и Шапцу и Врховном суду Србије у Београду.

У **Окружном суду у Београду** у 2006. године примљено је 352 предмета а у првих 5 месеци 2007. године још 181 предмет тако да је укупно примљено 533 предмета. Из 2006. године је решено 70 предмета а из 2007. године 9 предмета, тако да је укупно решено 79 предмета. Највећи део захтева за рехабилитацију је усвојен а има и случајева да су захтеви одбијени пошто се није радило о повреди права из политичких и идеолошких разлога. На почетку рада формирано је 9 мешовитих већа састављених од судија кривичара, парничара и из управне материје а касније је тај број већа проширен на укупно 11 већа. Сарадња са државним органима је задовољавајућа. Структура предмета је разноврсна пошто се рехабилитација тражи због повреде права на живот, слободу кретања, слободу изражавања, имовину и друго. Предмети по захтевима за рехабилитацију фоксдојчера због боравка у логорима после Другог светског рата су нерешени.

Решењем овог суда Рех. 146/06 од 17.10.2006. године, усвојен је захтев Нинчић Споменке и других, за рехабилитацију пок. Нинчић Момчила **рођеног** 09.08.1876. године, у Београду, од оца Арона и мајке Паулине, **умрлог** у Лозани, 23.12.1949. године, па је утврђено да је пресуда Врховног суда ФНРЈ - Војно веће, Суд.бр.1/46 од 15.07.1946. године, у односу на **осуђеног**, ништава од тренутка њеног доношења и да су ништаве све њене правне последице укључујући и казну конфискације имовине, а рехабилитовано лице пок. Нинчић Момчило, сматра се неосуђиваним. При томе је веће дало изванредну аргументацију којом се руководио приликом доношења овакве одлуке. Пок. Нинчић Момчило оглашен је кривим заједно са другим оптуженим, Драгославом Михајловићем, Слободаном Јовановићем и другима да је као министар у влади, за време Другог светског рата подстрекавао и политички помагао оптуженог Драгослава Михајловића, у **борби против** ослободилачких снага у Југославији и осуђен на лишење слободе са принудним радом у трајању од 8 година, уз губитак политичких и **ПОЈединих грађанских** права у трајању од 5 година и конфискацијом

целокупне имовине и губитак држављанства. Из пресуде се види да је пок. Нинчић Момчило осуђен за политичку, пропагандну и материјалну подршку избегличке владе антикомунистичким снагама у земљи, које су биле у сукобу са Партизанским одредима и јединицама Народно-ослободилачке војске. Такав сукоб је у суштини имао све карактеристике грађанског рата у којем се изводила револуција.

Овакво деловање пок. Нинчић Момчила косило се са идеологијом чије су присталице у грађанском рату однеле војно политичку победу. Због тога, по схватању Окружног суда у Београду, сада пок. Момчило Нинчић није осуђен као народни непријатељ и сарадник окупатора јер то није ни био, већ као присталица другачијих политичких идеја за које се залагао као члан краљевске владе у емиграцији, у грађанском (класном) сукобу, због чега су испуњени услови из чл. 5 Закона о рехабилитацији.

Решењем истог суда Рех. 347/06 од 27.4.2007. године, усвојен је захтев за рехабилитацију и утврђено је да је пок. Милутин Филимоновић рођен 1904. године у селу Грабовац Општина Обреновац, од оца Михајла и мајке Јованке, стрељан дана 3.8.1942. године у логору Бањица у Београду, био жртва прогона и насиља из политичких и идеолошких разлога. Из образложења произилази да је пок. Милутин Филимоновић био комуниста и партизан те да су га четници пријавили Немцима који су га по хапшењу пребацили на логор у Бањицу, где је и стрељан.

Овакво решење свакако ће произвести полемике у стручној јавности, због тога што интенција законодавца сигурно није била да се рехабилитују лица која су страдала од стране окупатора и њихових сарадника у логорима а који су због тога страдања уживали поштовање и почаст у послератном друштву. Рехабилитација је намењена онима који су означени као народни непријатељи, страдали су у рату или после њега а задржали су тај статус народног непријатеља тако да нису уживали никакво поштовање у друштву.

У **Окружном суду у Ваљеву** у 2006. години примљено је 23 предмета а за 5 месеци 2007. године још 28 предмета тако да је укупно примљено 51 предмет. Од тога је решено 16 предмета из 2006. године и 7 предмета из 2007. године, укупно 23 предмета и у свим предметима захтеви за рехабилитацију су усвојени. Остало је нерешено 7 предмета из 2006. године и 21 предмет из 2007. године. У суду су формирана 2 већа мешовитог састава која ефикасно поступају. Структура предмета је слична као и у Окружном суду у Београду тако да има захтева за рехабилитацију поводом повреде права на живот, слободу кретања, слободу изражавања, имовину и слично.

Окружни суд у Ваљеву је донетим решењима којима су усвојени захтеви за рехабилитацију дао изванредан допринос законској празнини у погледу разлога за рехабилитацију који су, како је напред речено, доста неодређени и непрецизни.

Својим решењем Рех. 2/06 од 26.2.2007. године, тај суд је усвојио захтев за **рехабилитацију** Божидара Симића из села Гуњевца СО Уб, рођен 29.1.1925. године. који је захтев лично поднео па је утврдио да је правоснажна пресуда **Војног** суда у Новом Саду Су. 15/49 од 21.4.1949. године, којом је Биждар **Симић** оглашен кривим због кривичног дела непријатељске пропаганде из чл. 9. Закона о војним кривичним делима против народа и државе, због којег је осуђена на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 8 година и уједно губитком грађанских права у трајању од 3 године и казном губитка чина заставника, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде, тако да се именовани сматра неосуђиваним.

Из образложења се види да је пресудом Војног суда Божидар Симић оглашен кривим због тога што је износио своје мишљење у погледу сукоба наше земље са остатком комунистичког света поводом Резолуције Информбироа. Суд је правилно закључио да је пресуда Војног суда донета из идеолошкој политичких разлога, како би се политички неистомишљеник прогласио за посебно опасан по народ и државу и као такав уклонио из политичког живота. Предлагач је изложен осуди и тортури за време издржавања казне искључиво за изнето мишљење које представља његово уставно право, загарантовано и повељом УН, због чега је Окружни суд у Ваљеву нашао да је пресудом Војног суда повређено његово право на слободу изражавања и слободу кретања, због чега је усвојен захтев за рехабилитацију.

Исти суд је решењем Рех.бр. 22/06 од 26.3.2007. године, усвојио захтев за рехабилитацију пок. Косанић Станисава из Стубленице СО Уб, где је и рођен 19.5.1910. године од оца Милисава и мајке Даринке, у истом месту је и умро 17.8.1993. године, па је утврђено да је правоснажна пресуда Среског суда у Убу К. 480/49 од 3.9.1949. године, којом је Косанић М Станислав осуђен на казну лишења слободe у трајању од 3 године са принудним радом и споредном казном конфискације целокупне имовине, ништава од тренутка њеног доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде. Из образложења се види да је именовани осуђен због тога што није испоручио државним откупним предузећима, на име обавезног откупа, одређене количине пољопривредних производа. Окружни суд у Ваљеву је заузело правилан став да је пок. Станислав осуђен из идеолошко политичких разлога, пошто није испунио обавезу пољопривредних производа у несразмерно малој количини, у односу на његову укупну обавезу. И конфискација његове имовине је изречена из идеолошко политичких разлога пошто је она последица кривичне осуде а имала је за циљ формирање друштвене односно државне својине.

У **Окружном суду у Сремској Митровици** у 2006. години примљено је 15 предмета а првих 5 месеци 2007. године још 4 предмета тако да је укупно у раду 19 предмета и ниједан од примљених предмета није решен. Годишњим распоредом рада формирано је онолико већа колико има судија тако да је

сваки судија добио по један или два предмета што је и вероватно разлог неефикасног поступања по захтевима за рехабилитацију.

У **Окружном суду у Шапцу** у 2006. години примљено је укупно 61 предмет од тога је решено 41 предмет а нерешено 20 предмета. Структура решених предмета је таква да је у 5 предмета поступак обустављен а у 36 предмета захтеви за рехабилитацију су усвојени тако да није било одбијања захтева.

У првих 5 месеци 2007. године примљено је укупно 23 предмета, од тога је 12 предмета решено, усвајањем захтева за рехабилитацију, а 11 предмета је остало нерешено.

Дакле, укупно је за годину дана примљено 84 предмета, решено је 53 предмета а остало је нерешених 31 предмет.

У поступцима рехабилитације у овом суду поступа једно мешовито веће судија.

Укупно је рехабилитовано 51 лице, од тога 14 лица због повреде права на живот:

пок. Павле Куртовић, бивши из Шапца, апотекар

пок. Александар Бучин, бивши из Шапца, грађевински инжењер и предузимач

пок. Живојин Ђукић, бивши из Крнића, пољопривредник

пок. Милорад Бељић, бивши из Липолиста, пољопривредник

пок. др Данило Цигановић, бивши из Шапца, гинеколог

пок. Никола Цигановић, бивши из Шапца, матурант гимназије

пок. Никола Деспотовић, бивши из Шапца, трговац

пок. Ђорђе Петровић, бивши из Прхова, трговац

пок. Катица Петровић, бивша из Прхова, домаћица

пок. Светислав Јеринић, бивши из Лознице, председник Општине

пок. Јосип Ловрин, бивши из Шапца, жандарм

пок. Будимир Протић, бивши из Беле Цркве, пољопривредник

пок. Драгутин Драгашевић, бивши из Шапца, опанчар

пок. Милан Милановић, бивши из Шапца, жандарм

18 лица због повреде слободе изражавања, 8 лица због повреде слободе кретања, 7 лица због повреде права на имовину и 4 лица због повреде права на националну част.

Решењем Окружног суда у Шапцу Рех. 2/06 од 7.12.2006. године, усвојен је захтев за рехабилитацију пок. Павла Куртовића, бившег из Шапца, ул. Карађорђева број 39, рођен 1887. године, од оца Косте Куртовића и мајке Данице, рођене Пирошки, па је:

- 1. УТВРЂЕНО** да је пок. Павле Куртовић, дана 27. октобра 1944. године, лишен живота, у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот и
- 2. УТВРЂЕНО** да су: правоснажни закључак Среског суда у Шапцу Р.бр. 97/46 од 23.3.1946. године, измењен и допуњен правоснажним закључком Среског суда у Шапцу Р.бр. 97/46 од 28. новембра 1946. године, којима је конфискована имовина пок. Павла Куртовића, којим закључцима је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Павла Куртовића, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Из образложења произилази да је Павле Куртовић лишен слободе 24.10.1944. године, сутрадан пошто су јединице НОВ и ПОЈ ушле у Шабац, а после само три дана је ликвидан без одлуке суда и вођења поступка тако да је страдао као цивил, жртва прогона и насиља из идеолошко политичких разлога чиме је повређено његово право на живот. У локалном листу "Глас Подриња" број 5. који је изашао 27. децембра 1944. године објављено је саопштење Подручног већа војног суда корпусне војне области за западну Србију у којој пише између осталог да је Павле Куртовић осуђен на казну смрти стрељањем због тога што је 1941. године својим пуним потписом поднео пријаву против 8 грађана града Шапца Гестапоу, називајући их комунистима, па су ти грађани ухапшени и прогањани, а што је утврђено признањем оптуженог. Ово саопштење Војног суда је лажно због тога што је на основу историјских докумената утврђено да је овај суд на подручју Шапца почео са радом у децембру 1944. године, а да је Павле Куртовић ликвидан знатно пре тога, тако да се није могао водити поступак против мртвог човека. Ово је још један доказ да је дивље чишћење, класних и идеолошких непријатеља, вршено од стране комуниста у првим данима уласка оружаних формација у ослобођене градове а да су касније фабриковане лажне пресуде, пре свега из пропагандних разлога, како би се становништво застрашило и држало у послушности.

Решењем Окружног суда у Шапцу Рех. 1/07 од 27. априла 2007. године, усвојен је захтев за рехабилитацију :

Пок. Светислава Јеринића бив. из Лознице, где је и рођен 1899. године, од оца Чедомира **Јеринића** и мајке Милене а умрлог 16.4.1944. године, у Л.Пољу, паје:

1. **УТВРЂЕНО** да је пок. Светислав Јеринић, дана 16.априла 1944. године, лишен живота у Лозничком Пољу, од стране припадника **Партизанског** покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот и
2. **УТВРЂЕНО** да је правоснажна пресуда Среског народног суда у Лозници П. 239/45 од 11.02.1946. године, којом је конфискована имовина пок. Светислава Јеринића, чиме је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, као и свака друга одлука државног органа, којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Из образложења произилази да је о овом догађају писано у званичној верзији Другог светског рата, књизи Драгослава Пармаковића "Мачвански партизански одред 1941-1944", као значајном успеху Партизанског покрета, при чему су комунистички руководиоци донели одлуку да се ликвидира одређени број цивила, након чега је Партизанска тројка ликвидирала Јеринић Светислава као председника Лозничке општине. Из списка произилази да је именовани лишен живота искључиво из идеолошко политичких разлога, без одлуке суда и без спроведеног поступка тако да се овај чин може квалификовати као ратни злочин против цивилног становништва.

Решењем Окружног суда у Шапцу Рех.30/06 од 2.4.2007.године усвојен је захтев за рехабилитацију

Пок. Ђорђа Жегарца бившег из Шапца, рођен 23.4.1926. године, у Лежмиру, Општина Сремска Митровица, од оца Владимира и мајке Зорке, умрлог у Шапцу, 21. маја 2002. године, ЈМБГ 2304926772038 па је:

УТВРЂЕНО да су правоснажне пресуде: Војног суда у ЈБубљани Суд. бр. **234/49** од 12. августа 1949. године, и Врховног војног суда у Београду **II** Суд.бр. 1673/49 од 14. новембра 1949. године, којима је пок. Ђорђе Жегарац, оглашен кривим за кривично дело агитације и пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 5 година и на губитак грађанских права и то: бирачког права, права на стицање и вршење функција У Друштвеним организацијама и удружењима, права јавног наступања, права ношења почасног звања, ордена и одликовања, права на државну или другу јавну службу у трајању од једне године, којим пресудама је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право

на слободу кретања и грађанска права, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ових пресуда.

Из списка произилази да је именовани осуђен због тога што се сагласио са ставовима изнетим у Резолуцији Информбироа. У то време законом је било предвиђено као кривично дело вршење права на слободу изражавања, које се манифестује изношењем личног става о друштвено политичким приликама у друштву и држави, па је то разлог због којег је утврђено да је кривична пресуда ништава и да су ништаве све њене правне последице. Типичан пример политичког законодавства је управо овај случај када се вршење права инкриминише као тешко кривично дело.

Решењем Окружног суда у Шапцу Рех.59/06 од 27.2.2007.године усвојен је захтев за рехабилитацију пок. Милоша Петровића бившег из Лознице, где је и рођен 13.05.1928. године, од оца Радомира Петровића и мајке Даринке, умрлог 12.јуна 1985. године у Лозници, па је :

УТВРЂЕНО да је правоснажна пресуда Окружног суда области београдске из Београда К.бр. 245/49 од 4.2.1950. године, којом је пок. Милош Петровић оглашен кривим за кривично дело из чл. 3 тач. 8 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 10 година, као главном казном, и на споредну казну губитка грађанских права из чл. 37. КЗ и то бирачког права, права на стицање и вршење функција у друштвеним организацијама и удружењима, права јавног иступа, права ношења почасног звања, ордења и одликовања и права на државну или другу јавну службу у трајању од 2 године, којом пресудом је повређено његово право на политичко организовање, право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права из идеолошко политичких разлога, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.**

Из списка произилази да је именовани правоснажно осуђен због тога што је износио своја критичка запажања о стању у друштву и заједно са још 23 лица формирао политичку партију тако да је кривично дело извршио вршењем свога права на слободу изражавања и права на политичко организовање.

Решењем Окружног суда у Шапцу Рех.60/06 од 27.2.2007.године усвојен је захтев за рехабилитацију

Пок. Јована Јуришића бившег из Шапца. рођен у Прхову 4.1.1903. године, од оца Сретена и мајке Вемије рођене Остојић, умрлог 15. септембра 1963. године, у Шапцу, па је

- 1. УТВРЂЕНО да је правоснажна пресуда Суда за суђење злочина и преступа против Српске националне части број 26 од 5. јуна 1945. године,** којом је пок. Јован Јуришић оглашен кривим због дела привредне сарадње из чл. 1. и 2. тач. А Одлуке о суду за суђење

злочина и престапа против Српске националне части и због дела против Српске националне части предвиђене у чл. 1. и 2. поменуте Одлуке и осуђен на губитак Српске националне части у трајању од 5 година као главном казном, на 6 месеци лаког принудног рада и на конфискацију 60% од целокупне покретне и непокретне имовине, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на националну част, право на слободу кретања и право на имовину, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.

2. УТВРЂУЈЕ да је правоснажни закључак Среског народног суда у Шапцу број 645/45 од 26.7.1945. године, којим је извршена делимична конфискација покретне и непокретне имовине Јована Јуришића, којим закључаком је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, ништав од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог закључка.

Из списка произилази да је именовани оглашен кривим зато што је привредно сарађивао са окупатором тако што је пословао са опанчарском радњом за време рата. Приликом утврђивања да је цитирана пресуда Суда за суђење злочина и престапа против српске националне части, ништава, Окружни суд је пошао од тога да је одлука донета од стране органа који нема карактер суда, јер није формиран на основу закона, да веће није судило у саставу судија већ државних службеника, чији избор је вршило председништво Скупштине а не Скупштина, да окривљени у току поступка није имао право на делотворну жалбу, што све упућује на закључак да је пресуда донета из идеолошко политичких разлога, нарочито имајући у виду чињеницу да су Немци захтевали од свих привредних субјеката да наставе са деловањем а што је и била њихова дужност према Хашким конвенцијама из 1907.године која обавезује домаће становништво на окупираном подручју да наставе са привредном делатношћу.

Решењем Окружног суда у Шапцу Рех.2/07 од **23.2.2007.године** усвојен је захтев за рехабилитацију :

Пок. Др Милана Петровића бив. из Чачка, који је рођен у Шапцу 13.7.1897. године, од оца Драгомира - Драже Петровића, адвоката из Шапца и мајке Анке рођене Марковић, а умрлог у Чачку 8.10.1975. године.

Па је утврђено да је Указ о проглашењу предузећа од значаја за Републиканску привреду, који је донео президијум Народне скупштине Народне Републике Србије, а објављен у Службеном гласнику Народне Републике Србије број 25 од 30. априла 1948. године, којим је извршена национализација стамбеног објекта означеног у Указу као вила " Анкица " у Бањи Ковиљачи, којим Указом је повређено право пок. Др Милана Петровића

на имовину, из идеолошко политичких разлога, ништав и да су ништаве све његове правне последице, у односу на ову непокретност.

Из списка произилази да је Указом Президијума Народне скупштине извршена национализација стамбене зграде именованог, што је супротно праву на неометано уживање сопствене имовине, које је декларативно признато и правним прописима у време доношења овог Указа. Национализација није вршена у јавном интересу него у интересу спровођења идеологије комунистичке партије, како би се од тзв. капиталиста, као класних непријатеља, одузела имовина и пренела у државну односно друштвену својину. У конкретном случају ова имовина је додељена другим грађанима као станарима.

Врховни суд Србије у Београду примио је у 2006. години 3 предмета по жалбама против решења Окружних судова о захтевима за рехабилитацију, у сва три случаја жалбе су одбијене, а првостепена решења потврђена. У сва три случаја ради се о томе да предлагачи у време прогона и насиља нису имали пребивалиште у Републици Србији и да су прогони и насиља вршени ван територија Републике Србије.

У првих 5 месеци 2007. године у Врховном суду примљено је укупно 16 предмета, већина је решена а највећи број предмета односи се на случајеве у којима су првостепени судови одбацивали захтеве за рехабилитацију, због тога што судови у Србији нису надлежни за поступање, пошто лица чија се рехабилитација тражи, нису имала пребивалиште у време прогона и насиља, на територији Републике Србије, нити су се прогон и насиље одиграли на територији Републике Србије.

У предметима Рех.4/07 и Рех.5/07 Врховни суд је одбио као неосноване жалбе подносилаца захтева за рехабилитацију и потврдио првостепена решења, којима су одбијени захтеви за рехабилитацију. Из списка се види да се ради о томе да су пресудама Војних судова, лица чија се рехабилитација тражи оглашени кривима због конкретних кривичних дела у којима је било доказа, поступак је спроведен коректно, коришћена су редовна и ванредна правна средства у тим кривичним предметима, тако да је оправдано закључено да нема разлога за рехабилитацију.

У предмету Рех.9/07 Врховни суд је решењем од 19.4.2007.године одбио жалбу предлагача и потврдио решење Окружног суда у Јагодини Рех.5/07 од 26.2.2007.године. Из списка се види да је првостепеним решењем одбијен захтев за рехабилитацију због незаконитог престанка радног односа а на **основу одлуке** Основног суда Удруженог рада у Крагујевцу Ро. 1490/84 од **20.11.1984.године**. Судови су правилно закључили да судске одлуке у спору **из радног односа** нису донете из политичких или идеолошких разлога, па их **тог разлога је захтев за рехабилитацију** неоснован.

У току рада на овим предметима запажено је да је сарадња са разним историјским архивима **коректна**, да углавном ажурно **достављају извештаје и копије** списа којима располажу.

Такође је запажено да су поједини судови уништавали **своје архиве** тако да се документација из њих више не може прибавити (неки војни судови, Окружни суд у Зрењанину и др.), због чега је прикупљање документарне грађе отежано, а неки судови своју архиву не достављају надлежним историјским архивима.

Значајни делови архивске грађе, који се **налазе** код Министарства унутрашњих послова, Министарства спољних **послова**, Министарства одбране и Безбедоносно информативне агенције, **а** који су одавно изгубили оперативни карактер и даље су недоступни како **истраживачима** тако и грађанима, за што не постоји **никакво** оправдање, нарочито имајући у виду законе о доступности **архивске** грађе.

Службени гласник Републике Србије је у два наврата објавио списак рехабилитованих лица и то најпре у броју 29/07 од 23.3.2007. године, када је објавио податке за 18 предмета а затим у броју 50/07 од 1.6.2007. године када је објавио податке за 33 предмета, тако да су објављени подаци укупно за 51 предмет рехабилитације у Србији.

Објављени су подаци за рехабилитације из Окружних судова у Београду, Сомбору, Јагодини, Шапцу, Ужицу, Чачку, Зрењанину, Крушевцу и Крагујевцу.

На основу изнетих излагања може се извести следећи:

ЗАКЉУЧАК

1- У правном савладавању ауторитарне прошлости један од најважнијих корака је рехабилитација политичких осуђеника, који су жртве политичке репресије. У свим земљама тзв. Источног блока рехабилитација је била први корак од неправда ка правној држави. Српска политичка елита је касним усвајањем Закона о рехабилитацији показала да није спремна за отварање питања ауторитарне прошлости а изостанком дела о економској рехабилитацији, кроз обештећивање и реституцију одузете имовине, се продужава вишедеценијска агонија жртава комунизма.

2. Закон о рехабилитацији, према оценама стручне јавности, има значајне недостатке али и једну снажну врлину, а то је да је коначно донет и да је почео да се примењује. Почетна несналажења у примени полако се отклањају и судови су све ангажованији и ажурнији у решавању предмета по захтевима за рехабилитацију. У њима се први пут, после Другог светског рата, на неки начин, истражују ратни злочини победника из рата, што је услов, не само за

евентуално укључивање надлежног тужиоца у процес утврђивања истине у **овим** злочинима, већ је и здрав темељ за српско-српско национално **помирење**, без кога нема ефикасне изградње демократске државе. Рехабилитација ће бити и основ за реституцију имовине и обештећивање, у **складу** са одредбама будућег Закона о денационализацији, који је неминовност, а њоме се отклањају значајне препреке економског опоравка **Србије** и широм отварају врата улагањима из иностранства, а нарочито од стране припадника наше бројне и економски снажне дијаспоре.

Гојко Лазарев
Билтен Врховног суда Србије, јул 2007.

РЕХАБИЛИТОВАНИ

Никола Деспотовић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ у већу састављеном од судија: Гојка Лазарева, као председник већа, Саше Кнежевића и Бранислава Поповића, као чланова већа, са записничарем Иванком Мићић, у предмету рехабилитације пок. Николе Деспотовића, бившег из Шапца ул. Масарикова број 4, по захтеву за рехабилитацију предлагача Деспотовић Марије из Шапца, ул. Масарикова број 4 и Деспотовић Слободана из Шапца, ул. Господар Јевремова број 9, након одржане расправе и изведених доказа, дана 03. новембра 2006. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Николе Деспотовића бив. из Шапца ул. Масарикова број 4, рођен 13. августа 1893. године у селу Шљивова, Општина Крупањ, од мајке Савке и оца Станка Деспотовића, па се:

1. УТВРЂУЈЕ да је пок. Никола Деспотовић дана 27. августа 1943. године лишен живота од стране такозване "четничке летеће тројке", без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот,
2. УТВРЂУЈЕ СЕ да је правоснажни Закључак Среског суда у Шапцу Р-бр. 142/46 од 17.04.1946. године, којим је конфискована имовина пок. Николе Деспотовића бившег из Шапца, којим Закључком је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Николе Деспотовића, НИШТАВАН од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице.

Образложење

Предлагачи Марија Деспотовић и Слободан Деспотовић, обоје из Шапца, поднели су овом суду захтев за рехабилитацију њиховог пок. оца Николе Деспотовића у коме су навели да њихов отац дана 17. августа 1943 године, као цивил, лишен живота од стране такозване " летеће четничке тројке ", без спроведеног поступка и одлуке суда, вероватно због тога што није испунио захтев њихове организације за обезбеђење веће суме новца. Након Другог светског рата тзв. Народна власт је Николу Деспотовића прогласила народним непријатељем из идеолошко политичких разлога, како би на тај начин припремила подлогу за конфискацију његове имовине а ради стварања државне односно друштвене својине. Приликом проглашења за народног непријатеља није вођен никакав поступак.

Предлагачи су још навели да је правоснажним Закључком Среског суда у Шапцу Р.бр. 142/46 од 17.04.1946. године конфискована имовина пок. Николе Деспотовића, при чему је његовој породици остављено право становања у дворишту куће и то за удовицу до смрти или удаје, а за децу до пунолетства, као и право коришћења нешто обрадиве земље у Јевремовцу. Удовица Милева- Мица умрла је 1971. године, предлагач Слободан се из стана иселио а у овом стану данас борави предлагач Марија, а обрадива земља им је накнадно, коначно одузета 1971. године пресудом Окружног суда у Шапцу. Конфискација је извршена из идеолошко политичких разлога и њоме је повређено право на имовину пок. Николе Деспотовића и његових наследника.

Предлагачи су тражили да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Николе Деспотовића тако да се утврди да је он лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот и да се утврди да је правоснажни Закључак Среског суда у Шапцу Р.бр. 142/46 од 17.04.1946. године, којим је конфискована имовина пок. Николе Деспотовића, којим закључком је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Николе Деспотовића, ништаван од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Николе Деспотовић основан због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитације а из следећих разлога:

На основу Извода из матичне књиге умрлих број 851 од 29.08.2006. године утврђено је да је Никола Деспотовић изгубио живот 27. августа 1943. године а на основу исказа сведока Боривоја Савића чији исказ је прихваћен као истинит пошто је исти био логичан и убедљив и незаинтересован за исход овог поступка, утврђено је да је критичног дана 1943. године за време Другог

светског рата, овај сведок, са групом од више људи, посматрао како су наоружани четници провели кроз село везаног Николу Деспотовића, гвожђарског трговца из Шапца, кога је препознао један од старијих сељака, да је касније чуо да је Никола ликвидан а после одређеног времена је његов леш пронађен и сахрањен.

Саслушањем предлагача Марије и Слободана Деспотовић, као ванпарничних странака, чије исказе је суд у потпуности прихватио као истините, пошто су исти сведочили само о ономе што им је познато „логично и убедљиво, сагласно са другим изведеним доказима, а ради се о чињеницама које су од такве важности за њихове личне животе да су говорили само истину, утврђено је да су предлагачи за време рата били деца а да су од своје мајке и других лица сазнали да је њихов отац Никола Деспотовић 27.08.1943. године отишао од куће на имање у село Јевремовац, где га је на путу зауставила "четничка летећа тројка", везали су га жицом и кроз неколико села спровели на планину Цер где су га изболи ножевима и заклали и преко леша набацали грање, а после неког времена пронашла га је супруга Милева која га је препознала по остатку кошуље. Према њиховим сазнањима разлог за Николино страдање је вероватно у томе што су четници више пута тражили предају новца и то веће суме, он није могао да испуни те њихове захтеве и вероватно је због тога одведен и ликвидан.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Никола Деспотовић дана 27. августа 1943. године лишен живота од стране такозване " летеће четничке тројке " без одлуке суда и без спроведеног поступка, као цивил, вероватно због тога што није обезбедио тражену новчану суму, дакле из идеолошко политичких разлога, као лице које не испуњава захтеве ове организације, то је суд закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља и да је тиме повређено његово право на живот због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот, усвојен, као у ставу један изреке овог решења, на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен на злочин за који се ова казна предвиђа законом а у конкретном случају Никола Деспотовић лишен је живота без вођења поступка и без одлуке суда, као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других, који не би испуњавали финансијске захтеве четничке организације, које није испунио ни Никола Деспотовић.

^{Уви}Дом у списе Среског суда у Шапцу утврђено је да је правоснажним Закључком Р.бр. 142/46 од 17.04.1946. године одлучено да се пренесе у својину Федеративне Народне Републике Југославије, по основу конфискации непокретна имовина пок. Николе Деспотовића, и то кућа у Шапцу Масарикова број 4, земљиште у Јевремовцу, опрема, инвентар и роба из дућана, означена у попису. Из списка се види да је конфискација извршена

у смислу чл. 28 Закона о конфискации, да је Никола Деспотовић именован као народни непријатељ, при чему није вођен никакав поступак, у коме би се утврдило да ли је он био народни непријатељ или није, већ је само од стране Градског народног одбора у Шапцу предложено да се изврши конфискација имовине Николе Деспотовића, који је означен за народног непријатеља, при чему се јасно види да никакав поступак за његово проглашење народним непријатељем није вођен и да је та ознака " народни непријатељ " била резултат самовоље система власти, његове ауторитарне природе и опште познате потребе да се формирају основи за стварање комунистичко - социјалистичког система производње, између осталог и преношењем приватне својине у државну односно друштвену својину, одузимањем имовине од класних непријатеља, велепоседника капиталиста, трговаца и других, дакле из идеолошко политичких разлога.

Дакле, Никола Деспотовић није био никакав народни непријатељ, већ цивилна жртва рата, чије страдање је напред описано, кога је комунистичка власт после Другог светског рата сматрала класним непријатељем, пошто није био припадник радничке класе, већ припадник супростављене капиталистичке класе, као трговац, тако да није било основа за конфискацију у смислу чл. 28 Закона о конфискации, који је важио у критично време.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација спроведена правоснажним Закључком Среског суда из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Николе Деспотовића то је усвојен захтев предлагача за рехабилитацију пок. Николе Деспотовића и у погледу права на имовину па је утврђено да је овај Закључак Среског суда ништаван од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији у свему, као у ставу 2 изреке овог решења

Милош Дрљача
Бранко Дрљача

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ у већу састављеном од судија, **Гојка Лазарева**, као председника већа, **Саше Кнежевића** и **Бранислава Поповића**, као чланова већа, са записничарем **Иванком Мићић**, у предмету **рехабилитације пок. Милоша Дрљаче**, бившег из Руме, ул. Владимира Надзора број **49** и пок. **Бранка Дрљаче**, бившег из Сомбора, ул. Соње Маринковић број **21**, по захтеву за рехабилитацију предлагача **Михајловић Милице** из Руме, ул. **Марка Орешковића** број **21**, након одржане јавне расправе дана **03. новембра 2006.** године, донео је :

РЕ Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Милоша Дрљаче бившег из Руме, Владимира Надзора број **49**, рођеног **15.11.1919.** године, у Боговољи, Општина Карловаци, Република Хрватска, од оца **Новака** и мајке **Милице**, рођене **Тадић**, а умрлог у Руми **25.01.1967.** године

Бранка Дрљаче, бившег из Сомбора, Соње Маринковић број **21**, рођеног **28.06.1923.** године, у Боговољи, Општина Карловци, Република Хрватска, од оца **Новака** и мајке **Милице**, рођене **Тадић**, а умрлог у Сомбору **04.05.1990.** године

Па се **УТВРЂУЈЕ** да је правоснажно решење о национализацији пословних просторија у Шапцу, Комисије за национализацију при НОО Шабац број **3096/4** од **25.08.1959.** године, којим је повређено њихово право на имовину ништаво, од дана доношења и да су ништаве све његове правне последице

О б р а з л о ж е њ е

Предлага **Милица Михајловић** из Руме поднела је овом суду захтев за рехабилитацију њеног покојног оца **Милоша Дрљаче** бившег из Руме и покојног стрица, **Бранка Дрљаче**, бившег из Сомбора, у коме је навела да је на основу решења Комисије за национализацију при НОО Шабац број **3096/4** од **25.08.1959.** године и решења Комисије за национализацију при НОО Среза Шабац бр. **03-2035/60** од **22.02.1960.** године од рођене браће **Милоша** и **Бранка Дрљаче** национализовано четири пословне просторије од по **2** одељења на кат. парцели број **1275** КО Шабац, ЗКУЛ **1673** у ул. **Карађорђева**

број 75 у Шапцу, без икакве иакнаде, без икаквог разлога и без претходно вођеног судског поступка. Сматра да је на тај начин повређено њихово право на приватну својину, односно имовину и да је то учињено из идеолошко политичких разлога, пошто је тадашња власт на овај начин формирала Фонд друштвених добара одузимајући радом стечена добра од приватних лица. Овом национализацијом су они и њихове породице трајно обележени у овој држави и друштву.

Као једини наследник свога оца Милоша Дрљаче и свога стрица Бранка Дрљаче тражила је да се њих двојица рехабилитују и утврди да је решење о национализацији ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију Милоша Дрљаче и Бранка Дрљаче основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из МКУ број 12 од 18.05.2006. године утврђено је да је Милош Дрљача умро у Руми 25.01.1967. године док је на основу извода из МКУ број 416 утврђено да је Бранко Дрљача умро 04.05.1999. године у Сомбору.

На основу решења Општинског суда у Руми Ов.бр. 203/68 од 11.11.1968. године и решења Општинског суда у Шапцу Ов.бр. 337/06 од 22.05.2006. године утврђено је да је предлагач Милица Михајловић једини законски наследник свога пок. оца Милоша Дрљаче и свога пок. стрица Бранка Дрљаче.

На основу решења Комисије за национализацију при НОО Шабац број 3096/4 од 25.08.1959. године и решења Комисије за национализацију при НОО Среза Шабац број 03-2035/60 од 22.02.1960. године утврђено је да је тим решењима извршена национализација имовине сувласника Милоша Дрљаче и Бранка Дрљаче и то четири пословне просторије од по 2 одељења на кат.парц. 1275 КО Шабац ЗКУЈ1 1673 у ул. Карађорђева број 75 у Шапцу.

Све напред наведене чињенице у свом исказу потврђује и предлагач Милица Михајловић која се о томе изјаснила детаљно и логично, а чији исказ је суд као такав прихватио, нарочито због тога што је био у потпуној сагласности са наведеним писменим доказима.

Опште је познато да је после Другог светског рата у нашој земљи почела изградња социјалистичког друштвено — економског поретка, чија је економска основа била државна, односно друштвена својина. У циљу успостављања наведеног друштвено — економског система држава је у првим послератним годинама донела неколико закона, према којима су права на

средствима за рад и предметима рада, као средствима за производњу, пренета из приватне у државну, а касније у друштвену својину. Зато је Народна скупштина ФНРЈ у децембру 1958. године донела Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта, чијом применом је извршена напред наведена национализација пословних просторија Милоша и Бранка Дрљаче.

Према општим начелима међународног права која се као таква примењују и у нашем правном систему, свако правно и физичко лице има право на неометано уживање своје имовине, тако да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународних права. Право на неометано уживање своје имовине било је декларативно признато и правним прописима у време доношења решења о национализацији о којима је сада реч. Међутим, ова национализација, као уплив државе у приватну имовину, није вршена у јавном интересу, већ је вршена у интересу спровођења политичке идеологије Комунистичке партије односно Савеза комуниста, како би се од такозваних капиталиста као класног непријатеља, одузела имовина и пренела у друштвену својину, којом управља и користи је супростављена радничка класа. У конкретном случају имовина одузета од Милоша и Бранка Дрљаче додељена је на коришћење друштвеним организацијама. Циљ који се остваривао национализацијом дакле није био јавни интерес свих грађана у друштву, односно држави, већ задовољавање парцијалних интереса из идеолошко политичких разлога.

Пошто је на изложени начин утврђено да је наведеном национализацијом повређено право на имовину пок. Милоша Дрљаче и пок. Бранка Дрљаче, из идеолошко политичких разлога, то је усвојен захтев за њихову рехабилитацију па је утврђено да је решење Комисије за национализацију ништаво и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изречи овог решења.

Павле Куртовић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Бранислава Поповића и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације пок. Павла Куртовића, бившег из Шапца, ул. Карађорђева број 39, по захтеву за рехабилитацију његовог сина предлагача Косте Куртовића, из Новог Београда, ул. Михајла Пупина број 207, након одржане расправе и изведених доказа, дана 07. децембра 2006. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Павла Куртовића, бившег из Шапца, ул. Карађорђева број 39, рођен 1887. године, од оца Косте Куртовића и мајке Данице, рођене Пирошки, па се:

1. УТВРЂУЈЕ да је пок. Павле Куртовић, дана 27. октобра 1944. године, лишен живота, у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.
2. УТВРЂУЈЕ СЕ да су: правоснажни закључак Среског суда у Шапцу Р.бр. 97/46 од 23.03.1946. године, измењен и допуњен правоснажним закључком Среског суда у Шапцу Р.бр. 97/46 од 28. новембра 1946. године, којима је конфискована имовина пок. Павла Куртовића, којим закључцима је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Павла Куртовића, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагач Коста Куртовић из Новог Београда, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију, свога покојног оца Павла Куртовића, у коме је навео даје његов отац дана **27. октобра 1944.** године, као цивил у Шапцу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без спроведеног поступка и одлуке суда, а касније је од стране органа власти извршена конфискација целокупне његове имовине. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Павла Куртовића, тако да се утврди да је он лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка, од стране Револуционарне власти, припадника Партизанског покрета **27.10.1944.** године, у Шапцу, чиме је повређено његово

право на живот и да се утврди да је конфискацијом његове имовине повређено право на његову имовину те да се конфискација поништи у целини.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је пашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Павла Куртовића основан због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 979 од 13.10.2005. године, утврђено је да је Павле Куртовић изгубио живот 27. октобра 1944. године, у Шапцу.

На основу исказа предлагача Косте Куртовића, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто је исти сведочио само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврђено је да је Павле Куртовић био по занимању апотекар, који је 1938. године, наследио велико имање од свога стрица Лазе Куртовића, због чега је те године продао апотеку и више се није бавио апотекарством, већ је до краја живота водио рачуна о пољопривредној производњи на том имању. За време рата и окупације био је цивил, није имао војне дужности, није био члан ни једне политичке странке, није се бавио никаквом политичком активношћу, искључиво се бавио својом породицом и послом. У септембру 1941. године, предлагач и његов отац су заједно са неколико хиљада мушкараца из Шапца, учествовали у познатом крвавом маршу до села Јарак а после тога су били кратко време и у логору у Шапцу, одакле су убрзо пуштени. Шабац је ослобођен 23.10.1944. године, а већ сутрадан 24.10.1944. године, припадници Партизанског покрета у војним униформама ухапсили су Павла Куртовића и затворили га у Окружни затвор, предлагач му је носио храну сваки дан, а на Дан 28.10.1944. године, стражар је предлагачу саопштио да храна више није потребна и да прочита списак стрељаних лица. На портирници је био истакнут списак од 36 стрељаних грађана Шапца и име Павла Куртовића налазило се на 14 месту. Истог дана 3 униформисана војника су предлагача и његову мајку Даницу избацили из куће и од тог дана је сва њихова имовина конфискована. Леш пок. Павла Куртовића никад није пронађен нити је он сахрањен.

На основу увида у новине " Глас Подриња " број 5 које су изашле 26. Децембра 1944. године, утврђено је да је тог дана у новинама изашло саопштење да је Подручно веће војног суда Корпусне војне области за ападну Србију, на основу чл. 13 и 14, у вези чл. 16 и 17 Уредбе о војним Удовима од 24. маја 1944. године, осудило више лица а између осталих, на

казну смрти стрељањем, трајан губитак часних права и конфискацију целокупне имовине, народног непријатеља :

Павла Куртовића, апотекара из Шапца, рођен 16.08.1886. године, који је оглашен кривим:

Зато што је 1941. године, под својим пуним потписом поднео пријаву против 8 грађана Шапца Гестапоу називајући их комунистима. Сви ти грађани били су потом ухапшени и прогањани од Гестапоа. После тога још неколико пута је одлазио у Гестапо и оптуживао окупатору симпатизере Н.О. борбе. У саопштењу се наводи да је ово утврђено признањем оптуженога и да његову одбрану да је он Гестапоу морао да да податке, које су од њега, као бившег Немачког Ђака и човека у кога су имали поверења, тражили, суд је одбацио као неосновану

У картону број 1, досије број 12, који је везан за картотеку лица осуђених на конфискацију имовине, уписано је име пок. Павла Куртовића за кога се наводи да је ликвидан као народни непријатељ од стране војног суда ОЗНЕ у Шапцу.

На основу уверења Међуоштинског историјског архива у Шапцу број 2/68 од 03.06.2005. године, обавештења историјског архива Београд број 5522 од 26.09.2003. године и од 26.09.2005. године, одговора на молбу Војног историјског института број 473-2 од 13.06.2005. године, утврђено је да не постоји никаква документација о раду војно судских органа у поступку против оптуженог Павла Куртовића.

Војни суд Корпусне војне области Западне Србије, Веће при Шабачкој Команди подручја, започео је свој рад на подручју Шапца у децембру 1944. године, па је 24. децембра 1944. године, издао наредбу број ПОВ. 55 у којима обавештава грађане о кретању заосталих "четничких тројки" што су грађани дужни да пријаве милицији, уз упозорење да ће у супротном бити изведени пред војни суд и кажњени смртном казном а њихова имовина заплена. Затим је Подручно веће војног суда објавило и саопштење од 26. децембра 1944. године, у којој се као осуђено лице помиње и пок. Павле Куртовић. Све ове чињенице Окружни суд је утврдио на основу података објављених у научном чланку, аутора Недељке Сарић, историчара: " Посебни и специјални судови у Подрињу " који је објављен у књизи: Право, правда и правосуђе у Подрињу, Шабац 2000. године, стране 643 до 668.

Имајући у виду напред изнете чињенице, нарочито да је Павле Куртовић лишен слободе 24.10.1944. године, а после само три дана 27.10.1944. године, **Је** ликвидан, без одлуке суда и вођења поступка, дакле био је око 2 месеца мртав када је започео рад Војни суд Корпусне војне области Западне Србије, Веће при Шабачкој Команди подручја, Окружни суд је утврдио да је **саопштење** Војног суда од 26.12.1944. године, издато из политичко

пропагандних разлога, да није истинито, да тај суд није водио никакав поступак нити донео пресуду јер кад је почео да ради оптужени је већ био мртав.

Из свих изведених доказа Окружни суд закључује да је Павле Куртовић лишен живота 27.10.1944. године, од стране припадника Партизанског покрета који су у картону за конфискацију имовине означени као "Војни суд ОЗНЕ" који је по својој природи био војно полицијски орган и у чијем раду не постоји никаква документација ни у једном доступном архиву, што с обзиром на ратне операције вођене у то време значи да су одлуке доношене усмено и да писмена документација вероватно није ни формирана.

Пошто је на изложен начин утврђено да је Павле Куртовић 27.10.1944. године, у Шапцу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета без одлуке суда и без спроведеног поступка као цивил, то је суд закључио, да је он страдао као жртва прогона и насиља из идеолошко политичких разлога и да је тиме повређено његово право на живот због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у ставу 1. изреке овог решења, на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Павле Куртовић лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других и ради конфискације његове велике имовине. Чак и да је Војни суд Корпусне војне области водио поступак и донео пресуду, иста би се морала поништити као незаконита, због тога што он није имао карактер суда, јер није основан законом већ уредбом, те није пружао минимум гаранција права оптуженог, у смислу да се чињенично стање није могло утврдити искључиво признањем оптуженог, већ је морало бити поткрепљено и другим доказима, што су минимални демократски стандарди који важе за све судове и све поступке пред судовима.

Увидом у списе конфискације, Среског суда у Шапцу Р.бр. 97/46 утврђено је да је закључцима од 23.03.1946. године и 28.11.1946. године, извршена конфискација целокупне покретне и непокретне имовине пок. Павла Куртовића, што је била последица његове ликвидације и чиме су стварани услови за стварање комунистичко социјалистичког система производње, преношењем приватне својине у државну својину, одузимањем имовине од власника, класних непријатеља, велепоседника и других, дакле из идеолошко политичких разлога. Пошто је Павле Куртовић ликвидан без одлуке суда и спроведеног поступка то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине, нарочито имајући у виду чињенице да из свих "зведених доказа произилази да он није био никакав народни непријатељ, већ Ивильна жртва рата, чије страдање је напред описано.

Пошто је на изложен начин утврђено да је конфискација спроведена правоснажним закључцима Среског суда у Шапцу из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Павла Куртовића, то је усвојен захтев предлагача за рехабилитацију пок. Павла Куртовића и у погледу права на имовину па је утврђено да су закључци Среског суда ништави као и евентуалне друге одлуке државних органа о конфискацији његове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2. изреке овог решења.

Живојин Ђукић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Бранислава Поповића и Слободана Велисављевића, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације пок. Живојина Ђукића, бившег из Крнића, по захтеву за рехабилитацију његове кћерке Милице Нешић из Јаловика, након одржане расправе и изведених доказа, дана 07. децембра 2006. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Живојина Ђукића бившег из Крнића, рођен 1900. године и утврђује се да је пок. Живојин Ђукић, дана 07. септембра 1941. године, у Крнићу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Милица Нешић из Јаловика, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Живојина Ђукића из Крнића, у коме је навела да је њен отац дана 07. септембра 1941. године, у Крнићу, лишен живота од стране два припадника Партизанског покрета без одлуке суда и без спроведеног поступка. Тражила је да се изврши рехабилитација пок. Ђукић Живојина који је убијен од стране комуниста.

Окружни суд је у смилу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију покојног Живојина Ђукића основан због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 26 од 05.12.2006. године, Утврђено је да је Живојин Ђукић бив. из Крнића, убијен 07. септембра 1941. године, у Крнићу.

На основу исказа предлагача Милице Нешић, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто је она сведочила само о ономе што јој је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама које су од такве важности за њен лични живот да је говорила само истину, утврђено је да је за

време рата, дана 07. септембра 1941. године, у селу Крнићу, њен отац Живојин Ђукић убијен од стране два војника припадника Партизанског покрета који су у то време тек почели да се појављују, а најпре су тражили да се појави Живојин који је изашао испред куће па су му они наредили да стави руке на леђа и да пође са њима, што он није могао да учини јер је био неспособан у руке, пошто је за време Првог светског рата био у лагеру у Немачкој и тамо је постао неспособан. Када су га довели до капије из пушака су испалили на њега укупно 7 метака и на лицу места га убили. Живојин је био цивил, земљорадник, није се бавио политиком, нити је био ангажован у рату, ни данас нико не зна зашто је убијен.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Живојин Ђукић дана 07. септембра 1941. године, у Крнићу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета без одлуке суда и без спроведеног поступка, као цивил, то је суд закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља из идеолошко политичких разлога и да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију усвојен у свему као у изреци овог решења а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који је ова казна предвиђена законом, а у конкретном случају Живојин Ђукић лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, а пре свега из идеолошко политичких разлога, ради застрашивања других цивилних лица.

Милоје Петровић

ОКРУЖНИ СУД У ШАНЦУ у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Бранислава Поповића и Слободана Велисављевића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације Милоја Петровића из Горњег Добрића, по његовом захтеву, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 07. децембра 2006. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију Милоја Петровића из Г.Добрића где је и рођен 07. септембра 1929. године, од оца Живојина и мајке Манде, ЈМБГ 0709929773631, па се

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Војног суда у Загребу број 323/51 од 11. маја 1951. године, којом је Милоје Петровић оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 4 године и на казну губитка грађанских права у трајању од 1 године, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.

Образложење

Предлагач Милоје Петровић из Горњег Добрића поднео је овом суду захтев за сопствену рехабилитацију у којем је навео да је правоснажном пресудом Војног суда у Загребу број 323/51 од 11. маја 1951. године, оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним Делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 4 године и на казну од губитка грађанских права у трајању од 1 године. Казну лишења слободе је издржао, амнестиран 9. новембра 1953. године. Пресуду није сачувао нити је могао да је добије њену копију, пошто је спис уништен. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију тако што ће се утврдити да је наведеном пресудом повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања из идеолошко политичких разлога, те да се пониште све правне последице ове пресуде.

Окружни судје у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, **прибавио** потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене **доказе**, **па** је нашао да је захтев Милоја Петровића за његову рехабилитацију **основан**, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу Извода из матичне књиге рођених број 200-57/2006- IV од 23.11.2006. године, утврђено је да је предлагач Милоје Петровић, рођен у Горњем Добрићу, 07. септембра 1929. године, од оца Живојина Петровића и мајке Манде.

На основу извештаја МУП-а Србије, ОУП Лозница од 16.06.2006. године, утврђено је да је предлагач Милоје Петровић правоснажном пресудом Војног суда у Загребу број 323/51 од 11. маја 1951. године, оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 4 године и на казну губитка грађанских права у трајању од 1 године.

На основу писменог акта Војног суда у Загребу Су.бр. 221/90 од 04.12.1990. године, који акт је упућен предлагачу, утврђено је, да је казну по наведеној пресуди осуђени издржао у КПД Стара Градишка од 20.06.1951. године, што је утврђено на основу увида у уписник ИК за 1951. годину, који се чува код тога суда а да копија пресуде не може да се достави предлагачу пошто је кривични спис, након што је истекао рок чувања, уништен 31.12.1971. године.

На основу извештаја Војног архива Војноисторијског института из Београда, број 774-2 од 22.06.2006. године, утврђено је, да овај архив не поседује уписнике и сачуване предмете из 1951. године, из Војног суда у Загребу, пошто су исти остали у Загребу након познатих догађаја из 1991. године, а да је у записнику о уништењу предмета од 30.03.1978. године, по наредби председника Врховног војног суда број 118/76 од 28.04.1976. године, уништен предмет број 323/51 Војног суда у Загребу, пошто је рок чувања истекао 1971. године.

С обзиром на то да садржина кривичних списа није могла бити утврђена на основу увида у писмену документацију, то је Окружни суд саслушањем предлагача Милоја Петровића, као ванпарничне странке, чији исказ је у потпуности прихваћен као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и убедљиво, сагласно са другим изведеним доказима, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврдио да је именовани отишао на одслужење војног рока 1949. године, у Копривницу и после 16 месеци Војни суд у Загребу осудио га је као народног непријатеља, због тога што су за њим из села стигле лоше карактеристике да је он народни непријатељ. Радило се о томе да су одмах после рата заведене тешке и велике обавезе, нарезе и

охкупи, што је његова породица тешко подносила, па је он лично вербално неколико пута иступао против тих нареза и откупа, због чега су га прогласили народним непријатељем.

Према чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе од 16. јула 1946. године (Службени лист ФРНЈ број 59/46), за пропаганду или агитацију која садржи позив на насилно обарање постојаћег државног уређења учинилац ће се казнити лишењем слободе са принудним радом најмање годину дана. Из овога произилази да је законом предвиђено као кривично дело вршење права на слободу изражавања које се манифестује изношењем личног става о друштвено политичким приликама у друштву и држави.

Пошто је на изложени начин утврђено да је предлагач правоснажно осуђен за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које је цивилизацијска тековина, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања као и право на слободу кретања, које право му је одузето изрицањем казне лишења слободе и њеним извршењем, што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Милоја Петровића у погледу наведених права и утврђено да је наведена пресуда Војног суда ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Богољуб Јанковић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда, Владимира Бајића као председника већа и судија Гојка Лазарева и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Богољуба Јанковића бившег из Шапца, по захтеву његове кћери предлагача Бранке Жегарац из Шапца, ул. Краља Петра Првог број 6, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 07. децембра 2006. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Богољуба Јанковића бившег из Шапца, рођен 04.06.1900. године, у Рогатици, од оца Ђорђа Јанковића и мајке Јованке, умрлог 16. маја 1946. године, па се

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Војног суда при команди подручја у Шапцу од 30. децембра 1944. године, којом је Богољуб Јанковић оглашен кривим и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године и 5 година губитка часних права и конфискацију целокупне имовине, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.**

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Жегарац Бранка из Шапца, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног оца Богољуба Јанковића, бившег из Шапца, у којем је навела да је њен отац правоснажном пресудом Војног суда при команди подручја у Шапцу од 30.12.1944. године, оглашен кривим и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године и 5 година губитка часних права као и конфискацију целокупне имовине. Ово је учињено из идеолошко политичких разлога. Тражила је да се усвоји захтев за рехабилитацију Богољуба Јанковића, тако да се утврди, да је пресудом Војног суда повређено његово право на слободу кретања и имовину, те да се ова пресуда поништи као и све њене правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, **прибавио** потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене **доказе, па је** нашао да је захтев предлагача Бранке Жегарац за рехабилитацију

Њеног оца Богољуба Јанковића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу Извода из матичне књиге умрлих број 203 од 14.06.2006. године, утврђено је да је пок. Богољуб Јанковић рођен 04.06.1900. године, а да је умро 16. маја 1946. године, у непознатом месту.

На основу Извода из матичне књиге рођених број 200 од 14.06.2006. године, утврђено је да је предлагач Бранка Жегарац рођена 18.09.1939. године, кћи покојног Богољуба Јанковића.

На основу увида у правоснажну пресуду Војног суда при команди подручја у Шапцу од **30. децембра 1944.** године, утврђено је да је окривљени Богољуб Јанковић, управник фабрике " Зорка " за време окупације, рођен 04.06.1900.године, у Рогатици, од оца Ђорђа и мајке Јованке, ожењен, жена Невенка, отац троје деце, писмен, Србин, држављанин ДФЈ, вере православне, војску одслужио, наводно неосуђиван, оглашен кривим : " што је положио писмену заклетву Павелићу и ставио се у његову службу, што је верно служио окупатора, прогонио раднике у фабрици " Зорка " у Шапцу и омогућио рад Гестапоу у самој фабрици, што је издавао пропуснице специјалној полицији да би могла да контролише раднике и намештенике у фабрици ", па је на основу Уредбе о Војним судовима осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године и 5 година губитка часних права као и конфискацију целокупне имовине.

На основу увида у новине " Глас Подриња " од 02. јануара 1945. године, утврђено је да је Војни суд Корпусне области за Западно Србију издао саопштење о томе да је осудио на казну од 2 године присилног рада, 5 година губитка часних права и конфискацију имовине Богољуба Јанковића бившег управника фабрике " Зорка " у Шапцу, који је оглашен кривим : " зато што је за сво време окупације био управник Немачке фабрике " Зорка " и на том месту верно служио окупатора, прогањао раднике, омогућио Гестапоу рад у фабрици, издајући им дозволе за улазак у фабрику и дајући им обавештења о радницима, ступио у везу и материјално помагао издајнички покрет Драже Михајловића и тиме нанео много штете НО покрету, а што је све утврђено признањем окривљеног".

Из садржине правоснажне пресуде у коју је Окружни суд извршио увид и садржине саопштења Војног суда од 02.01.1945. године се види да постоје разлике између чињеничних описа у правоснажној пресуди и саопштење у ^{Том} смислу да се у пресуди помиње, да је Богољуб Јанковић положио заклетву Павелићу, што се у саопштењу уопште не помиње а да се у саопштењу помиње да је ступио у везу и материјално помагао издајнички покрет Драже Михајловића, о чему нема речи у пресуди. Да је саопштење идеолошко политичке природе, види се по томе што у њему стоји, да је ^{ок}ривљени ступио у везу са покретом Драже Михајловића који је био главни

идеолошки противник комунистичке партије као водеће идејно политичке снаге Народно ослободилачког покрета. Наводи у пресуди и саопштењу о томе да је окривљени омогућио рад Гестапоу у фабрици су дубиозни, с обзиром на то да је у то време наша земља била под окупацијом и да окупаторске власти нису тражиле ничију дозволу за улазак у фабрике.

На основу ових разлика Окружни суд је закључио да је ова пресуда Војног суда донета из идеолошко политичких разлога, како би се будући политички противник, инжењер доброг имовног стања прогласио народним непријатељем и конфисковала његова имовина.

На основу писмене документације и саслушањем предлагача Бранке Жегарац као ванпарничне странке, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто се она изјашњавала само о ономе што јој је познато, логично и убедљиво, сагласно са другим изведеним доказима, а ради се о чињеницама које су од такве важности за њен лични живот да је говорила само истину, утврђено је, да је Богољуб Јанковић са породицом живео у Тузли, где је радио као инжењер и након избијања Другог светског рата од усташке власти је побегао као избеглица у Србији, где је распоређен да ради као инжењер у фабрици "Зорка" у Шапцу, где је био управник, при чему није био у служби окупатора већ је имао лојално понашање према својој држави. Упркос томе је осуђен и упућен на принудни рад у рудник у Угљевик, где је нестао а према причама, које су допрле до породице, је убијен под непознатим околностима, због чега је након његовог нестанка проглашена смрт решењем суда. Убрзо после тога спроведена је конфискација 2 његова четворособна стана у Београду у ул. Бранкова 3, што произилази и из пресуде Окружног суда за град Београд Гж. 491/48 од 23.03.1948. године.

Из изјава многобројних сведока који су се лично обратили надлежним властима 1957. године, а били су ангажовани као запослени у фабрици "Зорка" за време окупације, као и њихових изјава објављених у дневним и недељним часописима, произилази да је пок. инг. Богољуб Јанковић, имао лојално понашање за време окупације и да је још онда, 1957. године, требао бити рехабилитован с обзиром на његове поступке и држање за време рата.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Богољуб Јанковић оглашен кривим и осуђен на основу Уредбе о Војним судовима, од стране Војног суда при команди подручја, који нема својство суда већ својство Управног органа с обзиром на то да не представља независни и изабрани орган већ орган који је именован од стране Команде, у поступку у коме није постојало право на жалбу вишем суду и коме чињенично стање није утврђено на основу изведених доказа већ искључиво на основу признања окривљеног у ратним условима, а цивилизацијска је тековина, да суд мора бити независан, да право на жалбу мора постојати и да се чињенично стање не може утврдити само на основу признања

окривљеног, то је Окружни суд нашао да је наведеном пресудом Војног суда, након монтирног процеса, повређено право на слободу кретања и право на имовину пок. Богољуба Јанковића из идеолошко политичких разлога, због чега је усвојен захтев за његову рехабилитацију и утврђено да је ова пресуда у целини ништава и да су ништаве све њене правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Јован Мандић
Милета Мандић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда, Владимира Бајића, као председника већа и судија Гојка Лазарева и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације Јована Мандића из Јаловика, по његовом сопственом захтеву, са којим је спојен ради заједничког расправљања и одлучивања предмет Рех. 38/06, рехабилитације пок. Милете Мандића, бившег из Шапца, ул. Војводе Мишића број 24/2 по захтеву предлагача Душана Мандића из Шапца, ул. Војводе Мишића број 24/2, његовог сина, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 15. децембра 2006. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈАЈГУ СЕ захтеви за рехабилитацију:

- 1. ЈОВАНА МАНДИЋА** из Јаловика, где је и рођен 07.10.1921. године, од оца Николе Мандића и мајке Станисаве, ЈМБГ 0710921773428 и
- 2. пок. МИЛЕТЕ МАНДИЋА**, бившег из Шапца, ул. Војводе Мишића број 24/2, рођен 25.09.1907. године, у Јаловику, од оца Николе Мандића и мајке Станисаве, умро у Шапцу 02. новембра 1996. године, ЈМБГ 2509907772028, па се

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Среског суда у Владимирцима К.бр. 155/49 од 05. априла 1949. године, којом су Јован Мандић и Милета Мандић, оглашени кривима за кривично дело из чл. 3 ст. 1 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже и осуђени на главне казне лишења слободе са принудним радом у трајању од по 2 године и споредне казне конфискације целокупне имовине уз законска ограничења, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено њихово право на слободу кретања и право на имовину, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.**

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Јован Мандић из Јаловика, поднео је овом суду захтев за сопствену рехабилитацију у којем је навео, да је правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К.бр. 155/49 од 05. априла 1949. године,

оглашен кривим за кривично дело из чл. 3 тач. 1 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на главну казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године и споредну казну конфискација целокупне имовине уз законска ограничења.

Предлагач Душан Мандић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога оца Милете Мандића у којем је навео да је истом пресудом његов отац Милета Мандић оглашен кривим за кривично дело из чл. 3 тач. 1 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на главну казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године и споредну казну конфискација целокупне имовине уз законска ограничења.

С обзиром на то да се радило о захтевима за рехабилитацију лица, која су истом кривичном пресудом оглашени кривима и осуђени, то је Окружни суд на сагласан предлог странака, спојио ради заједничког расправљања и одлучивања предмете рехабилитације Јована Мандића и Милете Мандића.

Предлагачи су тражили да се усвоји захтев за рехабилитацију Јована Мандића и Милете Мандића, те да се утврди, да је ништава кривична пресуда, којом су они оглашени кривима и осуђени из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено њихово право на слободу кретања и право на имовину, те да се пониште све правне последице ове пресуде.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да су захтеви за рехабилитацију Јована Мандића и Милете Мандића основани, због чега су исти усвојени, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу Извода из матичне књиге рођених број 200-232/06-02 од 13.12.2006. године, утврђено је да је предлагач Јован Мандић из Јаловика, рођен у Јаловику 07.10.1921. године, од оца Николе и мајке Станисаве.

На основу Извода из матичне књиге умрлих број 203/1937 од 11.12.2006. године, утврђено је да је Милета Мандић рођен у Јаловику 25.09.1907. године, од оца Николе и мајке Станисаве а да је умро у Шапцу, 02. новембра '96. године.

На основу Извода из матичне књиге рођених, број 200/10143 од 11.12.2006. године, утврђено је да је предлагач Душан Мандић из Шапца, рођен у Шапцу 12 маја 1933. године, као син Милете Мандића, чију рехабилитацију тражи.

На основу **правоснажне пресуде Среског суда у Владимирцима** К.бр. 155/49 од 05. априла 1949. године, утврђено је да је оптужени Јован Мандић и Милета Мандић, оглашени кривима: " што вишкове пољопривредних

производа обавезних за испоруку држави и то: кукуруза 13,500 кг, масти 80 кг, пасуља 1,500 кг и две угојене свиње, нису предали држави иако је рок за испоруку протекао, 2,100 кг кукуруза, 75,700 масти кг, 970 кг пасуља и два угојена свинчета, већ су ове количине пољопривредних производа задржали за себе у циљу постизања несразмерне имовинске користи " - чиме су извршили кривично дело из чл. 3 тач. 1 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене спекулације и привредне саботаже, па су осуђени на главне казне лишења слободe са принудним радом у трајању од по 2 године и споредне казне конфискације целокупне имовине уз законска ограничења.

Увидом у списе Среског суда у Владимирцима, утврђено је да је у предмету И.бр. 61/49 спроведена конфискација целокупне имовине осуђених Јована Мандића и Милете Мандића, тако да им је конфискована непокретна имовина уз законска ограничења.

Саслушањем предлагача Јована Мандића и Душана Мандића, као ванпарничних странака, чије исказе је суд у потпуности прихватио као истините, пошто су исти сведочили само о ономе што им је познато, логично и убедљиво, сагласно са другим изведеним доказима, а ради се о чињеницама које су од такве важности за њихове личне животе да су говорили само истину, утврђено је да су браћа Јован и Милета Мандић, живели у заједници, на пољопривредном имању и после окупације уведени су 1948. године, тзв. "нарези" тј. обавезан откуп пољопривредних производа, при чему је количина робе коју је требало предавати била знатно већа од могућности домаћинства да исту произведу. Већ 1948. године, Милета је ухапшен и осуђен због не испуњења обавеза о откупу на 3 године принудног рада, а после 6 месеци је изненада пуштен на слободу. Убрзо после тога, лишени су слободe оба брата Јован и Милета Мандић наведеном пресудом Среског суда у Владимирцима због неиспуњавања обавеза испоручивања пољопривредних производа у принудном откупу. Радило се о томе да је у том периоду почело оснивање сељачких радних задруга који нису имали ништа од имовине па су се комунисти који су били на власти досетили да исту прибаве од оних који имају имовину. Због тога су вођени ови кривични поступци и многи домаћини су осуђени због неиспуњења обавеза у откупу. По том основу осуђени су и браћа Јован и Милета Мандић. Они су добили обавезу која је била много већа од њихових могућности али су ипак знатан део испунили али нису све успели да предају. Због тога су лишени слободe и кажњени по 2 године принудног рада и конфискацијом целокупне имовине уз законска ограничења.

И по оцени Окружног суда браћа Јован и Милета Мандић правоснажном кривичном пресудом осуђени су из идеолошко политичких разлога иако нису испунили обавезу предаје пољопривредних производа држави у несразмерно малом обиму у односу на укупну обавезу. Тадашња власт је овим кривичним поступком као и многим другим кривичним поступцима стварала

материјалне уелове за формирање сељачких радних задруга по угледу на комунистичке совкозе и колхозе у СССР-у.

Пошто је на изложени начин утврђено да су браћа Јован и Милета Мандић, правоснажном кривичном прееудом оглашени кривима и осуђени на главну и споредну казну из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено њихово право на слободу и право на имовину, то су усвојени захтеви за њихову рехабилитацију, па је утврђено да је правоснажна пресуда Среског суда у Владимирицима К.бр. 155/49 од 05.04.1949. године, ништава од гренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Богосав Бајчић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Саше Кнежевића као председника већа, Гојка Лазрева и Бранислава Поповића као чланова већа уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације пок. Богосава Бајчића бившег из Јаловика, по захтеву његовог сина, Милоша Бајчића из Шапца, ул. Милоша Обилића број 46, након одржане јавне расправе и изведених доказа дана 26. децембра 2006. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. **Богосава Бајчића бив. из Јаловика**, где је и рођен 17.09.1892. године, од оца Ненада Бајчића и мајке Смиљане, умрлог 31.01.1973. године, у Јаловику, па се

- УТВРЂУЈЕ** да је правоснажна пресуда **Подручног већа корпусне војне области за Западно Србију при команди у Шапцу број 1/45 од 11. јануара 1945. године**, којом је Богосав Бајчић, оглашен кривим за кривично дело из чл. 14 Уредбе о Војним судовима од 24. маја 1944. године и кажњен са 6 месеци принудног рада, новчаном казном од 50.000,00 динара у корист Народно ослободилачког фонда и на губитак часних права у трајању од 3 године, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и право на имовину, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.**
- УТВРЂУЈЕ** да је правоснажна пресуда **Среског суда у Владимирцима К.бр. 18/50 од 16. јануара 1950. године**, којом је Богосав Бајчић оглашен кривим за кривично дело из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године, као главном казном и на конфискацију целокупне имовине уз законска ограничења из чл. 4 Закона о конфискацији и о извршењу конфискације, као споредном казном, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.**

Образложење

Предлагач Милош Бајчић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога оца пок. Богосава Бајчића бив. из Јаловика, у којем је навео да је правоснажном пресудом Подручног већа корпусне војне области за Западну Србију при команди у Шапцу, број 1 од 11. јануара 1945. године, Богосав Бајчић оглашен кривим за кривично дело из чл. 14 Уредбе о Војним судовима од 24. маја 1944. године и кажњен са 6 месеци принудног рада, новчаном казном од 50.000,00 динара. и да на губитак часних права у трајању од 3 године, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и право на имовину, па је тражио да се утврди да је ова пресуда ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.

Предлагач је такође навео да је правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К.бр. 18/50 од 16. јануара 1950. године, Богосав Бајчић оглашен кривим за кривично дело из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године, као главном казном и на конфискацију целокупне имовине уз законска ограничења из чл. 4 Закона о конфискацији и о извршењу конфискације, као споредном казном, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, па је тражио да се утврди да је ова пресуда ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију пок. Богосава Бајчића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу Извода из матичне књиге умрлих број 203-54/06-02 од 14.12.2006. године, утврђено је да је Богосав Бајчић рођен у Јаловику 17.09.1892. године, °Д оца Ненада Бајчића и мајке Смиљане, те да је умро у Јаловику 31.01.1973. године.

На основу Извода из матичне књиге рођених број 200-234/06-02 од 4.12.2006. године, утврђено је да је предлагач Милош Бајчић из Шапца, Рођен у Јаловику 05.12.1929. године, као син Богосава Бајчића, чија се Рехабилитација тражи и Данице Бајчић.

На основу правоснажне пресуде Подручног већа корпусне војне области за Западну Србију при команди у Шапцу број 1/45 од 1 I. јануара 1945. године, Утврђено је да је Богосав Бајчић оглашен кривим " што је једног дана месеца Децембра 1944. године, говорио пред људима у свом селу-да овакво стање (

мислећи тиме на Народно ослободилачку борбу) неће остати и да је Дража отишао у Босну са 50.000 четника да се састане са Енглежима, па ће једнога дана доћи отуда великом силом, те ћемо онда видети како ће проћи они што су му сина мобилисали за Партизане, наглашавајући при том да Тито нема уопште споразум са Енглежима, већ само са Русима, а приликом доласка и проласка НОВ, говорио је - да Партизани не знају ни куда иду, а да има много четника у Босни, који су отишли у састав Енглеске војске, те ће једнога дана да навале, док Партизани иду Русима - све у циљу да нашкоди Н.О. борби и допринесе разарању унутрашњег јединства са алармантним вестима и непријатељском пропагандом ", чиме је учинио кривично дело из чл. 14 Уредбе о Војним судовима од 24. маја 1944. године, па је кажњен са 6 месеци принудног рада, новчаном казном од 50.000,00 динара и губитак часних права у трајању од 3 године.

Из наведене пресуде као и Уредбе о Војним судовима Врховног штаба НОВ и ПОЈ од 25. маја 1944. године, произилази да је Богосав Бајчић оглашен кривим и осуђен на основу ове Уредбе, од стране Војног суда при команди подручја који нема својство суда већ својство управног органа, с обзиром на то да не представља независни и изабрани орган, већ орган који је именован од стране команде, да у спроведеном поступку није постојало право на жалбу вишем суду, те да није постојало право на одбрану, а да је Богосав Бајчић оглашен кривим за кривично дело које се састојало у изношењу његовог личног става о приликама у држави, дакле да је дело извршио вршењем свога права на слободу изражавања а цивилизацијска је тековина да суд мора бити независан, да право на жалбу мора постојати и да право на одбрану мора постојати. Због тога је Окружни суд нашао да је наведеном пресудом Војног суда повређено право на слободу изражавања, право на слободу кретања и право на имовину пок. Богосава Бајчића из идеолошко политичких разлога, због чега је усвојен захтев за његову рехабилитацију и утврђено да је ова пресуда у целини ништава и да су ништаве све њене правне последице у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу један изреке овог решења.

На основу правоснажне пресуде Среског суда у Владимирцима К.бр. 18/50 од 16. јануара 1950. године, утврђено је даје Богосав Бајчић оглашен кривим " што по плану МНО у Јаловику није испоручио државним откупним органима све обавезне вишкове пољопривредних производа у економској 1949/50 години и то: кукуруза 5.642 кг, пшенице 5.823 кг, 3 комада утовљених свиња и 3 комада мршавих свиња већ је од тога свега испоручио пшенице 4.296 кг, кукуруза 1.000 кг и 2 комада мршавих свиња, док остатак пољопривредних производа и то : пшенице 1.527 кг, кукуруза 4.642 кг, 3 комада дебелих свиња " један комад од мршавих свиња није испоручио држави, чиме је извршио кривично дело из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже, па је осуђен на казну

лишења слободe са принудним радом у трајању од 2 године као главном казном и на конфискацију целокупне имовине уз законска ограничења из чл. 4 Закона о конфискацији и о извршењу конфискације, као споредном казном.

Саслушањем предлагача Милоша Бајчића као ванпарничне странке, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и убедљиво, сагласно са другим изведеним доказима, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврђено је да је у периоду после Другог светског рата уведен систем принудног откупа пољопривредних производа, да је почело оснивање сељачких радних задруга које нису имале ништа од имовине па су се комунисти који су били на власти досетили да исту прибаве од оних који имају имовину. Због тога су вођени кривични поступци и многи домаћини су осуђени због неиспуњења обавеза у откупу. По том основу осуђен је и Богосав Бајчић. Он је добио обавезу која је била много већа од његових могућности, он је испунио знатан део обавеза али није извршио исту у целини. Његово домаћинство је било принуђено да купује пољопривредне производе али и поред тога обавезу нису извршили.

И по оцени Окружног суда Богосав Бајчић је наведеном кривичном пресудом осуђен из идеолошко политичких разлога, иако није испунио обавезу предаје пољопривредних производа у несразмерно малом обиму у односу на његову укупну обавезу. Тадашња власт је овим кривичним поступком као и многим другим кривичним поступцима стварала материјалне услове за формирање сељачких задруга по угледу на комунистичке совхозе и колхозе у СССР-у.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Богосав Бајчић правоснажном кривичном пресудом оглашен кривим и осуђен на главну и споредну казну из идеолошко политичких разлога чиме је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију, па је утврђено да је правоснажна пресуда Среског суда у Владимирцима К.бр. 18/50 од 16.01.1950. године, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу Два изреке овог решења.

**Михаило Живановић, Светозар Ђуповац,
Живојин Димитријевић, Иван Нинковић,
Живан Симић, Живојин Ђуричић
Добросав Симић, Слободан Ђуричић**

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Слободана Велисављевића и Саше Кнежевића као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок.Михаила Живановића бив.из Јаловика, по захтеву његове унуке Драгице Живановић из ¹ Јаловика, чији је пуномоћник Милован Живановић из П.Причиноовића, ул. Косовских јунака бр. 13, са којим су спојени, ради заједничког расправљања и одлучивања предмети рехабилитације: Рех.8/06 пок. Светозара Ђуповца бив. из Јаловика по захтеву Сретена Ђуповца из Јаловика, Рех.9/06 пок. Живојина Димитријевића бив. из Јаловика, по захтеву његове кћери Радмиле Исаиловић из Бељина, Рех. 10/06 пок. Ивана Нинковића бив.из Јаловика, по захтеву његовог унука Жељка Нинковића из Јаловика, Рех.11/06 Живана Симића из Јаловика, по његовог сопственом захтеву, а чији је пуномоћник његова кћи Неда Симић из Јаловика, пок. Живојина Ђуричића бив. из Јаловика, по захтеву његовог сина Бранка Ђуричића из Јаловика, Рех. 13/06 пок. Добросава Симића бив. из Јаловика, по захтеву његовог сина Благоја Симића из Јаловика и Рех. 14/06 пок. Слободана Ђуричића бив. из Јаловика, по захтеву његовог сина Љубише Ђуричића из Јаловика, након одржане јавне расправе и изведених доказа дана 23.фебруара 2007.године донео је следеће:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

1. Пок. Михаила Живановића бив. из Јаловика где је и рођен 24.04.1904.године од оца Живојина и мајке Драгиње, умрлог у Јаловику 30.12.1960.године.
2. Пок. Светозара Ђуповца бив. из Јаловика, где је и рођен 17.04.1912.године од оца Марка и мајке Лепосаве, умрлог 16.07.1979.године у Јаловику.

3. Пок. Живојина Димитријевића бив. из Јаловика где је и рођен
29.06.1919.године од оца Светозара и мајке Наталје, умрлог
3.04.1986.године у Јаловику.
4. Пок. Ивана Нинковића бив. из Јаловика где је и рођен
26.04.1911.године од оца Тешмана и мајке Новке а умрлог
1.07.1977.године у Јаловику.
5. Живана Симића из Јаловика где је и рођен 11.05.1920.године од оца
Пантелије и мајке Лепосаве, ЈМБГ 1105920773419.
6. Пок. Живојина Ђуричића бив. из Јаловика где је и рођен
28.07.1918.године од оца Богосава и мајке Стеваније, умрлог у
Риђакама 15.08.1989.године, ЈМБГ 2807918773418.
7. Пок. Добросава Симића бив. из Јаловика где је и рођен
1.08.1927.године од оца Петра и мајке Томаније, а умрлог
26.09.1999.године у Јаловику, ЈМБГ 0108927773428
8. Пок. Слободана Ђуричића бив. из Јаловика, где је и рођен
1.10.1918.године од оца Јована и мајке Марице а умрлог
31.07.1998.године у Јаловику, ЈМБГ 0110918773428, па се
УТВРЂУЈЕ да су:

Пресуда Окружног суда области београдске у Београду К.171/51 од
29.јуна 1951.године, којом су Живојин Димитријевић, Живојин Ђуричић,
Живан Симић, Добросав Симић, Слободан Ђуричић, Иван Нинковић,
Михаило Живановић и Светозар Ђуповац оглашени кривим за кривично дело
из чл.3 тач.8 Закона о кривичним делима против народа и државе, кажњиво
по чл.4 став 1.истог Закона и осуђени на казне лишења слободe са принудним
радом у трајању и то: Живојина Димитријевића од 15, Живојина Ђуричића од
10, Живана Симића од 12, Добросава Симића од 10, Слободана Ђуричића од
8, Ивана Нинковића 6, Михаила Живановића од 8 и Светозара Ђуповца од 5
година, као главном казном и осуђени су на казну губитка грађанских права,
која казна обухвата губитак бирачког права и права стицања и вршења
Функција у друштвеним организацијама и функцијама и права јавног
иступања и то као споредном казном у трајању од 3.године, а време трајања
ове казне рачуна им се од дана кад је главна казна издржана или угашена
услед застарелости амнестије или помиловања, а осим тога Михаило
ивановић и Светозар Ђуповац осуђују се и на конфискације целокупне
имовине уз ограничена из чл.4 Закона о конфискации и извршењу
конфскације, као споредном казном, при чему се време проведено у
притвору и истражном затвору урачунава у изречену казну лишење слободe
Са принудним радом, с тим што је по чл.102 ЗКП извршено одузимање пушке
и иштоља намењених за извршење кривичног дела, и

Пресуда Врховног суда Народне Републике Србије у Београду

Кж.827/51 од 17.10.1951.године, којом су у ставу **I** изреке одбијене као **неосноване** жалбе браниоца оптужених Живојина Димитријевића и Слободана Ђуричића, оптужених Живојина Ђуричића, Живана Симића и Добросава Симића и браниоца оптуженог Ивана Нинковића, а првостепена пресуда у односу на ове оптужене је потврђена, с тим да им се изречене главне казне лишења слободе са принудним радом замењују казном строгог затвора у истом трајању, док су у ставу **II** изреке делимично уважене жалбе оптужених Михајла Живановића и Светозара Ђуповца и њихових бранилаца, а и по службеној дужности је преиначена првостепена пресуда у односу на њих тако да су њихове радње описане под **III** изреке првостепене пресуде правно квалификоване као кривично дело удруживања против народа и државе из чл. 117 ст. 2 КЗ па их је Врховни суд за ово дело осудио и то оптуженог Михајла Живановића на казну строгог затвора у трајању од 8 година, а оптуженог Светозара Ђуповца на исту врсту казне у трајању од 5 година, као главне казне, и на ограничење грађанских права у трајању од по 3 године као споредну казну, која се казна има рачунати од дана када главна казна буде издржана, застарела или опроштена, с тим да ова права не може вршити од доношења другостепене пресуде, при чему је оптужени Михајло Живановић осуђен и на споредну казну конфискације целокупне имовине, уз ограничење из чл. 4 Закона о конфискацији и извршењу конфискације, док је оптужени Светозар Ђуповац ослобођен од изречене споредне казне конфискације целокупне имовине, с тим што је свим оптуженима урачунато **време** проведено у истражном затвору, а у ставу **III** изреке првостепена пресуда је у осталим деловима потврђена.

којим пресудама је из идеолошко политичких разлога повређено њихово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, а у односу на Михаила Живановића и право на имовину, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ових пресуда.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагачи су поднели захтеве за рехабилитацију пок. Михаила Живановића, пок. Светозара Ђуповца, пок. Живојина Димитријевића, пок. Ивана Нинковића, Живана Симића, пок. Живојина Ђуричића, пок. Добросава Симића и пок. Слободана Ђуричића, у којима су навели да су наведена лица пресудом Окружног суда области београдске и пресудом Врховног суда Народне Републике Србије оглашени кривима и осуђени на главне и споредне казне којим пресудама су повређена њихова права па су тражили да се утврди да су овим пресудама из идеолошко политичких разлога повређена њихова права на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права а у односу на Михаила Живановића и право на имовину те да се утврди

да су ове пресуде ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Окружни суд је спојио све ове предмете ради заједничког расправљања и одлучивања с обзиром на то да се ради о лицима која су у једном кривичном предмету оглашена кривима и осуђена.

Окружни суд је у смислу чл.4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је нашао да су захтеви за рехабилитације основани због чега су исти усвојени, у смислу чл.5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених и матичне књиге умрлих утврђено је да су сви предлагачи потомци осуђених лица осим Живана Симића који је поднео захтев за сопствену рехабилитацију и који је једино жив од свих осуђених, тако да сви предлагачи имају правни интерес за подношење захтева за рехабилитацију.

Из пресуде Окружног суда области београдске у Београду К. 171/51 од 29.јуна 1951.године произилази да су Живојин Димитријевић, Живојин Ђуричић, Живан Симић, Добросав Симић, Слободан Ђуричић, Иван Нинковић, Михаило Живановић и Светозар Ђуповац оглашени кривим за кривично дело из чл.3 тач.8 Закона о кривичним делима против навода и државе, кажњиво по чл.4 став 1 .истог Закона и осуђени на казне лишења слободе са принудним радом у трајању и то: Живојина Димитријевића од 15, Живојина Ђуричића од 10, Живана Симића од 12, Добросав Симића од 10, Слободана Ђуричића од 8, Ивана Нинковића 6, Михаила Живановића од 8 и Светозара Ђуповца од 5 година, као главном казном и осуђени су на казну губитка грађанских права, која казна обухвата губитак бирачког права и права стицања и вршења функција у друштвеним организацијама и функцијама и права јавног иступања и то као споредном казном у трајању од 3.године, а време трајања ове казне рачуна им се од дана кад је главна казна издржана или угашена услед застарелости амнестије или помиловања, а осим тога Михаило Живановић и Светозар Ђуповац осуђују се и на конфискације целокупне имовине уз ограничена из чл.4 Закона о конфискации и извршењу конфискације, као споредном казном, при чему се време проведено у притвору и истражном затвору урачунава у изречену казну лишење слободе са принудним радом, с тим што је по чл.102 ЗКП извршено одузимање пушке и пиштоља намењених за извршење кривичног дела.

Из пресуде Врховног суда Народне Републике Србије у Београду Кж.827/51 °Д 17.10.1951.године произилази да су у ставу 1 изреке одбијене као неосноване жалбе браниоца оптужених Живојина Димитријевића и Слободана Ђуричића, оптужених Живојина Ђуричића, Живана Симића и Добросав Симића и браниоца оптуженог Ивана Нинковића, а првостепена пресуда у односу на ове оптужене је потврђена, с тим да им се изречен

главне казне лишења слободe са принудним радом замењују казном строгог затвора у истом трајању, док су у ставу II изреке делимично уважене жалбе оптужених Михајла Живановића и Светозара Ђуповца и њихових бранилаца, а и по службеној дужности је преиначена првостепена пресуда у односу на њих тако да су њихове радње описане под ставом III изреке првостепене пресуде правно квалификоване као кривично дело удруживања против народа и државе из чл. 117 ст. 2 КЗ па их је Врховни суд за ово дело осудио и то оптуженог Михајла Живановића на казну строгог затвора у трајању од 8 година, а оптуженог Светозара Ђуповца на исту врсту казне у трајању од 5 година, као главне казне, и на ограничење грађанских права у трајању од по 3 године као споредну казну, која се казна има рачунати од дана када главна казна буде издржана, застарела или опроштена, с тим да ова права не може вршити од доношења другостепене пресуде, при чему је оптужени Михајло Живановић осуђен и на споредну казну конфискације целокупне имовине, уз ограничење из чл. 4 Закона о конфискацији и извршењу конфискације, док је оптужени Светозар Ђуповац ослобођен од изречене споредне казне конфискације целокупне имовине, с тим што је свим оптуженима урачунато време проведено у истражном затвору, а у ставу III изреке првостепена пресуда је у осталим деловима потврђена.

Из наведених пресуда произилази да се радње извршења кривичних дела састоје у томе што су и то:

Оптужени Живојин Димитријевић дао иницијативу за оснивање злочиначке организације и у том циљу неутврђеног дана у јесен 1949.године на састанку у винограду Живана Симића на коме су били присутни оптужени Живојин Ђуричић, Слободан Симић, Живан Симић, Добросав и Иван Нинковић, говорио о потреби формирања једне непријатељске организације по угледу на бившу злочиначку организацију ДМ, о потреби наоружавања исте као и о њеним задацима, који би се састојали у томе да се у селу Јаловику као и околним селима врше терористички акти према представницима народне власти и члановима СРЗ, присуствовао свим састанцима поменуте организације, који су одржани у јесен 1949.године и током 1950.године и учествовао у одлучивању о свим питањима по којима је организација решавала.

Оптужени Живојин Ђуричић пошто је приступио овој организацији и у свему се сагласио са циљевима исте, на једном од састанака одржаних у јесен 1949.године, изабран је на предлог оптуженог Живојина Димитријевића, за команданта ове организације, с обзиром на то да је био наоружан војничком пушком, као командант ове организације током јесени 1949.године и почетком 1950.године позивао је на састанак све чланове организације у своју шталу, где је на једном састанку дао 10 - 15 плаката који су били штампани словима, у којима је позиван народ да не треба да гласа на изборима за истакнуте кандидате за представнике народне власти због тога што су велики

нарези и што је народ го и бос, на крају плаката су биле стављене четничке пароле и цртеж двоглавог орла уместо печата а на једном од ових састанака поднео је осталим члановима организације једну изјаву - декларацију о оснивању организације, њеним циљевима, као и о њиховој заклетви на верност истој - на потпис.

Оптужени Живан Симић, Добросав Ђуричић, Слободан Ђуричић, Иван Нинковић, Михаило Живановић и Светозар Ђуповац, пошто су приступили поменутој организацији и то сви током јесени 1949.године, сем оптуженог Михаила Живановића, који је приступио у јануару 1950.године и оптуженог Светозара Ђуповца који је приступио фебруара 1950.године, су током јесени 1949.године и током 1950.године, оптужени Живановић и Ђуповац од кад су постали чланови, у више махова у винограду оптуженог Живојина Димитријевића и Живана Симића у штали оптуженог Живојина Ђуричића, у штали оптуженог Живана Симића, на којим састанцима су одлучивали о набавци оружја, писане машине као и другим задацима организације, па су на једном од састанака у јесен 1949.године између себе прикупили по 6 - 700 динара и дали оптуженом Добросаву Симићу који је за овај новац купио револвер и нешто метака а оптужени Иван Нинковић, на тражење оптуженог Живојина Ђуричића, дао једну бомбу, а такође му је приликом избора за команданта и оптужени Добросав Ђуричић предао свој револвер,

Оптужени Живојин Димитријевић, Живојин Ђуричић и Добросав Симић као чланови поменуте организације по претходном договору, пошто су се наоружали и то оптужени Живојин Ђуричић пушком, а оптужени Живојин Димитријевић и Добросав Симић, револверима, пошли су јесен 1949.године на место зв.»Мандића мала», где се тада одржавала предизборна конференција на којој је требао да говори министар правосуђа МР Србије Живан Димитријевић и секретар МНО-а у Јаловику Радивоје Ђуричић, са намером да пуцањем у месту одржавања ове конференције, али ово нису могли учинити услед тога што је била присутна народна милиција.

Оптужени Живојин Димитријевић, Живојин Ђуричић и Слободан Ђуричић, пошто су се наоружали и то Живојин Ђуричић пушком, Живојин Димитријевић револвером, отишли су неутврђеног дана у марту месецу 1950.године и то: оптужени Живојин Ђуричић на место зв.»бежанац» одакле је испалио 3-4 метка у вис, а оптужени Живојин Димитријевић и Слободан Ђуричић су отишли на место зв.»врбљак» одакле је оптужени Димитријевић испалио 3 метка у вис, све ово у циљу да би заплашили и омели чланове СРЗ **ки** су тога дана у непосредној близини ових места одржавали своју скупштину.

знањем оптуженог Живојина Димитријевића као чланови ове организације, током децембра 1950.године упућена су два уцењивачка писма Синиши Јовановићу свештенику из Јаловика и Миловану Радовановићу,

земљораднику из Јаловика у којима су од Јовановића тражили 30.000 динара а од Радовановића 10.000 динара, писмо су потписагги команданти и ађутант, запређено је именованим смрћу уколико не поступи по њиховим тражењима тј. ако не однесу на одређено место што им се тражи или пак пријаве народним властима,

Дакле што су сви оптужени формирапи злочиначку организацију која је имапа задатак вршење терористичких аката уперених на застрашивање представника народних власти и чланова СРЗ у Јаловику и околним селима, што је све било управљено на то да се у крајњој линији путем насиља угрози постојеће државно уређење у ФНРЈ.

На основу исказа предлагача Живана Симића једног од оптужених јединог који је жив, који је саслушан као ванпарнична странка и чији је исказ Окружни суд у потпуности прихватио као истинит, пошто се он изјашњавао само о ономе што му је лично познато, логично и убедљиво, сагласно другим изведеним доказима утврђено је да осуђена лица нису одржавала састанке са циљем д се врше терористички акти него су се као грађани састајали и између себе причали о непоштену раду месних власти, нарочито у вези принудног откупа пољопривредних производа. Радило се о томе да су сељацима наметнуте велике обавезе које превазилазе њихове могућности производње, због чега те обавезе нису могле да се изврше. Примера ради сељаку који оврше вагон пшенице, месна власт нареди да преда један ипо вагон пшенице. Ова лица имали су у свом поседу пиштољ, карабин и ручну бомбу и у неколико наврата припуцавали су у ваздух из пиштоља и карабина у близини састанака тзв.конференција са циљем да заплаше месну власт и да их натерају да се мало уразуме и смање обавезе.

Из садржине наведених пресуда и исказа ванпарничне странке Живана Симића произилази да се ради о групи која је критиковала понашање локалних органа власти, што према схватању Окружног суда, представља вршење права на слободу изражавања а у одређеном смислу њихово окупљање представља право на слободу политичког организовања. Тиме што су окривљени оглашени кривима, по оцени Окружног суда, повређено је њихово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, с обзиром на то да су им изречене дугогодишње казне лишења слободе и споредна казна забране вршења грађанских права, а у односу на осуђеног Михаила Живановића повређено је и право на имовину пошто му је изречена мера конфискације целокупне имовине. Није било разлога за осуду, изрицање казне лишења слободе и конфискације имовине пошто су сви осуђени само вршили своје право на слободу изражавања и право на политичко организовање, што је цивилизацијска тековина а било је предвиђено и као право грађана у позитивним прописима у то време. По оцени Окружног суда ради се о повреди њихових права, која је извршена из идеолошко политичких разлога, а што се огледа у томе што је у критичном периоду вођена позната

идеолошко политичка акција учвршћивања рада сељачких радних задруга и принудног откупа пољопривредних производа у условима који су били несразмерни са могућностима пољопривредних произвођача, па је њихово реаговање било потпуно оправдано.

Пошто је на изложени начин утврђено да су осуђена лица само вршила право на слободу изражавања и политичког организовања, која права су цивилизацијска тековина, то је Окружни суд нашао да је наведеним пресудама повређено њихово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију свих наведених лица у погледу наведених права и утврђено је да су наведене првостепена и другостепена пресуда ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл.5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Из списка произилази да су неки од осуђених лица били наоружани пиштољем, карабином и ручном бомбом, што је у време доношења пресуда 1949. и 1950.године а и данас, било кривично дело, чија радња је дефинисана као недозвољено држање ватреног оружја. Међутим, и поред тога је Окружни суд прихватио захтев за рехабилитацију свих лица налазећи да су изречене казне лишења слободе биле непримерено високе и да им је циљ био одмазда према лицима чија се рехабилитација тражи и застрашивање других грађана, што је неприхватљиво као сврха кривичних санкција и због чега Окружни суд рехабилитује ова лица и поред тога што су неовлашћено држали ватрено оружје.

Милорад Бељић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева као председника већа, Слободана Велисављевића и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Милорада (Косте) Бељића, бившег из Липолиста, по захтеву предлагача Милорада А. Бељића из Шапца, ул. Владе Јовановића број 32, Миодрага Бељића из Липолиста, ул. 27 Септембра број 49 и Љиљане Сакић - Бељић из Шапца, ул. Николе Цоловића број 20, након одржане расправе и изведених доказа дана 23. фебруара 2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Милорад Бељића бив. из Липолиста, где је и рођен 10. септембра 1881. године, од оца Косте Бељића а **умро** 07. октобра 1944. године у Грушићу, па се :

1. УТВРЂУЈЕ СЕ да је пок. Милорад (Косте) Бељић, дана 07. октобра 1944. године, лишен живота у Грушићу од стране припадника партизанског покрета без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља чиме је повређено његово право на живот.

2. УТВРЂУЈЕ СЕ да је правоснажни закључак Среског суда у Богатићу Р.бр. 223/45 од 21.08.1945. године, којим је конфискована имовина пок. Милорада (Косте) Бељића, којим закључком је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, ништав од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице.

Образложење

Предлагачи су поднели овом суду захтев за рехабилитацију пок. Милорада (Косте) Бељића бив. из Липолиста, у коме су навели да је тај њихов предак дана 07. октобра 1944. године, као цивил, лишен живота од стране припадника партизанског покрета у Грушићу, без спроведеног поступка и одлуке суда а касније је од стране органа власти извршена конфискација његове имовине. Предложили су да се усвоји захтев за рехабилитацију тако да се утврди да је именовани 07.10.1944. године, лишен живота у Грушићу, од стране припадника партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка из идеолошко политичког разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот и да је правоснажни закључак Греског суда у Богатићу Р. 223/45 од 21.08.1945. године, којим је

конфискована његова имовина, ништав од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице, пошто је овим закључком повређено његово право на имовину.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Милорада (Косте) Бељића бив. из Липолиста основан, због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-1211/006-10 од 06.12.2006. године, утврђено да је Милорад Бељић рођен у Липолисту 10. септембра 1881. године, а да је умро у Грушићу 07. октобра 1944. године.

На основу података уписаних у картон број 1, досије број 169, поводом образовања картона картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, утврђено је да је картон формиран против Милорада Бељића уз назнаку да је он ликвидиран као народни непријатељ, да се за време рата изјашњавао као противник Народно ослободилачког покрета и као такав од истог ликвидиран на терену.

На основу закључка Среског суда у Богатићу Р.223/45 од 21.08.1945. године, утврђено је да је овим закључком извршена конфискација имовине именованог.

На основу исказа предлагача Миодрага Бељића и сведока Добривоја Маринковића и Живосава Стаменића, чије исказе је суд у потпуности прихватио као истините, пошто су исти били логични и уверљиви, њихови искази међусобно сагласни, а истовремено су њихови искази били сагласни и са другим изведеним доказима, утврђено је Милорад Бељић убијен 07. октобра 1944. године, тако што су тог дана наишли припадници партизанског покрета и њега су заједно са још три цивила позвали у Месну канцеларију и одатле су их потерали према Грушићу, за њима је пошао Милорадов син Андрија, који је у Белој Реци сазнао да су одведени у Грушић а у том селу је обавештен да су сва четворица сељака убијени па их је он пронашао на означеном месту а затим су сва четири леша пренета у Липолист, где су сахрањени. Милорад Бељић је био цивил, имућан сељак, добар домаћин, није се мешао у политику.

Пошто је на изложен начин утврђено да је пок. Милорад (Косте) Бељић лишен живота 07.10.1944. године у Грушићу, од стране припадника партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, као Цивил, то је суд закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља из идеолошко политичких разлога и да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у ставу 1 изреке овог решења, на основу чл.

5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је бити намерно лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Милорад Бељић лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других и радн конфискације његове имовине.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација имовине пок. Милорада Бељића, извршена на основу правоснажног закључка Среског суда у Богатићу, из идеолошко политичких разлога, чиме је новређено право на имовину пок. Милорада Бељића, то је усвојен захтев предлагача за његову рехабилитацију у погледу права на имовину, с обзиром на то да није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине јер он није био никакв народни непријатељ него цивилна жртва рата убијен од стране припадника партизанског покрета, па је утврђено да је наведени закључак Среског суда у Богатићу ништав те да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2 изреке овог решења.

Милош Петровић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ. у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевића и Иван Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Милоша Петровића бившег из Лознице, по захтеву за рехабилитацију предлагача Петровић Драгана из Лознице, ул. Његошева број 45, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 27.02.2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Милоша **Петровића бившег ИЗ Лознице**, где је и рођен 13.05.1928. године, од оца Радомира Петровића и мајке Даринке, умрлог 12. јуна 1985. године у Лозници, па се :

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Окружног суда области београдске из Београда К.бр. 245/49 од 04.02.1950. годиНе, којом је пок. Милош Петровић оглашен кривим за кривично дело из чл. 3 тач. 8 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 10 година, као главном казном, и на споредну казну губитка грађанских права из чл. 37 КЗ и то бирачког права, права на стицање и вршење функција у друштвеним организацијама и удружењима, права јавног иступа, права ношења почасног звања, ордења и одликовања и права на државну или другу јавну службу у **трајању** од 2 године, којом пресудом је повређено његово право на политичко организовање, право на слободу изражавања, право на слободу кретања и **грађанска** права из идеолошко политичких разлога, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.**

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Драган Петровић из Лознице, поднео је овом суд захтев за рехабилитацију свога оца пок. Милоша Петровића бившег из Лознице у којем **Је** навео да је именовани правоснажном пресудом Окружног суда области београдске К. 245/49 од 04.02.1950. године за кривично дело из чл. 3 тач. 8 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну **лишења** слободе са принудним радом у трајању од 10 година, као главном казном, и на споредну казну губитка грађанских права из чл. 37 КЗ и то бирачког права, права на стицање и вршење функција у друштвеним организацијама и удружењима, права јавног иступа, права ношења почасног **звања**, ордења и одликовања и права на државну или другу јавну службу у

трајању од 2 године, којом пресудом је повређено његово право на политичко организовање, право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права из идеолошко политичких разлога. Предложио је да се усвоји захтев за рехабилитацију Милоша Петровића и утврди да је због наведених разлога ова правоснажна пресуда ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице.

Окружни суд је у смислу чл.4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је нашао да је захтев за рехабилитацију пок. Милоша Петровића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1/3368 од 21.02.2007. године, утврђено је да је Милош Петровић рођен у Лозници 13.05.1928. године, од оца Радомира Петровића и мајке Даринке.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-1/165-07 од 21.02.2007. године, утврђено је да је Милош Петровић умро 12. јуна 1985. године, у Лозници.

На основу извода из матичне књиге рођених од 15.10.1998. године, утврђено је да је предлагач Драган Петровић рођен у Београду 08. марта 1958. године, од оца Милоша Петровића и мајке Новке, рођене Гајић.

На основу правоснажне пресуде Окружног суда области београдске у Београду К. 245/49 од 04.02.1950. године, утврђено је да је овом пресудом оптужени Милош Петровић оглашен кривим, заједно са другим лицима, укупно је било њих 23, а он је оглашен кривим што је заједно са Јовановић Радомиром, Филипивић Милојем, Исаиловић Љубицом и Дорошки Боровојем у току јуна и јула 1949. године, формирао непријатељску илегалну организацију звану "Национални покрет" са циљем да путем насиља оборе постојеће државно уређење ФНРЈ па су ради постизања постављеног циља формирали руководство "главни одбор" који је имао за задатак проширење организације на срезове Азбуковачки, Јадарски, Рађевски, Мачвански, у Војводини и у Босни, прикупљање и набављање оружја, формирање заштитног батаљона, хватање веза са одметницима у иностранству, прикупљање прилога ради стварања материјалне базе организације, стварање базе за смештај илегалца, испитивања стања на војним објектима, на терену између Лознице и Бање Ковиљаче, формирање комитета омладине и разбијање наших масовних организација, као и свештеничког удружење које стоје на линији народног фронта па је тако оптужени Милош Петровић:

а) Неутврђеног дана месеца јула 1949. године, упознао са циљем организације " У исту примио оптуженог Николу и Живорада Панића, Обрадовић Милоша, Танић Тому и Илић Цветина

б) 17. јула 1949. године. одржао је састанак у кући оптуженог Филиповић Милоја у Б. Ковиљачи заједно са пок. Нинковић Станојем који се обесио у истажном затвору и руководио је истим, а на ком састанку је одабран главни одбор ове организације, сем тога предложено је да се почне са прикупљањем прилога, набавком оружја, што су сви присутни одобрили, почело је прикупљање прилога за набавку оружја, на ком послу је био један од најактивнијих па је као такав успео да набави 5 пиштоља и једну стројницу.

в) Након неколико дана после одржаног састанка саставио је 30 комада изјава са упуштима за попуњавање биографије новопримљених чланова организације и исте је поделио шефовима организације по срезовима.

г) 15. августа 1949. године, у кући оптуженог Филиповић Милоја у Б. Ковиљачи на састанку главног одбора оджао је реферат о потреби борбе против свештеничког удружења. које стоје на линији народног фронта, што су сви чланови прихватили, па је у ту сврху ишао у манастир Чокешина ради повезивања са свештеницима, који су непријатељски расположени према данашњем уређењу наше земље, осим тога оптужени је на овом састанку прихватио и подржао предлог покојног Нинковића о формирању заштитних батаљона.

д) Као шеф обавештајне службе прихватио је задатак на успостављање везе између четничких банди и ове организације.

ђ) Неутврђеног дана јула месеца 1949. године, заједно са пок. Нинковић Станојем ставио је на дужност Обрадовић Милоша кога је раније примио за члана организације да формира комитет омладине ради разбијања народне омладине,

чиме је извршио кривично дело из чл. 3 тач. 8 Закона о кривичним делима против народа и државе, па је оптужени Милош Петровић осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 10 година, као главном казном и на споредну казну губитка грађанских права из чл. 37 Кз и то бирачког права, права на стицање и вршење функције у друштвеним организацијама и удружењима, права јавног иступа, права ношења почасног звања, ордења и одликовања и права на државну или другу јавну службу у трајању од 2 године.

Из наведене правоснажне пресуде произилази да је оптужени Милош Петровић оглашен кривим за кривично дело које се састојало у томе што је заједно са другим лицима формирао организацију политичког карактера, да су на њеним састанцима изношени њихови лични политички ставови, дакле да је дело извршио вршењем свога права на слободу изражавања и права на политичко организовање. Вршењем свога права није могао извршити ниједно кривично дело па је због тога наведена правоснажна пресуда по оцени Окружног суда донета из

идеолошко и политичких разлога са циљем да се елиминишу они који не подржавају политичку организацију која је била тада на власти у држави што је супротно свим цивилизацијским нормама али је у сагласности са једнопартијским системом.

Тиме што је оптужени Милош Петровић оглашен кривим и осуђен на главну и споредну казну, из идеолошко политичких разлога, новеђено је његово право на политичко организовање, право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, због чега је захтев за његову рехабилитацију усвојен, па је утврђено да је наведена правоснажна пресуда ништава од тренутка доношења и да су ипштаве све правне последице ове пресуде у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији у свему као у изречи овог решења.

Ђура Одавић Илија Одавић

ОКРУЖНИ СУДУ ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Биљане Лазић Ивановић и Раденке Дражић, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Одавић Ђуре и пок. Одавић Илије бивших из Шапца, по захтеву за рехабилитацију предлагача Мартиновић Слободанке из Панчева, ул. Милана Обреновића бр. 13 и Одавић Предрага из Шапца, ул. Цара Душана број 3, чији је пуномоћник адвокатБоривој Ђурчин из Панчева, ул. Николе Тесле број 3/1, након одржане јавне расправе дана 27.02.2007. године, донео је следеће:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

1. **пок.** Одавић Ђуре бив. из Шапца, рођен 1895. године, од оца Теодора и мајке Јелене, у селу Црногорци, Општина Сплит, Република Хрватска, умрлог 01.12.1965. године, у Шапцу
2. **пок.** Одавић Илије бив. из Шапца, рођен 1896. године, од оца Теодора и мајке Јелене, у селу Црногорци, Општина Сплит, Република Хрватска, а умрлог 28. фебруара 1955. године у Шапцу, па се:
  1. УТВРЂУЈЕ да је пресуда Суда за суђење злочина и преступа против српске националне части -Веће у Шапцу број 9 од 23. маја 1945. године, којом су оптужени Илија Одавић и Ђура Одавић, оглашени кривима за тежак злочин против српске националне части предвиђен у чл. 1 и 2 Одлуке о суду за суђење злочина и преступа против српске националне части и злочина из чл. 2 тач. А и Б поменуте одлуке и осуђени :
    - ^{на} доживотни губитак српске националне части
  2. на 5 година тешког принудног рада
    - на конфискацију 80% целокупне покретне и непокретне имовине с тим да остатак од 20% има припасти њиховим породицама на издржавање

којом пресудом су повређена њихова права на националну част, на слободу кретања и на имовину, из идеолошко политичких разлога, **ништава и да су ништаве све њене правне последице.**

2. УТВРЂУЈЕ СЕ да је поравнање закључено пред Среским народним судом у Шапцу, 07. фебруара 1946. године, у предмету број 698/45, којим је спроведена конфискација имовина пок. Ђуре Одавића и пок. Илије Одавића, којим је из идеолошко политичких разлога повређено њихово право на имовину, **ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог поравнања.**

Образложење

Предлагачи Мартиновић Слободанка из Панчева и Одавић Предраг из Шапца, сами и преко свог пуномоћника поднели су овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног оца Ђуре Одавића бив. из Шапца и његовог брата а свог стрица пок. Одавић Илије бив. из Шапца, у коме су навели да су њих двојица правоснажном пресудом Суда за суђење злочина и престапа против српске националне части - Веће у Шапцу, број 9 од 23. маја 1945. године, оглашени кривима и осуђени на доживотни губитак српске националне части, 5 година тешког принудног рада и конфискацију 80% целокупне покретне и непокретне имовине. Овом пресудом повређено је њихово право на националну част, слободу кретања и имовину, из идеолошко политичких разлога. Изречена споредна казна конфискације имовине спроведена је на основу поравнања закљученог пред Среским народним судом у Шапцу 07.02.1946. године, у предмету број 698/45. тражили су да се усвоји захтев за рехабилитацију Одавић Ђуре и Одавић Илије тако, да се утврди да је пресуда наведеног суда ништава и да су ништаве све њене правне последице, пошто је њоме из идеолошко политичких разлога **повређено** њихово право на националну част, на слободу кретања и на **имовину**. Такође су тражили да се утврди да је наведеним поравнањем којим **је спроведена** конфискација имовине, ништаво од тренутка доношења и да су **ништаве** све правне последице овог поравнања пошто је тим поравнањем, из **идеолошко** политичких разлога повређено њихово право на имовину.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Ђуре Одавића и пок. Илије Одавића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/2489 од 12.12.2006. године, утврђено је да је Ђура Одавић, рођен у селу Црногорци, Општина Сплит, Република Хрватска 1895. године, од оца Теодора и мајке Јелене, а умро у Шапцу 01. децембра 1965. године.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/2488 од 12.12.2006. године, утврђено је да је Илија Одавић, рођен у селу Црногорци, Општина Сплит, Република Хрватска 1896. године, од оца Теодора и мајке Јелене, а умро у Шапцу 28. фебруара 1955. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/3864 од 29.03.2006. године, утврђено је да је предлагач Предраг Одавић рођен у Шапцу, 02. јуна 1936. године, од оца Ђуре Одавића и мајке Милице.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1/3906 од 26.04.2004. године, утврђено је да је предлагач Слободанка Мартиновић, рођена у Шапцу 09. септембра 1944. године, од оца Ђуре Одавића и мајке Милице.

На основу пресуде Суда за суђење злочина и преступа против српске националне части-Веће у Шапцу број 9 од 23. маја 1945. године, утврђено је дасу Илија Одавић и Ђуре Одавић кафеџије из Шапца, оглашени кривима :

А. Што су у време окупације октобра 1941. године, до 1943. године, у своме локалу " Златни јелен " држали немачки "бордел" у који је био дозвољен приступ само Немцима, у коме су држали девојке које су уз музику служиле за увесељавање немачким војницима, те девојке храниле и служиле пићем Немце, које су на Немцима одлазиле у собе, које су биле власништво окривљених Илије и Ђуре,

- чиме су починили тежак злочин против српске националне части предвиђен у чл. 1 и 2 Одлуке о суду за суђење злочина и преступа против српске националне части

4 ....

Б. Што су стављајући на тај начин своје предузеће у службу окупатору одржавали са истим блиске пријатељске односе, наплаћивали од сваке девојке на тај начин, посредством Немаца по 20,00 динара. зарађујући на тај начин, као и на пићу велике суме новаца

- чиме су починили злочин из чл. 2 тач. а и б поменуте одлуке па су осуђени на

1. доживотни губитак српске националне части као главном казном
2. 5 година тешког принудног рада
3. конфискацију 80% целокупне покретне и непокретне имовине с тим да остатак од 20% има припасти њиховим породицама на издржавање.

На основу упитног листа под управом државне управе народних добара број '0 од 10. октобра 1945. године и на основу поравнања закљученог 07. фебруара 1946. године, пред Среским народним судом у Шапцу, у предмету број 698/45 утврђено је да је на основу овог поравнања спроведена конфискација изречена поменутом пресудом.

Наведена пресуда донета је од стране суда који није формиран на основу закона већ на основу одлуке која нема карактер закона. Одлуку о установљењу Специјалног суда за суђење злочина и преступа против српске националне части донела је Велика антифашистичка народно ослободилачка скупштина Србије 11. новембра 1944. године и иста је обнародована и ступила на снагу 12. новембра 1944. године. Дакле међународно правни стандард да се суд може основати само на основу закона није примењен.

Веће које је судило није било састављено од судија већ од државних службеника који нису изабрани од стране представничког органа тако да нису испуњавали основне услове за избор судија. Избор судија извршило је Председништво антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије одлуком од ОКдецембра 1944.године којом је именовано 18 судија овог суда. Ово председништво нема карактер представничког органа народа, што значи да није поступљено по међународном стандарду на кс'м се судије бирају од стране представничког органа.

Окривљени у току поступка нису имали право на делотворну жалбу. Према Одлуци о суду за суђење злочина и преступа против српске националне части, коју одлуку је донело Председништво антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије 11. децембра 1944. године, пресуда је извршна (чл. 24 ове одлуке), што значи да против пресуде овог суда није постојало право на жалбу. Међународно правни стандард да се у поступцима пред судом мора поштовати право странке на делотворну жалбу у оваквим поступцима није примењено.

Због свих наведених разлога Окружни суд налази да је наведена пресуда донета из идеолошко политичких разлога, нарочито имајући у виду чињеницу да су Немци као окупатори захтевали од свих привредних субјеката да наставе са деловањем а што је била њихова дужност према Хашким конвенцијама из 1907. године, којима је предвиђена обавеза домаћег становништва да наставе са привредном производњом на окупираном подручју, тако да је наведеном пресудом повређено право осуђених пок. Ђуре Одавића и пок. Илије Одавића на националну част, право на слободу кретања и право на имовину, пошто су пропусти приликом оснивања суда и пропусти у вези његовог функционисања такве природе да се одлуке тог суда не могу одржати на снази нити издржати било какву озбиљнију проверу законитости вођења поступка, правилности утврђеног чињеничног стања и правилности примене материјалног прописа.

Поступак пред овим судом био је сумаран, вођен на брзину и имао је унапред задати циљ, да се угледни грађани лише имовине због наводне сарадње са окупатором.

Пошто је на изложен начин утврђено да је наведеном пресудом повређено право на српску националну част, право на слободу кретања и

право на имовину пок. Одавић Ђуре и пок. Одавић Илије, из идеолошко политичких разлога, то је усвојен захтев за њихову рехабилитацију и утврђено да је ова пресуда ништава и да су ништаве све њене правне последице у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији у свему као у изреци овог решења.

Пошто је на изложени начин утврђено да је наведеним поравнањем закљученим пред Среским народним судом у Шапцу 07. фебруара 1946. године, у предмету број 698/45 спроведена конфискација имовине пок. Ђуре Одавића и пок. Илије Одавића, којим поравнањем је из идеолошко политичких разлога повређено њихово право на имовину, то је усвојен захтев за њихову рехабилитацију и у погледу овог поравнања и утврђено је да је ово поравнање ништаво и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Др Данило Цигаиовић Никола Цигановић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева као председника већа, Слободана Велисављевића и Саше Кнежевића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Др Данила Цигановића бившег из Шапца и Николе Цигановића бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију Слободана Цигановића из Шапца, ул. Краља Александра број 49, чији је пуномоћник Зоран Мрдовић адвокат из Шапца, након одржане расправе и изведених доказа, дана 23. фебруара 2007. године, донео је:

РЕШ ЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

1. **Пок. др Данила Цигановића бившег из Шапца**, рођен 09.01.1898. године, у Србу, Република Хрватска, од оца Цигановић Раде и мајке Милице рођене Калинић, аумрлог 29.08.1945. године, у Драгинцу
2. **Пок. Николе Цигановића бившег из Шапца**, рођен 07.12.1926. године, у Загребу, од оца Цигановић Др Данила и мајке Анице, рођене Крајчиновић, умро 29.08.1945. године у Драгинцу, па се
  1. УТВРЂУЈЕ да су др Данило Цигановић и Никола Цигановић лишени живота 29. августа 1945. године у Драгинцу од стране припадника Народне милиције, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога. као жртве прогона и насиља, чиме је повређено њихово право на живот
  2. УТВРЂУЈЕ да су правоснажни закључак Среског суда у Шапцу Р.бр. 2264/45 од 16. новембра 1945. године, и закључак Округног народног суда у Шапцу Пл.бр. 70/46 од 30.01.1946. године, којима је конфискована имовина пок. др Данила Цигановића, којим закључцима је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Др Данила Цигановића, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагач Слободан Цигановић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца др Данила Цигановића и свога покојног

брата Николе Цигановића у коме је навео да је Др Данило са сином боравио од средине 1944. године до августа 1945. године, на подручју Босне и Херцеговине где је у четничкој болници лечио рањенике и болесне. Крајем августа 1945. године, њих двојица су као цивили кренули према Шапцу и свратили су у село Ступницу код Даниловог приправника лекара Миодрага Васиљевића који није био присутан али су били присутни чланови његове породице. Исте ноћи припадници Народне милиције из Драгинца ухапсили су Данила и Николу Цигановића и након 24 часа су их ликвидирали у шуми а гробно место никада није пронађено. После рата је Данило Цигановић је проглашен народним непријатељем и имовина му је конфискована. Предложио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Др Данила Цигановића и Николе Цигановића тако да се утврди да су њих двојица 29.08.1945. године, лишени живота на подручју Драгинца од стране припадника Народне милиције без одлуке суда и без спроведеног поступка из идеолошко политичких разлога као жртве прогона и насиља, чиме је повређено њихово право на живот и да се утврди да су правоснажни закључак Среског суда у Шапцу Р.бр. 2264/45 од 16. новембра 1945. године и закључак Окружног народног суда у Шапцу Пл.70/46 од 30. јануара 1946. године, којима је конфискована имовина пок. Данила Цигановића, којим закључцима је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Данила Цигановића, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Др Данила Цигановића и пок. Николе Цигановића основан, због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу правоснажног решења Општинског суда у Шапцу Р.бр. 16/06 од 15.06.2006. године, утврђено је да је нестали Данило Цигановић са последњим пребивалиштем у Шапцу, рођен 09.01.1898. године, у Србу, Република Хрватска од оца Цигановић Раде и мајке Милице, рођене Калинић, проглашен за умрлог а као дан његове смрти сматра се 29.08.1945. године

На основу правоснажног решења Општинског суда у Шапцу Р.бр. 15/06 од 15.06.2006. године, утврђено је да је нестали Никола Цигановић са последњим пребивалиштем у Шапцу, рођен 07.12.1926. године у Загребу, Република Хрватска, од оца Цигановић Данила и мајке Анице, рођене Крајичиновић, проглашен за умрлог а као дан његове смрти сматра се 29.08.1945. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/2292 од 06.04.2006. године, утврђено је да је предлагач Слободан Цигановић рођен у Шапцу 11. маја 1934. године, од оца Данила Цигановића и мајке Анице.

На основу података уписаних у картон број 1, досије број 25, у коме се прикупљају подаци за образоване картотеке лица осуђених на конфискацију имовине утврђено је да је у тај картон уписано да је Данило Цигановић одсутан, да је побегао испред Југословенске армије и да је на непознатом боравишту а картон је попуњен 15. августа 1946.

На основу правоснажног закључка Среског народног суда у Шапцу Р.бр. 2264/45 и закључка Окружног народног суда у Шапцу Пл.бр.70/46 од 30.01.1946. године, утврђено је да је извршена конфискација имовине пок. Данила Цигановића као народног непријатеља.

На основу исказа Слободана Цигановића који је саслушан као ванпарнична странка и исказа сведока Васиљевић Милутина из Ступнице, Миловановић Пантелије из Ступнице и Ђурић Љубисава из Драгинца, чије исказе је Окружни суд прихватио као истините, пошто су исти били логични и убедљиви, међусобно сагласни, а истовремено су били сагласни и са другим изведеним доказима, утврђено је да је др Данило Цигановић са својим сином Николом Цигановићем од средине 1944. године до августа 1945. године био у четничкој болници у Босни и након завршетка ратних дејстава у августа 1945. године њих двојица су као цивили кренули према Шапцу и у путу су свратили у село Ступницу код Даниловог приправника Миодрaга Васиљевића лекара, који се није ту налазио, али су били присутни његови чланови породице. Данило и Никола су изражавали жељу да се пријаве народним властима, па је брат Миодрaга Васиљевића, сведок Милутин Васиљевић, по њиховој жељи отишао у Драгинац и тамо пријавио народној милицији да се њих двојица налазе у кући. Након тога пет припадника народне милиције су дошли до његове куће и Цигановић Данило и Никола су се предали милиционарима мирно. Милиционари су их привели а након неколико дана овај сведок је од милиционара Жарка Тодоровића сазнао да су Цигановићи побијени после 24 часа од привођења, и да је го милиционар Жарко Тодоровић квалификовао као глупост милиционаре који су их побили. Приликом ликвидације са Цигановићевог сина Николе скинут је кожни капут да га не би избушили и тај капут је касније користио командир милиције Жарко Тодоровић.

Пошто је на изложени начин утврђено да су др Данило Цигановић и његов син Никола Цигановић у Драгинцу 29. августа 1945. године као цивили лишени живота од стране припадника народне милиције без одлуке суда и без спроведеног поступка, то је суд закључио да су њих двојица страдали као жртве прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, као ранији припадници четничког покрета, те да је тиме повређено њихово право на

живот, због чега је захтев за њихову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у ставу 1 изреке овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом а у конкретном случају Данило Цигановић и Никола Цигановић лишени су живота без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других и ради конфискације њихове личне имовине која се затекла на њима у виду њихове гардеробе, а и ради конфискације непокретне имовине Данила Цигановића који је био угледан лекар и за то време релативно богат човек.

Пошто је Данило Цигановић ликвидан без одлуке суда и спроведеног поступка то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине, нарочито имајући у виду чињеницу да из свих изведених доказа произилази да он није био никакав народни непријатељ већ цивилна жртва рата кога су ликвидирали припадници народне милиције а чије страдање је напред описано.

Пошто је дакле утврђено да је конфискација спроведена правоснажним закључком Среског суда у Шапцу односно Окружног суда у Шапцу из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Данила Цигановића то је усвојен захтев предлагача за његову рехабилитацију и у погледу права на имовину па је утврђено да су закључак Среског суда у Шапцу и закључак Окружног суда у Шапцу ништави, као и евентуалне одлуке државних органа о конфискацији његове имовине, те да су ништаве све његове правне последице у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2 изреке овог решења.

Ђорђе Петровић

Катица Петровић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ. у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председник већа, Раденке Дражић и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Ђорђа Петровића, бившег из Прхова, Општина Пећинци и пок. Катице Петровић, бивше из Прхова, Општина Пећинци, по захтеву за рехабилитацију њиховог сина, предлагача Слободана Петровића из Шапца, ул. Ћирила и Методија 24/11-8, чији је пуномоћник Милорад Симић из Шапца, ул. Проте Смиљанића број 37, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 30. марта 2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

- 1. Пок. Ђорђа Петровића** бившег из Прхова, Општина Пећинци, где је и рођен 10. априла 1889. године, од оца Кузмана Петровића и мајке Ане Петровић, рођене Стојковић, умрлог дана 13. септембра 1942. године у Прхову и
- 2. Пок. Катице Петровић** бивше из Прхова, Општина Пећинци, рођена 25. јуна 1902. године, у Старој Пазови, од оца Јаше Стакића и мајке Емилије Стакић, умрле 13. септембра 1942. године у Прхову, па се
  - 1. УТВРЂУЈЕ** да су пок. Ђорђе Петровић и пок. Катица Петровић лишени живота 13. септембра 1942. године, у Прхову, Општина Пећинци, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртве прогона и насиља, чиме су повређена њихова права на живот.
  - 2. УТВРЂУЈЕ** да су:
правоснажни закључак Среског суда у Руми Конф. 3833/46 од 19. септембра 1946. године, којим закључком је конфискована имовина пок. Ђорђа Петровића и пок. Катице Петровић и

- правоснажни закључак Среског суда у Старој Пазови П. 848/46
од 07. октобра 1946. године, којим је конфискована¹ а имовина пок.
Катице Петровић

којим закључцима је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Ђорђа Петровића и пок. Катице Петровић, као и свака друга одлука државних органа, којима је извршена конфискација њихове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве **све њихове правне** последице.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Слободан Петровић, поднео је захтев за рехабилитацију својих родитеља: пок. Ђорђа Петровића и пок. Катице Петровић, у коме је навео да су његови родитељи као цивили, дана 13/14 септембра 1942. године, у Прхову, лишени живота од стране припадника Партизанског покрета, без спроведеног поступка и одлуке суда, а касније је од стране органа власти извршена конфискација целокупне њихове имовине, закључцима Среског суда у Руми и Среског суда у Старој Пазови. Тражио је да се усвоји захтев за њихову рехабилитацију, тако да се утврди да су они лишени живота без одлуке суда и спроведеног поступка, од стране припадника Партизанског покрета, дана 13.09.1944. године, у Прхову, из идеолошко политичких разлога, као жртве прогона и насиља чиме је повређено њихово право на живот и да се утврди да су правоснажни закључци Среског суда у Руми и Среског суда у Старој Пазови, којима је конфискована имовина његових покојних родитеља, којим закључцима је из идеолошко политичких разлога повређено њихово право на имовину, као и свака друга одлука државних органа, којима је извршена конфискација **њихове** имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве **све њихове** правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Ђорђа Петровића и пок. Катице Петровић, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из МКР од 09.01.2002. године, издат у Прхову, утврђено је, да је предлагачев отац Ђорђе Петровић рођен у Прхову 10. априла 1889.године, од оца Кузмана Петровића и мајке Ане Петровић, рођене Стојковић.

На основу правоснажног решења Општинског суда у Руми, Одељење у Пећинцима Р.бр. 7/2006 од 19.01.2007. године, и извода из матичне књиге умрлих за пок. Ђорђа Петровића и пок. Катицу Петровић, утврђено је да је Ђорђе Петровић умро у Прхову 13. септембра 1942. године, да је Катица Петровић рођена у Старој Пазови 25.06.1902. године, од оца Јаше Стакића и

мајке Емилије Стакић, а умрла у Прхову 13.септембра 1942. године, те да су наведеним решењем оглашени за умрле са даном смрти 13. септембар 1942. године.

На основу извода из матичне књиге рођених од 09.01.2002. године, и личне карте број 120579 издате у СУП-у Шабац, утврђено је да је предлагач Слободан Петровић, рођен у Прхову 06. априла 1934. године, од оца Ђорђа Петровића и мајке Катице Петровић, рођене Стакић и да има пребивалиште у Шапцу.

На основу исказа предлагача Слободана Петровића, чији исказ је суд прихватио као истинит, пошто је исти сведочио само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот, да је говорио само истину, утврђено је да су његови родитељи, Ђорђе Петровић и Катица Петровић, били цивили који су живели у својој кући у Прхову, нису били војно ангажовани, били су познати као добри домаћини, Ђорђе је био образован и говорио је стране језике, по политичком опредељењу је био радикал, солунски добровољац, бавио се трговином и земљорадњом, пре Другог светског рата био је председник општине и начелник општине, да су њих двоје у току ноћи 13/14 септембар 1942. године, изведени из своје куће и стрељани сајош неколико цивила, без одлуке суда и спроведеног поступка, од стране припадника Партизанског покрета. После рата, закључцима Среског суда у Руми и Старој Пазови извршена је конфискација њихове имовине.

На основу правоснажног закључка Среског суда у Руми Конф. 3833/46 од 19. септембра 1946. године, утврђено је да је овим закључком извршена конфискација имовине пок. Ђорђа Петровића и пок. Катице Петровић, према предлогу СНО у Руми број 1758 од 01.04.1946. године, којим су они проглашени као ратни злочинци.

На основу акта Историјског архива "Срем" број 03-01/369 од 19.05.1997. године, утврђено је да се у наведеним списима не налази предлог СНО Рума пошто исти није предат архиву на чување, при чему се фонд СНО Рума налази у овом архиву.

На основу правоснажног закључка Среског суда у Старој Пазови П. 848/46 од 07. октобра 1946. године, утврђено је да је овим закључком конфискована имовина пок. Катице Петровић, рођене Стакић, у КО Стара Пазова.

Да пок. Ђорђе Петровић и пок. Катица Петровић одлукама државних органа нису проглашени ратним злочинцима, државним или народним непријатељима, утврђено је на основу писмених аката : Историјског архива "Срем" 03-01/620 од 11.12.1995. године, Окружног суда у Сремској итровици Кри. 17/91 од 12.09.1991. године, архива Војводине Нови Сад

број 291-149/2-99 од 20.10.1999. године, архива Србије број 3/104 од 14.10.1999. године, архива Југославије број 19/126 од 27.08.1999. године и архива Југославије број 294/1 од 20.10.2002. године.

На основу књиге "Висови равнице - Прхово у рату и револуцији", аутора Василија Петковића-Милоша и Живка Васића, која је издата у Новом Саду 1988. године, од стране издавача Института за историју у Новом Саду, утврђено је да се у овој књизи наводи, на страни 85, да су као народни издајници у лето - јесен 1942. године, стрељани Ђока Јуришић, **Ђока** Петровић, трговац, Аврам Јовановић и Аврам Миловановић. Аутори књиге били су руководиоци Партизанског покрета и ћелије комунистичке партије у селу Прхову за време Другог светског рата. За четворицу стрељаних, у књизи се наводи да су њих четворица били присталице такозваног "новог поретка", окупацијске власти, и да су због тога стрељани. У књизи се уопште не наводи судбина Катице Петровић.

На основу изнетих чињеница Окружни суд је закључио да су Ђорђе и Катица Петровић, лишени живота 13.09.1942. године у Прхову, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и вођења поступка, из идеолошко политичких разлога, као политички неистомишљеници и класни непријатељи, као жртве прогона и насиља, чиме је повређено њихово право на живот, због чега је Окружни суд усвојио захтев за њихову рехабилитацију у односу на право на живот, у свему као у ставу 1 изреке овог решења а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен на злочин за који се ова казна предвиђа законом а у конкретном случају Ђорђе и Катица Петровић, лишени живота, без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других и ради спровођења политике комунистичке партије, од стране припадника Партизанског покрета који у то време није имао легалитет и легитимитет, већ статус наравојске.

Из списка конфискације Среског суда у Руми и Старој Пазови произилази да је извршена конфискација покретне и непокретне имовине, пок. Ђорђа и Катице Петровић, што је била последица њихове ликвидације. Пошто су они ликвидирани без одлуке суда и без спроведеног поступка, то није било никаквих услова да се изврши конфискација имовине, нарочито имајући у виду чињеницу да из свих околности произилази да пок.Ђорђе и Катица Петровић нису били никакви народни непријатељи ни ратни злочинци, већ Цивилне жртве рата, чије страдање је напред описано а поводом којег страдања нико није одговарао после Другог светског рата.

Пошто је на изложен начин утврђено да је конфискација извршена правоснажним закључцима Среског суда у Руми и Старој Пазови, из

идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Ђорђа и пок. Катице Петровић, то је усвојен захтев за њихову рехабилитацију и у погледу права на имовину, па је утврђено да су закључци Среског суда у Руми и Среског суда у Старој Пазови, ништави, као и евентуално друге одлуке државних органа о конфискацији њихове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији у свему као у ставу 2 изреке овог решења.

Гаврило Ерић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судије **Гојка Лазарева**, као председника већа, **Бранислава Поповића** и **Раденке Дражић**, као чланова већа, уз учешће записничара **Мирјане Савић**, у поступку рехабилитације пок. **Гаврила Ерића**, бившег из Доње Трешнице, Општина Мали Зворник, по захтеву за рехабилитацију његових праунука **Драгана Ерића** и **Зорана Ерића**, оба из Доње Трешнице, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 30.марта 2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. **Гаврила Ерића** бившег из Доње Трешнице, Општина Мали Зворник, где је и рођен 15. августа 1886. године, умрлог у Шапцу 20.02.1945. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажни закључак Среског суда у Крупњу Кф. 258/46 од 13. септембра 1946. године, којим је конфискована имовина пок.

Гаврила Ерића, чиме је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагачи **Драган Ерић** и **Зоран Ерић**, поднели су захтев за рехабилитацију њиховог прадеде **Гаврила Ерића**, у којем су навели да је он ухапшен и умро 20.02.1945. године, у Шапцу, где је и сахрањен без присуства родбине, тако да се и данас не зна његов гроб. Правоснажним закључком Среског суда у Крупњу Кф. 258/46 од 13.09.1946. године, конфискована је имовина покојног **Гаврила** као народног непријатеља иако он није био никакав народни непријатељ.

Тражили су да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. **Гаврила Ерића**, тако да се утврди да је правоснажни закључак Среског суда у Крупњу Кф. 258/46 од 13.09.1946. године, којим је конфискована његова имовина, чиме је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, ништав и да су ништаве све правне последице овог закључка, с тим да се пониште и све друге одлуке државних органа којима је извршена и спроведена конфискација његове имовине.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао, да је захтев предлагача Драгана и Зорана Ерића за рехабилитацију њиховог покојног прадеде Гаврила Ерића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл.5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из књиге умрлих Српске православне цркве број 83 од 21.02.1945. године, утврђено је да је Гаврило Ерић умро 20.02.1945. године.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-226/5-05 од 08.09.2005. године, утврђено је да је Здравко Ерић, рођен 15.10.1909. године, у Доњој Трешници, од оца Гаврила Ерића и мајке Милке, а умро је у истом месту 02. марта 1973.године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-155/82-09 од 09.05.1982. године, утврђено је да је Живота Ерић рођен у Доњој Трешници 10. марта 1937. године, од оца Здравка Ерића и мајке Гроздане.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-227/5-05 од 08.09.2005. године, утврђено је да је Живота Ерић умро у Доњој Трешници 18.02.2001. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-228/5-05 од 08.09.2005. године, утврђено је да је предлагач Драган Ерић рођен 03.01.1959. године, од оца Животе Ерића и мајке Винке.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-229/5-05 од 08.09.2005. године, утврђено је да је предлагач Зоран Ерић рођен у Доњој Трешници 12.02.1961. године од Животе Ерића и мајке Винке.

На основу правоснажног закључка Среског суда у Крупњу Кф. 258/46 од 13. септембра 1946. године и закључка Окружног суда у Шапцу Пл.бр. 926/46 од 17. октобра 1946. године, утврђено је да је наведеним закључком Среског суда у Крупњу конфискована имовина државног непријатеља Гаврила Ерића, при чему је Окружни суд изменио првостепени закључак само утолико што је изузео из конфискације кућу од седам одељења са двориштем од 0.05.20 ха.

На основу картона број 1 који садржи податке за образовање картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром утврђено је да је у овај картон унето да је Гаврило Ерић као народни непријатељ ликвидан на терену, да му је имовина конфискована наведеним закључцима Среског суда у Крупњу и Окружног суда у Шапцу, а да је за време окупације ступио у четничке редове, борио се против НОП, услед чега је од истог и ликвидан на терену.

У Међуопштинском историјском архиву у Шапцу пронађен је и акт јавног тужиоца округа Подрињског од 18. јула 1945. године, којим је обустављен кривични поступак против Гаврила Ерића, због тога што је тужилац нашао да

у радњи окривљеног ностоје елементи кривичног дела из чл. 1 и 2 Одлуке о суду³³ суђење злочина и преступника против српске националне части, а пошто је у питању дело лакше природе државни интерес не захтева даљи кривични прогон ради остварења даљег казненог захтева. Иначе се оптужба састојала у томе да је Ерић Гаврило као председник општине код Шумске управе у Чачку 1935. године, примио 42.000,00 динара коју суму је задржао за себе, давши 2.000,00 динара деловођи Настасу Живановићу, да је од порушених барака у власништву Шумског газдинства направио три куће и да је за време окупације прикупио 5.000 кг пшенице и прикупљао нарез на вуну а извесне количине задржао за себе водећи са њом црну берзу, те да је за време окупације био немачки обавештајац. Цитирана документација, нарочито чињеница да је Гаврило Ерић већ 20.02.1945. године био мртав, а да су касније одлуке доношене без уважавања ове чињенице указује на то да је он ликвидиран без спровођења судског поступка и одлуке суда, тако да су наведене оптужбе, по оцени Окружног суда, од самог почетка монтиране и срачунате на оправдавање његове ликвидације.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Гаврило Ерић ликвидиран без одлуке суда и без спроведеног поступка а да је наведеним закључцима конфискована његова имовина, што је била последица његове ликвидације и чиме су стварани услови за стварање комунистичко социјалистичког система производње, преношењем приватне својине у државну својину, одузимањем имовине од власника, класних непријатеља, дакле, из идеолошко политичких разлога. Пошто је Гаврило Ерић ликвидиран без одлуке суда и спроведеног поступка то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине.

Пошто је изложени начин утврђено да је конфискација спроведена правонажним закључком Среског суда у Крупњу из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Гаврила Ерића, то је усвојен захтев предлагача за рехабилитацију пок. Гаврила Ерића у погледу права на имовину, па је утврђено да је наведени закључак ништав, као и евентуално друге одлуке државних органа о конфискации његове имовине, те да су ништаве њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци³⁴ овог решења.

Јован Јуришић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевића и Гордане Цмиљановић, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Јована Јуришића бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију предлагача Светозара Јуришића из Шапца, ул. Норвешка 6/У1, Наталије Чекић из Шапца, ул. Браће Недића број 8 и Зорке Ловрин из Шапца, ул. Проте Смиљанића број 58, након одржане јавне расправе, дана 27.02.2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. Јована Јуришића бившег из Шапца. рођен у Прхову 04.01.1903. године, од оца Сретена и мајке Вемије рођене Остојић, умрлог 15. септембра 1963. године, у Шапцу, па се

- УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Суда за суђење злочина и преступа против Српске националне части број 26 од 05. јуна 1945. године,** којом је пок. Јован Јуришић оглашен кривим због дела привредне сарадње из чл. 1 и 2 тач. А Одлуке о суду за суђење злочина и преступа против Српске националне части и због дела против Српске националне части предвиђене у чл. 1 и 2 поменуте Одлуке и осуђен на губитак Српске националне части у трајању од 5 година као главном казном, на 6 месеци лаког принудног рада и на конфискацију 60% од целокупне покретне и непокретне имовине, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на националну част, право на слободу кретања и право на имовину, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.**
- УТВРЂУЈЕ да је правоснажни закључак Среског народног суда у Шапцу број 645/45 од 26.07.1945. године,** којим је извршена делимична конфискација покретне и непокретне имовине **Јована Јуришића,** којим закључаком је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, **ништав од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог закључка.**

О б р а з л о ж е њ е

Предлагачи Светозар Јуришић, Наталија Чекић и Зорка Ловрин су поднели **овом** суду захтев за рехабилитацију њиховог покојног оца Јована **Јуришића** бив. из Шапца, у којем су навели, да је он правоснажном пресудом Суда за

суђење злочина и преступа против Српске националне части број 26 од 05. јуна 1945. године, којом је пок. Јован Јуришић оглашен кривим због дела привредне сарадње из чл. 1 и 2 тач. А Одлуке о суду за суђење злочина и преступа против Српске националне части и због дела против Српске националне части предвиђене у чл. 1 и 2 поменуте Одлуке и осуђен на губитак Српске националне части у трајању од 5 година као главном казном, на 6 месеци лаког принудног рада и на конфискацију 60% од целокупне покретне и непокретне имовине и да је правоснажним закључком Среског народног суда у Шапцу број 645/45 од 26.07.1945. године, извршена делимична конфискација покретне и непокретне имовине, којим актима је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на националну част, слободу кретања и право на имовину. I ражили су да се усвоји захтев за рехабилитацију и утврди да је правоснажна пресуда наведеног суда ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице и да се утврди да је правоснажни закључак Среског народног суда у Шапцу такође ништав од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог закључка.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Јована Јуришића основан, због чега је исти усвојен. у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичних књига рођених и умрлих утврђено је да је пок. Јован Јуришић бив. из Шапца, рођен у Прхову 04.01.1903. године, а умро у Шапцу 15.09.1963. године, и да су предлагачи Светозар Јуришић, Наталија Чекић и Зорка Ловрин његова деца.

На основу увида у пресуду Суда за суђење злочина и преступа против Српске националне части број 26 од 05.06.1945. године, утврђено је да је сада пок. Јован Јуришић оглашен кривим:

а) Што је привредно сарађивао са окупатором и његовим слугама на тај начин што је своје привредне организаторске способности и своје привредно предузеће — опанчарску радњу, ставио у службу окупатора и њиховим слугама и тако постао шеф експозитуре Београдске централе за кожу, Добијајући на тај начин искључиво право откупа коже у граду Шапцу и срезovima: Поцерском, Мачванском и Посавотамнавском и продајући ове коже разним окупаторским фирмама као "Сидостропи" и другима.

Чиме је починио дело привредне сарадње са окупатором предвиђеном чл. 1 и 2 тач. Одлуке о суду за суђење злочина и преступа против Српске националне части

б) Што је за време окупације наше земље помагао окупаторске слуге, четнике сарађујући и одржавајући блиске везе са истима снабдевајући их опанцима.

Чиме је починио дело против Српске национале части предвиђеним у чл. 1 и 2 наведене одлуке.

Па је осуђен и то:

1. на губитак Српске националне части у трајању од 5 година као главном казном
2. на 6 месеци лаког принудног рада
3. на конфискацију 60% од целокупне покретне и непокретне имовине.

На основу правоснажног закључка Среског народног суда број 645/45 од 26. јула 1945. године, утврђено је да је овим закључком на основу наведене правоснажне пресуде извешена делимична конфискација имовине пок. Јована Јуришића.

На основу исказа предлагача Светозара Јуришића и Зорке Ловрин који су саслушани као ванпарничне странке, а чије исказе је Окружни суд прихватио као истините пошто су се изјашњавали само о ономе што је њима било познато, логично и убедљиво, при чему су њихови искази били међусобно сагласни а истовремено су били сагласни са другим изведеним доказима, утврђено је да је њихов отац пок. Јован Јуришић имао занатску радњу од пре рата, да је био власник једне куће у Шапцу у ул. Карађорђевој коју је саградио до 1933. године, да је био сувласник куће у Масариковој која је купљена 1938. године, да се и за време рата бавио својим послом пошто је морао да настави са радом јер су Немци као окупатори захтевали да привреда функционише, а после рата је од наведеног суда осуђен за сарадњу са окупатором и његовим помагачима иако он није био њихов никакав сарадник већ је морао да настави са привредном делатношћу због захтева Немаца. Наведеним закључком извршена је конфискација непокретне имовине у проценту од 60% и то тако што је по договору са сувласником одузета цела кућа у ул. Масариковој, који договор је постигнут како би остала недирнута кућа у ул. Карађорђевој а касније је 1958. године и она доспела под удар Закона о национализацији.

Наведена пресуда донета је од стране суда који није формиран на основу закона већ на основу одлуке која нема карактер закона. Одлуку о установљењу Специјалног суда за суђење злочина и преступа против Српске националне части донела је Велика антифашистичка народно ослободилачка скупштина Србије 11. новембра 1944. године и иста је обнародована и ступила на снагу 12. новембра 1944. године. Дакле међународно правни стандард да се суд може основати само на основу законом није примењен.

Веће које је судило није било састављено од судија већ од државних службеника који нису изабрани од стране представничког органа тако да нису испуњавали основне услове за избор судија. Избор судија извршило је председништво антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије одлуком од 1. децембра 1944. године којом је именовано 18 судија овог суда. Ово председништво нема карактер представничког органа народа, што значи да није поступљено по међународном стандарду на којем се судије бирају од стране представничког органа.

Окривљени у току поступка није имао право на делотворну жалбу. Према Одлуци о суду за суђење злочина и преступа против Српске националне части коју одлуку је донело председништво антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије 11. децембра 1944. године, пресуда је извршна (чл. 24 ове одлуке), што значи да против пресуде овог суда није постојало право на жалбу. Међународно правни стандард да се у поступцима пред судом мора поштовати право странке на делотворну жалбу у оваквим поступцима није примењен.

Због свих наведених разлога Окружни суд налази да је наведена пресуда донета из идеолошко политичких разлога, нарочито имајући у виду чињеницу да су Немци као окупатори захтевали од свих привредних субјеката да наставе са деловањем а што је била њихова дужност према хашким конвенцијама из 1907. године, којима је предвиђена обавеза домаћег становништва да наставе са привредном производњом на окупираном подручју, тако да је наведеном пресудом повређено право осуђеног пок. Јована Јуришића на националну част, право на слободу кретања и право на имовину, пошто су пропусти приликом оснивања суда и пропусти у вези његовог функционисања такве природе да се одлуке тог суда не могу одржати на снази нити издржати било какву озбиљнију проверу законитости вођења поступка, правилности утврђеног чињеничног стања и правилности примене материјалног прописа. Поступак пред овим судом био је сумаран, вођен је на брзину, примера ради оптужница је подигнута 2. јуна 1945. године, пресуда је донета после три дана 5. јуна 1945. године и одмах је постала правоснажна тако да се може рећи да је поступак имао унапред задати циљ, да се угледни грађани лише имовине због наводне сарање са окупатором, при чему постојање доказа о тој сарањи није озбиљно разматрано.

Пошто је на изложени начин утврђено да је наведеном пресудом повређено право на националну част, право на слободу кретања и право на имовину пок. Јована Јуришића, из идеолошко политичких разлога, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију и утврђено да је ова пресуда ништава и да су ништаве све њене правне последице у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији.

Пошто је на изложени начин утврђено да је правоснажним закључком Среског народног суда у Шапцу извршена односно спроведена делимична конфискација на коју је пок. Јован Јуришић осуђен наведеном пресудом, то је Окружни суд нашао да је овим закључком повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога због чега је Окружни суд утврдио да је овај закључак ништав и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у сгаву 2 изреке овог решења.

Ђурађ Крзнарић

ОКРУЖНИ СУДУ ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа и судија Гојка Лазарева и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Ђурађа Крзнарића бившег из Бобовика, општина Владимирци, по захтеву за рехабилитацију његовог унука предлагача Ратомира Крзнарића из Бобовика, након одржане јавне расправе дана 27. априла.2007. године, донео је следеће:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. Ђурађа Крзнарића, бившег из Бобовика, рођен 15.11.1902. године, у Чапљини, Општина Костајница, од оца Николе Крзнарића и мајке Катарине, урмлог 29. јуна 1973. године, у Бобовику, општина Владимирци, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Среског суда у Владимирцима, К. **664/49** од **19. новембра 1949.** године, којом је пок. Ђурађ Крзнарић, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 тач.8 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 1 године и 7 месеци, као главном казном, 20.000,00 динара новчане казне и на конфискацију имовине, као споредним казнама, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.

Образложење

Предлагач Ратомир Крзнарић из Бобовика, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног деде Ђурађа Крзнарића, бившег из Бобовика, У којем је навео да је његов деда, правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К. 664/49 од 19. новембра 1949. године, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 тач.8 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 1 године и 7 месеци, као главном казном, 20.000,00 динара новчане казне и на конфискацију имовине, као споредним казнама, па је тражио да се усвоји захтев за рехабилитацију тако што ће се утврдити да је ова пресуда којом је повређено његово право на

слободу кретања и право на имовину, из идеолошко политичких разлога, ништава и да су ништаве све њене правне последице.

Окружни су је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију пок. Ђурађа Крзнарића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу из матичне књиге умрлих број 203-56/07-02 издат у Владимирцима 24.04.2007. године, утврђено је да је Ђурађ Крзнарић рођен 15.11.1902. године, у Чапљини, општина Костајница, од оца Николе Керзнарића и мајке Катарине а да је умро 29.јуна 1973. године у Бобовику, општина Владимирци.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-244/07-02 издат у Владимирцима 24.04.2007. године, утврђено је да је његов унук Ратомир Крзнарић, овде предлагач, рођен у Бобовику, општина Владимирци 30 децембра 1944. године, од оца Обрада Крзнарића и мајке Десанке, ЈМБГ 3012944773419.

На основу извештаја Општинског суда у Владимирцима од 20.02.2007. године, утврђено је да се у овом суду не налазе списи кривичног предмета против окривљеног Ђурађа Крзнарића и да у том суду постоји кривични уписник за 1949. годину, за Срески суд у Владимирцима у коме је под редним бројем К. 664 дана 7. новембра 1949. године, извршен упис окривљеног Ђурађа Крзнарића из Бобовика по предлогу Среског јавног тужиоца у Владимирцима због кривичног дела из чл. 5 тач. 8 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже. Дана 19.11.1949. године донета је пресуда и окривљени Ђурађ Крзнарић је осуђен за ово кривично дело на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 1 године и 7 месеци као главном казном, 20.000,00 новачне казне и конфискацијом имовине, као споредним казнама, због тога "што по плану није предао држави обавезне вишкове пшенице 4229 кг. и кукуруза 1929 кг." На исту пресуду окривљени је изјавио жалбу 24. новембра 1949. године а дана 29.12.1949. године, пресудом Кж. 2442/49 је потврђена првостепена пресуда од 19.11.1949. године, тако да је првостепена пресуда постала правоснажна 29.12.1949. године.

Саслушањем предлагача Ратомира Крзнарића из Бобовика, чији исказ суд је прихватио као истинит, пошто је сведочио само о ономе што му је било познато, логично и убедљиво а његов исказ је био сагласан са другим изведеним доказима, утврђено је да је у критичном периоду био заведен такозвани принудни откуп вишкова пољопривредних производа те да Ђурађ Крзнарић није могао да испуни разрезане обавезе пошто су исте биле претерано велике а пшеница није родила те године, па је он оглашен кривим

и осуђен и на основу те пресуде конфисковано му је земљиште у **површини** од 4 хектара које је породици враћено на основу закона из 1991. године.

Опште је познато да је у критичном периоду почело оснивање **сељачких** радних задруга које нису имале ништа од сопствене имовине, па су се они који су били на власти, досетили како да исту прибаве од оних који имају имовину. То су радили тако што су наметали сељацима велике **обавезе** које они нису могли да испуне из објективних разлога па су против таквих сељака покретали кривичне поступке, изрицали им казне и конфискацију имовине-

По оцени Окружног суда пок. Ђурађ Крзарић је осуђен кривичном пресудом из идеолошко политичких разлога, како би се створили услови да се од њега конфискује непокретна и непокретна имовина.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Ђурађ Крзарић, правоснажним кривичном пресудом оглашен кривим и осуђен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, из идеолошко политичких разлога, то је Окружни суд усвојио захтев за његову рехабилитацију и утврдио да је наведена кривична пресуда, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Цветко Окановић Живорад Окановић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа и судија Гордане Цмиљановић и Гојка Лазарева, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Живорада Окановића, бившег из Врхпоља, Општина Љубовија, са којим је спојен предмет рехабилитације Рех. 23/06, пок. Цветка - Цвије Окановића бившег из Врхпоља, Општина Љубовија, по захтеву за рехабилитацију, предлагача Слободанке Окановић, Милоша Окановића, чији је пуномоћник Окановић Драгица и Зорана Окановића, сви из Врхпоља, након одржане расправе и изведених доказа дана 24. априла 2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА се захтев за рехабилитацију

Пок. Цветка - Цвије Окановића, бившег из Врхпоља, Општина Љубовија, рођен 17.06.1903. године, у Горњој Буковици, Општина Љубовија, од оца Милоша Окановића и мајке Љубице а умрлог у Врхпољу 15.09.1965. године, на се:

- 1. УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Окружног народног суда у Ужицу Кзп. 377/45 од 14.02.1946. године, којом је пок. Цветко Окановић, оглашен кривим за кривично дело из чл. 10 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од једне године, као главном казном, на казне : конфискације целокупне имовине и губитак политичких и грађанских права у трајању од три године, као споредне казне, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништава од тренутка доношења и да су нишгаве све њене правне последице, тако да се он у погледу ове пресуде сматра неосуђиваним.**
- 2. УТВРЂУЈЕ да је правоснажно решење Среског суда у Љубовији Конф.бр. 72/46 од 28.06.1946. године, којом је спроведена конфискација против пок. Цветка Окановића, којим решењем је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину,**

ништаво од I ренуиса доношења и да су ништаве све његове правне последице.

Пок. Живорада Окановића, бившег из Врхпоља, Општина ЈБубовија, рођен у Горњој Буковици 27.02.1910. године, од оца **Милоша Окановића** и мајке Јбунице, умрлог у Врхпољу 16.10.1989. године, па се:

- 1. УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Окружног суда у Шапцу К.бр. 97/46 од 10.01.1947. године, којом је пок.Живорад Окановић, оглашен кривим за кривично дело из чл. 10 Закона о кривичним делима против народа и државе. и осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 8 месеци, као главном казном и конфискацију целокупне имовине. као споредну казну, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, тако да се он у погледу ове пресуде сматра неосуђиваним.**
- 2. УТВРЂУЈЕ да је правоснажно решење Среског суда у Љубовији Конф. 2/47 од 18.02.1947. године, којим је спроведена конфискација имовине пок. Живорада Окановића, којим решењем је из идеолошко политичких разлога. повређено његово право на имовину, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице.**

Образложење

Предлагачи Слободанка Окановић, супруга, Милош Окановић, син и **Зоран Окановић**, син, поднели су захтев за рехабилитацију пок. **Живорада Окановића** бившег из Врхпоља, као и захтев за рехабилитацију његовог рођеног брата пок. Цветка - Цвије Окановића бившег из Врхпоља, који није имао деце, у којем су навели да је пок. Цветко Окановић, правоснажном пресудом Окружног народног суда у Ужицу Кзп. 377/45 од **14.02.1946. године**, Цветко оглашен кривим и осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од једне године и конфискацију имовине, па су тражили да се усвоји захтев за његову рехабилитацију, и утврди да је ова пресуда ништава, да су ништаве све њене правне последице, тако да се он у погледу ове пресуде сматра неосуђиваним, а све због тога што је овом пресудом из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на слободу кретања и право на имовину.

Такође су навели да је конфискација против Цветка Окановића, спроведена "а основу правоснажног решења Среског суда у Љубовији Конф.бр. **72/46 од 28.06.1946.** године, па су тражили да се утврди да је ово решење ништаво, од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице, пошто је

овим решењем из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину.

У односу на пок. Живорада Окановића бившег из Врхпоља, су навели да је он правоснажном пресудом Окружног суда у Шапцу К.бр. 97/46 од 10.01.1947. године, оглашен кривим за кривично дело из чл. 10 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 8 месеци као главном казном, и на конфискацију целокупне имовине, као споредну казну, па су тражили да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Живорада Окановића, тако што ће се утврдити да је ова пресуда ништава, од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, тако да се он у погледу ове пресуде сматра неосуђиваним, пошто је овом пресудом, из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на слободу кретања и право на имовину.

Још су навели да је правоснажним решењем Среског суда у Љубовији Конф. 2/47 од 18.02.1947. године, спроведена конфискација имовине пок. Живорада Окановића, па су тражили да се усвоји захтев за његову рехабилитацију у погледу ове одлуке, тако да се утврди да је решење ништаво, од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице, пошто је овим решењем из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао, да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Цветка-Цвије Окановића и пок. Живорада Окановића основан, због чега је исти усвојен, у смислу ч. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-572 издат у Цапарићу 30.-11.2006. године, утврђено је да је Цветко Окановић рођен у Горњој Буковици 17.06.1903. године, од оца Милоша Окановића и мајке Љубице.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-572 издат у Цапарићу 30.11.2006. године, утврђено је да је Цветко Окановић умро у Врхпољу, 15.09.1965. године.

На основу правоснажног решења Општинског суда у Љубовији О. 139/65 од 28.02.1966. године, утврђено је да је за тестаменталног наследника пок. Цветка Окановића на целокупној заоставштини оглашен, његов брат, Живорад Окановић.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-571 издат у Цапарићу 30.11.2006. године, утврђено је да је Живорад Окановић рођен у Горњој Буковици 27.02.1910. године, од оца Милоша Окановића и мајке Љубице Окановић.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-571 издат у Цапарићу 30.11.2006. године, утврђено је да је Живорад Окановић умро 16.10.1989. године, у Врхпољу.

На основу правоснажног решења Општинског суда у Љубовији О. 179/06 од 28.06.2006. године, утврђено је да је за наследника пок. Живорада Окановића, оглашен, његов син, Милош Окановић.

На основу правоснажне пресуде Окружног народног суда у Ужицу Кзп.бр. 377/45 од 14.02.1946. године, утврђено је да је овом пресудом оптужени Цветко-Цвијо Окановић, оглашен кривим што је "за време окупације наше земље од непријатеља бавио се куповином грађе у округу Ужичком, у државним шумама, и купљену грађу лиферовао за потребе Немачке војске, односно Борског рудника, кога је експлатисала Немачка војна сила, сарађујући на тај начин привредно са окупатором" чиме је учинио кривично дело из чл. 10 Закона о кривичним делима против народа и државе, па је осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од једне године, као главну казну, и конфискацијом целокупне имовине у губитак и грађанских права у трајању од 3 године, као споредним казнама. Из образложења ове пресуде види се да је оптужени Цветко Окановић био по занимању трговац, бавио се куповином и продајом грађе пре Другог светског рата паје и у току 1942. године, испоручивао грађу Борском руднику.

На основу правоснажног решења Среског суда у Љубовји Конф. 72/46 од 28. јуна 1946. године, утврђено је да је овим решењем спроведена конфискација имовине Цветка Окановића, на коју је осуђен наведеном пресудом Окружног народног суда у Ужицу.

На основу правоснажне пресуде Окружног суда у Шапцу К.бр. 97/46 од 10.01.1947. године, утврђено је да је овом пресудом оптужени Живорад Окановић, оглашен кривим, што је за време окупације привредно сарађивао са окупатором, на тај начин што је заједно са својим братом осуђеним Цветком Окановићем, лиферовао дрвену грађу за Борски рудник, који је експлатисала Немачка војна сила и Немачком руднику "Монтанија", чиме је учинио кривично дело из чл. 10 Закона о кривичним делима против народа и Државе, па је осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 8 месеци, као главну казну и конфискацију целокупне имовине, као споредну казну. Из образложења пресуде се види да је Живорад Окановић, оглашен кривим и осуђен због тога што је све послове обављао заједно са осуђеним Цветком Окановићем, својим братом, њих двојица су све послове Радиле заједно као неподељена браћа, при чему је Цветко закључивао послове а Живорад завршавао теренске послове на експедовању грађе.

На основу правоснажног решења Среског суда у Љубовији Конф. 2/47 од 02.1947. године, утврђено је даје овим решењем спроведена конфискација

имовине Живорада Окановића, на коју је осуђен наведеном пресудом Окружног суда у Шапцу.

На основу свих изведених доказа, Окружни суд је нашао, да су Цветко Окановић и његов брат Живорад Окановић, као трговци дрвеном грађом и за време окупације наставили да се баве послом којим су се бавили пре окупације, што су Окружни народни суд у Ужицу и Окружни суд у Шапцу, сматрали привредном сарадњом са окупатором и огласили их кривима и изrekli казне за кривична дела прописана Законом о кривичним делима против народа и државе. Међутим, пошто је опште познато да су Немци као окупатори захтевали од свих привредних субјеката да наставе са привредним деловањем и да су привредни субјекти имали дужност према међународним хашким конвенцијама из 1907. године, да наставе привредну делатност, то је Окружни суд нашао да се њихова делатност куповине и продаје дрвене грађе за време окупације не може сматрати привредном сарадњом са окупатором, већ обављањем њихове привредне делатности, која није у супротности са законом а представља и извршење обавезе према међународном и унутрашњем праву.

Због тога је Окружни суд усвојио захтев за рехабилитацију Цветка Окановића и Живорада Окановића, у односу на кривичне пресуде Окружног народног суда у Ужицу и Окружног суда у Шапцу, и утврдио да су ове пресуде ништаве, од тренутка доношења те да су ништаве све њихове законске последице, тако да се они сматрају неосуђиваним, у односу на ове кривичне пресуде а због тога ниго је овим пресудама, из идеолошко политичких разлога, повређено право Цветка и Живорада Окановића, на слободу кретања као и њихово право на имовину, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији.

Пошто је на изложени начин утврђено да су наведеним правоснажним решењима Среског суда у Љубовији, спроведене конфискације имовине Цветка Окановића и Живорада Окановића, чиме су извршене наведене кривичне пресуде, у вези којих је овим решењем утврђено да су ништаве, то је суд нашао да су решењима Среског суда у Љубовији, повређена њихова права на имовину из идеолошко политичких разлога, због чега је Окружни суд утврдио да су ова решења ништава, и да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији.

Митар Каретић Севић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа и судија Слободана Велисављевића и Гојка Лазарева, као чланова већа, уз учешће записничара Иванке Мићић, у предмету рехабилитације пок. Каретић-Севић Митра, бившег из Црнче, по захтеву за рехабилитацију његовог сина, предлагача Каретић Томислава из Црнче, чији је пуномоћник Каретић Будимир из Црнче, након одржане расправе и изведених доказа дана 29.06.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Каретић Севић **Митра** бившег из Црнче, рођен 1911. године, у Г. Љубовићи, од оца Илије Севића и мајке Каретић, рођене Спасојевић, Станице, умрлог у Шапцу 31.12.1944. године, па се:

1. УТВРЂУЈЕ да је пок. Каретић-Севић Митар, дана 31.12.1944. године, лишен живота у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.
2. УТВРЂУЈЕ да је правоснажни закључак Среског народног суда у Љубовији број Конф. 9/46 од 17. јануара 1946. године, којим је конфискована имовина пок. Каретић-Севић Митра, којим закључком је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину, па и свака друга одлука државног органа, којим је извршена конфискација његове имовине, ништави, од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагач Каретић Томислав, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Каретић-Севић Митра, бившег из Црнче, у којем је навео да је он по ослобођењу у јесен 1944. године, лишен слободе, од стране припадника нове власти а затим је убијен на мосту у Шапцу 31.12.1944. године. Након тога је на основу правоснажног закључка Среског народног суда у Љубовији Конф. 9/46 од 17.01.1946. године, конфискована његова имовина. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Каретић-Севић Митра, тако да се утврди да је он ликвидан у Шапцу 31.12.1944. године, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног

поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот и да се утврди да је правоснажни закључак о конфискации, којим је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, ништав и да су ништаве све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Каретић-Севић Митра, основан, због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу правоснажног решења Општинског суда у Љубовији Р. 12/06 од 30.04.2007. године, утврђено је да је проглашено нестало лице Каретић-Севић Митар, рођен 1911. године у Љубовићи, од оца Илије Севића и мајке Каретић рођене Спасојевић Станице, за умрлог а као дан његове смрти сматра се 31.12.1944. године. Из образложења произилази да је Каретић-Севић Митар 1941. године, ступио у Равногорски покрет, а крајем 1944. године осуђен на смрт као народни непријатељ, а након тога да му је извршена конфискација, при чему предлагач наводи да је Митар ухапшен у Лозници у новембру 1944. године, и да му се пре 15 година неки човек из Врбића у припитом стању хвалио да је он лично стрелао Каретић-Севић Митра на Савском мосту у Шапцу.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/06 издат 27. новембра 2006. године, у Црнци, утврђено је да је предлагач Томислав Каретић рођен 24. априла 1936. године, у Црнци, од оца Митра Каретића и мајке Борке Каретић.

На основу правоснажног закључка Среског народног суда у ЈВубовији број Конф. 9/46 од 17.01.1946. године, утврђено је да је овим закључком конфискована имовина народног непријатеља Каретић- Севић Митра, бившег из Црнче. У образложењу решења се наводи које чланове породице је оставио иза себе, овај убијени народни непријатељ, из чега Окружни суд закључује да је у то време било опште познато да је он убијен.

Из текста писма које је супруга Каретић-Севић Митра, Борка Каретић упутила 10. марта 1948. године, Председништву владе ФНРЈ у Београду, види се да је она у том писму навела "да је Митар се прикључио четничкој акцији, где је био све до узимања власти од страна Н.О.Б.-е који су га 1944. године, лишили слободе и у Шапцу убили га", на основу чега је Окружни суд такође закључио да је Каретић-Севић Митар убијен у Шапцу 31.12.1944. године.

На основу извештаја Полицијске управе у Шапцу, утврђено је да Каретић-Севић Митар није евидентиран као осуђивано лице, на основу чега је

Окружни суд закључио да је Каретић-Севић Митар, лишен живота, без одлуке суда и без спроведеног поступка.

На основу картона број 1. досије 291. који садржи податке за образовање картона картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, утврђено је да се у овом досијеу наводи да је Каретић-Севић Митар у непријатељским редовима, што је очигледна неистина с обзиром на то да је у време састављања овог досијеа, на дан 30.08.1946. године, било опште познато да је именовани убијен у Шапцу, па је навођење да се он налази у непријатељским редовима само покушај сакривања његове ликвидације ван редовне процедуре. При формирању овог закључка Окружни суд је имао у виду и то да се у овом досијеу не наводи да је против именованог вођен било какав судски поступак.

Пошто је на изложен начин утврђено да је Каретић-Севић Митар, 31.12.1944. године, у Шапцу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка као цивил, то је суд закључио, да је он страдао као жртва прогона и насиља из идеолошко политичких разлога, као припадник четничког покрета, без конкретне кривице, и да је тиме новређено његово право на живог, због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у ставу 1. изреке овог решења, на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Каретић-Севић Митар, лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других и ради конфискације његове имовине.

Увидом у списе конфискације, Среског народног суда у Љубовији број Конф. 9/46 од 17.01.1946. године. утврђено је да је овим закључком извршена конфискација целокупне покретне и непокретне имовине пок. Каретић-Севић Митра, што је била последица његове ликвидације и чиме су стварани услови за стварање комунистичко социјалистичког система производње, преношењем приватне својине у државну својину, одузимањем имовине од власника, класних непријатеља, велепоседника и других, дакле из идеолошко политичких разлога. Пошто је Каретић-Севић Митар, ликвидан без одлуке суда и спроведеног поступка то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине. То што је именовани био припадник четничког покрета, то не значи да је неко имао овлашћење да га без одлуке суда и без спроведеног поступка лиши живота и да му конфискује имовину.

Пошто је на изложен начин утврђено да је конфискација извршена правоснажним закључком Среског народног суда у Љубовији, из

идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Каретић-Севић Митра, то је усвојен захтев предлагача за рехабилитацију пок. Каретић-Севић Митра и у погледу права на имовину па је утврђено да су закључак Среског народног суда у ЈБубовији, ништав као и евентуалне друге одлуке државних органа о конфискацији његове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2. изреке овог решења.

Александар Бучин

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева као председника већа, Саше Кнежевића и Слободана **Велисављевића** као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Александра Бучина бившег из **Шапца**, ул. Лазе Лазаревића бр. 4, по захтеву његове кћерке Татјане Павловић из **Новог Београда**, Булевар Михајла Пупина бр. 119/73, након одржане **расправе и изведених** ^оказа дана 08. маја 2007.г., донео је следеће:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Александра Бучина бившег из Шапца, ул.Лазе Лазаревића бр.4, рођен у Москви 25.01.1902.г. од оца Бучин Димитрија и мајке Бучин, рођ. Захаров, Татјане, умрлог 27.10.1944.г. и Шапцу на се:

- УТВРЂУЈЕ** да је пок. Александра Бучин дана 27.10.1944.г., **лишен живота**, у Шапцу. од стране припадника Партизанског **покрета**, без одлуке суда и без спроведеног поступка. из идеолошко-политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено **његово право на живот**.
- УТВРЂУЈЕ** да су: правоснажни закључак Среског суда у Шапцу Р.бр. 1592/45 од 27.10.1945.г.. правоснажни закључак Среског суда у Шапцу Р.бр. 1592/45 од 24.04.1946.г., којим закључцима је конфискована имовина пок.Александра Бучина и из идеолошко-политичких разлога повређено његово право на имовину, као и свака друга одлука државног орагана којима је извршена конфискација његове имовине, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Татјана Павловић из Новог Београда, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца, Александра Бучина, у коме је навела да је њен отац дана 27.10.1944.г. као цивил у Шапцу лишен живота, од стране припадника Партизанског покрета, без спроведеног поступка и одлуке суда а касније је од стране органа власти извршена конфискација целокупне његове имовине. Тражила је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок.Александра Бучина тако да се утврди да је он лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка од стране припадника Партизанског покрета

27.10.1944.г. у Шапцу чиме је повређено његово право на живот и да се утврди да је конфискацијом његове имовине повређено право на његову имовину те да се конфискација поништи у целини.

Окружни суд је у смислу чл.4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок.Александра Бучина основан због чега је исти усвојен у смислу чл.5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу правоснажно решења Општинског суда у Шапцу Р.бр.67/06 од 27.03.2007.г. и извода из матичне књиге умрлих бр.203/669/07-09 издатог 10.04.2007.г. у Шапцу утврђено је да је нестали Александар Бучин са последњим пребивалиштем у Шапцу рођен 25.01.1902.г. у Москви од оца Димитрија и мајке Татјане Бучин рођ. Захаров, проглашен за умрлог а као дан његове смрти сматра се 27.10.1944.г. а као место смрти Шабац.

На основу исказа предлагача Татјане Павловић, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто се она изјашњавала само о ономе што јој је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, ради се о чињеницама које су од такве важности за њен лични живот да је говорила само истину, утврђено је да је Александар Бучин рођен у Москви 1902.Г. где је завршио основну школу, затим се преселио у Ростов на Дону, па га је Октобарска револуција 1917.г. затекла као кадета војне школе, одакле је кренуо у емиграцију и доспео у Београд, где је завршио гимназију и грађевински факултет. 1930.Г. се преселио у Шабац пошто је ту распоређен од стране Министарства грађевина и ту је живео све од 27.10.1944.г. када је убијен од стране припадника Партизанског покрета. Са супругом Ружицом имао је двоје малолетне деце и то сина Димитрија рођеног 1936.Г., умрлог 1997.Г. и кћер Татјану која је предлагач у овом предмету, а рођена је 1939.г. За време окупације Александар Бучин је био цивил, радио је као инжењер у Зорки и имао је своју приватну грађевинску фирму. Ухапшен је 24.10.1944.Г., дан након ослобођења Шапца, у својој кући, у присуству своје породице, одмах после тога су избачени сви из куће од стране припадника Партизанског покрета Слободана Борисављевића. Александар Бучин је ликвидан на железничко-друмском мосту на реци Сави у Шапцу у току ноћи 27/28.10.1944.г. сутрадан је изашао списак људи који су ликвидирани од ослободилаца те ноћи и на том списку је било 36 имена а његово име је било на редном броју 5. Он је ликвидан без одлуке суда и без спроведеног поступка.

На основу картона број 1, досије број 24, за место Шабац, који садржи податке за образовање картона картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, утврђено је да је у том

картону уписано да је Александар Бучин ликвидиран као народни непријатељ од стране „Војног суда Озне“ у Шапцу, по њеном извештају, а да је он иначе за време рата био немачки агент - денунцијант.

Из наведеног досија као и на основу правоснажних закључака Среског суда у Шапцу Р.бр. 1592/45 од 27.10.1945.г. и Р.бр. 1592/45 од 24.04.1946.г. утврђено је да је овим закључцима извршена конфискација целокупне покретне и непокретне имовине пок.Александра Бучина и да је иста пренета у државну својину ФНРЈ. Војни суд Корпусне војне области западне Србије, веће при Шабачкој команди подручја започео је свој рад на подручју Шапца у децембру 1944.г., а што је Окружни суд утврдио на основу података објављених у научном чланку аутора Недељке Сарић. историчара: „Посебни и специјални судови у Подрињу“ који је објављен у књизи: "Право, правда и правосуђе у Подрињу". Шабац 2000.г. стране 643 до 668.

На основу свих наведених доказа Окружни суд налази да је Александар Бучин лишен живота 27.10.1944.г. од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, као цивил у Шапцу, тако да је страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко-политичких разлога па је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију, у односу на право на живот. усвојен у свему као у ставу један изреке овог решења, а на основу чл.5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који је ова казна предвиђена законом, а у конкретном случају Александар Бучин лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице а пре свега ради застрашивања других и ради конфискације његове имовине.

Конфискација имовине Александра Бучина је била последица његове ликвидације од стране припадника Партизанског покрета и тиме су стварани услови за стварање комунистичко-социјалистичког система производње, преношењем приватне својине у државну својину, одузимањем имовине од власника, класних непријатеља, дакле из идеолошко-политичких разлога. Пошто је Александар Бучин ликвидиран без одлуке суда и спроведеног поступка то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине, нарочито имајући у виду чињенице да из свих изведених доказа произилази да он није био никакав народни непријатељ већ цивилна жртва рата чије страдање је напред описано.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација спроведена правоснажним закључцима Среског суда у Шапцу из идеолошко-политичких разлога чиме је повређено право на имовину пок. Александра Бучина то је усвојен захтев за његову рехабилитацију и у

погледу права на имовину па је утврђено да су закључци Среског суда у Шапцу ништави као и евентуално друге одлуке државних органа о конфискации његове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл.5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу два изреке овог решења.

Светозар Чинулић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазрева као председника већа, Спободана Велисављевића и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Светозара Чичулића бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију његовог унука Светозара Чичулића из Шапца, ул. Поцерска број 21, након одржане јавне расправе, дана 23.02.2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Светозара Чичулића бившег из Шапца, ул. Јевремова бр.17, рођен 01.10.1879. године, у Врбасу, од оца Милана и мајке Кате, у умрлог у Шапцу 16.јула 1969. године.

Па се утврђује да је пресуда Суда за суђење злочина и преступа против Српске националне части-Већа у Шапцу број 29 од 06.06.1945. године, којом је повређено право на националну част и право на имовину пок. Светозара Чичулића, из идеолошко политичких разлога, **ништава и да су ништаве** све њене правне последице.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Светозар Чичулић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног деде Светозара Чичулића бив. из Шапца, у коме је навео да је пресудом Суда за суђење злочина и преступа против Српске националне части-Веће у Шапцу број 29 од 06.06.1945. године, сада пок. Светозар Чичулић оглашен кривим због кривичног дела тешке повреде Српске националне части предвиђене у чл. 1 и 2 Одлуке о суду злочина и преступа против Српске националне части о суђен је на губитак Српске националне части у трајању од 10 година као главном казном и на конфискацију целокупне непокретне имовине с тим да се њему и његовој породици оставља кућа са зградама и 6 хектара обрадиве земље, Урачунавајући у ту површину и кућни плац. Овом пресудом је од стране државног органа из идеолошко политичких разлога повређено његово право на националну част и право на имовину. Предложио је да се усвоји захтев за рехабилитацију тако да се утврди да је наведена пресуда ништава те да су ништаве све њене правне последице пошто је њоме повређено право на националну част и право на имовину пок. Чичулић Светозара.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене

доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Светозара Чичулића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичних књига рођених и умрлих, утврђено је да је сада пок. Светозар Чичулић бив. из Шапца, ул. Јевремова број 17, рођен у Врбасу 01.10.1879. године, од оца Милана и мајке Кате а да је умро у Шапцу 16. јула 1969. године, док је овде предлагач његов унук Светозар Чичулић, рођен у Шапцу 23. фебруара 1951. године, од оца Милана Чичулић и мајке Анђелије рођене Вујин.

На основу увида у пресуду Суда за суђење злочина и преступа против Српске националне части-Веће у Шапцу, број 29 од 06.06.1945. године, утврђено је да је оптужени Светозар Чичулић земљорадник из Шапца, стар 66 година, оглашен кривим:

а) Што је материјално помагао окупатору и то на тај начин што је 1941. године, пре казнене експедиције дао Немцима као зимску помоћ суму од 5.000,00 динара, за доказ чега је од Немаца добио потврду са потписом " Хај Хитлер " и што се са овом потврдом код Немаца користио показујући исту па је чак на основу ове потврде издејствовао приликом боравка у лагеру у Јарку да се исти пусти пре осталих добијајући чак и пасиршајн за слободно кретање ван лагера.

б) Што је за извођење својим пољопривредних радова, користећи своје познанство и петоколонишем и љотићевцем Душаном Марковићем, употребио за ове радове другове из лагера-политичке кривце, отишавши у Гестапо са препоруком поменутог Марковића, на основу чега је добио од Гестапоа поменуте политичке кривце које је употребио да им раде на његовом имању а не плаћајући ништа за то и

в) Што је одржавао присне пријатељске везе за издајницима Српског народа љотићевцима а нарочито са њиховим злогласним командантом Душаном Марковићем

Па је са оваквим својим радњама починио кривична дела тешке **повреде** Српске националне части предвиђене у чл. 1 и 2 Одлуке о суду злочина и преступа против Српске националне части и осуђен је на :

1. Губитак Српске националне части у трајању од 10 година, као главном казном рачунајући од данас као дана извршности ове пресуде
2. На конфискацију целокупне непокретне имовине, с тим да се њему и његовој породици оставља кућа са зградама и 6 ха обрадиве **земље** урачунавајући у ту површину и кућни плац а од стоке се **конфискује** окривљеном све оно што му не штити параграф 471 Српског грађанског поступка.

Наведена пресуда донета је од стране суда који није формиран на основу закона већ на основу одлуке која нема карактер закона. Одлуку о установљењу Специјалног суда за суђење злочина и преступа против Српске националне части донела је Велика антифашистичка народно ослободилачка скупштина Србије 11. новембра 1944. године и иста је обнародована и ступила на снагу 12. новембра 1944. године. Дакле међународно правни стандард да се суд може основати само на основу законом није примењен.

Веће које је судило није било састављено од судија већ од државних службеника који нису изабрани од стране представничког органа тако да нису испуњавали основне услове за избор судија. Избор судија извршило је председништво антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије одлуком од 01.децембра 1944.године којом је именовано 18 судија овог суда. Ово председништво нема карактер представничког органа народа, што значи да није поступљено по међународном стандарду на којем се судије бирају од стране представничког органа.

Окривљени у току поступка није имао право на делотворну жалбу. Према Одлуци о суду за суђење злочина и преступа против Српске националне части коју одлуку је донело председништво антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије 11. децембра 1944. године, пресуда је извршена (чл. 24 ове одлуке), што значи да против пресуде овог суда није постојало право на жалбу. Међународно правни стандард да се у поступцима пред судом мора поштовати право странке на делотворну жалбу у оваквим поступцима није примењиво.

Због свих наведених разлога Окружни суд налази да је наведена пресуда донета из идеолошко политичких разлога и да је њоме повређено право осуђеног пок. Светозара Чичулића на Српску националну част и право на имовину, пошто су пропусти приликом оснивања суда и пропусти у вези његовог функционисања такве природе да се одлуке тог суда не могу одржати на снази нити издржати било какву озбиљнију проверу законитости вођења поступка, правилности утврђеног чињеничног стања и правилности примене материјалног прописа. Поступак пред овим судом био је сумаран, вођен на брзину и имао је унапред задати Циљ, да се угледни грађани лише имовине због наводне сарадње са окупатором.

Пошто је на изложен начин утврђено да је наведеном пресудом повређено право на Српску националну част и право на имовину пок. Светозара Чичулића, из идеолошко политичких разлога, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију и утврђено да је ова пресуда ништава и да су ништаве све њене правне последице у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији у свему као у изреци овог решења.

Др Милан Петровић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Слободана Велисављевића и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Др Милана Петровића бив. из Чачка, по захтеву за рехабилитацију коју је поднео његов син Драгомир Петровић из Чачка, ул. Мила Ивковића број 2/2, након одржане јавне расправе дана 23.02.2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Др Милана Петровића бив. из Чачка, који је рођен у Шапцу 13.07.1897. године, од оца Драгомира - Драже Петровића, адвоката из Шапца и мајке Анке рођене Марковић, аумрлогу Чачку 08.10.1975. године.

Па се утврђује да је Указ о проглашењу предузећа од значаја за Републиканску привреду, који је донео президијум Народне скупштине Народне Републике Србије, а објављен у Службеном гласнику Народне Републике Србије број 25 од 30. априла 1948. године, којим је извршена национализација стамбеног објекта означеног у Указу као вила " Анкица " у Бањи Ковиљачи, којим Указом је повређено право пок. Др Милана Петровића на имовину, из идеолошко политичких разлога, **ништав и да су ништаве све његове правне последице, у односу на ову непокретност.**

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Драгомир Петровић из Чачка. поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног оца. др Милана Петровића бив. из Чачка, у коме је навео, да је Указом президијума Народне скупштине **Народне Републике Србије** који је објављен у Службеном гласнику **Народне Републике Србије** број 25 од 30. априла 1948. године, извршена национализација стамбеног објекта, куће његовог оца, која је означена као вила " Анкица " а служила је за становање његове породице. Ова национализација извршена је без икакве накнаде, без икаквог разлога и без претходно вођеног судског поступка. Сматра да је на тај начин повређено право на имовину пок. Др Милана Петровића и да је то учињено из идеолошко политичких разлога. Као наследник свога оца тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију и да се утврди да је наведени Указ ништав У односу на овај објекат и да су ништаве све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Др Милана Петровића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених и умрлих утврђено је да је Милан Петровић рођен 13.07.1897. године у Шапцу, од оца Драгомира - Драже Петровића, адвоката из Шапца, и мајке Анке рођене Марковић, а да је умро у Чачку 08.10.1975. године док је његов син, овде предлагач Драгомир Петровић рођен у Београду 24.12.1931. године.

На основу увида у Службени гласник Народне Републике Србије број 25 од 30. априла 1948. године, утврђено је да је Президијум Народне скупштине Народне Републике Србије донео Указ о проглашењу предузећа од значаја за Републиканску привреду и да је у Одсеку : хотели (виле-пансион) под редним бројем 95 наведено " Анкица " др Милана Петровића, Бања Ковиљача.

На основу исказа предлагача Драгомира Петровића, који је саслушан као ванпарнична странка, чији исказ је суд прихватио као логичан, убедљив, сагласан са осталим изведеним доказима, утврђено је да је његов отац др Милан Петровић 1940. године продао кућу у Шапцу и за тај новац купио кућу у Бањи Ковиљачи од Драгице Јаћимовић из Бање Ковиљаче, који објекат је по својој намени објекат за становање и у тој згради је становао са породицом. У ту кућу у Бањи Ковиљачи још 1945. године, уселили су неки припадници ОЗН-е а породица пок. Милана Петровића је избачена и више није живела у тој кући, чак нису могли да узму ни неке покретне ствари из те куће. У објављеноом Указу 1948. године овај објекат је означена као вила " Анкица " по чему је разврстана у групу хотела и пансиона иако по својој природи није то била, већ је служила као кућа за становање. Овај Указ није ником достављен тако да није могла да се изјави жалбу а после извршене национализације није плаћена никаква накнада власнику. У овој кући налазе се станари а имовинско правна служба Општине Лозница обавестила је предлагача да је кућа предата на управљање Јавном стамбеном предузећу у Лозници и да општина није дозволила откуп ни једног стана у овој згради.

Да се ради о породичној стамбеној згради а не о вили види се из решења Финансијске дирекције из Сарајева од 12.10.1935. године, у којој је наведено Да објекат у власништву Јаћимовић Драгице у Бањи Ковиљачи јесте спратна кућа за становање изграђена 1933-1934 године по грађевинским прописима а из признанице од 01. септембра 1941. године види се да је извешено осигурање кућевног намештаја у овом објекту код " Шумадије " АД за осигурање и реосигурање.

Из дописа Имовинско-правне службе у Лозници од 16.08.2002. године, који је упућен предлагачу види да се да је вила "Анкица" у Бањи Ковиљачи предата на управљање Јавном стамбеном предузећу " Лозница " из Лознице и да општина није дозволила откуп ни једног стана у поменутој згради, при чему се истиче да је овај објект у власништву општине и да није отуђена другом правном лицу.

Према општим начелима међународног права која се као таква примењују и у нашем правном систему, свако правно и физичко лице има право на неометано уживање своје имовине, тако да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним Законом и општим начелима међународног права. Право на неометано уживање своје имовине било је декларативно признато и правним прописима у време доношења Указа којим је извршена национализација објекта за становање др Милана Петровића. Међутим конкретна национализација извршена је злоупотребом права јер је стамбени објект проглашен је за вилу који од значаја за Републичку привреду иако он то по својој природи није био. Ова национализација није извршена у јавном интересу него у интересу спровођења идеологије комунистичке партије, како би се од такозваних капиталиста као класних непријатеља, одузела имовина и пренела у друштвену својину, којом управља и користи је супростављена радничка класа. У конкретном случају имовина је одузета од др Милана Петровића, угледног лекара и додељена је другим грађанима као станарима. Циљ који је остваривао национализацијом није био јавни интерес свих грађана у друштву, односно држави, већ задовољење парцијалних интереса, из идеолошко политичких разлога.

Пошто је на изложени начин утврђено да је наведеном национализацијом повређено право на имовину нок. Др Милана Петровића, из идеолошко политичких разлога, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију и утврђено да је наведени Указ ништав и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Милан Вујичић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевића и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Милана Вујичића бившег из Змињака, по захтеву за рехабилитацију предлагача Радојице Субића из Совљака, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 27.02.2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Милана Вујичића бившег из Змињака, где је и рођен 12.02.1884. године, од оца Влајка и мајке Маре, умрлог 12. априла 1956. године у Змињаку, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Среског суда у Богатићу К.бр.606/49 од 28. децембра 1949. године, којом је окривљени Милан Вујичић оглашен кривим за кривично дело тежи случај привредне саботаже из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже, и осуђен на казну лишења слободe у трајању од 6 месеци, као главну казну и конфискацију целокупне имовине, уз ограничење из чл. 4 Закона о конфискацији и извршењу конфискације, као споредну казну, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено право пок. Милана Вујичића на слободу кретања и право на имовину, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Радојица Субић из Совљака поднео је овом суду захтев за рехабилитацију пок. Милана Вујичића из Змињака у коме је навео да је правоснажном пресудом Среског суда у Богатићу К.бр. 606/49 од 28.12.1949. године оглашен кривим за кривично дело тежи случај привредне саботаже из ЧЛ. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже. и осуђен на казну лишења слободe у трајању од 6 месеци, као главну казну и конфискацију целокупне имовине, уз ограничење из чл. 4 Закона о конфискацији и извршењу конфискације, као споредну казну, чиме је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину из идеолошко политичких разлога. Предложио је да суд усвоји захтев за рехабилитацију пок. Милана Вујичића тако што ће утврдити да је

наведена правоснажна кривична пресуда ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде пошто је њоме из идеолошко политичких разлога повређено право пок. Милана Вујичића на слободу кретања и право на имовину.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је нашао, да је захтев за рехабилитацију пок. Милана Вујичића основан, због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-233/2007-10 од 27.02.2007. године, утврђено је да је пок. Милан Вујичић рођен у Змињаку 12.02.1884. године, од оца Влајка и мајке Маре, а умро 12. априла 1956. године, у Змињаку

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-40/2007-03 од 27.02.2007. године, утврђено је да је предлагача Радојица Субић рођен 02.10.1952. године, у Совљаку од оца Живадина Субића и мајке Милене Субић, рођене Вујичић, тако да је предлагач унук пок. Вујичић Живана који је био рођени брат пок. Милана Вујичића, чија се рехабилитација тражи.

На основу правоснажне пресуде Среског суда у Богатићу К. 606/49 од 28. децембра 1949. године, утврђено је да су окривљени Милан Вујичић и Стојша Вујичић, оглашени кривима што у току 1949. године, нису извршили одређене обавезе према држави са свога имања и нису извршили одређене пољопривредне радове, па су тако:

1. били дужни да испоруче држави 19.134 кг пшенице, од које количине су испоручили само 10.807 кг, док 8.327 кг пшенице нису испоручили.
2. од 8 комада дебелих свиња које су били дужни да испоруче у мају и јулу месецу нису испоручили још 6 комада нити су их ставили у тов.
3. од 9 комада мршавих свиња колико су били дужни да испоруче до јула месеца нису испоручили још 4 комада.
4. од обавезе да испоруче 1.502 кг говеђег меса, испоручили су 1.002 кг док 500 кг нису још испоручили
5. према сетвеном плану МНО - Змињак требали су да засеју у току године 4 ха шећерне репе, што су и учинили али нису исто добро и благовремено и урадили, тако да је принос подбацио у знатној мери, све са циљем да неиспорукама пољопривредних производа и необрадом шећерне репе омету и угрозе државну и привредну политику,

чиме су починили кривично дело тежи случај привредне саботаже из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене спекулације и привредне саботаже, па су им изречене казне и то окривљеном Милану Вујичићу казна лишења слободе у трајању од 6 месеци, а окривљеном Стојши Вујичићу казна лишења слободе са принудним радом у трајању од 1 године, као главне казне а осуђени су и на конфискацију целокупне имовине уз ограничење из чл. 4 Закона о конфискацији и извршењу конфискације, као споредна казна.

Саслушањем предлагача Радојице Субића, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит пошто је сведочио само о ономе што му је било познато, логично и убедљиво а његов исказ је био сагласан са другим доказима, утврђено је да су његови преци Милан Вујичић и Стојша Вујичић живели на пољопривредном имању, да су у критичном периоду били уведени такозвани нарезе, обавеза предаје пољопривредних производа држави у принудни откуп, да они нису извршили обавезе у потпуности због тога што су те обавезе биле велике у односу на могућности производње тако да уопште нису били у стању да испуне наведене обавезе.

Опште је познато да је у критичном периоду почело оснивање сељачких радних задруга које нису имале ништа од имовине па су се они који су били на власти досетили како да исту прибаве од оних који имају имовину. То су радили тако што су наметали сељацима велике обавезе које оне нису могли да испуне из објективних разлога па су против њих покретали кривичне поступке, изрицали им казне и конфискацију имовине.

И по оцени Окружног суда Милан Вујичић и Стојша Вујичић осуђени су из идеолошко политичких разлога, како би се створили услови да се од њих одузме имовина.

Пошто је на изложен начин утврђено да и Милан Вујичић правоснажном кривичном пресудом оглашен кривим и осуђен на главну и споредну казну из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину то је усвоје захтев за његову рехабилитацију, па је утврђено да је правоснажна пресуда Среског суда у Богатићу ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији У свему као у изреци овог решења.

Светомир Стефановић

ОКРУЖНИ СУДУ ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Биљане Лазић Ивановић и Раденке Дражић, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок.Светомира Стефановића бив. из Крнића, по захтеву за рехабилитацију предлагача Илије Стефановића из Крнића, након одржане јавне расправе дана 27.02.2007. године, донео је следеће:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Светонира Стефановића бив. из Крнића, где је и рођен 07.01.1907. године, од оца Илије и мајке Миленије, умрлог у Крнићу 08. јуна 1991. године, па се:

- УТВРЂУЈЕ** да је правоснажна пресуда Среског суда у Владимирцима К. 513/49 од 21.09.1949. године, којом је Стефановић Светомир оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе у трајању од 1 године, као главну казну и новчану казну од 30.000,00 динара, као споредну казну, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.
- УТВРЂУЈЕ** да је правоснажна пресуда Среског суда у Владимирцима К. 735/50 од 13.09.1950. године, којом је Светомир Стефановић оглашен кривим за кривично дело из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 године, као главну казну и на конфискацију имовине као споредну казну, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.
- УТВРЂУЈЕ** да је правоснажно решење Среског суда у Владимирцима И. 515/50 од 25.02.1951. године, којим је спроведена конфискација имовине пок. Светомира Стефановића,

којим решењем је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

О б р а \$ л о ж е њ е

Предлагач Илија Стефановић из Крнића, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију пок. Светомира Стефановића бив. из Крнића, у којем је навео да је његов пок. отац Светомир Стефановић, правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К. 513/49 од 21.09.1949. године, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободe у трајању од 1 године, као главну казну и новчану казну од 30.000,00 динара, као споредну казну, да је након тога правоснажном пресудом К. 735/50 од 13.09.1950. године оглашен кривим за кривично дело из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 3 године, као главну казну и на конфискацију имовине као споредну казну а након тога је на основу правоснажног решења Среског суда у Владимирцима И. 515/50 од 25.02.1951. године, спроведена ова конфискација. Предложио је да суд усвоји захтев за рехабилитацију пок. Светомира Стефановића, тако што ће утврдити да су наведена правоснажна кривична пресуда К.бр. 513/49 од 21.09.1949. године, којом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања, као и правоснажна пресуда Среског суда у Владимирцима К. 735/50 од 13.09.1950. године, којом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице. Истовремено је тражио да се утврди да је правоснажно решење Среског суда у Владимирцима И. 515/50 од 25.02.1951. године, којим је спроведена конфискација имовине пок. Светомира Стефановића, а којим је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Окружни су је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа. одржао јавну расправу. извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију пок. Светомира Стефановића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу из матичне књиге рођених број 200-38/07-02 од 16.02.2007. године, утврђено је да је Светомир Стефановић рођен 07.01.1907. године у Крнићу, од оца Илије и мајке Миленије.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-1-6/07-02 од 14.02.2007. године, утврђено је да је Светомир Стефановић умро у Крнићу 08. јуна 1991. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-43/07-12 од 16.02.2007. године, утврђено је да је предлагач Илија Стефановић рођен у Крнићу 23.07.1933. године, од оца Светомира Стефановића, чија рехабилитација се у овом поступку тражи и мајке Крстине.

На основу извештаја Полицијске управе Шабац од 22.11.2006. године и пресуде Окружног суда области београдске у Београду Кж.бр. 1325/49 од 15.10.1949. године, утврђено је да је оптужени Светомир Стефановић, правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К.бр. 513/49 од 21.09.1949. године, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе у трајању од 1 године, као главну казну и новчану казну од 30.000,00 динара, као споредну казну.

На основу извештаја Полицијске управе из Шапца од 22.11.2006. године и оптужнице Среског јавног тужилаштва у Владимирцима Кт.бр. 408/50 од 01.09.1950. године, утврђено је да је правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К. 735/50 од 13.09.1950. године оптужени Светомир Стефановић оглашен кривим за кривично дело из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 године, као главну казну и на конфискацију имовине као споредну казну.

Увидом у списе Среског суда у Владимирцима И. 515/50, утврђено је да је правоснажним решењем тога суда И.бр. 515/50 од 25.02.1951. године, спроведена конфискација имовине Светомира Стефановића на коју је осуђен правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К. 735/50 од 13.09.1950. године.

Окружни суд није могао да прибави правоснажну пресуду Среског суда у Владимирцима К. 513/49 пошто иста не постоји ни у једном доступном архиву.

Окружни суд такође није могао да прибави правоснажну пресуду Среског суда у Владимирцима К. 735/50 пошто иста не постоји ни у једном доступном архиву. Међутим, на основу доступне оптужнице Среског јавног тужилаштва из Владимираца Кт.бр. 408/50 од 01.09.1950. године, види се да је против оптуженог Светомира Стефановића вођен кривични поступак због тога: "што по плану Месног народног одбора у Крнићу није продао државним откупним органима све своје обавезне вишкове пољопривредних производа из економске 1950. године, и то : пшенице 4521 кг, 5 комада утовљених свињаи 782 кг говеђег меса, већ је од тога продао пшенице 2441 кг, говеђег меса 381

кг, тако да још дугује 2080 пшенице, 5 комада дебелих свиња и 401 кг говеђег меса".

Саслушањем предлагача Илије Стефановића, чији исказ с>д је прихватио као истинит, пошто је сведочио само о ономе што му је било познато, логично и убедљиво а његов исказ је био сагласан са другим изведеним доказима, утврђено је да је у критичном периоду био заведен такозвани принудни откуп вишкова пољопривредних производа и да је Месни народни одбор у оба наврата одредио количине које је оптужени требао да преда. Светомир Стефановић је предао ону количину пољопривредних производа коју је имао, тако да није могао све да преда, а поготову није могао да преда све производе наведене у другој пресуди због тога што се у то време налазио на издржавању казне лишења слободе коју је добио по првој пресуди. Светомир је био противник сељачких радних задруга, изјашњавао се против тих задруга и то је вероватни разлог због чега су вођени кривични поступци против њега и одузета му имовина која је после конфискације предата на управљање сељачкој радној задрузи.

Опште је познато да је у критичном периоду почело оснивање сељачких радних задруга које нису имале ништа од сопствене имовине, па су се они који су били на власти, досетили како да исту прибаве од оних који имају имовину. То су радили тако што су наметали сељацима велике обавезе које они нису могли да испуне из објективних разлога па су против таквих сељака покретали кривичне поступке, изрицали им казне и конфискацију имовине.

По оцени Окружног суда пок. Светомир Стефановић је у два наврата осуђен кривичним пресудама из идеолошко политичких разлога, како би се створили услови да се од њега конфискује покретна и непокретна имовина.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Светомир Стефановић, правоснажним кривичним пресудама у два наврата оглашен кривим и осуђен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу кретања у оба случаја а и право на имовину у случају када му је изречена споредна казна конфискација имовине, а осим тога утврђено је да је правоснажним решењем Среског суда у Владимирцима спроведена конфискација, такође из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на имовину, то је Окружни суд усвојио захтев за његову рехабилитацију и утврдио да су наведене кривичне пресуде и наведено решење о извршењу, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији у свему као у изреци овог решења.

Владислав Даничић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ. у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, и судија Гордане Цмиљановић и Гојка Лазарева, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Владислава Даничића, бившег из Београда, ул. Лозничка број 13, по захтеву за рехабилитацију предлагача др Бранислава Даничића из Новог Сада, ул.Тургејева број 1, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 24.04.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Владислава Даничића, бившег из Београда, Лозничка број 13, рођен 26. јуна 1897. године, у Богатићу, од оца Јеремије и мајке Анђе, рођене Ђонлић, умрлог у Футогу, Општина Нови Сад, 3. новембра 1983. године, па

- 1. УТВРЂУЈЕ да је правоснажна одлука Среског народног одбора у Богатићу, број 575/46 од 21. јануара 1946. године,** којом су одузете непокретности на поседу пок.Владислава Даничића, у корист Земљишног фонда, којом одлуком је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове одлуке.**
- 2. УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Округног суда у Шапцу К. 31/46 од 29. јуна 1946. године,** којом је пок. Владислав Даничић оглашен кривим за кривично дело из чл. 10 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на конфискацију његовог дела имовине у предузећу " Мачва " у Бањи Ковиљачи, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину. **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде, тако да се Владислав Даничић сматра неосуђиваним у погледу ове пресуде.**
- 3. УТВРЂУЈЕ да су правоснажна одлука Среског суда у Лозници П. 762/46 од 14.09.1946. године,** о спроведеном поступку конфискације и преносу својине са пок.Владислава Даничића на државу ФНРЈ, којом одлуком је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину, као и свака друга одлука државног органа којима је

извршена конфискација његове имовине, **ништаве од тренутка** доношења **и** да су ништаве све њихове **правне последице**.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач др Бранислав Даничић из Новог Сада, поднео је захтев за рехабилитацију свог покојног оца Владислава Даничића. у коме је навео да је од њега одузета имовина на основу одлуке Среског народног одбора у Богатићу број 575/46, чиме је повређено његово право на имовину. из идеолошко политичких разлога.

На основу правоснажне пресуде Окружног суда у Шапцу К. 31/46 од 29.06.1946. године. Владислав Даничић је оглашен кривим за кривично дело из чл. 10 тадашњег Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен је на казну конфискације његовог дела имовине у предузећу "Мачва" у Бањи Ковиљачи у коме је био сувласник. чиме је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину.

Казна конфискације, изречена правоснажном кривичном пресудом, спроведена је на основу одлуке Среског суда у Лозници П. 762/46 од 04.09.1946. године.

Владислав Даничић, није био сарадник окупатора. нити је учествовао у пословању предузећа "Мачва" и све напред наведене одлуке судова и државних органа имале су за циљ да се конфискује и одузме имовина од стране имућних људи.

Предлагач је тражио да се усвоји захтев за рехабилитацију његовог пок. оца Владислава Даничића, и то гако, да се утврди да су правоснажна одлука Среског народног одбора у Богатићу број 575/46 од 21. јануара 1946. године, којом је одузета имовина од Владислава Даничића, правоснажна пресуда Окружног суда у Шапцу К. 31/46 од 29. јуна 1946. године, којом је Владислав Даничић оглашен кривим за кривично дело из чл. 10 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну конфискације његовог дела имовине у предузећу "Мачва" у Бањи Ковиљачи, правоснажна одлука Среског суда у Лозници П. 762/46 од 14.09.1946. године, којом је спроведена конфискација имовине изречена кривичном пресудом, као и свака друга одлука државног органа којом је одређена и спроведена конфискација његове имовине, ништаве од тренутка доношења као и да су ништаве све правне последице наведених одлука и кривичне пресуде, тако да се између осталог у вези кривичне пресуде Окружног суда у Шапцу, именовани сматра неосуђиваним.

Окружни суд је, у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок.

Владислава Даничића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих од 15.11.2005. године, утврђено је да је Владислав Даничић из Београда, ул.Лозничка број 13, рођен у Богатићу 26.јуна 1897. године, од оца Јеремије и мајке Анђе а умро у Футогу, Општина Нови Сад 23. новембра 1983. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1 од 25.08.1987. године, утврђено је да је предлагач Бранислав Даничић, рођен 27.10.1933. године, у Бањи Ковиљачи, од оца Владислава Даничића и мајке Надежде.

На основу правоснажне одлуке Среског народног одбора у Богатићу, број 575/46 од 21. јануара 1946. године, утврђено је да је од Владислава Даничића на основу Закона о аграрној реформи и унутрашњој колонизацији, одузета имовина у корист Земљишног фонда и то обрадиво земљиште, укупне површине од 26.48.50 хектара и зграде које су детаљно наведене у одлуци, при чему му није остављена ниједна зграда коју је имао у поседу.

На основу правоснажне пресуде Окружног суда у Шапцу К. 31/46 од 29. јуна 1946. године, утврђено је да су оптужени „Радојица Михаиловић индустријалац из Бање Ковиљаче и оптужени Владислав Даничић индустријалац из Бање Ковиљаче, оглашени кривима :

"Што су за време рата и непријатељске окупације наше земље као сувласници Индустријског предузећа "Мачва" у Бањи Ковиљачи, ставили на расположење непријатељу за циљеве производње, ставивши притом на расположење и своју стручну спрему, и производећи предмете који су јачали економску снагу и ратни потенцијал непријатеља, чиме су учинили кривично дело из чл. 10 Закона о кривичним делима против народа и државе", па их је суд осудио:

1. оптуженог Радојицу Михаиловића, на казну лишења слободе са принудним радом. у трајању од 14 месеци, као главног казном и на споредне казне : губитак свих политичких и грађанских права осим родитељских у трајању од 2 године, по издржаној или опроштеној главној казни, лишења слободе са принудним радом, као и на конфискацију његовог дела имовине у предузећу "Мачва" у Бањи Ковиљачи и конфискацију његовог дела имовине у предузећу " Жеп " у Планама код Хан Пијеска.
2. оптуженог Владислава Даничића на конфискацију његовог дела имовине у предузећу "Мачва" у Бањи Ковиљачи.

Поред овога наведеном кривичном пресудом изречена је и конфискација осталих делова предузећа "Мачва" у Бањи Ковиљачи.

Из образложења наведене пресуде види се да је суд утврдио да је оптужени Владислав Даничић, био у предузећу после окупације, једно кратко време, да је ухапшен од стране Гестапоа и пуштен на слободу па се из предузећа повукао не показујући за њега интересовање, што му суд није узео као оправдање јер и под претпоставком да је предузеће почело рад по наређењу окупатора противно вољи Даничића, он се ипак солидарисао са тим и остао да ради у предузећа све док су му то здравствене прилике дозвољавале.

Из образложења кривичне пресуде се види да је суд приликом одмеравања казне, оптуженом Владиславу Даничићу, узео као олакшавајуће околности његово добро владање, држање, његов добар однос према радницима, као и чињеницу да је кратко време био на послу у предузећу и да се није залагао у великој мери за рад у истом.

На основу картона са подацима за образовање картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија имовина се налази под секвестром, досије број 7, за место Бања Ковиљача, срез Јадарски, округ Подрињски, утврђено је да је Даничић Владислав осуђен на конфискацију по наведеној кривичној пресуди Окружног суда у Шапцу. да је сувласник предузећа " Мачва " у Бањи Ковиљачи, која има електричну централу, фабрику фурнира, столарску радионицу, стругару, млин и ледару, са зградама и плацем чија је укупна вредност 3.714.800,00 динара, а према одлуци Среског суда у Лозници П. 762/46 од 14.09.1946. године, спроведен је поступак конфискације ове имовине и иста је пренета на државу ФНРЈ.

На основу исказа предлагача Бранислава Даничића, који је саслушан као ванпарнична странка. а чији исказ је Окружни суд прихватио као истинит, пошто се он изјашњавао само о ономе што му је било познато, логично и убедљиво, утврђено је да је његов покојни отац Владислав Даничић био сувласник предузећа " Мачва " у Бањи Ковиљачи, да је за време окупације он био цивил, да је на почетку рата био притворен у Гестапоу у Лозници, али је после месец дана пуштен на слободу и одмах је напустио Бању Ковиљачу, тако да је са породицом највећи део рата провео у селу Змињак у породичној кући, те се за време окупације уопште није бавио предузећем " Мачва " у Бањи Ковиљачи.

Што се тиче одпуне Среског народног одбора у Богатићу бр. 575/46 од 21.01.1946. године, Окружни суд оцењује да је овом одлуком из идеолошко политичких разлога, повређено право на имовину, Владислава Даничића, пошто је том одлуком његова непокретна имовина одузета у корист државе без иједног ваљаног законског разлога, већ само зато што је он имао у својој приватној својини непокретности. Одузимањем имовине од власника, класних непријатеља, стварани су услови за изградњу комунистичко - социјалистичког система производње, преношењем приватне својине у Државну својину, дакле из идеолошко политичких разлога. Због тога је ова

одлука ништава, од тренутка доношења тако да су ништаве све њене правне последице.

Што се тиче правоснажне кривичне пресуде Окружног суда у Шапцу К.3 1/46 од 29. јуна 1946. године, Окружни суд оцењује да је овом пресудом из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину Владислава Даничића, нарочито због тога што се и из саме пресуде види да он за време рата није узео учешће у раду овог предузећа, да је предузеће радило по наредби окупацијских власти, а нарочито због тога што је опште познато да су Немци, као окупатори, захтевали од свих привредних субјеката да наставе са деловањем а што је била и њихова дужност према Хашким конвенцијама из 1907. године, којима је предвиђена обавеза домаћег становништва на окупираној територији да настави са привредом производње, при чему су окупатори за непоступање по оваквим наредбама предузимали значајне и тешке мере одмазде.

Због тога Окружни суд налази да је правоснажна кривична пресуда Окружног суда у Шапцу, ништава, и да су ништаве све њене правне последице, пошто је донета на такав начин да не поштује међународне правне стандарде Хашке конвенције из 1907. године, и није заснована на чињеничном стању које је утврђено у пресуди.

Што се тиче одлуке Среског суда у Лозници П. 762/46 од 14.09.1946. године, којом је спроведен поступак конфискације и пренесена својина са пок. Владислава Даничића на државу ФНРЈ по оцени Окружног суда и овом одлуком је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину именованог, због тога што је њоме спроведена конфискација на коју је он осуђен незаконитом кривичном пресудом Окружног суда у Шапцу, чија ништавост је овим решењем утврђена.

На основу свега изнетог Окружни суд је усвојио захтев за рехабилитацију пок. Владислава Даничића и утврдио да су правоснажна одлука Среског народног одбора у Богатићу број 575/46 од 21.01.1946. године, правоснажна пресуда Окружног суда у Шапцу К. 31/46 од 29. јуна 1946. године, и правоснажна одлука Среског суда у Лозници П. 762/46 од 14.09.1946. године, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација имовине именованог, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице, тако да се именовани у погледу наведене кривичне пресуде сматра неосуђиваним, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Будимир Протић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа и судија Гордане Цмиљановић и Гојка Лазарева, као чланова већа уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Будимира Протића бившег из Беле Цркве, Општина Крупањ, по захтеву за рехабилитацију његовог сина предлагача Миодрага Протића из Беле Цркве, чији је пуномоћник Боривоје Грујичић, адвокат из Крупања, након одржане расправе и изведених доказа дана 24. априла 2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Будимира Протића, бившег из Беле Цркве, Општина Крупањ где је и рођен 15.03.1906. године, од оца Цветина Протића и мајке Милеве а умрлог 08.12.1944. године, у Шапцу, на се:

1. УТВРЂУЈЕ да је пок. Будимир Протић, дана 08. децембра 1944. године, лишен живота у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.
2. УТВРЂУЈЕ да су : правоснажни закључак Окружни суда у Шапцу Пл.бр. 266/46 од 06.02.1946. године, којим је конфискована имовина пок. Будимира Протића, а којим закључком је из идеолошко политичких разлога, повређено право на имовину пок. Будимира Протића, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагач Миодраг Протић из Беле Цркве, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Будимира Протића, у коме је навео да је његов отац дана 08.децембра 1944. године, као цивил у Шапцу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без спроведеног поступка и одлуке суда а касније је од стране органа власти извршена конфискација његове имовине. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију Будимира Протића, тако да се утврди да је он лишен живота без одлуке суда и епроведеног поступка од стране припадника партизанског покрета, дана 08.

децембра 1944. године, у Шапцу, чиме је повређено његово право на живот и да се утврди да је конфискацијом његове имовине повређено право на његову имовину те да се конфискација поништи у целини.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Будимира Протића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-481 издатог 16.04.2007. године, у Белој Цркви, утврђено је да је Будимир Протић, из Беле Цркве, рођен 15.03.1906. године, у Белој Цркви, од оца Цветина Протића и мајке Милеве Протић а умро 08.12.1944. године, у Шапцу.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-480 издатог 16.04.2007. године, утврђено је да је предлагач Миодраг Протић рођен у Белој Цркви 16. новембра 1934. године, од оца Будимира Протића и мајке Даринке Протић, рођене Гојковић.

На основу увида у списе Општинског суда у Крупњу Р.бр. 24/70 утврђено је да је решењем од 05. јуна 1970. године, утврђено да је пок. Будимир Протић, бивши из Беле Цркве, стрељан од стране Народно ослободилачке војске 08. децембра 1944. године, у Шапцу, и да се овај датум има сматрати као дан смрти пок. Будимира. Из списка произилази да је Општински суд у Крупњу, овакво решење донео на основу исказа сведока а пре свега исказа сведока Протић Драгољуба и Васић Драгише, који су потврдили да су дана 10. децембра 1944. године, били у Шапцу и да су прочитали писмени оглас који је био истакнут на зградама и дрвеним стубовима у Шапцу и на тим огласима била су исписана имена свих лица која су стрељана а међу њима је било и име Будимира Протића, са датумом 08. децембар 1944. године.

На основу исказа предлагача Миодрага Протића, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто је исти изјашњавао само о ономе што му је познато логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима као и опште познатим чињеницама а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврђено је да је пок. Будимир Протић био пољопривредник, да је живео са својом породицом у Белој Цркви, да је почетком рата једно време био у четницима а затим већи део рата провео као цивил, није волео партизане. 1941. године, познати партизан из тог краја Мика Вујковац, звао га је приђе партизанимау време када су се борци делили на четнике и партизане, па је Будимир Протић то одбио и то је разлог, по мишљењу овог предлагача, због чега је исти стрељан у јесен 1944. године, када су партизани дошли у Србију.

На основу списка Општинског суда у Крупњу **Кф.бр. 268/45** утврђено је да је правоснажним закључком Окружног суда у **Шапцу Пл.бр. 266/46** од 06.02.1946. године, извршена конфискација **имовине пок. Будимира Протића**, тако што је пренета у својину ФНРЈ, непокретност у површини од **8.74.80 ха**, а остапа непокретна имовина у површини од **8.25.20 ха**, остављена је деци народног непријатеља Будимира Протића и то сину **Миодрагу**, старом **12 година**, и кћери **Милени**, старој **14 година**, а све под теретом уживања мајке **им Даринке Протић** до смрти или преудаје.

На основу картона број 1, досије број 328, Округа **Подрињског**, **Среза Рађевског**, за место **Бела Црква** у који картон се уписују подаци за образовање картотеке лица осуђених на конфискацију **имовине и чија се имовина налази под секвестром**, утврђено је да је у том **картону уписано** приликом његовог састављања **03. септембра 1946. године**, да је **Будимир Протић**, стрељан као народни непријатељ од НОП-а у **Шапцу**.

На основу свих изведених доказа **Окружни суд** налази да је **Будимир Протић**, **лишен живота 08.12.1944. године**, од стране припадника **Партизанског покрета** без одлуке суда и без спроведеног поступка као цивил у **Шапцу**, тако да је **страдао као жртва прогона и насиља**, из идеолошко политичких разлога, као лице супростављено **Народно ослободилачком покрету**, па је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у ставу један изреке овог решења а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. **Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом**, а у конкретом случају **Будимир Протић**, **лишен је живота без одлуке суда и вођења постука** као и без конкретне кривице, а пре свега ради **застрашивања других и ради конфискације његове имовине**.

Конфискација имовине пок. Будимира Протића је била последица његове **ликвидације** од стране припадника **Партизанског покрета** и тиме су стварани **услови за стварање комунистичко - социјалистичког система производње**, **преношењем приватне својине у државну својину**, **одузимањем имовине од власника**, класних непријатеља, дакле из идеолошко политичких **разлога**. **Пошто је Будимир Протић ликвидан без одлуке суда и спроведеног поступка** то није било никаквих услова да се изврши конфискација **његове имовине** нарочито имајући у виду чињенице да из свих **изведених доказа** произилази да он није био никакав народни непријатељ **већ цивилна жртва рата** чије страдање је **напред** описано.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација спроведена правоснажним закључком Окружног суда у Шапцу, из идеолошко

политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Будимира Протића то је усвојен захтев за рехабилитацију пок. Будимира Протића и у погледу права на имовину, па је утврђено да су закључак Окружног суда у Шапцу, ништав као и евентуално друге одлуке државних органа о конфискацији његове имовине те да су ништаве све њихве правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији у свему као у ставу две изреке овог решења.

Драгутин Драгашевић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа и судија **Бранислава Поповића** и **Гојка Лазарева**, као чланова већа, уз учешће записничара **Мирјане Савић**, у предмету рехабилитације пок. Драгутина Драгашевића, бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију предлагача Момира Драгашевића из Шапца, ул. **Жике Поповића** број 36, након одржане расправе и изведених доказа дана **24. априла 2007.** године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Драгутина Драгашевића бившег из Шапца, ул. Милоша Поцерца број 47, који је рођен у Горњој Љубовићи 15.02.1891. године, од оца Данила и мајке Станије, умрлог у Шапцу 27.10.1944. године, па се:

- УТВРЂУЈЕ** да је пок. Драгутин Драгашевић дана 27.10.1944. године, лишен живота у Шапцу од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка. из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.
- УТВРЂУЈЕ** да су правоснажна одлука Среског суда у Шапцу, број 1519/45 од 12.09.1945. године, и правоснажна одлука Среског суда у Шапцу Р. 112/46 од 27.05.1946. године, којима је конфискована имовина пок. Драгутина Драгашевића, којим одлукама је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Драгутина Драгашевића, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништаве, од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагач Момир Драгашевић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног стрица Драгутина Драгашевића, у коме је навео да је његов стриц дана 27. октобра 1944. године. као цивил у Шапцу, лишен живота. од стране припадника Партизанског покрета, без спроведеног поступка и одлуке суда а касније је од стране органа власти извршена конфискација његове имовине. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију и утврди да је пок. Драгутин Драгашевић 27.10.1944. године, лишен живота у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као

жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот те да се утврди да су правоснажне одлуке Среског суда у Шапцу број 1519/45 од 12.09.1945. године, и правоснажна одлука Среског суда у Шапцу Р. 112/46 од 27.05.1946. године, којима је конфискована имовина пок. Драгутина Драгашевића а којим одлукама је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Драгутина Драгашевића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу уверења Међуопштинског историјског архива у Шапцу број 2/1354 од 08.11.2006. године, утврђено је да је Драгутин Драгашевић рођен 15.02.1891. године, у Горњој Љубовићи, опанчар, доселио се из Горње Љубовиће у Шабац 05.10.1905. године.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-716/07-09 издатог у Шапцу 16.04.2007. године, утврђено је да је Драгутин Драгашевић умро у Шапцу, 27. октобра 1944. године.

На основу извода извода из матичне књиге умрлих број 203-428/73-09 издатог у Шапцу, 25.02.1999. године, утврђено је да је брат Драгутина Драгашевића, Милутин Драгашевић, умро 05. новембра 1973. године, у Шапцу.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-253/89 издатог у Доњој Оровици 11.04.1989. године, утврђено је да је предлагач Момир Драгашевић синовац Драгутина Драгашевића по брату Милутину, рођен 28. августа 1928. године у Горњој Љубовићи.

На основу правоснажног решења Општинског суда у Шапцу Р.бр. 60/06 од 26.02.2007. године, утврђено је да је овим решењем утврђена чињеница смрти пок. Драгутина Драгашевића бившег из Шапца, са датумом 27.10.1944. године, у Шапцу. Из образложења се види да је ова одлука донета на основу исказа предлагача Момира Драгашевића и сведока Живорада Петровића.

На основу исказа предлагача Момира Драгашевића, чији исказ је суд У потпуности прихватио као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му **је** познато, логично и уверљиво, сагласно са другим **изведеним** доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот, да је говорио само истину, **утврђено је да је** Драгутин Драгашевић био по занимању опанчар, да **је** живео у **Шапцу** са сурпугом, без деце, да **је** за време Другог светског рата био цивил, да се

није војно ангажовао, да је своме брату Милутину послао писмо у јесен 1944. године, у коме је нисало да Драгутину прети опасноет од људи којима је позајмио новац, да се ради о лицу које је познато као Добра Шеширција и неки Солаковић или Селаковић, па је тражио од свог брата да дође у Шабац, али он то није могао да учини пошто је Шабац био блокиран због ратних дејстава. Након тога у село је стигло писмо Драгутинове супруге у коме је она обавестила Драгутиновог брата Милутина да је Драгутин ликвидиран на Шабачком мосту, без одлуке суда и без спроведеног поступка, да је много људи отерано на мост, везаних и у једном низу и да се пуцањ приликом њихове ликвидације није чуо, пошто су убијани маљем. Према каснијим сазнањима предлагача главни егзекутори су били управо дужници Драгутина Драгашевића, означени Добра Шеширција и Селаковић или Солаковић. Пецлагачу је познато да је после рата извршена конфискација имовине покојног Драгутина Драгашевића.

На основу картона број 1, досије број 37, који садржи податке за образовање картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, утврђено је да је у овом картону уписано даје Драгашевић Драгутин ликвидиран као народни непријатељ од Војног суда ОЗН-е у Шапцу, према извештају исте и да је извршена конфискација његове куће у Шапцу, на основу одлуке Среског суда у Шапцу, број 1519/45 од 12.09.1945. године и да је заплешен његов жиро рачун на основу одлуке Среског суда у Шапцу број Р. 112/46 од 27.05.1946. године. У овом картону који је сачињен 13. августа 1946. године, још стоји да је именовани био активни сарадник окупатора и његових помагача, збораш и денунцијант.

Војни суд корпусне војне области западне Србије, Веће при шабачкој команди подручја, започео је свој рад на подручју Шапца у децембру 1944. године, а што је утврђено на основу података објављених у научном чланку аутора Недељке Сарић, историчара "Посебни и специјални судови у Подрињу" који је објављен у књизи: Право, правда и правосуђе у Подрињу, Шабац 2002. године, страна 643. до 668.

На основу свих изведених доказа Окружни суд је закључио да је Драгутин Драгашевић, лишен живота 27.10.1944. године, од стране припадника Партизанског покрета, који су у картону за конфискацију имовине означени као "Војни суд ОЗН-е" који је по својој природи био Војнополицијски орган и У чијем раду не постоји никаква документација ни у једном доступном архиву, што с обзиром на ратне операције вођене у то време значи да су одлуке доношене усмено и да писмена документација вероватно није ни формирана.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Драгутин Драгашевић 27.10.1944. године, у Шапцу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, као цивил, то је суд закључио да

је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, и да је тиме повређено његово право на живот, због чега захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у ставу један изреке овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе, заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота, само извршењем пресуде суда, којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Драгутин Драгашевић лишен је живота, без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других и ради конфискације његове имовине. Војни суд корпусне војне области почео је са радом 2 месеца након његове ликвидације.

Пошто је Драгутин Драгашевић, ликвидиран, без одлуке суда и без спроведеног поступка, то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине, нарочито имајући у виду чињенице да из свих изведених доказа произилази, да он није био никакав народни непријатељ него цивилна жртва рата чије страдање је напред описано.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација спроведена правоснажним одлукама Среског суда у Шапцу, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Драгутина Драгашевића то је основан захтев предлагача за рехабилитацију пок. Драгутина Драгашевића и у погледу права на имовину, па је утврђено да су ове одлуке Среског суда ништаве, као и евентулане друге одлуке државних органа о конфискацији његове имовине, те да су ништаве све правне последице ових одлука, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу два изреке овог решења.

Милан Милановић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда **Владимира Бајића**, као председника већа и судија **Бранислава Поповића** и **Гојка Лазарева**, као чланова већа, уз учешће **записничара Мирјане Савић**, у предмету рехабилитације пок. Милана Милановића бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију његове кћери, предлагача **Војиславе Жунић** из Шапца, ул. Војводе Путника број 5, након одржане **расправе и изведених доказа дана 24. априла 2007. године**, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Милана Милановића бившег из Шапца, рођен 17. августа 1896. године, у Оштром Зиду, **срез гарешнички, округ бјеловарски, бановина Хрватска, умрлог у Шапцу, 26. новембра 1944. године**, па се:

УТВРЂУЈЕ да је пок. Милан Милановић, дана 26. новембра 1944. године, лишен живота у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.

Образложење

Предлагач Војислава Жунић из Шапца, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Милана Милановића, бившег из Шапца, у коме је навела да је он 26. новембра 1944. године, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета у Шапцу, без спроведеног поступка и одлуке суда. Тражила је да се усвоји захтев за његову рехабилитацију, тако да се утврди да је он наведеном приликом лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка, чиме је повређено његово право на живот.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Милана Милановића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/730/07-09 издатог 17.04.2007. године, у Шапцу, утврђено је да је Милан Милановић умро у Шапцу 26. новембра 1944. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/3574 издатог у Шапцу 11.04.2007. године, утврђено је да је предлагач Војислава Жунић рођена 01. јануара 1944. године у Шапцу, од оца Милана Милановића и мајке Милице.

На основу дописа упућеног од стране Председништва владе ФНРЈ-Биро за притужбе и предлоге Ми-189 од 17.09.1951. године, који је упућен мајци предлагача Милице Милановић а супруги Милана Милановића, утврђено је да је овај биро обавестио подносиоца притужбе, поводом њеног тражења обавештења за мужа, да су се из бироа обратили Министарству унутрашњих послова ФНРЈ и од истог добили извештај да се према расположивој евиденцији код истог није могло ништа утврдити шта је било са њеним мужем.

На основу списка Среског суда у Шапцу Р. 1035/52 утврђено је да је решењем од 26. септембра 1953. године, проглашен за умрлог Милановић Милан, бивши жандармеријски наредник из Шапца и дан његове смрти има се сматрати 26. новембар 1944. године. Из списка произилази да је решење донето пре свега на основу исказа сведока Врачевић Блаже, болничара из Шапца, и Бањеглав Спасе, службеника из Шапца, који су посведочили да им је лично познато да је нестали Милановић Милан био жандармеријски наредник у Шапцу за време окупације, да је одведен по ослобођењу од органа ОЗН-е у затвор и да се из затвора више никад није вратио, нити се за њега, од како је одведен у затвор ишта чуло, тако да постоји вероватноћа да је као народни непријатељ и учесник непријатељских формација стрељан.

На основу исказа предлагача Војиславе Жунић, чији је исказ суд у потпуности прихватио као истинит, пошто се иста изјашњавала само о ономе што јој је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама које су од такве важности за њен лични живот, да је говорила само истину, утврђено је да је Милан Милановић био по занимању жандарм, да је са сурпугом и децом живео на Цетињу одакле је у јулу 1941. године, као избеглица дошао у Београд где је наставио да ради као жандарм а у октобру 1942. године, распоређен је у Шабац па је цела породица дошла у Шабац, и он је ту радио у Одељењу привредне полиције. Милан Милановић је ухапшен на своју крсну славу Аранђеловдан 21. новембра 1944. године, супруга Милица га је са децом сваког дана обилазила у згради затвора и носила му храну. Он је ликвидиран 26. новембра 1944. године, а његова сурпуга је тачно знала тај датум пошто је тог дана он гласно певао и она га је питапа зашто то ради, па је Милан одговорио да је то због тога што иде на онај свет. После тога у граду су на неколико места била окачена обавештења о лицима која су стрељана и на једном списку било је и његово име. Према сазнањима предлагача, њеног оца Милана Милановића, убио је Добринко Пантелић, на

железничком мосту у Шапцу, а он је био један од много егзекутора и лично се хвалио сутрадан да је убијао жандаре. О смрти Милана Милановића његова породица није добила никакав званичан докуменат нити обавештење.

Опште је познато да је Шабац ослобођен од окупатора 23. октобра 1944. године, а Војни суд корпусне војне области западне Србије, Веће при Шабачкој команди подручја, започео је свој рад на подручју Шапца, у децембру 1944. године, што је суд утврдио на основу података објављених у научном чланку аутора Недељке Сарић, историчара "Посебни и специјални судови у Подрињу" који је објављен у књизи: Право, правда и правосуђе у Подрињу, Шабац 2002. године, страна 643. до 668.

На основу свих изведених доказа Окружни суд је утврдио да је Милан Милановић 26. новембра 1944. године, у Шапцу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, као жандарм, па је закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, и да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у изреци овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретом случају Милан Милановић, лишен је живота, без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, нре свега ради застрашивања других. Због тога Окружни суд смагра да иок. Милан Милановић није био никакав народни непријатељ већ жртва прогона и насиља од стране ослободилаца.

Др Миодраг Петровић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Бранислава Поповића и Биљане Лазивић Ивановић, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. др Миодрага Петровића бив. из града Тарзана, округ Лос Анђелес, држава Калифорнија, по захтеву за рехабилитацију коју је поднео његов син Јован Петровић из Београда, ул. Косте Јовановића број 47, чији је пуномоћник Бранко Илић, адвокат из Београда, ул. Хаци Мелентијева број 5, након одржане јавне расправе дана 27. априла.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. др Миодрага Петровића бив. из града Тарзана, округ Лос Анђелес, држава Калифорнија, рођен 24.04.1894. године у Шапцу. од оца Драгомира Петровића и мајке Анке, рођене Марковић, умрлог 1.1. фебруара 1982.године, у Медицинском центру, града Тарзана, округ Лос Анђелес, држава Калифорнија, па се:

1. **УТВРЂУЈЕ да је коначно решење Министарства унутрашњих послова ФНРЈ IV Пов. 6070 од 14.04.1949. године.** којим је пок. Миодраг Петровић изгубио држављанство, којим решењем је повређено његово право на држављанство из идеолошко политичких разлога. **ништаво, и да су ништаве све његове правне последице.**
2. **УТВРЂУЈЕ да је правоснажна Одлука Месног народног одбора село Горња Врањска, општина Шабан, број 378 од 22.02.1946. године,** којом је одузета имовина пок. Миодрага Петровића у поступку Аграрне реформе, којом Одлуком је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, **ништава и да су ништаве све њене правне последице.**
3. **УТВРЂУЈЕ да је правоснажно решење Среског суда у Шапцу И.бр.159/49 од 25. новембра 1949. године.** којим је конфискована имовина пок. Др Миодрага Петровића, чиме је повређено његово право на имовину. из идеолошко политичких разлога. **ништаво, и да су ништаве све његове правне последице.**

О Г р а з л о ж е њ е

Предлагач Јован Петровић из Београда, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног оца, др Миодрага Петровића, у којем је **навео,**

да је решењем Министарства унутрашњих послова ФНРЈ IV Пов. 6070 од 14.04.1949. године, нок. Миодраг Пегровић изгубио држављанство, чиме је повређено његово право на држављанство из идеолошко политичких разлога, да је у поступку Аграрне реформе од њега одузета имовина правоснажном одлуком Месног народног одбора село Горња Врањска бр. 378 од 22.02.1946. године, којом одлуком је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога и да је правоснажним решењем Среског суда у Шапцу И.бр. 159/49 од 25. новембра 1949. године, конфискована његова имовина, чиме је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију његовог оца пок. др Миодрага Петровића, гако да се утврди да су решење МУП-а, Одлука Месног народног одбора. село Горња Врањска и решење Среског суда у Шапцу, којима су новређена наведена права пок. Др Миодрага Петровића, из идеолошко политичких разлога, ништави и да су ништаве све њихове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Др Миодрага Петровића основан. због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 001-3-1-0517 од 12.фебруара 1982. године, утврђеноје да је Миодраг Петровић, рођен 24.04.1894. године, у Шапцу од оца Драгомира Петровића и мајке Анке рођене Марковић, умро на дан П.фебруара 1982. године у Медицинском центру града Тарзана, округ Лос Анеђелес, држава Калифорнија.

На основу извода из магичне књиге рођених број 200/2183/07-09 издат у Шапцу 01.03.2007. године, утврђено је да је предлагач Јован Петровић рођен у Шапцу 30. децембра 1929. године, од оца Миодрага Петровића и мајке Добриле.

На основу правоснажног решења Министарства унутрашњих послова ФНРЈ IV Пов.бр. 6070 од 14.04.1949. године, утврђено је да на основу овог решења Др Миодраг Петровић изгубио држављанство ФНРЈ, а из образложења се види да је то решење донето због тога што је именовани после ослобођења побегао са територије ФНРЈ.

На основу правоснажне Одлуке Месног народног одбора, село Горња Врањска, општина Шабац број 378 од 22.02.1946. године, утврђено је да је на основу овог решења у поступку Аграрне реформе од др Миодрага Петровића одузета његова имовина: пољопривредно земљиште у селу Горња Врањска.

На основу правоснажног решења Среског суда у Шапцу И.бр. 159/49 од 25. новембра 1949. године, утврђено је да је на основу овог решења извршена конфискација имовине др Миодрага Петровића која је пренета у државну својину ФНРЈ и то куће у ул. Милоша Обилића број 7 и куће у ул. Масариковој број 54, обе у Шапцу.

На основу картона број 1, досије број 51 који садржи податке за образовање картотеке лица осуђених на конфискацију имовина и чија се имовина налази под секвестром за округ Подрињски, утврђено је да су у овом досију уписани подаци из којих произилази да је др Миодраг Петровић после ослобођења побегао у иностранство, да му је боравиште непознато, да за време окупације није сарађивао са окупатором и да је био противник НОП-а.

На основу исказа предлагача Јована Петровића који је саслушан као ванпарнична странка, а чији исказ је суд прихватио као логичан, убедљив, сагласан са осталим изведеним доказима, утврђено је да је његов отац др Миодраг Петровић био по образовању доктор права, по занимању адвокат, да је између осталог био секретар Министарства спољних послова, конзул у Белгији и Италији а почетком Другог светског рата председник Општине у Шапцу и присталица четничког покрета до напада на Шабац, а након тога је престао да буде присталица и није се више ангажовао у току рата ни на једној страни. У току 1943. и 1944. године, био је логораш затворен у логору на Бањици у Београду. После рата је емигрирао у САД где је и умро.

Што се тиче решења Министарства унутрашњих послова на основу којег је пок. др Миодраг Петровић изгубио држављанство, Окружни суд налази да је овим решењем повређено његово право на држављанство, из идеолошко политичких разлога, због тога што према стандардима Међународног права, грађанин може да изгуби право на држављанство само на основу сопствене воље а у конкретном случају пок. Миодраг Петровића је изгубио држављанство зато што је отишао у иностранство и одређени период се није појављивао у земљи. чиме се очигледно декларисао као противник режима успостављеног у земљи посале ослобођења. Због тога је Окружни суд усвојио захтев за његову рехабилитацију у погледу овог права и утврдио да је наведено решење ништаво, и да су ништаве све његове правне последице у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 1. изреке овог решења.

Што се тиче правоснажне Одлуке Месног народног одбора, село Горња Врањска, којом је одузета имовина пок. Миодрага Петровића у поступку Аграрне реформе, Окружни суд је нашао да је том одлуком повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога. Према општим начелима Међународног права свако правно и физичко лице има право на неометано уживање своје имовине тако да нико не може бити лишен своје **имовине** осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом.

Право на неометано уживање сопствене имовине било је декларативно признато и нашим правним прописима, у време доношења ове одлуке, али је Аграрна реформа спроведена из идеолошко политичких разлога, тако што је непокретна имовина одузимана од једних лица, без икакве пакнаде а давана у својину другим лицима, при чему није било ни стварног ни правног разлога за одузимање ове имовине, већ је иста одузимана искључиво из идеолошко политичких разлога, како би се они који су имали имовину и припадали такозваној капиталистичкој класи експроприсали и њихова имовина поделила бесплатно радничкој класи и сељацима. Дакле, одузимање имовине у Аграрној реформи није вршено ујавном интересу.

На основу свега изнетог Окружни суд је нашао да је наведеном одлуком Месног народног одбора, повређено право на имовину Миодрага Петровића, из идеолошко политичких разлога, због чега је утврђено да је иста ниш гава и да су ништаве све њене правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији у свему као у ставу 2. изреке овог решења.

Што се тиче правоснажног решења Среског суда у Шапцу И. 159/49 од 25. новембра 1949. године, којим је конфискована непокретна имовина пок. Миодрага Петровића и го две куће у Шапцу због тога што је изгубио држављанство, Окружни суд је закључио да је тиме повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, с обзиром на то да разлога за престанак држављанства није било. а и у случају да их је било, губигком држављанстава према међународно правним стандардима не може се изгубити право на имовину. Одузимање имовине од пок. Миодрага Петровића у конкретном случају је очигледно била казна за његов политички став изражен кроз чин емиграције.

Пошто је на изложени начин утврђено да је иаведеном конфискацијом повређено право на имовину пок. Миодрага Петровића, из идеолошко политичких разлога, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију и утврђено да је наведено решење Среског суда у Шапцу, ништаво и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацију у свему као у ставу три изреке овог решења.

Тихомир Николић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Биљане Лазих Ивановић и Весне Арлов, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Тихомира Николића бив. из Шапца, ул. Карађорђева број 31, по захтеву за рехабилитацију његовог унука, предлагача Миодраг Николића из САД, 72 Saddlebow Road, Bell Canyon, California 91307 Les Estats-Unis, чији је пуномоћник Бранко Илић адвокат из Београда, ул. Хаџи Милентијева број 5, након одржане јавне расправе дана 27. априла.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Тихомира Николића бив. из Шапца, ул. Карађорђева број 31, рођен 1876. године, у Горњој Трешњици, општина Љубовија, од оца **Бошка** Николића и мајке Јевросиме, умрлог у Шапцу 23. октобра 1958. године, **па се:**

УТВРЂУЈЕ да је **Указ о проглашењу предузећа од значаја за Републиканску привреду, који је донео Президијум Народне скупштине Народне Републике Србије а објављен у Службеном гласнику Народне Републике Србије, број 25 од 30. априла 1948. године**, којим је извршена национализација имовине пок. Тихомира Николића и то: хотела "Европа" у Лозници и подрума у Шапцу, којим Указом је повређено право пок. Тихомира Николића на имовину, из идеолошко политичких разлога, **ништав и да су ништаве све његове правне последице, у односу на ове непокретности.**

Образложење

Предлагач Миодраг Николић из САД, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног деде Тихомира Николића бив. из Шапца, у коме је навео, да је Указом Президијума Народне скупштине **Народне Републике Србије** који је објављен у Службеном гласнику **Народне Републике Србије** број 25 од 30. априла 1948. године, извршена национализација имовина пок. Тихомира Николића и то хотела "Европа" У Лозници и подрума у Шапцу, којим Указом је повређено право пок. Тихомира Николића на имовину, из идеолошко политичких разлога. **Тражио је** да се усвоји захтев за рехабилитацију и да се утврди да је наведени Указ ништаг. у односу на ову имовину пок. Тихомира Николића и да су ништаве **све његове правне последице.**

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, изиео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Тохимира Николића, основан. због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/888/06-09 издатог у Шапцу 05.06.2006. године, утврђено је да је Тихомир Николић бив. из Шапца, ул. Карађорђева бр. 31, рођен 1876. године, у Горњој Трешњици, општина Љубовија, од оца Бошка Николића и мајке Јевросиме, умро у Шапцу 23.октобра 1958. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/9108 издат у Шапцу 18.04.2007. године, утврђено је да је Михаило Николић рођен у Шапцу 21. новембра 1908. године, од оца Тохимира Николића и мајке Катарине.

На основу извода из матичне књиге умрлих издат у држави Аризона, 15. јула 1997. године, под бројем 12332 утврђено је да је Михаило Николић умро 05.јула 1997. године, у болници Добри Самарићани у граду Фениксу.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/8812/06-09 издат у Шапцу 05.06.2006. године, утврђено је да је предлагача Миодраг Николић, унук Тохимира Николића, по син\ Михаилу Николићу, рођен у Шапцу 23.октобра 1943. године, од оца Михаила Николића и мајке Љиљане Николић, рођене Петровић.

На основу увида у Службени гласник Народне Републике Србије број 25 од 30.априла 1948. године, утврђено је да је Президијум Народне скупштине, Народне Републике Србије, донео Указ о проглашењу предузећа од значаја за Републиканску привреду и да је у одсеку: хотели (виле, пансион) под редним бројем 78. наведено: "Европа" Тохимира Николића, Лозница, а у одсеку: подруми (магазе), под редним бројем 97. наведено: Тихомир Николић, Шабац.

На основу исказа сведока Јовапа Икића и Драгослава Газибарића, чије исказе је суд прихватио као логичне, убедљиве, сагласне са осталим изведеним доказима, утврђено је да су Тихомир Николић и његов син Михаило Николић били познати винари и да су у Шапцу до после ослобођења имали подрум, у Лозници хотел "Европа" а подруме пића имапи су и у Трстенику и Александровцу, па им је та имовина после рата одузета.

Према општим начелима међународног права, која се као таква примењују и у нашем правном систему, свако правно и физичко лице има право на неометано уживање своје имовине, тако да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општина начелима међународног права. Право на неометано уживање своје имовине било је декларативно признато и

правним прописима у време доношења Указа којим је извршена национализација хотела у Лозници и подрума у Шапцу, у власништву Тихомира Николића. Ова национализација није извршена у јавном интересу него у интересу спровођења идеологије комунистичке партије, како би се од такозваних капиталиста, као класних непријатеља, одузела имовина и пренела у друштвену својину, којом управља и користи је, супростављена радничка класа. Циљ који је остварен овом национализацијом није био јавни интерес свих грађана у друштву, односно држави, већ задовољене парцијалних интереса, из идеолошко политичких разлога.

Пошто је на изложени начин утврђено да је наведеном национализацијом повређено право на имовину иок. Тихомира Николића, из идеолошко политичких разлога, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију и утврђено да је наведени Указ, ништав и да су ништаве све његове правне последице у односу на наведене непокретности, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Марко Шобић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ. у већу еостављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа и судија Гојка Лазарева и Раденке Дражић, као чланова већа уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Марка Шобића бившег из Белотића, Општина Богатић, по захтеву за рехабилитацију његовог унука предлагача Радосава Шобића из Белотића, ул. Мачванска број 12, након одржане расправе и изведених доказа дана 27.априла 2007.године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Марка Шобића. бившег из Белотића, Општина Богатић, где је и рођен 10.01.1899. године, од оца Рајка и мајке Петрије, рођене Живановић, умрлог 25. фебруара 1980. године, у Белотићу.

1. УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Среског суда у **Богатићу** К.бр. 126/50 од 30.01.1950. године, којом је пок. Марко Шобић, оглашен кривим због кривичног дела тежи случај привредне саботаже из чл. 5 ст. 4 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 године, као главну казну и на конфискацију целокупне имовине, као споредну казну, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.
2. УТВРЂУЈЕ да је правоснажно решење Среског суда у **Богатићу** И.бр. 55/50 од 24.марта 1950. године, којим је спроведена конфискација имовине пок. Марка Шобића, којим решењем је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Образложење

Предлагач Радосав Шобић из Белотића, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног деде Марка Шобића, бившег из Белотића, у којем је навео да је његов деда правоснажном пресудом Среског суда у Богатићу К. 126/50 од 30.01.1950.године, којом је пок. Марко Шобић, оглашен

кривим због крвичног дела тежи случај привредне саботаже из чл. 5 ст. 4 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 године, као главну казну и на конфискацију целокупне имовине, као споредну казну, а након тога је на основу правоснажног решења Среског суда у Богатићу И.бр. 55/50 од 24. марта 1950. године, спроведена ова конфискација. Предложио је да суд усвоји захтев за рехабилитацију пок. Марка Шобића, тако што ће утврдити да су наведена правоснажна кривична пресуда К.бр. 126/50 од 30.01.1950. године, којом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде. Истовремено је тражио да се утврди да је правоснажно решење Среског суда у Богатићу И.бр. 55/50 од 24. марта 1950. године, којим је спроведена конфискација имовине пок. Марка Шобића а којим је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији ујавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију пок. Марка Шобића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога :

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-57/2007 од 18.04.2007. године, утврђено је да је Марко Шобић из Белотића рођен 10.01.1899. године, у Белотићу, од оца Рајка Шобића и мајке Петрије, рођене Живановић, а умро у истом месту 25.02.1980. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-56/2007 издату Белотићу 18.04.2007. године, утврђено је да је Драгољуб Шобић рођену Белотићу 26.јуна 1932. године, од оца Марка Шобића и мајке Ангелине Шобић, рођенеТодић и дајеумроу Београду 14.02.1998. године.

На основу извода из матичне књиге рођених 200/663 издат у Богатићу 18.04.2007. године, утврђено је да је предлагач Радосав Шобић рођену Богатићу 02.10.1960. године, од оца Драгољуба Шобића и мајке Ангелине Шобић, рођене Јанковић.

На основу правоснажне пресуде Среског суда у Богатићу К.бр. 126/50 од 30.01.1950. године, утврђено је да је окривљени Марко Шобић, оглашен кривим због тога што је у циљу оштећења интереса народне привреде свесно пропустио да до 21.01.1950. године, преда овлашћеном државном предузећу обавезни вишак кукуруза добивен са свог газдинства па је тако од 4346 кг кукурча у зрну колико је био дужан да преда, предао само 921 кг кукуруза у зрну гако да је остало још у обавези за 3425 кг кукуруза у зрну, чиме је

починио кривично дело тежи случај привредне саботаже из чл. 5 ст. 4 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне сабогаже, па је осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 године, као главном казном и на конфискацију целокупне имовине уз ограничење из чл.4 Закона о конфискации и извршењу конфискации као споредном казном.

На основу правоснажног решења Среског суда у Богатићу И.бр. 55/50 од 24. марта 1950. године. утврђено је да је овим решењем спроведена конфискација имовине пок. Марка Шобића на коју је осуђен правоснажном кривичном пресудом.

Саслушањем предлагача Радосава Шобића, чији исказ суд је прихватио као истинит, пошто је сведочио само о ономе што му је било познато, логично и убедљиво, а његов исказ је био сагласан са другим изведеним доказима, утврђено је да је у кривичном периоду био заведен тзв. принудни откуп вишкова пољопривредних производа те да Марко Шобић није испоручио сву количину намирница који је морао да испоручи а иначе није био декларисан као противник комунизма већ је увек био декларисан као присталица монархије.

Опште је познато да је у критичном периоду почело оснивање сељачких задруга које нису имале ништа од сопствене имовине, па су се они који су били на власти, досетили како исту прибаве од оних којих имају имовину. То су радили тако што су наметали сељацима велике обавезе које они нису могли да испуне из објективних разлога па су против таквих сељака покретали кривичне поступке. изрицали им казне и конфискацију имовине.

По оцсни Окружног суда пок. Марко Шобић је осуђен кривичном пресудом из идеолошко политичких разлога, како би се створили услови да се од њега конфискује покретна и непокретна имовина.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Марко Шобић, правоснажном кривичном пресудом оглашен кривим и осуђен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину а осим тога утврђено је да је правоснажним решењем Среског суда у Богатићу спроведена конфискација, такође из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на имовину, то је Окружни суд усвојио захтев за његову рехабилитацију и утврдио да су наведена кривична пресуда и наведено решење о извршењу, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Јосип Ловрин

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија: Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевић и Бранке Ђукић, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Јосипа Ловрина, бив.из Шапца, по захтеву за рехабилитацију његовог сина, предлагача Валентина Ловрина из Шапца, ул. Проте Смиљанића бр.58/Ш, након одржане расправе и изведених доказа, дана 8.маја 2007.године, донео **је:**

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Јосипа Ловрина, бившег из Шапца, рођеног 12.04.1902.године у Љубљани, од оца Ловрин Јакова и мајке Маријете, а умрлог 16.11.1944.године, у Шапцу, па се:

УТВРЂУЈЕ да је пок. Јосип Ловрин дана 16.новембра 1944.године, лишен живота у Шапцу, од стране припадника партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.

Образложење

Предлагач Валентин Ловрин из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца, Јосипа Ловрина, бив.из Шапца, у коме је навео да је он 16. новембра 1944.године, лишен живота од стране припадника партизанског покрета у Шапцу, без спроведеног поступка и одлуке суда. Тражио је да се усвоји захтев за његову рехабилитацију, тако да се утврди да је он наведеном приликом лишен живота, без одлуке суда и спроведеног поступка, чиме је повређено његово право на живот.

Окружни суд је у смислу чл.4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу и извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Јосипа Ловрина основан, због чега је исти усвојен, а у смислу чл.5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу правоснажног решења Општинског суда у Шапцу Р.бр. 10/07 од 13.04.2007.године и извода из матичне књиге умрлих бр.203/724/07-09 **издат** 17.04.2007.године, у Шапцу, утврђено је да је наведеним решењем утврђена смрт Јосипа Ловрина, бив.из Шапца, рођеног 12.04.1902.године у Љубљани, од оца Јакова и мајке Маријете, са даном 16.11.1944.године, у Шапцу.

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 1810/07-09 издате у Шапцу 20.02.2007.године. утврђено је да је предлагач Валентин Ловрин, син Јосипа Ловрина и Јосипине Ловрин, рођ. Ковачић.

На основу уверења издатог од стране Градског народног одбора у Шапцу, Одсек унутрашњих послова бр.4163/45 од 26.јуна 1945.године, утврђено је да је овај орган потврдио да је молиЈва Јосипина Ловрин, за време окупације живела у Шапцу, да овај одбор нема података да је сарађивала са окупатором и његовим помагачима, док јој је муж стрељан због сарадње са окупатором.

На основу исказа предлагача Валенгина Ловрина, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изЂеденим доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама, које су одтакве важности за његов лични живот, да је говорио само истину, утврђено је да је Јосип Ловрин, по занимању био жандарм, да је за време окупације, био на служби у Шапцу, неколико месеци био је у логору на Бањици, а после тога је водио једну жандармеријску станицу у Шапцу. Након ослобођења Шапца, 23.октобра 1944.године, ухапшен је од стране опште познатог Добринка Пантелића. који га је одвео у шабачки затвор. Супруга Јосипина га је са децом посећивала, носила му храну у затвор, све до јутра

17.11.1944.године, када су јој рекли да више не долази и не доноси никакве ствари. Након тога, она је чула да је претходне вечери, на шабачком мосту, стрељан већи број шапчана међу којима су били и жандарми, па и њен супруг. Породица никада није добила званично обавештење о смрти, леш никада није пронађен нити је сахрањен.

Опште је познато да је Шабац ослобођен од окупатора 23.октобра

1944.године, а Војни суд корпусне војне области западне Србије, веће при шабачкој команди подручја, започео је свој рад на подручју Шапца, у децембру 1944.године. што је суд утврдио на основу података објављених у научном раду у чланку аутора Недељка Сарић, историчара, «Посебни и специјални судови у Подрињу», који је објављен у књизи: Право, правда и правосуђе у Подрињу Шабац, 2000.године, страна 643-668.

На основу свих изведених доказа, Окружни суд је утврдио да је Јосип Ловрин 16.новембра 1944.године, у Шапцу, лишен живота од стране припадника партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, као жандарм, па је закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога и да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у изреци овог решења, а на основу чл.5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе, заштићено је законом и у кригично време неко лице могло је намерно бити лишено живота, само извршењем иресеуде суда,

којом је осуђен за злочин, за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Јосип Ловрин лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других. Због тога Окружни суд сматра, да пок. Јосип Ловрин није био никакав народни непријатељ, већ је жртва прогона и насиља, од стране ослободилаца.

Светислав Јеринић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, и судија Гојка Лазарева и Весне Арлов, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Светислава Јеринића, бившег из Лознице, по захтеву за рехабилитацију његовог сина, предлагача Владимира Јеринића из Лознице, ул. Републике Српске број 75, након одржане јавне расправе дана 27. априла.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију :

Пок. Светислава Јеринића бив. из Лознице, где је и рођен 1899. године, од оца Чедомира Јеринића и мајке Милене а умрлог 16.04.1944. године, у Л.Пољу, па се:

1. УТВРЂУЈЕ да је пок. Светислав Јеринић, дана 16.априла 1944. године, лишен живота у Лозничком Пољу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.
2. УТВРЂУЈЕ да је правоснажна нресуда Среског народног суда у Лозници П. 239/45 од 11.02.1946. године, којом је конфискована имовина пок. Светислава Јеринића, чиме је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, као и свака друга одлука државног органа, којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагач Владимир Јеринић из Лознице, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног оца Светислава Јеринића, у коме је навео да је његов отац 16. априла 1944. године, као цивил, у Л.Пољу, лишен живота, од стране припадника Партизанског покрета, без спроведеног поступка и без одлуке суда а касније од стране органа власти извршена је конфискација његове имовине. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Светислава Јеринића, тако да се утврди да је он лишен живота, без одлуке суда и без спроведеног поступка, од стране припадника Партизанског покрета, дана 16.04.1944. године, у Л.Пољу, чиме је повређено његово право

на живот и да се утврди да је конфискацијом његове имовине повређено његово право на имовину те да се конфискација поништи у целини.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији. у јавном поступку, прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предпожене доказе. па је нашао, да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Светислава Јеринића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији. а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 200-1/9345 издат 07.06.2006. године у Лозници, утврђено је да је Светислав Јеринић из Лознице, умро у Лозничком Пољу 16.04.1944. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1 издат у Лозници 21.02.2007. године, утврђено је да је предлагач Владимир Јеринић, рођен у Лозничком Пољу 06.01.1939. године, од оца Светислава Јеринића и мајке Пајке.

На основу картона број 1, досије број 98, који садржи податке за образовање картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, утврђено је да је у овај картон који је сачињен 26.08.1946. године, уписано да је Јеринић Светислав ликвидан на терену, од органа Југословенске армије, као народни непријатељ, а да је за време окупације био привредни и политички сарадник окупатора и као такав био противник НОП.

На основу података садржаних у књизи Драгослава Пармаковић "Мачвански Партизански одред 1941-1944" издата у Шапцу 1973. године, страна 962. утврђено је да је почетком априла 1944. године, одржан састанак " чланова Среског повереништва и ударне групе " којима је руководила Милка Минић, **на** ком састанку је разматрана могућност извођења акције која ће имати већи одјек, па је тада одлучено да буде побијено више људи, међу њима председник општине Светислав Јеринић. Партизанска тројка коју је предводио Милош Мајсторовић, прикрала се иза његове куће у **Лозничком Пољу** и позвала га да изађе, па када је изашао ликвидан је.

На основу исказа предлагача Владимира Јеринића, чији исказ је суд У потпуности прихватио као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и са опште познатим чињеницама а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот, да је говорио само истину, утврђено је да је критичног дана њега пробудила лупњава, затим се чуо један хитац и мајка му је рекла да су му убили оца, који је за време рата био цивил и обављао је посао председника општине Лозница. Те ноћи ликвидирала га је Партизанска тројка на чијем челу је био Милош Мајсторовић.

Војни суд корпусне војне области западне Србије, Веће при шабачкој команди подручја, започео је свој рад на овом подручју у децембру 1944.

године, а што је Окружни суд утврдио на основу података објављених у научном чланку аутора Недељке Сарић, историчара: "Посебни и специјални судови у Подрињу" који је објављен у књизи "Право, правда и правосуђење у Подрињу " Шабац, 2000. године, страна 643. до 668. што значи да је Светислав Јеринић убијен пре него што је Војни суд почео да ради, тако да против њега није вођен никакав поступак.

На основу свих изведених доказа, Окружни суд је закључио да је Светислав Јеринић лишен живота 16. априла 1944. године у Л.Пољу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, тако да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, као председник општине, и да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на његов живот усвојен, у свему као у ставу 1. изреке овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Ликвидација Светислава Јеринића може се квалификовати као ратни злочин против цивилног становништва. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда, којом је осуђен за злочин, за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Светислав Јеринић лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашвања других и ради остваривања циљева једне паравојне организације познате као Партизански покрет.

На основу правонажне пресуде Среског народног суда у Лозници П.бр. 239/45 од 11. фебруара 1946. године, утврђено је да је овом пресудом извршена конфискација имовине пок. Светислава Јеринића, што је било последица његове ликвидације а којом конфискацијом су стварани услови за изградњу комунистичко социјалистичког система производње, преношењем приватне својине у државну својину, дакле из идеолошко политичких разлога. Пошто је Светислав Јеринић ликвидиран без одлуке суда и спроведеног поступка, то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине, нарочито имајући у виду чињеницу да из свих изведених доказа произлази да он није био никакав народни непријатељ, већ ивильна жртва рата, чије страдање је напред описано.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација спроведена пресудом Среског народног суда у Лозници, из идеолошко политичких Разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Светислава Јеринића, то је усвојен захтев предлагача за његову рехабилитацију и у погледу права на имовину, па је утврђено да је наведена пресуда ништава, као и евентуално друге одлуке државних органа о конфискацији његове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2. изреке овог решења.

Стојан Самуровић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа и судија Гојка Лазарева и Ивана Лазаревића, као чланова већа, са записничарем Иванком Мићић, у предмету рехабилитације пок.Самуровић Стојана бившег из Београда, Трска бр.12, по захтеву за рехабилитацију његове кћери Марине Самуровић из Шапца, ул.Госпадар Јевремова бр.1, чији је пуномоћник Станоје Пантелић адвокат из Шапца, након одржане јавне расправе дана 29. јуна 2007. године, донео је следеће:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Стојана Самуровића бившег из Београда, Трска бр.12, рођен у Шапцу, 27.06.1908. године, од оца Лазара Самуровића и маке Зорке, умро у Шапцу 19. маја 1979. године

ПА СЕ УТВРЂУЈЕ да је правоснажно решење о национализацији непокретности у Шапцу, Комисије за национализацију НОО Шабац бр. 03-3096/99 од 04.09.1959. године, којим је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, **ништаво**, од дана доношења и да су **ништаве** све његове правне последице..

Образложење

Предлагач Марина Самуровић из Шапца, сама и преко свог пуномоћника, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију њеног пок.оца **Стојана Самуровића** бившег из Београда, у коме је навела да је на основу решења Комисије за национализацију НОО Шабац бр.03-3096/99 од 04.09.1959. године, извршена национализација његових непокретности у Шапцу, без икакве накнаде, без икаквог разлога и без претходно вођеног-судског поступка. Сматра да је на тај начин повређено његово право на имовину пошто је национализација извршена из идеолошко политичких разлога, пошто је тадашња власт на овај начин формирала фонд друш гвене својине. Као једино дете и наследник пок.Стојана Самуровића тражила је да се **усвоји захтев** за његову рехабилитацију и да се утврди да је решење ⁰ национализацији ништаво пошто је њиме из идеолошко политичких **разлога повређено** право на имовину њеног оца, од тренутка доношења решења и Да су ништаве све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл.4. Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извршио све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача Марине Самуровић за рехабилитацију њеног оца Стојана Самуровића основан. због чега је исти усвојен, у смислу чл.5. Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих бр.203/1096/07-03 издат 19.06.2007. године у Шапцу, утврђено је да је Стојан Самуровић бивши из Београда, Трнска бр.12, рођен у Шапцу. 27.06.1908. године, од оца Лазара Самуровића и мајке Зорке, а да је умро у Шапцу, 19. маја 1979. године.

На основу извода из матичне књиге рођених бр.200/7622/07, издат 19.06.2007. године у Шапцу утврђено је да је предлагач Марина Самуровић из Шапца рођена у Шапцу, 05. фебруара 1948. године од оца Стојана Самуровића и мајке Јелице рођене Недељковић.

На основу решења Комисије за национализацију НОО Шабац бр.03-3096/99 од 04.09.1959. године. утврђено је да је овим решењем извршена национализација непокретности у Шапцу власништво сада пок.Стојана Самуровића, без накнаде.

На основу Уговора о поклону овереног пред Општинским судом у Шапцу под Ов.бр. 1355/71. на дан 12.04.1971. године, утврђено је да је Самуровић Стојан из Београда поклатио своје непокретности својој кћери Марини Самуровић из Шапца.

Све напред наведене чињенице у свом исказу потврдила је и предлагач Марина Самуровић, која се о томе изјаснила дељтално и логично, а чије исказ је суд као такав прихватио као веродостојан, нарочито због тога што је биоу потпуној сагласности са наведеним писменим доказима.

Опште је познато да је после другог светског рата у нашој земљи почела изградња социјалистичког друштвено-економског поретка, чија је економска основа била државна, односно друштвена својина. У циљу успостављања наведеног система држава је у првим послератним годинама донела неколико закона, према којима су права на средствима за рад и предметима рада, као и средствима за производњу, пренета из приватне у државну а касније у друштвену својину. Зато је Народна скупштина ФНРЈ у децембру 1958. године донела Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта, чијом применом је извршена напред наведена национализација непокретности сада пок.Стојана Самуровића.

Према општим начелима међународних права, која се као таква примењују и у нашем правном систему, свако нравно и физичко лице има право на неометано уживање своје имовине, гако да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународним правима.

Право на неометано уживање сопствене имовине било је декларативно признато и правним прописима у време доношења решења о национализацији о којем је сада реч. Међутим, ова национализација, као уплив државе у приватну имовину, није вршена у јавном интересу, већ је вршена у интересу спровођења политичке идеологије комунистичке партије, односно Савеза комуниста, како би се од тзв. Капиталиста као класних непријатеља, одузела имовина и пренела у друштвену својину, којом управља и користи је супротстављена радничка класа. У конкретном случају имовина одузета од Стојана Самуровића додељена је на коришћење друштвеним организацијама. Циљ који се остваривао национализацијом, дакле, није био јавни интерес свих грађана у друштву, односно држави, већ задовољавање парцијалних интереса из идеолошко политичких разлога.

Пошто је на изложени начин утврђено да је наведеном национализацијом повређено право на имовину пок.Стојана Самуровића, из идеолошко-политичких разлога, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију, па је утврђено да је решење комисије за национализацију ништаво и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл.5. Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Драгиша Вујевић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника ^уда Владимира Бајића, као председника већа и судија Гојка Лазарева и Љиљане Софронић, као чланова већа, уз учешће записничара Иванке Мићић у предмету рехабилитације пок. Вујевић Драгише званог Драган, бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију његовог сина Вујевић Томислава из Шапца, ул. Поп Лукина бр. 27/2, након одржане јавне расправе, дана 29. јуна 2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Вујевић Драгише зв. Драган бившег из Шапца, Поп Лукина бр. 27/2 где је и рођен 04.09.1920. године, од оца Вујевић Радисава и мајке Ксеније, умрлог у Шапцу 02.априла 1978. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да су:

Пресуда Војног суда Ваљевске војне области-Већа при команди подручја у Шапцу Суд.бр. 423/45 од 03.јуна 1945. године, којом је Вујевић Драгиша оглашен кривим, за кривично дело из чл. 14 Уредбе о војним судовима и осуђен на вечиту робију и трајни губитак грађанске части, и

Пресуда Војног суда Прве армије Југословенске армије II Суд.бр. 271/45 од 06.јула 1945. године, којом је преиначена наведена првостепена пресуда и именованом изречена казна строгог затвора у трајању од 20 година.

Којим пресудама је, из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на слободу кретања, политичка и грађанска права, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све нравне последице ових пресуда, тако да се Драгиша Вујевић поводом ових пресуда сматра неосуђиваним.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Вујевић Томислав из Шапца, поднео је захтев за рехабилитацију свога покојног оца, Вујевић Драгише, зв. "Драган", у којем је навео да је његов отац пресудом Војног суда ваљевске војне области-Већа при команди подручја Шапцу Суд.бр. 423/45 од 03.јуна 1945. године, оглашен кривим, за кривично дело из чл. 14 Уредбе о војним судовима и осуђен на вечиту робију и трајни губитак грађанске части, а пресудом Војног суда Прве армије Југословенске армије II Суд.бр. 271/45 од 06.јула 1945. године, преиначена је

наведена првостепена пресуда и именованом изречена казна строгог затвора у трајању од 20 година.

Ове пресуде су донете на основу лажних изјава сведока, на које је вршен притисак, тако да се ради о монтираном политичком процесу, чији резултат су пресуде којима је, из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на слободу кретања, политичка и грађанска права. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Драгише Вујевића, тако да се утврди да су ове пресуде ништаве и да су ништаве све њихове правне последице, а уколико се захтев усвоји да се одлука суда објави у Службеном гласнику.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из књиге рођених и крштених Српске православне цркве од 05. марта 1938. године, утврђено је да је Драгиша Вујевић рођен у Шапцу 04. септембра 1920. године о Доца Радисава Вујевића и мајке Ксеније.

На основу извода из матичне књиге умрлих, број 149, издат у Шапцу, 03.04.1978.^ године, утврђено је да је Вујевић Драгиша умро у Шапцу 02. априла 1978. године.

На основу извода из матичне књиге рођених, издат 06. августа 1953. године, утврђено је да је Вујевић Томислав рођен 12.августа 1943. године, од оца Вујевић Драгише и мајке Милеве.

На основу пресуде Војног суда Ваљевске војне области-Већа при команди подручја у Шапцу од 03.јуна 1945. године, утврђено је да је Вујевић Драгиша који је у овој пресуди означен као Вујевић Драган оглашен кривим за кривично дело из чл. 14 Уредбе о Војним судовима и осуђен на вечиту робију и трајни губитак грађанске части.

Другостепена пресуда није била доступна Окружном суду, а на посредан начин, из садржине решења Врховног суда Народне Републике Србије у Београду КЗЗ. 290/58 од 16.маја 1958. године, утврђено је да је другостепеном пресудом Војног суда Прве армије Југословенске армије II Суд. бр. 271/45 од 06.јула 1945. године, преиначена првостепена пресуда тако што је оптуженом Драгиши Вујевићу изречена казна строгог затвора у трајању од 20 година.

На основу решења Војног суда, Штаба прве армије, Југословенске армије број 423/45 од 21.02.1946. године, утврђено је да је Драгиши **Вујевићу** наведена казна претворена у казну лишења слободе са принудним радом У **трајању** од 20 година и губитком политичких и појединих грађанских, **сем родитељских**, права за време од 10 година по издржаној или опроштеној

главној казни па је на основу Указа о општој амнестији и помиловању именованом опроштена петина казне гако да има да издржи 16 година у коју му се рачуна време од 05.06.1945. године, а свршава 05.06.1961. године.

На основу решења Врховног суда Народне Републике Србије у Београду КЗЗ. 290/58 од 16. маја 1958. године, утврђено је да је усвојен захтев осуђеног Драгише Вујевића и преиначена правоснажна пресуда Војног суда Прве армије Југословенске армије II Суд.бр.271/45 од 06. јула 1945. године, по којој је изречена казна сргоог затвора у трајању од 20 година, која је Указом о помиловању и амнестији Савезног извршног већа Савезне Народне скупштине од 03.08.1955. године, снижена на 16 година строгог затвора, само у погледу одлуке о казни, тако што се осуђеном Вујевић Драгиши, за кривично дело из чл. 14 Уредбе о војним судовима изриче казна строгог затвора у трајању од 14 година и 6 месеци. У изречену казну урачунато му је време проведено у истражном затвору и на издржавању казне од 05. јуна 1945. године.

На основу Потврде Суп-а Шабац од 23.02.1959. године, утврђено је да је Вујевић Драгиш био на издржавању казне до 20.ноцембра 1958. године, када је пуштен на условни отпуст, који тече до 05.децембра 1959. године.

Из садржине писменог отправка пресуде Војног суда Ваљевске војне области-Већа при команди подручја у Шапцу Суд.бр. 423/45 од 03.јуна 1945. године, види се да је Вујевић Драгиша оглашен кривим због тога што је:

за време окупације 1941.-1942. године био у четницима Будимира Церског па је као четник неутврђеног дана 1942. године, ухваћеног партизана Милана Јевтића, учитеља из Матијевца, тукао песницама, кундаком од пушке и газио ногама свуда по телу и лицу, тако да је овај сав отекао и помодрео те је од задобијених повреда у изгнанству у Немачкој умро. Истог Милана окривљени је лично спровео у Шабац и предао Немцима.

Што је као четник учествовао у свим борбама против НО које су вођене 1941.годинеи 1942.године.

Што је активно учествовао у прогањању, хватању, мучењу и батинању свих партизана који би њему пали у шаке, па је тако једном приликом ухватио 6 паргизана који су били промрзли и спровео их у село Драгиње код Будимира Церског. Оптужени их је тукао толико дуго и то све по ногама да су им од тога прсти поотпадали, затим је једног ухваћеног сељака партизана који је био болестан, тукао тако бездунјпо да је овај запомагао,

Чиме је починио кривично дело из чл. 14 Уредбе о војним судовима па га је суд огласио кривим и осудио вечитом робијом и трајним губитком грађанских права.

Списи првостепеног Војног суда Суд.бр. 423/45 нису пронађени у доступним судским и историјским архивима. Копије списка поднео је овом суду предлагач па је тако извршена реконструкција списка Војног суда.

Из наведеног писменог отправка првостепене пресуде се види да оптужени Драгиша Вујевић за време првостепеног поступка није имао браниоца, чиме је повређено његово право на одбрану. Из молбе осуђеног коју је поднео Председнику Републике СФРЈ, тражећи помиловање на дан 18. јуна 1969. године, утврђено је да он првостепену пресуду уопште није добио, да му је непознато да ли је по жалби поступано, другостепену пресуду такође никад није видео, а препис првостепене пресуде добио је први пут после годину дана од издржане казне, крајем 1959. године.

Из образложења првостепене пресуде види се да је првостепени суд кривицу оптуженог Вујевић Драгише утврдио његовим признањем и исказима сведока.

У наведеној молби за помиловање осуђени Драгиша Вујевић убедљиво и логично образлаже да је био принуђен да делимично призна само чињеницу да је ударио два шамара Милану Јевтићу иако није био присутан када је он лишен слободе, доведен код четничког војводе Будимира Церског, спроведен у Шабац и предат Немцима. Признање је изнуђено батинама. Уз молбу за помиловање приложио је изјаве 60 лица, ради се о становницима Белотића, који су потврдили да је он заиста ступио у четнички одред 1941. године, даје у истом провео све до 1942. године и да је за време четовања био владања и понашања доброг, да није учествовао у борби против партизана и да је изгубио леву руку у борби против Немаца 1941. године у нападима на Шабац.

Исте садржине је и актојије потписало 21 лице из села Драгиње.

Из писменог отправка првостепене пресуде не може да се утврди који су конкретни сведоци саслушани а из наведене молбе за помиловање види се да су саслушани сведоци Андрић Иванка и Млађеновић Стева. При томе је Андрић Иванка изјавила: " по причању мога мужа Игњата Андрића, четника од 1941. године, који је би онајбољи друг Драганов (оптужени Драгиша Вујевић). Он ми је причао да је Драган учествовао у свим борбама против партизана, како је Драган био храбар борац иако није имао две руке, бомбу је одвртао са зубима па је онда једном руком бацао. Тукао партизана које су хватили и на разне муке мећао лично Драган, мој муж му је говорио - добро можеш тако- а он каже како да не бих могао кад су све то комунисти. Ја сам лично гледала када су четници Будимира Церског ухватили и довели У Драгиње 6 партизана који су **промрзли** и прсти им на ногама отпали, Драган их је тукао толико дуго и то све **по** ногама и смрзнутим **прстима** који су отпадали, када сам ја то видела ја сам побегла нисам **могла** да **гледам**. **Била** сам присутна када су дотерали једног сељака из Свилеуве болесног на **колима** за којег су они сведочили да је комуниста, **онда** је Драган пришао и ударао га свом снагом док је он запомагао .

Иста ова сведокиња је дана 19. марта 1969. године у Београду, дала изјаву **пред** Другим Општинским судом у Београду Ов.бр. 1209/69 која гласи :

" Ја, Иванка Бурчић, раније Андрић, домаћица, из Шапца, са станом у ул. Војводе Мишића број 50, изјављујем под пуном материјалном и кривичном одговорношћу : Драгишу Вујевића зв. Драган из Шапца са станом Поп Лукина 27/2, познајем још од 1941. године, јер је био добар пријатељ са мојим покојним мужем Игњатом Андрићем а њих двојица су се знали и раније, јер је мој муж родом из Драгиња а Драган је живео једно време у суседном селу Белотићу. На захтев тадашњег органа ОЗН-е у Владимирцима, где сам била радила у Команди места, као куварица, ја сам тада дала један исказ којим сам теретила Драгишу Вујевића, иако о свему ономе што је том приликом наведено нисам видела нити о томе ишта знала. На мене је у то време вршен притисак да тако изјавим, јер је мој супруг у то време био у четницима, па сам имајући поред тога тешку ситуацију због болести детета у кући, отклањајући од себе запрећене последице, пристала да потпишем записник, који пре тога нисам прочитала. Посебно истичем да нисам никада била присутна мучењу партизана а најмање да сам видела да је Драгиша тукао 6 партизана доведених у Драгиње, као и једног сељака осумњиченог да је комуниста и да је дотеран болестан у колима из Свилеуве те да га је Драгиша том приликом ударао".

Оцењујући исказе ове сведокиње у време првостепеног поступка, пред Војним судом и 1969. године приликом овере сопствене изјаве, Окружни суд је закључио да је сведок Иванка Бурчић раније Андрић пред Војним судом дала неистиниту изјаву пошто је била изложена притисцима и ишла за тим да отклони опасност од себе и свог мужа, који је био у четницима, али је касније под теретом гриже савести прихватила да каже истину и образложила да она не може да потврди ниш га од првобитне изјаве.

Исказ другог сведока Стевана Млађеновића који је саслушан у првостепеном кривичном поступку не односи се на чињенице и околности због којих је оптужени Драгиша Вујевић оглашен кривим и осуђен.

Из оверених изјава Урошевић Рафаила од 26.02.1969. године, и Трнавчевић Милијана утврђује се да Драгиша Вујевић није био лице које је заробила 6 промрзлих партизана и мучио их, пошто се ради о лицу које је 1941. године учествовало у нападу на Шабац заједно са партизана, да је приликом напада изгубио леву руку.

Сведок Јанковић Милорад у овереној изјави од 11.02.1969. године, потврђује да је Драгиша Вујевић био као четник у одреду Милуна Миловића у Свилеуви, па је заједно са партизанима учествовао у борби против Немаца, када је и рањен а касније му је рука ампутирана, да је бежећи од Немаца био у таквом стању да није могао да учествује ни у каквим борбама и да није учествовао у борбама против партизана, да никада није заробио 6 промрзлих партизана, да је примљен као болестан на захтев др Ђорђа Цвејића, лекара, у

одред Будимира Церског како би се закљонио до излечења руке", али касније је дошло до тога да му је рука ампутирана и уште није учествовао у борбама против партизана."

У својој изјави од 27. маја 1969. године др Ђорђе Цвејић потврђује да је после напада на Шабац Драгиша Вујевић доведен у болницу због веома тешког стања, због ране у леву мишицу, да му је извршена ампутација руке без наркозе, крио се и крадом долазио на лечење тако да је био врло слаб.

Сведок Љубомир Симић, лекар, у овереној изјави од 18.02.1969. године, потврђује да је Драгиша Вујевић био активан борац против окупатора све док није рањен, а што потврђује и сведок Макевић Цветин.

Из исказа сведока Срећка Трифуновића, Милована Јевтића, Антонија Трифуновића, Милоја Бајића, Мијаиловић Маринка, Милорада Мандића, Живка Аксентића, Наталије Јевтић, Милоша Јефтића, произилази да Драгиша Вујевић није био присутан лишењу слободе сада пок. Милана Јевтића, учитеља из Матијевца тако да га није могао ни злостављати.

Искази Милоша Јевтића брата пок. Милана и Љубице Јевтић мајке пок. Милана Јевтића нису могли да послуже као доказ кривице Драгише Вујевића пошто се они позивају на изјаву Антонија Трифуновића. Милована Јевтића, Љубисава Петровића и Срећка Трифуновића, који пак у својим изјавама недвосмислено тврде да хапшењу и злостављању Милана Јевтића. Драгиша Вујевић није био присутан тако да није могао лично да туче и злоставља пок. Милана Јевтића.

Из изјаве свештеника Блаже Јовановића од 11.02.1969. године произилази да Драгиша Вујевић није био пријатељ ни позната личност за Будимира Церског, четничког војводу, него је, напротив, био прогањан. и од њега осуђен на смрт, па је захваљујући случајности, интервенцијом свештеника Блаже Јовановића и Милорада Бабића, остао жив.

На основу исказа сведока Обрада Трифуновића и Николе Бабића утврђено је да је Драгиша Вујевић у марту месецу 1943. године ухваћен од стране белогардејаца и после тога спроведен у логор у Бањици а затим у концентрационални логор у Маутхаузен.

Из исказа сведока Стевана Крсмановића и Срећка Богосављевића од 08. јануара 1949. године, утврђено да су они били заједно са Драгишом Вујевићем у логору на Бањици, да су трпели подједнако муке и патње од окупатора и њихових помагача, те да Драгиша није имао никакве повластице нити је сарађивао са њима.

У већ цитираној молби за помиловање, Драгиша Вујевић наводи да је од марта 1943. до 05. маја 1945. године провео у конценграционалном логору у Маутхаузену, да се после ослобођења вратио потпуно слободан, пошто није починио никакво кривично дело, није ни имао разлога да другачије поступи,

иако је у концентрационом логору вршена пропаганда против новог поретка у Југославији.

На основу објаве Штаба државне комисије за репатриацију при Министарству за социјалну политику број 25165 од 30.05.1945. године, утврђено је Драгиша Вујевић упућен од станице Суботица до станице Шабац где се има јавити Месном Народном Одбору, што значи да је Драгиша Вујевић пристигао из логора у земљу крајем маја 1945. године а да је већ после 3 дана на дан 03.јуна 1945. године, оглашен кривим и осуђен.

На основу свих изведених доказа, Окружни суд је закључно да је кривични поступак пред Војним судом против Драгише Вујевића, био монтирани политички процес, у коме су органи ОЗН-е притисцима обезбедили лажна сведочења неколико лица а нарочито сведока Андрић Иванке, која је, да би заштитила породницу а нарочито сунруга, који је био у четницима, лажно геретила Драгишу Вујевића да је извршио кажњива дела. Међутим, притиснута грижом савести, она је 19.марта 1969. године, у изјави овереној пред судом, порекла изјаву коју је дала пред Војним судом и образложила разлоге због којих је такву изјаву дала. И на основу других изјава многобројних сведока, који су напред наведени, Окружни суд је утврдио да Драгиша Вујевић није извршио кривична дела за која је првостепеном пресудом оглашен кривим.

По оцени Окружног суда првостепеном и другостепеном пресудом повређена су права Драгише Вујевића и то права на слободу, политичка и грађанска права, а из идеолошко политичких разлога, због тога што је Драгиша Вујевић био припадник четничког покрета, који је био покрет супростављен партизанском покрету за време окупације и грађанског рата у Југославији, а осим тога, он је као повратник из злогласног логора Маутхаузен послужио у пропагандне сврхе тиме, што је одмах приликом доласка у земљу лишен слободе и осуђен, чиме је послата јасна порука многобројним лицима која су се налазила у сличној ситуацији, да се у земљу не враћају, пошто их иста судбена чека, чиме је вршено застрашивање становништва.

С обзиром на то да се радило о монтираном политичком процесу, чији резултат је био осуда за тешко кривично дело, а чиме је из идеолошко политичких разлога у односу на Драгишу Вујевића, повређено његово право на слободу кретања, политичка и грађанска права то је Окружни суд усвојио захтев за његову рехабилитацију и утврдио да су наведена првостепена и другостепена пресуда Војног суда ништаве од гренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Василије Кузенко

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа и судија Бранислава Поповића и Гојка Лазарева, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације пок. Василија Кузенка бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију његовог сина предлагача Петра Кузенка из Београда, ул. Патријарха Јоаникија бр. 20д/1 1, након одржане расправе и изведених доказа дана 04. октобра 2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Василија Кузенка бившег из Шапца, рођен 25. јануара 1887. године, у месту Петровско код Ставропољау Украјини, од оца Јефрема и мајке Јефимије Игњатијевне, умрлог у Шапцу 29.октобра 1944. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је пок. Василије Кузенко, дана 29. октобра 1944. године, лишен живота у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насилља, чиме је новређено његово право на живот.

Образложење

Предлагач Петар Кузенко из Београда поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Василија Кузенка, бившег из Шапца, у коме је навео да је он 29.октобра 1944. године, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета у Шапцу, без спроведеног поступка и одлуке суда. Тражио је да се усвоји захтев за његову рехабилитацију, тако да се утврди да је он наведеном приликом лишен животога без одлуке суда и спроведеног поступка, чиме је повређено његово право на живот.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе. па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Василија Кузенка, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге венчаних, број 202/2673/7 издат у Шапцу 28.09.2007. године, утврђено је да су 03.07.1928. године закључили брак У Шапцу невеста Савета Икић и женик Василије Кузенко, који је рођен

25.01.1887. године у месту Петровско, од оца Јефрима и мајке Јефимије рођене Игњатијевне.

На основу извода из матичне књиге рођених, број 200/15005/07-09 издат у Шапцу 28.09.2007. године, утврђено је да је предлагач Пегар Кузенко рођен 02.02.1935. године, у Шапцу, од оца Василија Кузенка и мајке Савете.

На основу исказа предлагача Пегра Кузенка, чији исказ је суд прихватио као истинит, пошто се истн изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама. а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот, да је говорио само истину, утврђено је да је Василије Кузенко по занимању био професор музике, да је рођен у Украјини одакле је након успостављања болшевичке власти пребегао у Европу и остао у Србији где је 1921. године, постављен за наставника у Шабачкој гимназији. Од тада је улагао велики груд, знање, умеће, искуство и таленат како би заједно са осталим колегама развио и створио богат музички живот у Шапцу, који је био усмерен према хоровима, како у извођењу световне тако и црквене музике. Од 1937. године он је у Гимназији водио два хора и гудачки оркестар. Истовремено је водио и хор учитељске школе и црквени хор. О његовом раду сведоче многобројни писмени докази у виду похвалница које је добијао за свој рад и уговору о ангажовању у раду са хоровима.

На основу исказа предлагача као и на основу исказа сведока Икић Јована и Павловић Светомира. чије исказе је суд прихватио као логичне и уверљиве, дате на основу непосредно личног сазнања, утврђено је да је Шабац ослобођен од окупатора 23. октобра 1944.године,да је одмах након тога Василије Кузенко лишен слободe од стране припадника Партизанског покрета, где је испитиван од стране припадника Одељења за заштиту народа-ОЗНЕ, где је принуђен чак и то да свира виолину шефу ОЗНЕ Слободану Борисављевићу, његовим помоћницима: капетану Миши Мајсторовићу, Васићу и другима. Затим је без спроведеног поступка и без одлуке суда, из идеолошких и полигичких разлога, као емигрант из Украјине, лишен живота на железничко-друмском мосту у Шапцу, дана 29.октобра 1944. године, чиме је повређено његово право на живот.

Смрт Василија Кузенка помиње се и у Летопису шабачког проте Глигорија Бабовића, који је он водио за време Другог светског рата и у коме се име пок. Василија Кузенка наводи као име жртве, која је страдала у првом таласу, од стране припадника Партизанског покрета, одмах након ослобођења Шапца.

На основу извештаја МУП-а Србије, Полицијске управе у Шапцу од 19.09.2007. године, утврђено је да пок. Василије Кузенко није осуђиван.

На основу извештаја Међуопштинског историјског архива у Шапцу од 13.09.2007. године, утврђено је да овај архив не располаже подацима о ликвидацији Василија Кузенка.

На основу решења Комисије за додељивање помоћи породицама пензионера, при градском Пародно ослободилачком одбору, у Шапцу, од 08. марта 1945. године, утврђено је да је породица пок. Василија Кузенка одбијена од тражења да јој се додели помоћ, због тога што је по знању чланова ове комисије Кузенко Василије пресудом Војног суда у Шапцу, оглашен за народног непријатеља, па се зато његовој породици не може доделити пензионерска помоћ.

Из овог решења се види да је у то време већ било опште познато да је Василије Кузенко ликвидиран, од стране припадника Партизанског покрета. Ово решење садржи крупну неистину у погледу осуде Василија Кузенка, с обзиром на то да је Окружни суд, у овом поступку рехабилитације, утврдио да је он ликвидиран без одлуке суда и без спровођења поступка.

Војни суд Корпусне војне области западне Србије, Веће при Шабачкој команди подручја, започео је свој рад на подручју Шапца у децембру 1944. године, па је 24. децембра 1944. године, издао наредбу број Пов. 55 у којој обавештава грађане о кретању заосталих "Четничких тројки" што су грађани дужни да пријаве милицији, уз упозорење да ће у супротном бити изведени пред Војни суд и кажњени смртном казном а њихова имовина заплена. У време ликвидације Василија Кузенка, дакле, Војни суд није био још формиран на подручју Шапца и он је почео да ради после 2 месеца, у децембру 1944. године. Све ове чињенице, Окружни суд је утврдио на основу података објављених у научном чланку аутора Недељке Сарић, историчара : "Посебни и специјални судови у Подрињу " који је објављен у књизи "Право, правда и правосуђе" у Подрињу, Шабац 2000. године, стране 643-668.

На основу свих изведених доказа Окружни суд је утврдио да је Василије Кузенко 29. октобра 1944. године, у Шагту, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета. без одлуке суда и без спроведеног поступка, **па** је закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога. због тога што је био пореклом избеглица са подручја у коме је изведена октобарска револуција од стране припадника Бољшевичке партије, те да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију усвојен. у свему као у изреци овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде којом је осуђен за злочин, за које је ова казна предвиђена законом, а у конкретном случају **Василије** Кузенко, лишен је живота, без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривице. пре свега **ради** застрашивања других. Због тога **Окружни** суд сматра да пок. Василије Кузенко није био никакав народни **непријатељ** већ жртва прогона и насиља од стране ослободилаца.

Момир Трифковић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа и судија Гојка Лазарева и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације пок. Момира Трифковића бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију његовог сина, предлагача Александра Трифковића, из Ваљева, Насеље "Сретана Дудића" број 28/6, након одржане расправе и изведених доказа, дана 04.октобра 2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. **Момира Трифковића, бившег** из Шапца, рођен 23.04.1909. године у Горњој Врањској, од оца Богољуба и мајке Јелице, проглашен умрлим, дан његове смрти сматра се 09.мај 1946. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажни закључак Среског народног суда у Шапцу Р.бр. 1523/45 од 12.09.1945. године, којим је конфискована имовина пок. Момира Трифковића бившег из Шапца, којим закључком је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Момира Трифковића, НИШТАВАН од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице.

Образложење

Предлагач Александар Трифковић из Ваљева, поднео је захтев за рехабилитацију свога покојног оца Момира Трифковића, бившег из Шапца, у којем је навео да је његов покојни отац 1945. године. проглашен за народног непријатеља и да је на основу правоснажног закључка Среског народног суда У Шапцу Р. 1523/45 од 12.09.1945. године, извршена конфискација његове имовине. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију његовог оца тако да се утврди да је овај правоснажни закључак којим је извршена конфискација, из идеолошко политичких разлога, ништаван, пошто је њиме повређено право на имовину пок. Момира Трифковића и да су ништаве све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене Доказе па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Момира Трифковића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитације а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број од 03.02.1936. године, **издат од** Српске православне парохије у Ваљеву, утврђено је да је Трифковић **Момир**, рођен у Горњој Врањској 23.04.1909. године, а закључио брак 02. фебруара 1936. године.

На основу правоснажног решења Општинског суда у Шапцу Р. 12/07 од 01.07.2007. године, и извода из матичне књиге умрлих број 203/1701/07-09 **издат у** Шапцу 04.10.2007. године, утврђено је да је нестали Трифковић Момир проглашен за умрлог и да се као дан његове смрти сматра 09.05.1946. године. Из образложења цитираног решења се види да је Момир Трифковић **са** својом ратном јединицом отишао у Босну 1944. године и да је последњи **пут** виђен у мају месецу 1944. године, и да је његова супруга чула да је погинуо, више никада се није јавио.

На основу правоснажног закључка Среског народног суда у Шапцу Р. 1523/45 од 12.09.1945. године, утврђено је да је овим закључком спроведена конфискација дела имовине " народног непријатеља Момира Трифковић ".

На основу картона број 1, досије број 29, који садржи податке за образовање картона, картотеке лица осуђеног на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, утврђено је да је овај картон формиран 12.августа 1946. године за Момира Трифковића, за кога је наведено да је погинуо у борби против Народно ослободилачког покрета, да је одлука о спровођењу конфискације донета од стране Среског народног суда у Шапцу Р. 1523/45 од 12.09.1945. године, да је именовани ступио у оружане одреде "Љотићеваца", за време Другог светског рата, борио се против НОП-а и у борби погинуо. Из **овог** картона се види да је породици осуђеног остављен део имовине **по судској** одлуци.

Опште је познато да је после Другог светског рата у нашој земљи почела изградња социјалистичко-економског поретка, чија је економска основа била државна, односно друштвена својина. У циљу успостављања наведеног система држава је у првим послератним годинама донела неколико закона, према којима су права на средствима за рад и предметима рада као и средствима за производњу пренета из приватне у државну а касније у друштвену својину. Један од таквих закона је и Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације од 09. јуна 1945. године, -који је потврђен 27.јула 1946. године.

Према општина начелима међународног права која се као таква примењују н у нашем правном систему, свако правно и физичко лице има право на неометано уживање своје имовине, тако да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права. Право на неометано уживање своје имовине било је декларативно признато и у правним прописима у време доношења наведеног закључка о

спровођењу конфискације имовине пок. Момира Трифковића. Међутим, ова конфискација није вршена у јавном интересу, већ из идеолошко политичких разлога, при чему је имовина пок. Момира Трифковића одузета од њега, односно његових наследника, пошто је он у том моменту већ био мртав, само због тога што је он у ратним сукобима припадао тзв. "љотићевцима" који су били на супротној страни у односу на припаднике НОП-а.

Пок. Момир Трифковић није уопште осуђен ни једном кривичном пресудом, иако је према чл. 8 Закона о конфискацији имовине и о извршењу конфискације, предвиђено да држава стиче право својине на конфисковану имовину на основу правоснажне пресуде којом је изречена конфискација.

Пошто је на изложени начин утврђено да је наведеним закључком о спровођењу конфискације повређено право на имовину пок. Момира Трифковића, из идеолошко политичких разлога, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију, на је утврђено да је закључак Среског народног суда у Шапцу ништав, и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Добросав Комарчевић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Гордане Цмиљановић и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Десанке Перић, у предмету рехабилитације пок. Комарчевић Добросава бившег из Воћњака, по захтеву за рехабилитацију његовог сина предлагача Комарчевић Петра из Воћњака, чији је пуномоћник Васић Милисав адвокат из Лознице, након одржане расправе и изведених доказа дана 04. октобра 2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Комарчевић Добросава бившег из Воћњака, где је и рођен 1911. године, од оца Милорада и мајке Крстине, умро у Лозници 15.10.1944. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је пок. Комарчевић Добросав, лишен живота дана 15. октобра 1944. године, у Лозници, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Петар Комарчевић из Воћњака, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Комарчевић Добросава, бившег из Воћњака, у коме је навео да је он 15.октобра 1944. године, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета у Лозници, без спроведеног поступка и одлуке суда. Тражио је да се усвоји захтев за његову рехабилитацију, тако да се утврди да је он наведеном приликом лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка, чиме је повређено његово право на живот.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Комарчевић Добросава, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге венчаних, издат у Лозници 15.12.2006. године, утврђено је да је Добросав Комарчевић рођен 1911. године у

Воћњаку, од оца Милорада и мајке Крстине, и да је 03.новембра 1940. године закључио брак са Борком Лукић, рођеном 1921. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1-28/2006 издат 13.12.2006. године у Воћњаку, утврђено је да је предлагач Петар Комарчевић рођен у Воћњаку 18.маја 1945. године, од оца Добросав и мајке Борке.

На основу извештаја МУП-а Србије, ПУ у Шапцу од 06.12.2006. године утврђено је да Комарчевић Добросав није осуђиван.

На основу решења Општинског суда у Лозници Р. 29/06 од 17.07.2007. године, утврђено је да се као дан смрти Комарчевић Добросав сматра 15.10.1944. године.

На основу исказа сведока Комарчевић Борке, Михаиловић Милана и Николић Драгомира. чије исказе је суд прихватио као логичне и уверљиве, дате на основу непосредног и личног сазнања, утврђено је да је Добросав Комарчевић, за време Другог светског рата, у Воћњаку био четнички цивилни командант места, да је одмах по ослобођењу Лознице лишен слободе и дана 15.10.1944. године, без спровођења поступка и одлуке суда ликвидиран, стрељан у Лозници, да је на месту стрељања и сахрањен, да је после годину дана његов леш пренет у сеоско гробље.

Сведок Борка Комарчевић је све ове чињенице потврдила, описујући да му је у затвор носила храну и да је 16.10.1944. године, обавештена да ЈОЈ је супруг Добросав убијен поред пруге и реке Штире у Лозници, да суда у то време није било а да су о томе ко ће бити убијен одлучивали Слободан Борисављевић, Мишо Мајсторовић и Радосав Вишњић.

Сведок Милан Михаиловић је потврдио да је у критичном периоду био стражар у затвору. и да је у октобру 1944. године сазнао да су претходне ноћи убијени Комарчевић Добросав и Јелачић Драгољуб, па је он отишао до железничке пруге, према садашњој Вискози и затекао несахрањене лешеве ове двојице.

Сведок Николић Драгомир је мобилисан у септембру 1944. године, и у критичном периоду је био са јединицом у Шапцу, где је сазнао да је Добросав Комарчевић убијен. па је отишао на место код железничке пруге близу моста на реци Штири и пронашао његов леш делимично затрпан пошто су му вириле ноге. Познато му је да Добросаву нико није судио и да Добросав за време рата као четник није никог убио. Није му познато ко је наредио да се Добросав Комарчевић убије. а у време када је он затворен и убијен, Лозницом су командовали Милош Мајсторовић и Богдан Радишић звани Мали.

На основу свих изведених доказа суд је утврдио да је Добросав Комарчевић дана 15.10.1944. године, у Лозници лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без сироведеног

поступка, па је закључио да ЈС ОН страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, због тога што је за време Другог светског рата, у свом селу био пивилни четнички комадант места, тано да је као припадник чегичког покрета био на страни супротној од стране на којој су ратовали припадници Партизанског покрета, те да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију усвојен, у свему као у изреци овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице је могло намерно бити лишено живота само извршењем пресуде којом је осуђен за злочин, за који је ова казна предвиђена законом, а у конкретном случају Комарчевић Добросав, лишен је живота, без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривце, пре свега ради застрашивања других. Због тога Окружни суд сматра да пош. Комарчевић Добросав није био никакви народни непријатељ већ жртва прогона и насиља од стране ослободилаца.

Милорад Савић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Бранке Ћукић и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Иванке Мићић, у предмету рехабилитације пок. Савић Милорада, бив. из Румске, по захтеву за рехабилитацију његовог сина предлагача Милоша Савића из Шапца, ул. М. Панића бр. 22, након одржане расправе и изведених доказа дана 12. октобра 2007. године, донео је :

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Савић Милорада **бившег** из Румске, где је и рођен 1 б.јула 1910. године, од оца Добривоја и мајке Милке, умро у Бојићу 08.октобра 1944. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је нок. Савић Милорада, лишен живота дана **08. октобра 1944.** године, у Бојићу, од стране примадника Партизанског **покрета**, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко **политичких** разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено **његово право на живот**.

Образложење

Предлагач Милош Савић, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Савић Милорада, бившег из Румске, у коме је навео да је он 08.октобра 1944. године, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета у Лозници, без спроведеног поступка и одлуке суда. Гражио је да се усвоји захтев за његову рехабилитацију, тако да се утврди да је он наведеном приликом лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка, чиме је повређено његово право на живот.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Савић Милорада, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На **основу** извода из матичне књиге рођених, издат у Криваји 24.01.2007. године, утврђено је да је Милорад Савић рођен у Румској 1 б.јула 1910. године, од оца Добривоја и мајке Милке.

На основу уверења Међуопштинског историјског архива у Шапцу број **2/1309** од 23.10.2006. године, утврђено је да је Милорад Савић убијен у **Бојићу** 08.октобра 1944. године, а сахрањен 09. октобра 1944. године, **на гробљу** у Румској, подаци су узети из Протокола умрлих Цркве "**Преображење** господње" Криваја, 1944-1949, на страни број 4. под текућим бројем 63.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-33/2007-10 издат у **Криваји** 17.01.2007. године, утврђено је даје предлагач Милош Савић рођену **Румској** 02.септембра 1944. године, од оца Милорада и мајке Лепосаве.

На основу исказа сведока Данила Костадиновића и Славољуба Живановића, чије исказе је суд прихватио као логичне и уверљиве, дате на основу непосредног и личног сазнања, утврђено је да је Милорад Савић, за време Другог светског рата, у Румској био четнички цивилни комадант места, постављен на то место од четничког команданта Рачића, да је у селу био угледан, даје пре рата био официр, после капитулације 1941. године, вратио се у село и у септембру 1941. године учествовао у борбама око Шапца, заједно са још три мушкарца из села који су сви изгинули а он је био рањен у ногу. За време рата у селу није чинио никакве злочине а у јесен 1944. године чим су дошли комунисти у село чуло се да су једне вечери дошли у патроли и отерали га у село Бојић, где су га убили у башти Душана Глигорића, а сутрадан је његова породица узела леш и сахранила га 09.октобра 1944. године у Румској.

На основу свих изведених доказа суд је утврдио да је Милорад Савић дана **08.10.1944.** године, у **Бојићу** лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, па је закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, због тога што је за време Другог светског рата, у свом селу био цивилни четнички комадант места, тако да је као припадник четничког покрета био на страни супротној од стране на којој су ратовали припадници Партизанског покрета, те да је гиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију усвојен, у свему као у изреци овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице је могло намерно бити лишено живота само извршењем пресуде којом је осуђен за злочин, за који је ова казна предвиђена законом, а у конкретном случају Савић Милорад, лишен је живота, без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других. Због тога Окружни суд сматра да пок. (Савић Милорад није био никакав народни непријатељ већ жртва прогона и насиља од стране ослободилаца.

Др Младен Милошевић

ОКРУЖНИ СУД У ШАИЦУ. у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Бранке Ђукић и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Иванке Мићић, у предмету рехабилитације пок. др Младена Милошевића, бив. из Богатића, по захтеву за рехабилитацију његове кћери Вере Поповић из Београда, ул. Светог Саве бр. 30, након одржане расправе и изведених доказа дана 12. октобра 2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. др Младена Милошевића, лекара, бив. из Богатића, рођен 11. децембра 1897. године, у селу Неменикуће, од оца Стевана и мајке Смиљане, умро у Петковици, Општина Шабац, 08. септембра 1941. године, па се:

1. УТВРЂУЈЕ да је пок. др Младен Милошкић, лишен живота дана 08. септембра 1941. године у Петковици, Општина Шабац, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.
2. УТВРЂУЈЕ да су:
правоснажни закључак Среског народног суда у Сопоту И.бр.86/45 од 14.јануара 1946. године, и
правоснажни закључак Народног среског суда у Богатићу Р.бр. 12/46 од 17.јануара 1946. године, којима је конфискована имовина пок. Младена Милошевића, којим закључцима је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину, као и свака друга одлука државног органа, којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове нравне последице.

О б р а з л о ж е њ е

Предпагач Вера Поповић, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Младена Милошевића, бившег из Богатића, у коме је навела да је он 08.септембра 1941. године, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета у Петковици, без спроведеног поступка и одлуке суда. После рата извршена је конфискација његове имовине на основу

правоснажних закључака Среског народног суда у Сопоту и Среског народног суда у Богатићу. Тражила је да се усвоји захтев за његову рехабилитацију, тако да се утврди да је он наведеном приликом лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка, чиме је повређено његово право на живот и да се утврди да су правоснажни закључци Среског народног суда у Сопоту и Среског народног суда у Богатићу, којима је конфискована његова имовина, а којим закључцима је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину, као и свака друга одлука државног органа, којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Младена Милошевића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 171 издат од стране свештеника Храма Светог Петра и Павла, утврђено је да је Младен Милошевић рођен 11. децембра 1897. године, у селу Неменикуће, од оца Стевана и мајке Смиљане.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-616/2006-03 издат у Богатићу 03.05.2006. године, утврђено је да је предлагач Вера Поповић, рођена у Богатићу 16. септембра 1929. године, од оца Младена Милошевића и мајке Радмиле.

На основу правоснажног закључка Среског народног суда у Сопоту И. 86/45 од 14.01.1946. године, утврђено је да је на основу овог закључка конфискована у корист државе имање пок. Младена Милошевића означеног као "народни непријатељ" а који се налази на подручју Општине Сопот.

На основу правоснажног закључка Народног среског суда у Богатићу Р. 12/46 од 17.01.1946. године, утврђено је да је овим закључком конфисковано непокретно имање пок. др Милошевић Младена из Богатића означеног као "народни непријатељ", а на подручју Општине Богатић.

На основу извештаја Архива Србије 05 бр. 3/46 од 10.05.1991.-године, утврђено је да се у Фонду земаљске Комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача не налази име пок. др Младена Милошевића.

На основу извештаја Архива Југославије 02 бр. 13 од 16.01.1990. године, утврђено је да у Архивској грађи државне Комисије за утврђивање **злочина** окупатора **и** њихових помагача нема имена пок. др Младена Милошевића.

На основу Упитног листа и Картона број 1 досије број 243, који садрЖ* податке за образовање картона, картотеке лица осуђених на конфискациЈУ

имовине и чија се имовина налази под секвестром, који картон је формиран 03.09.1946. године, утврђено је да је за др Младена Милошевића уписано да је ликвидиран на терену, да је био истакнути противник НОП-а услед чега је од стране истога ликвидиран на терену 1941. години.

На основу изјаве, која се налази у документационом фонду, канцеларије специјалне полиције, Управе града Београда, логор у Шапцу, коју изјаву је дао логораш Чизмић Орхан рођен 1906. године, муслиман из Богатића, утврђено је да су у септембру 1941. године, након заузећа Богатића од стране комуниста истим из Богатића лишени слободе више лица, које су одвели у Петковицу, међу њима и др Младена Милошевића, лекара из Богатића, којег је заједно са још некима, командир те Партизанске јединице осудио на смрт, при стрељању је управо овај сведок пуцао у доктора Младена Милошевића.

На основу исказа предлагача Верс Поповић, чији исказ је суд прихватио као истинит, пошто се исказ изјашњавала само о ономе што јој је познато логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама које су од такве важности за њен лични живот, да је говорила само истину, утврђено је да је њен покојни отац био по занимању лекар, за време Првог светског рата прешао је Албанију, после тога је завршио медицински факултет у Француској а затим је радио као лекар у Богатићу где је засновао породицу и оженио се Радмилом Мојашевић, у том браку добио је кћери: предлагача и Олгу која је рођена 1926. године а умрла 2004. године. Пре Другог светског рата Младен Милошевић се бавио политиком и на изборима 1939. године на изборима је изабран за народног посланика у Скупштини Краљевине Југославије, са листе ЈРЗ-Милана Стојадиновића. На почетку рата затекао се у Богатићу као цивил, био је мобилисан као војни лекар и после капитулације је поново постао цивил и радио је у Богатићу као лекар. Дана 04.09.1941. године, Младен Милошевић и његова супруга Радмила су заједно са др Симић Љубишом и школским надзорником Михајловићем кренули шинским колима, из Богатића у Шабац без пратње. са намером да посете своју децу која су била код његове таште. На месту званом " Битва " у селу Белотић партизани су зауставили ове цивиле и Младена Милошевића и Љубишу Симића одвели у Петковицу а Радмилу Милошевић и школског надзорника пустили да наставе пут за Шабац. Дана 08. септембра 1941. године у селу Петковица, Младен Милошевић је стрељан заједно са још неколико цивила, од припадника Партизанског покрета који су ту одлуку донели, без одлуке суда и без спроведеног поступка. Предлагач сматра да је њен отац ликвидиран због политике, односно због тога што је био угледан у својој средини а у политичком смислу био је антифашиста и антикомуниста.

Одговор на питање зашто је убијен др Младен Милошевић налази се у књизи Драгослава Пармаковића "Мачвански партизански одред" (издање Фонда чародно ослободилачке борбе Подриња, Шабац, 1973. године, страна 361 и

362) где стоји: "Прве акције Мачванског партизанског одреда биле су усмерене на разбијање и растројство апарата и органа старе власти, коју је окупатор обновио (боље рећи : коју окупатор није растурио). Одред је прогонио и кажњавао најистакнутије њене представнике, политички свесне реакционаре, поборнике фашизма и сарадње са окупатором. У првој акцији убијени су Срески начелник и подначелник, нешто касније осуђени су и стељани два бивша народна посланика, три полицијска писара, један порезник, један кмет и један деловођа".

Имајући у виду све изведене доказе, Окружни суд констатује да др Младен Милошевић није био ни народни непријатељ, ни свестан политички реакционар, ни поборник фашизма, ни сарадник окупатора. Стрељан је зато што га је окупација затекла као народног посланика и у народу цењеног и поштованог интелектуалца и лекара.

На основу свих изведених доказа суд је утврдио да је др Младен Милошевић дана 08.септембра 1941. године, у Петковици, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, па је закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, због тога што је био народни посланик и у народу цењен и поштован интелектуалац и лекар, антифашиста и антикомуниста, те да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију усвојен, у свему као у ставу 1. изреке овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице је могло намерно бити лишено живота само извршењем пресуде којом је осуђен за злочин, за који је ова казна предвиђена законом, а у конкретном случају др Младен Милошевић, лишен је живота, без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривине, пре свега ради застрашвања других. Због тога Окружни суд сматра да пок. Младен Милошевић није био никакав народни непријатељ већ жртва прогона и насиља од стране припадника Партизанског покрета.

Увидом у списе конфискације Среског народног суда у Богатићу и Среског народног суда у Сопоту утврђено је да је правоснажним закључцима извршена конфискација имовине пок. др Младена Милошевића, а што је била последица његове ликвидације и чиме су стварани услови за стварање комунистичко-социјалистичког система производње, преношењем приватне својине у државну својину, одузимање имовине од власника, класних непријатеља, велепоседника и других, дакле из идеолошко политичких разлога. Пошто је др. Младен Милошевић ликвидиран без одлуке суда и без спроведеног поступка, то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине, нарочито имајући у виду чињенице да из свих изведених доказа

произилази да он није био никакав народни непријатељ већ цивилна жртва рата чије страдање је напред описано.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација спроведена првоснажним закључцима Среског народног суда у Богатићу и Среског народног суда у Сопоту, из иделошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину нок. др Младена Милошевића, то је усвојен захтев предлагача за његову рехабилитацију и у погледу права на имовину, па је утврђено да су наведени закључци ипштави, као и евентуалне друге одлуке државних органа о конфискацији његове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2. изреке овог решења.

Милан Макевић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Бранке Ђукић и Ивана Лазаревића као чланова већа, уз учешће записничара Иванке Мићић, у предмету рехабилитације пок. Макевић Милана из П. Добрића, по захтеву за рехабилитацију његовог унука, предлагача Макевић Јована, из П.Добрића, ул. Јоцића бр. 33, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 12.10.2007. године, донео је следеће:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Милана Макевића бив. из П.Добрића, где је и рођен 14.12.1898. године, од оца Николе и мајке Милеве, умро у истом месту 16.01.1973. године, пасе:

- 1. УТВРЂУЈЕ** да су пресуда Среског суда у Шапцу К. 6/50 од 06.01.1950. године, и пресуда Окружног суда области београдскеу Београду Кж.бр. 250/50 од 25.01.1950. године, којима је пок. Милан Макевић оглашен кривим за кривично дело привредна саботажа из чл. 5 ст. 1 у вези чл. 6 ст. 1 тач. 2 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и **осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 2 године, као главном казном, у коју му се урачунава време проведено у притвору п на казну конфискации целокупне његове имовине, као споредну казну,**

којим пресудама је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ових пресуда, тако да се у односу на њих пок. Милан Макевић сматра неосуђиваним.

- 2. УТВРЂУЈЕ** да је правоснажно решење Среског суда у Шапцу И.бр. 65/50 од 12.04.1950. године, којим је спроведена конфискација имовине пок. Милана Макевића, којим решењем је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Јован Макевић поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога деде пок. Милана Макевића, у којем је навео да је он пресудом Среског судз

у Цјанцу к. 6/50 од 06.01.1950. године, и пресудом Окружног суда области београдске у Београду Кж.бр. 250/50 од 25.01.1950. године. оглашен кривим за кривично дело привредна саботажа из чл. 5 ст. 1 у вези чл. 6 ст. 1 тач. 2 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 2 године, као главном казном, у коју му се урачунава време проведено у притвору и на казну конфискације целокупне његове имовине, као споредну казну, те да је правоснажним решењем Среског суда у Шапцу И.бр. 65/50 од 12.04.1950. године, спроведена конфискација имовине пок. Милана Макевића. 1 ражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Милана Макевића, тако да се утврди да су наведене кривичне пресуде, којима је пок. Милан Макевић оглашен кривим и осуђен, а којима је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништаве, од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ових пресуда, тако да се у односу на њих пок. Милан Макевић, сматра неосуђиваним. Такође је тражио да се утврди да је правоснажно решење Среског суда > Шапцу И.бр. 65/50 од 12.04.1950. године, којим је спроведена конфискација имовине пок. Милана Макевића, а којим решењем је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину, ништаво, од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе. па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Милана Макевића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-500/2007-10 издат у Добрићу 11.10.2007. године, утврђено је да је пок. Милан Макевић рођен у Добрићу 14.12.1898. године, од оца Николе и мајке Милеве а да је у истом месту умро 16.01.1973. године.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-501/2007-10 издат у Добрићу 11.10.2007. године, утврђено је да је пок. Никола Макевић рођен у Добрићу 14.10.1934. године, од оца Милана и мајке Надежде и да је у истом месту умро 10. маја 1989. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/2004-10 од 24.10.2004. године, утврђено је да је предлагач Јован Макевић рођен 09.10.1960. године, у Добрићу, од оца Николе и мајке Живане, што значи да је предлагач унук пок. Милана Макевића.

На основу пресуде Среског суда у Шапцу К. 6/50 од 06.01.1950. године, утврђено је да је Милан Макевић оглашен кривим :

1. што је у циљу да оштети интересе народне привреде пропустио да држави преда 4803 кгр пшенице, 10248 кгр кукуруза, 50 кгр пасуља, 200 кгр сена и 740 кгр сламе, иако су му рокови за испоруку протекли,
2. што је свесно без оправданих разлога пропустио да стави у тов и држави преда 6 комада дебелих свиња а поред тога није предао држави ни 2 комада мршавих свиња и 362 кгр говеђег меса иако су му рокови за предају протекли,
3. што је противно плану МНО пропустио да засеје 11 ха белим житарицама, но је посејао само 8 ха, тако да није засејао 3 ха, свеу намери да угрози привредну политику државе,

чиме је извршио продужено кривично дело привредне саботаже из чл. 5 ст. 1, а кажњиво по чл. 6 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже па је осуђен на 2 године лишења слободе са принудним радом у коју казну му је урачунат истражни затвор, као главном казном и на конфискацију целокупне имовине уз ограничење из чл. 4 Закона о конфискацији и извршењу конфискације, као споредном казном и да плати на име паушала 1.000,00 динара.

На основу пресуде Окружног суда области београдске у Београду Кж.бр. 250/50 од 25.01.1950. године, утврђено је да је истом жалба оптуженог Милана Макевића делимично уважена и ожалбена пресуда Среског суда у Шапцу К. 6/50 од 06.01.1950. године, преиначена, тако да гласи :

1. Окривљени Милан Макевић крив је што је у циљу оштећења интереса народне привреде и угрожавања државне привредне политике пропустио да у одређеним роковима као обавезан откуп испоручи и то 4803 кгр пшенице, 200 кгр сена, 740 кгр сламе, 3 комада дебелих свиња, 2 комада мршавих свиња и 362 кгр говеђег меса, чиме је учинио кривично дело привредне саботаже тежег случаја из чл. 5 ст. 1 у вези чл. 6 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже па је осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године као главном казном, у коју му се урачунава истражни затвор и на казну конфискације целокупне његове имовине, као споредном казном, као и да плати 1.000,00 динара паушала.
2. Окривљени Милан Макевић ослобођен је од оптужбе што није предао 10248 кгр кукуруза и 50 кгр пасуља и што није посејао 3 хектара земље пшенице, те да је и овим заједно учинио једно кривично дело привредне саботаже.

На основу правоснажног решења Среског суда у Шапцу И.бр. 65/50 од 12.04.1950. године, утврђено је да је у том поступку спроведена конфискација

имовина пок. Милана Макевића а који је осуђен правоснажном пресудом Окружног суда области београдске у Београду Кж. 250/50.

Из садржине наведених кривичних пресуда произилази да је у критичном периоду био заведен тзв. принудни откуп вишкова пољопривредних производа и да сада пок. Милан Макевић није могао да испуни обавезе пошто су исте биле претерано велике, рокови испоруке су били кратки, Милан Макевић је у критичном периоду био на издржавању казне затвора. по ранијој пресуди, због чега је био и објективно спречен да изврши испоруку робе, а у породичном домаћинству имао је недораслог сина и неспособну супругу.

Опште је познато да је у критичном периоду почело оснивање сељачких радних задруга. које нису имале ништа од сопствене имовине, па су се они који су били на власги. досетили како да исту прибаве од оних који имају имовину. То су радили тако што су наметали сељацима велике обавезе, које они нису могли да испуне из објективних разлога, па су против таквих сељака покретали кривичне поступке, изрицали им казне и конфискацију имовине.

По оцени Окружног суда пок. Милан Макевић је осуђен наведеним кривичним пресудама. из идеолошко политичких разлога, како би се остварили услови да би се од њега одузела покретна и непокретна имовина, што је и учињено у поступку пред Среским судом у Шапцу И.бр. 65/50 у којем је спроведена конфискација.

Пошто је на изложени начин утврђено да је пок. Милан Макевић наведеним кривичним пресудама оглашен кривим и осуђен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на слободу кретања и право на имовину, и ношто је правоснажним решењем Среског суда у Шапцу спроведена конфискација његове имовине, а којим решењем је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, то је Окружни суд усвојио захтев за његову рехабилитацију и утврдио да су наведене кривичне пресуде и наведено решење о спровођењу конфискације ништави, од тренутка доношења и Да су ништаве све њихове правне последице, с тим што се пок. Милан Макевић у односу на кривичне пресуде сматра и неосуђиваним, све V смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Ђорђе Антонић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ. у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Гордане Цмиљановић и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације пок. Антонић Живојиновог Ђорђа бив. из Бање Ковиљаче, по захтеву за рехабилитацију његових унука, предлагача, Антонић Др Александра, из Скопља, ул. Антон Панов бр. 19 и Ношпал Тодора из Скопља, ул. Цумајска бр. 8А, након одржане јавне расправе дана 30.11.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Антонић Ђорђа бив. из Бање Ковиљаче, рођен у Бањи Ковиљачи 09.04.1908. године, од оца Живојина Антонића и мајке Милеве, проглашен за умрлог, а као дан његове смрти сматра се 10.05.1946. године, па се :

УТВРЂУЈЕ да су правоснажан Закључак Среског народног суда у Лозници П.бр.148/45 од 28. јануара 1946. године, којом је конфискована имовина пок. Антонић Ђорђа, чиме је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, као и свака друга одлука државног органа, којима је извршена конфискација његове имовине, ништавн од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагачи Антонић Др Александар и Ношпал Тодор оба из Скопља,, поднели су овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног деде **Антонић Ђорђа**, у коме су навели да је њихов деда нестао као цивил за време рата а после рата је од стране државних органа власти конфискована његова имовина након што су га прогласили за народног непријатеља. Тражили су да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Антонић Ђорђа, тако да се утврди да је закључак Среског народног суда у Лозници П. 148/45 од 28.01.1946. године, којим је извршена конфискација његове имовине, и којим је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину, ништав и да су ништаве све његове правне последице, као и свака друга одлука државног органа којим је извршена конфискација имовине.

Окружни судје у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио сва потребна документа. одржао јавну расправу, извео све

предложене доказе, па је нашао, да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Антонић Ђорђа, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији. а из следећих разлога:

На основу решења Општинског секретаријата за општу управу у Лозници број 200-118/83-07. од 03.12.1984. године, утврђено је да је одобрен накнадни упис у магичну књигу рођених за Антонић Ђорђа рођеног 09.04.1908. године, у Бањи Ковиљачи. од оца Антонић Живојина и мајке Антонић Милеве и да је Антонић Ђорђе склопио брак 28.02.1932. године, у Кичеву, са Галевевић Пенком.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 10-04/818 од 27.03.1996. године, издат у Скопљу, утврђено је да је Антонић Живојин рођен у Бањи Ковиљачи 14. септембра 1932. године, од оца Ђорђа Антонића и мајке Пенке, а умро у Скопљу 26.марта 1996. године.

На основу извода из матичне књиге рођених, издат у Скопљу, 18.09.1962. године, утврђено је да је предлагач Антонић Александар, рођен у Скопљу 24. августа 1962. године, од оца Антонић Живојина и мајке Антонић Десанке.

На основу решења Општинског суда у Лозници, Р. 1/07 од 20.09.2007. године, утврђено је да је нестали Ђорђе Антонић са последњим пребивалиштем у Бањи Ковиљачи, где је и рођен 09.04.1908. године, од оца Антонић Живојина и мајке Милеве, проглашен за умрлог и да се као дан његове смрти сматра 10. мај 1946. године.

На основу картона број 1, досије број 118, који садржи податке за образовање картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, утврђено је да је у овај картон уписано да је Антонић Ђорђе одсутан у непријатељским редовима, а у Упитном листу за земљишта и зграде који је сачињен 19.10.1945. године, уписано је да је он учитељ из Бање Ковиљаче, да је био четнички командант и сарадник окупатора, због чега је проглашен за народног непријатеља и налази се у одсутности као четник.

На основу извештаја Полицијске управе у Шапцу од 04.12.2006. године, утврђено је да Антонић Ђорђе није осуђиван.

На основу исказа сведока Антонић Милоша и Антонић Слободана, чије исказе је суд у потпуности прихватио као истините, пошто су се исти изјашњавали само о ономе што им је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и са опште познатим чињеницама а ради се о чињеницама које су од такве важности за њихов лични живот, да су говорили само истину, утврђено је Ђорђе Антонић на почетку Другог светског рата био учесник у рату, као четник, да је нестало у Драгинцу 1941. године, и да се за њега сазнало 1944.-1945. године од разних извора, да је ухваћен од стране партизана и да је убијен на потезу између Корените и

Троноше. Познато им је да Антонић Ђорђе као четник није чинио никаква зла.

На основу увида у закључак Среског народног суда у Лозници П. 148/45 од 28.01.1946. године, конфискована у корист државе ФНРЈ имовина народног непријатеља Ђорђе Ђоке Антонића из Ковиљаче.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација спроведена закључком Среског народног суда у Лозници, из идеолошко политичких разлога, пошто је Антонић Ђорђе проглашен за народног непријатеља због тога што је био четник а иначе није никавом пресудом оглашен кривим нити му је изречена конфискација имовине судском пресудом о његовој кривици, чиме је повређено право на имовину пок. Антонић Ђорђа, то је усвојен захтев предлагача за његову рехабилитацију у погледу права на имовину, на је утврђено да је наведени закључак ништав, као и евентуално друге одлуке државних органа о конфискации његове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Спиридон Ковачевић Мирко Ковачевић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевића и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације пок. Спиридона Ковачевића бившег из Коцељеве и пок. Мирка Ковачевића бившег из Коцељеве, по захтеву за рехабилитацију предлагача Драгољуба (Спиридоновог) Ковачевића из Ваљева, ул. Дечанска бр. 41, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 30.11.2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

1. Пок. Спиридона Ковачевића, бившег из Коцељеве, где је и рођен 16. октобра 1910. године, од оца Војислава и мајке Марице, умро у Шапцу 28. новембра 1944. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је Спиридон Ковачевић дана 28. новембра 1944. године, лишен живота у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.

2. Пок. Мирка Ковачевића, бившег из Коцељеве, где је и рођен 02. јула 1920. године, од оца Војислава Ковачевића и мајке Марице, умро у Коцељеви 26.02.1947. године, па се :

УТВРЂУЈЕ да су правоснажна пресуда Среског народног суда у Владимирцима Р. бр. 428/46 од 05.02.1946. године, којом је пресудом конфискована имовина пок. Мирка Ковачевића, чиме је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништаве од тренутка доношења па да су ништаве све њихове правне последице.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Драгољуб Ковачевић из Ваљева поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног оца, Спиридона Ковачевића и његовог покојног брата, Мирка Ковачевића, у коме је навео да је Спиридон Ковачевић као Цивил, од стране припадника Партизанског покрета убијен у Шапцу на

железничком мосту 28. новембра 1944. године, без одлуке суда и спроведеног поступка, па је тражио да се усвоји захтев за његову рехабилитацију, тако што ће се утврдити да је он наведеног дана лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога. као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот

Предлагач је такође навео да је његов стриц Мирко Ковачевић био у Народно ослободилачкој војсци и после враћања са фронта, као болестан, није се вратио у јединицу у заказаном року, па је третиран као дезертер. Он се крио и после лоцирања убијен је од стране КНОЈ-а. Никаквих кривичних дела није имао и никад му није било суђено. Док је још био у бекству и док је био жив донета је пресуда Среског народног суда у Владимирцима Р. 428/46 од 05.02.1946. године, којом је спроведена конфискација његове непокретне имовине. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Мирка Ковачевића тако да се утврди да су правоснажна пресуда Среског народног суда у Владимирцима Р. 428/46 од 05.02.1946. године, којом пресудом је конфискована имовина пок. Мирка Ковачевића, чиме је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио сва потребна документа. одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Спиридона Ковачевића и пок. Мирка Ковачевића основан, због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу правоснажног решења Општинског суда у Коцељеви Р. 2/07 од 08. августа 2007. године, утврђено је да је нестали Спиридон Ковачевић из Коцељеве, рођен 16.10.1910. године, у Коцељеви, од оца Војислава и мајке Марице, проглашен за умрло лице и да се као датум његове смрти сматра 28. новембар 1944. године. Из образложења овог решења се види да је Општински суд у Коцељеви решење донео на основу исказа предлагача Драгољуба Ковачевића и писмених доказа.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1-166/97/02 издат у Коцељеви 22.08.1997. године, утврђено је да је предлагач Драгољуб Ковачевић рођен 21. августа 1939. године, \ Коцељеви од оца Спиридона Ковачевића и мајке Видосаве.

На основу исказа предлагача Драгољуба Ковачевића, чији исказ је Окружни суд у потпуности прихватио као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и о опште познатим чињеницама. а ради се о чињеницама које

су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврђено је да је сада пок. Спиридон Ковачевић убијен од стране припадника Партизанског покрета у Шапцу на старом железничком мосту, 28. новембра 1944. године, без одлуке суда и спроведеног поступка, о чему је предлагач обавештен од стране више људи, сведока а између осталог и од свога кума Мићић Срећка који је живео у Шапцу. Спиридон је био месец дана у затвору у Шапцу, где је одведен због тога што је за време рата четнички командант Драгослав Рачић долазио у његову кућу а иначе је Рачић пре рата био командир чете Спиридону Ковачевићу, у време кад је он служио војску.

На основу извештаја Међуопштинског историјског архива у Шапцу од 13.09.2007. године. утврђено је да у овом архиву не постоји документација о ликвидацијама извршених 1944. године. од стране припадника Партизанског покрета на подручју Шапца.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Спиридон Ковачевић 28.11.1944. године, у Шапцу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета без одлуке и без спроведеног поступка, као цивил, то је Окружни суд закључио да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, и да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију, усвојен, у свему као у ставу 1. изреке овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Спиридон Ковачевић лишен је живота, без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривице, прс свега ради застрашивања других.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1-250/07-01 издат у Коцељеви 28.08.2007. године, утврђено је да је Мирко Ковачевић рођен 02.јула 1920. године, од оца Војислава Ковачевића и мајке Марице.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-1-57/06-01 издат у Коцељеви 05.06.2006. године, утврђено је да је Мирко Ковачевић умро у Коцељеви 26.02.1947. године.

На основу картона број 1, досије број 163. који садржи податке за образовање картона картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, који картон је сачињен 10.10.1946. године, утврђено је да је за Ковачевић Мирка написано да је одсутан. непознатог боравишта, да је за време рата ступио у четничке редове ДМ, активно сарађивао са окупатором и са истима се борио против НОП-а.

На основу правоснажне пресуде Среског народног суда у Владимирцима Р.428/46 од 05.02.1946. године, утврђено је да се овом пресудом спроводи конфискација имовине Мирка Ковачевића.

Пошто је на изложени начин утврђено да је наведеном правоснажном пресудом Среског народног суда у Владимирцима спроведена конфискација имовине нок. Мирка Ковачевића, који је у то време био одсутан, коме није изречена мера конфискација имовине ни једном пресудом кривичног суда, већ је означен као непријагел због тога што је за време окупације прикључно се четничком покрету ДМ, то је Окружни суд закључио да је конфискација спроведена против њега, из идеолошко политичких разлога, као лицу са супротним политичким опредељењем.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација имовине Мирка Ковачевића спроведена, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на имовину, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију, у погледу права на имовину, па је утврђено да су наведена пресуда као и све друге одлуке државних органа о конфискацији његове имовине, ништаве и да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2. изреке овог решења.

Паун Илић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Слободана Велисављевића и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације пок. Илић Пауна бившег из Брдарице, по захтеву за рехабилитацију његове унуке предлагача Илић Оливере из Јаловика, након одржане јавне расправе дана 30.11.2007. године, донео је следеће:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Илић Пауна, бив. из Брдарице, где је и рођен 23.04.1908. године, од оца Велимира и мајке Персе, умрлог у истом месту 19.08.1992. године, ЈМБГ 2304908773213, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Среског суда у **Владмирцима**, К. 165/50 од 08.05.1950. године, којом је пок.Илић Паун, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну затвора од 6 месеци и новчану казну од 300.000,00 динара, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништава од тренутка доношења **и да су ништаве све правне последице ове пресуде, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.**

Образложење

Предлагач Илић Оливера из Јаловика, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног деде Илић Пауна, бившег из Брдарице, у којем је навела да је њен деда, правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К. 165/50 од 08.05.1950. године, којом је пок.Илић Паун, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну затвора од 6 месеци и новчану казну од 300.000,00 динара, па је тражила да се усвоји захтев за рехабилитацију тако што ће се утврдити да је ова пресуда којом је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, из идеолошко политичких разлога, ништава и да су ништаве све њене правне последице, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.

Окружни судје у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу. ичвео све предложене доказе, па је нашао да је зачтев за рехабилитацију пок. Илић Пуна, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-448/07-010 од 1.07.2007. године, издат код матичара у Свилеуви, утврђено је да је Паун Илић рођен 23. априла 1908. године, у Брдарици, од оца Велимира и мајке Персе.

На основу извода из матичне књиге умрлих бр. 203-695/07-07 од 14.06.2007. године, издат у Драгињу, утврђено је да је Паун Илић умро у Брдарици 19. августа 1992. године.

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-449/07-010 од 1.07.2007. године, издат код матичара у Свилеуви, утврђено је да је Велимир Илић рођен у Брдарици 31.01.1931. године, оцоца Пауна Илића и мајке Иванке.

На основу извода из матичне књиге умрлих бр. 203-694/07 од 14.06.2007. године, издат код матичара у Драгињу, утврђено је да је Велимир Илић умро у Брдарици 14. јула 1958. године.

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-1125/07-07 од 24.09.2007. године, издат код матичара у Драгињу, утврђено је да је предлагач Оливера Илић кћи Велимира Илића и унука Пауна Илића, рођена у Брдарици 30. јула 1949. године.

На основу извештаја Полицијске управе Шабац бр. 235-1/1566/07 од 11.09.2007. године, утврђено је да је пок. Паун Илић правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима. К. 165/50 од 08.05.1950. године, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну затвора од 6 месеци и новчану казну од 300.000.00 динара.

На основу извештаја Општинског суда у Владимирцима од 25.10.2007. године, утврђено је да списи Среског суда у Владимирцима К. 165/50 нису могли бити пронађени у архиви тог суда а пронађен је уписник за кривичне предмете и из његове фотокопије се види да је у уписнику убележено да је пресудом тога суда К.бр. 165/50 од 08.05.1950. године, пок. Илић Паун, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст.1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну затвора од 6 месеци и новчану казну од 300.000,00 динара, а због тога што није по плану Месног народног одбора предао држави 2955 кг. кукуруза.

Саслушањем предлагача Илић Оливере. чији исказ суд је прихватио као истинит, пошто је сведочила само о ономе што јој је било познато, логично и

убедљиво а њен исказ је био сагласан са другим изведеним доказима, утврђено је да је у критичном периоду био заведен такозвани принудни откуп вишкова пољопривредних производа те да Паун Илић није могао да испуни разрезане обавезе пошто су исте биле претерано велике.

Опште је познато да је у критичном периоду почело оснивање сељачких радних задруга које нису имале ништа од сопствене имовине, па су се они који су били на власти. досетили како да исту прибаве од оних који имају имовину. То су радили тако што су наметали сељацима велике обавезе које они нису могли да испуне из објективних разлога па су против таквих сељака покретали кривичне поступке, изрицали им казне затвора и новчане казне као и друге врсте кривичних санкција.

По оцени Окружног суда сада иок. Илић Паун је осуђен кривичном пресудом, из идеолошко политичких разлога, како би био кажњен неко ко не испуњава њихове идеолошке налоге.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Паун Илић, правоснажним кривичном пресудом оглашен кривим и осуђен, чиме је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, пошто је новчано кажњен, из идеолошко политичких разлога, то је Окружни суд усвојио захтев за његову рехабилитацију и утврдио да је наведена кривична пресуда, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, тако да се у односу на ову кривичну пресуду именовани сматра неосуђиваним, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Ранко Топаловић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ. у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевића и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације пок. Ранка Топаловића бив. из Крнула, по захтеву за рехабилитацију његовог унука предлагача Јована Топаловића из Крнула, након одржане јавне расправе дана 30.11.2007. године, донео је следеће:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Ранка Топаловића, бив. из Крнула, где је и рођен 18. априла 1888. године, од оца Јубинка и мајке Персе, умро у КПД Пожаревац 28. августа 1950. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да су пресуда Среског суда у Владимирцима К.бр. 588/49 од 20.10.1949. године, и пресуда Окружног суда области београдске у Београду Кж.бр. 2050/49 од 26.ноцембра 1949. године, којима је пок. Ранко Топаловић, оглашен кривим због кривичног дела из чл.3 ст.2 тач.1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе у трајању од 2 године, као главном казном, у коју му је урачунато време проведено у притвору и на новчану казну у износу од 80.000,00 динара, као споредну казну, којим пресудама је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ових пресуда, тако да се у односу на њих именовани сматра неосуђиваним.

Образложење

Предлагач Јован Топаловић, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног деде Ранка Топаловића, бившег из Крнула, у којем је навео да је његов деда, пресудом Среског суда у Владимирцима К.бр. 588/49 од 20.10.1949. године, и пресудом Окружног суда области београдске у Београду Кж.бр. 2050/49 од 26.ноцембра 1949. године, оглашен кривим због кривичног дела из чл.3 ст.2 тач.1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе у трајању од 2 године, као главном казном, у коју му је урачунато време проведено у притвору и на новчану казну у износу од 80.000.00 динара, као споредну казну, па је грађно да се усвоји захтев за рехабилитацију тако

што ће се утврдити да су ове пресуде **којима** је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину. из идеолошко политичких разлога, ништаве и да су ништаве све њихове правне последице. тако да се у односу на њих именовани сматра неосуђиваним.

Окружни суд је у смислу мл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа. одржао јавну расправу, извео све предложене доказе. па је напџао да је захтев за рехабилитацију пок. Ранка Топаловића. основан. због чега је исти усвојен. у смиелу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених бр.200-298/07-02 издат у Владимирцима 1 8.05.2007. године, утврђено је да је Ранко Топаловић рођен у Крнулама 18.04.1888. године, од оца Љубинка и мајке Персе.

На основу увида у решење Среског суда у Владимирцима И.бр. 46/50 од 13. јануара 1951 .године. утврђено је да је Ранко **Топаловић умро** 28. августа 1950. године, у КПД Пожаревац.

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-296/07-02 издат у Владимирцима 18.05.2007. године. утврђено је да је Данило Топаловић рођен у Крнулама 01. јануара 1915. године. од оца **Ранка** Топаловића и мајке Миленије.

На основу извода из матичне књиге умрлих бр. 203-87/07-02 издат у Владимирцима 18.05.2007. године. утврђено је да је Данило 1 опаловић умро у Крнулама 19септембра 1991. године.

На основу извода из матичне књиге рођених бр- 200-297/07-02 издат у Владимирцима 18.05.2007. године, утврђено је да је предлагач Јован син пок.Данила Топаловића и унук пок. Ранка **Гопаловића**. рођен у Крнулама 05. октобра 1943. године.

На основу увида у копијч кривичног уписника **Сре^ког** суда у Владимирцима за 1949. годину и прееуд) Окружног суда области београдске у Београду Кж.бр. 2050/49 од 26.11.1949. године, утврђено је да је пресудом Среског суда у Владимирцима К.бр.588/49 од 14.10.1949. године, сада пок. Ранко Топаловић **оглашен** кривим, за кривично дело из чл- 3 ст.2 тач. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 2 године, **као** главном казном и новчаном казном у износу 80.000,00 Динара, као споредном казном, док је пресудом **Окружног суда ооласти београдске у Београду** Кж.бр. 2050/49 од 26.11-1949. године, делимично Уважена жалба оптуженог Ранка **Топаловића** и првостепена пресуда преиначена у погледу изречене казне. тако да је он осуђен на казну лишења слободе у трајању од 2 године. **као главном казном и новчаном казном у**

износу од 80.000.00 динара. Именовани је осуђен због тога што није предао држави 3975 кг пшенице.

Саслушањем предлагача Јована Топаловић, чији исказ је суд прихватио као истинит, пошто се изјашњавао само о ономе што му је било познато, логично и убедљиво а његов исказ је био сагласан са другим изведеним доказима, утврђено је да је у критичном периоду био заведен такозвани принудни откуп вишкова пољопривредних производа те да Ранко Топаловић, није могао да испуни разрезане обавезе пошто су исте биле претерано велике. У домаћинству пок. Ранка Топаловића било је 12 чланова породице и том приликом уствари је он своју обавезу био испунио али су му у Месном народном одбору наметнули додатну обавезу због тога што је он по политичком опредељењу био демократа па када није испунио додатни нарез морао је да иде у затвор.

Опште је познато да је у критичном периоду почело оснивање сељачких радних задруга које нису имале ништа од сопствене имовине, иа су се они који су били на власти, досетили како да исту прибаве од оних који имају имовину. То су радили тако што су наметали сељацима велике обавезе које они нису могли да испуне из објективних разлога па су против таквих сељака покретали кривичне поступке, изрицали им казне затвора и новчане казне као и друге врсте кривичних санкција.

По оцени Окружног суда сада пок. Ранко Топаловић је осуђен кривичним пресудама, из идеолошко политичких разлога, како би био кажњен неко ко не испуњава њихове идеолошке налоге, готово што је пок. Ранко Топаловић по политичком опредељењу био демократа, тако да није био истомпшљеник са онима који су били на власти.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Ранко Топаловић, кривичном пресудом Среског суда у Владимирцима и пресудом Окружног суда области београдске у Београду, оглашен кривим и осуђен на казну лишења слободе и новчану казну, чиме је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, из идеолошко политичких разлога, то је Окружни суд усвојио захтев за његову рехабилитацију и утврдио да су наведене кривичне пресуде, ништаве од трећу, доношења и да су ништаве све њихове правне последице, тако да се у односу на њих именовани сматра неосуђиваним, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Драгић Иванић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу сас гављеном од судија **Гојка Лазарева**, као председника већа, **Слободана Велисављевића** и **Ивана Лазаревића**, као чланова већа, уз учешће записничара **Борке Глигорић**, у предмету рехабилитације пок. **Иванић Драгића**, бившег из **Јазовника**, по захтеву за рехабилитацију његовог унука, предлагача **Иванић Драгољуба из Шапца**, ул. Балзакова бб, након одржане јавне расправе дана **30.11.2007. године**, донео је следеће:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију :

пок. **Иванић Драгића бив. из Јазовника**, где је и рођен **22.01.1901. године**, од оца **Љубомира** и мајке **Максимије**, умрлог у **Јазовнику 29.11.1975. године**, па се:

- УТВРЂУЈЕ** да је **правоснажна пресуда Среског суда у Владимирцима, К. 21/50 од 17.01.1950. године**, којом је пок. **Иванић Драгић**, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 2 године, као главном казном, и на конфискацију целокупне имовине, уз законска ограничења из чл. 4 Закона о конфискацији и о извршењу конфискације. као споредном казном, којом пресудом је из идеолошко полигичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину. **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.**
- УТВРЂУЈЕ** да су **правоснажно решење Среског суда у Владимирцима И.бр. 64/50 од 29. јуна 1950. године**, којим је спроведен поступак конфискације имовине пок. **Иванић Драгића**, којом одлуком је из идеолошко политичких **разлога, повређено** његово право на имовину, као и свака друга одлука државног органа којима је **извршена конфискација његове имовине**, **ништаве од тренутка доношења** и да су **ништаве све њиховс правне последице.**

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Ивановић Драгољуб из Шапца , поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног деде Ивановић Драгића, бившег из Јазовника, у којем је навео да је његов деда. правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К. 21/50 од 17.01.1950. године, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 2 године, као главном казном, и на конфискацију целокупне имовине, уз законска ограничења из чл. 4 Закона о конфискацији и о извршењу конфискације, као споредном казном, па је тражио да се усвоји захтев за рехабилитацију тако што ће се утврдити да је ова пресуда којом је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, из идеолошко политичких разлога, ништава и да су ништаве све њене правне последице, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним. Такође је навео да је правоснажним решењем Среског суда у Владимирцима И.бр. 64/50 од 29. јуна 1950. године, спроведен иоступак конфискације имовине пок. Ивановић Драгића, којом одлуком је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на имовину, па је тражио да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Ивановић Драгића и у односу на ову одлуку, тако да се утврди да је иста ништава, као и свака друга одлука државног органа. којом је спроведена конфискација имовине пок. Ивановић Драгића.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу. извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију пок. Ивановић Драгића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-51/07-02, издат у Јаловику 26.02.2007. године, утврђено је да је Драгић Ивановић рођен у Јазовнику 22.01.1901. године, од оца Љубомира Ивановића и мајке Максимије.

На основу извода из матичне књиге умрлих бр. 203-10/07-02. издат у Крнићу 26.02.2007. године, утврђено је да је Драгић Ивановић умро у Јазовнику 29.11.1975. године.

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-52/07-02, издат у Јаловику 26.02.2007. године, утврђено је да је Љубомир Ивановић, рођен у Јазовнику 10.1.1924. године, од оца Драгића Ивановића и мајке Загорке.

На основу извода из матичне књиге умрлих бр. 203-1 1/07-02. издат у Крнићу 26.02.2007. године, утврђено је да је Љубомир Ивановић умро у Јазовнику 25.маја 2005. године.

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-10/07-02, издат у Крнићу 31.01.2007. године, утврђено је да је предлагач Драгољуб Ивановић, унук Драгића Ивановића и син Љубомира Ивановића, рођен у Јазовнику 17.01.1956. године.

На основу увида у правоснажну пресуду Среског суда у Владимирцима К. 21/50 од 17. јануара 1950. године, утврђено је да је овом пресудом окривљени Ивановић Драгић оглашен кривим " Што по плану МНО ни до данас није предао све обавезне вишкове пољопривредних производа државним откупним органима у економској 1949/50. години и то : кукуруза 4716 кг, пшенице 2585 кг, и једно утовљено свињче, већ је од тога до сада предао : пшенице 500 кг, тако да још дугује 4710 кг кукуруза, 1855 пшенице и једно утовљено свињче",

чиме је извршио кривично дело из чл. 5 ст. 1 Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже па је осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 2 године, као главном казном и на конфискацију целокупне имовине, уз законска ограничења из чл. 4 Закона о конфискацији и о извршењу конфискације, као споредном казном.

На основу увида у правоснажно решење Среског суда у Владимирцима И.бр. 64/50 од 29.јуна 1950. године, утврђено је да је овим решењем спроведена конфискација имовине Драгића Ивановића, уз законска ограничења из чл. 4 наведеног закона.

Саслушањем предлагача Ивановић Драгољуба, чији исказ суд је прихватио као истинит, пошто се изјашњавао само о ономе што му је било познато, логично и убедљиво а његов исказ је био сагласан са другим изведеним доказима, утврђено је да је у критичном периоду био заведен такозвани принудни откуп вишкова пољопривредних производа те да Ивановић Драгић није могао да испуни разрезане обавезе пошто су исте биле претерано велике, с обзиром на то да је он имао 7 чланова домаћинства и имање од око 14 хектара, тако да објективно није могао да испоручи оно што му је држава нарезала.

Опште је познато да је у критичном периоду почело оснивање сељачких радних задруга које нису имале ништа од сопствене имовине, па су се они који су били на власти, досетили како да исту прибаве од оних који имају имовину. То су радили тако што су наметали сељацима велике обавезе које они нису могли да испуне из објективних разлога па су против таквих сељака покретали кривичне поступке, изрицали им казне затвора, конфискацију имовине, новчане казне као и друге врсте кривичних санкција.

По оцени Окружног суда сада пок. Ивановић Драгић је осуђен кривичном пресудом, из идеолошко политичких разлога, како би био кажњен неко ко не испуњава њихове идеолошке налоге.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Ивановић Драгић, правоснажном кривичном пресудом оглашен кривим и осуђен, чиме је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, пошто му је исга конфискована, из идеолошко политичких разлога, то је Окружни суд усвојио Јахтев за његову рехабилитацију и утврдио да је наведена кривична пресуда, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, тако да се у односу на ову кривичну пресуду именовани смагра неосуђиванпм, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења, под тачком 1.

По оцени Окружног суда правоснажним решењем Среског суда у Владимирцима И.бр. 64/50 од 29. јуна 1950. године, којом је спроведен поступак конфискације и пренесена својина са пок. Драгића на државу ФНРЈ, повређено је његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, због тога што је њиме спроведена конфискација на коју је он осуђен незаконитом кривичном пресудом Среског суда у Владимирцима, чија ништавост је овим решењем и утврђена, због чега је Окружни суд усвојио захтев за рехабилитацију именованог и у односу на решење о спровођењу конфискације, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитације, у свему као у изреци овог решења под тачком 2.

Живорад Стакић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевића и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Борке Глигорић, у предмету рехабилитације пок. Стакић (Милановог) Живорада, бившег из Грнчаре, по захтеву за рехабилитацију његовог унука, предлагача Стакић (Живановог) Живорада из Грнчаре, након одржане јавне расправе дана 30.11.2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Стакић Живорада, бив. из Грнчаре, где је и рођен 12.02.1905. године, од оца Милана Стакића и мајке Милице, па се:

1. **УТВРЂУЈЕ** да је пок. Стакић М. Живорад бив. из Грнчаре, лишен живота у Грнчари 10.12.1945. године, од стране припадника Југословенске армије, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.
2. **УТВРЂУЈЕ** да су правоснажна пресуда **Среског суда у Лозници** П.бр.627/46 од 06. августа 1946. године, којом је конфискована имовина пок. Стакић М.Живорада, чиме је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, као и свака друга одлука државног органа, којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења **и да су ништаве све њихове правне последице.**

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Стакић Живана Живорад, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног деде Стакић Милановог Живорада, у коме је навео да је његов деда 10.12.1945. године, лишен живота, као цивил, у Грнчари, од стране припадника Југословенске армије, без спроведеног поступка и без одлуке суда а касније од стране органа власти извршена је конфискација његове имовине. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Стакић М. Живорада, тако да се утврди да је он лишен живота, без одлуке суда и без спроведеног поступка, од стране припадника Југословенске армије, дана 10.12.1945. године, у Грнчари, <-име је повређено

његово право на живот и да се утврди да је конфискацијом његове имовине повређено његово право на имовину те да се конфискација поништи у целини, као и свака друга одлука државног органа којим је извршена конфискација имовине.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао, да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Стакић М. Живорада, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-9/2007-4, издат у Липници, 22.03.2007. године, утврђено је да је Живорад Стакић рођен у Грнчари 12.02.1905. године, од оца Милана Стакића и мајке Милице, а да је умроу Грнчари 10.12.1945. године.

На основу извода из матичне књиге умрлих издат у Лозници 26.01.2001. године, утврђено је Стакић Живан, рођен 25.01.1927. године, у Грнчари, од оца Стакић Живорада и мајке Мирјане, а умро у Лозници 09.02.2001. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-31/2007-4, издат у Липници, 22.03.2007. године, утврђено је да је предлагач Живорад Стакић, син Живана и ^нук Живорада Стакића, рођен у Лозници 23.11.1957. године.'

На основу картона број 1, досије број 103, који садржи податке за образовање картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, утврђено је да је у овај картон који је сачињен 26.08.1946. године, уписано да је Стакић М. Живорад ликвидан на терену, од органа Југословенске армије, као народни непријатељ, а да је за време окупације био политички сарадник окупатора, присталица покрета ДМ и противник НОП-а.

На основу исказа сведока Ракић Луке из Г. Недељице и Каитовић Радомира из Г. Недељице, чије исказе је суд у потпуности прихватио као истините, пошто су се исти изјашњавали само о ономе што им је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и са опште познатим чињеницама а ради се о чињеницама које су од такве важности за њихов лични живот, да су говорили само истину, утврђено је да њима није непосредно познато ништа али да су у критично време од других лица сазнали да је Стакић Живорад пронађен убијен, из ватреног оружја у близини своје куће, да му је био скинут кожни капут, да је критичне ноћи био код своје сестре па је пошао кући и успут је убијен, да је иначе Стакић Живорад био богат човек који је помагао сиротињу а за време рата је био цивил и радио као шумар у манастирској шуми а за њега се није чуло да је направио било какво зло за време рата.

На основу свих изведених доказа, Окружни суд је закључио да је Живорад М. Стакић **лишен живота** 10.12.1945. године у Грначри, од

стране припадника Југословенске армије, без одлуке суда и без спроведеног поступка, тако да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, као присталица покрета ДМ „ противник НОП-а, да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на његов живот усвојен, у свему као у ставу 1. изреке овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Ликвидација Живорада М. Стакића може се квалификовати као злочин против цивилног становништва. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у кригично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда, којом је осуђен за злочин, за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Живорад М. Стакић, лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других.

На основу увида у пресуду Среског суда у Лозници П. 627/46 од 06. августа 1946. године, утврђено је да је овом пресудом конфискована и пренета у својину државе Народне Републике Србије, непокретна имовина народног непријатеља пок. Живорада Стакића бив. из Грнчаре, који је убијен од стране Народно ослободилачке војске.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација спроведена пресудом Среског народног суда у Лозници, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Живорада М. Стакића, то је усвојен захтев предлагача за његову рехабилитацију и у погледу права на имовину, па је утврђено да је наведена пресуда ништава, као и евентуално друге одлуке државних органа о конфискации његове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2. изреке овог решења

Љубомир Живановић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ. у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевића и Слободана Велислављевића, као чланова већа, уз учешће записничара Иванке Мићић, у предмету рехабилитације пок. Љубомира Живановића бившег из Свилеуве, по захтеву за рехабилитацију његовог сина Милоша Живановића из Свилеуве, након одржане јавне расправе дана 21.12.2007. године, донео је следеће:

РЕШЕЊЕ

1. УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

Пок. Љубомира Живановића бив. из Свилеуве, где је и рођен 07 марта 1889. године, од оца Драгића Живановића и мајке Милеве, умро у истом месту 16. децембра 1963. године, па се:

А. УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Среског суда у Владимирцима, К. 135/50 од 25.02.1950. године, којом је пок. Љубомир Живановић, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст.1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 1 године, као главном казном и на конфискацију целокупне имовине, као споредном казном, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.

Б. УТВРЂУЈЕ да је решење Среског суда у Владимирцима И.бр.77/50 од 10.04.1950. године, којим је спроведена конфискација имовине пок. Љубомира Живановића, којим решењем је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, ништаво и да су ништаве све правне последице овог решења.

2. ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за рехабилитацију пок. Љубомира Живановића бив. из Свилеуве, који захтев је поднео његов син, предлагач Милош Живановић, тражећи да се утврди да је пресуда Округног суда у Шапцу К. Бр. 140/54 од 27.04.1954. године, којом је Љубомир Живановић оглашен кривим за кривично дело насиље према представнику народне власти из чл. 116 ст.1 Кривичног законика и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 3 године, којом пресудом је, из идеолошко политичких разлога

повређено његово право на слободу кретања, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, тако да би се у односу на њу, Љубомир Живановић имао сматрати неосуђиваним.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Милош Живановић из Свилеуве, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Љубомира Живановића, бившег из Свилеуве, у којем је навео да је његов отац, правоснажном пресудом Среског суда у Владимирцима К. 135/50 од 25.02.1950. године, оглашен кривим због кривичног дела из чл. 5 ст.1 Закона о сузбијању недозвољене трговине, недозвољене шпекулације и привредне саботаже и осуђен на казну казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 1 године, као главном казном и на конфискацију целокупне имовине, као споредном казном, па је тражио да се усвоји захтев за рехабилитацију тако што ће се утврдити да је ова пресуда којом је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, из идеолошко политичких разлога, ништава и да су ништаве све њене правне последице, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.

Истовремено је навео да је правоснажним решењем Среског суда у Владимирцима И. 77/50 од 10.04.1950. године, спроведена конфискација имовине пок. Љубомира Живановића, па је тражио да се усвоји захтев за рехабилитацију и у односу на ово решење, тако што ће се утврдити да је исто ништаво и да су ништаве све његове правне последице, пошто је истим повређено право на имовину пок. Љубомира Живановића, из идеолошко политичких разлога.

Истовремено је предлагач Милош Живановић навео да је његов отац, Љубомир Живановић, правоснажном пресудом Окружног суда у Шапцу К. Бр. 140/54 од 27.04.1954. године, оглашен кривим за кривично дело насиље према представнику народне власти из чл. 116 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 3 године, па је тражио да се усвоји захтев за рехабилитацију тако што ће се утврдити да је ова пресуда којом је повређено његово право на слободу кретања, из идеолошко политичких разлога, ништава и да су ништаве све њене правне последице тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене Доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију пок. Љубомир Живановић, У односу на пресуду Среског суда у Владимирцима К.бр. 135/50 од 25.02.1950. године и решење Среског суда у Владимирцима И.бр. 77/50 од 10.04.1950. године, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као и ставу 1. изреке овог решења, док је захтев за рехабилитацију пок. Љубомира Живановића у односу на правоснажну

пресуду Окружног суда у Шапцу К.бр. 140/54 од 27.04.1954. године, неоснован, због чега је исти одбијен, у свему као у ставу 2. изреке овог решења, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-243/07-010, издат у Свилеуви 13.04.2007. године, утврђено је да је Љубомир Живановић, рођен у Свилеуви 07.марта 1889. године, од оца Драгића Живановића и мајке Милеве.

На основу извода из матичне књиге умрлих бр. 200-244/07-010, издат у Свилеуви 13.04.2007. године, утврђено је да је Љубомир Живановић умро у Свилеуви 16. децембра 1963. године.

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-242/07-010 издат у Свилеуви, 13.04.2007. године, утврђено је предлагач Милош Живановић, рођен у Свилеуви 19.01.1937. године, од оца Љубомира Живановића и мајке Данице.

На основу пресуде Среског суда у Владимирцима К.бр. 135/50 од 25.02.1950. године, утврђено је да је овом пресудом окривљени Љубомир Живановић оглашен кривим због тога "што по плану МНО није ни до данас продао државним откупним органима од својих вишкова пољопривредних производа из економске 1949.-1950. године и то : кукуруза 2180 кг, 1 утовљено свињче, кромпира 135 кг и пасуља 106 кг,

чиме је извршио кривично дело из чл. 5 ст. 1 Закона о недопуштеној трговини, недопуштеној спекулације и привредној саботажи и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 1 године, као главном казном и конфискацијом целокупне имовине као споредном казном.

Саслушањем предлагача Милоша Живановића, чији исказ суд је прихватио као истинит, пошто се изјашњавао само о ономе што му је лично познато, логично и убедљиво а његов исказ је био сагласан са другим изведеним доказима, утврђено је да је у критичном периоду био заведен такозвани принудни откуп вишкова пољопривредних производа те да Љубомир Живановић, није могао да испуни разрезане обавезе пошто су исте биле претерано велике, с обзиром на то да је у његовом домаћинству било 25 чланова а од имања су имали 1 8 хектара земље заједно са шумом, због чега је било немогуће извршити обавезе.

Опште је познато да је у критичном периоду почело оснивање сељачких радних задруга које нису имале ништа од сопствене имовине, па су се они који су били на власти, досетили како да исту прибаве од оних који имају имовину. То су радили тако што су наметали сељацима велике обавезе које они нису могли да испуне из објективних разлога па су против таквих сељака покретали кривичне поступке, изрицали им казне затвора или новчане казне, конфискацију имовине, као и друге врсте кривичних санкција.

По оцени Окружног суда сада пок. Љубомир Живановић, је осуђен кривичном пресудом, из идеолошко политичких разлога, како би био кажњен неко ко не испуњава њихове идеолошке налоге.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Љубомир Живановић, правоснажним кривичном пресудом оглашен кривим и осуђен, чиме је повређено његово право на слободу кретања и право на имовину, пошто му је изречена казна конфискације имовине, из идеолошко политичких разлога, то је Окружни суд усвојио захтев за његову рехабилитацију и утврдио да је наведена кривична пресуда, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, тако да се у односу на ову кривичну пресуду именовани сматра неосуђиваним, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења, у ставу 1. тач. А.

На основу увида у решење Среског суда у Владимирцима И.бр. 77/50 од 10.04.1950. године, утврђено је да је овим решењем спроведена конфискација имовине пок. Љубомира Живановић на коју је осуђен напред наведеном кривичном пресудом Среског суда у Владимирцима. Како је кривична пресуда донета из идеолошко политичких разлога, то је, по оцени Окружног суда и конфискација имовине спроведена из истих разлога.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација спроведена решењем Среског суда у Владимирцима, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Љубомира Живановића, то је усвојен захтев предлагача за његову рехабилитацију и у погледу овог решења, односно права на имовину, па је утврђено да је наведено решење ништаво, и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 1. тач. Б изреке овог решења.

На основу Извештаја Полицијске управе Шабац од 12.06.2007. године, утврђено је да је Љубомир Живановић правоснажно осуђен пресудом Окружног суда у Шапцу К. 140/54 од 27.04.1954. године, због кривичног дела из чл. 116 Кривичног законика на казну од 3 године строгог затвора.

На основу Извештаја Међуопштинског историјског архива у Шапцу бр. 2/550 од 13.06.2007. године, утврђено је да списи предмета Окружног суда у Шапцу К.бр. 140/54 у овом архиву нису пронађени.

На основу непосредног прегледа архива Окружног суда у Шапцу, утврђено је Да у њему не постоје списи К.бр. 140/54.

На основу копије Уписника Окружног суда у Шапцу за 1954. годину, који је прибављен код Међуопштинског историјског архива у Шапцу, утврђено је да је у Уписнику К, под бројем 140, забележено да је вођен поступак против окривљеног Живановић Љубомира, због кривичног дела насиље према

представнику народне власти из чл. 116 ст. 1 Кривичног законика, да је донета пресуда 27. априла 1954. године којом је именовани оглашен кривим за ово кривично дело и осуђен на казну од 3 године строгог затвора, да су жалбе изјавили Окружни јавни тужилац у Шапцу и бранилац окривљеног и да је пресудом Врховног суда Србије Кж.бр. 1365/54 од 22.10.1954. године, првостепена пресуда потврђена.

На основу увида у примерак пресуде Окружног суда у Шапцу К.бр. 140/54 од 27. априла 1954. године, који је приложио предагач, утврђено је да је овом пресудом окривљени Љубомир Живановић оглашен кривим, што је 07. априла 1954. године на сточној пијаци у селу Коцељеви, где је био пијачни дан, па је на збору где су се окупили грађани, Димитријевић, народни посланик Републичког Већа Народне Републике Србије као и Милош Крстић, председник НО Среза, присутним грађанима појединачно објашњавали уредбе и прописе, којима се регулишу разна привредна питања, окривљени пришао и питао Димитријевића "За кога се он бори", па кад му је Димитријевић одговорио "Да се бори за народ" онда је окривљени рекао "Ма какви ти за народ, јадан ти твој народ" на шта му је Димитријевић казао да се удаљи и да му не смета у раду са бирачима, након чега се окривљени удаљио 2-3 метра, а затим је одмах пришао Димитријевићу и ударио га песницом по десном уху, па кад се Димитријевић окренуо ударио га је још једном песницом по лицу, и замахнуо је да га удари још једном, али су га присутни спречили,

- дакле, што је извршио насиље према члану представничког тела Народне Скупштине Србије у моменту када је вршио службену и политичку дужност, чиме је извршио кривично дело насиље према представнику народне власти из чл. 116 ст. 1 КЗ, па је осуђен на казну стогог затвора у трајању од 3 године и да му је у изречену казну урачунато време проведено у притвору почев од 07. априла 1954. године.

Из ове пресуде се види да је окривљени изнео своју одбрану, наводећи да га је оштећени Димитријевић на пијаци ухватио за руку и терао са пијацие што је окривљеног наљутио па му је ударио један шамар. Овакву одбрану суд није прихватио пошто је на основу исказа сведока утврдио да је окривљени знао ко је оштећени пошто му се исти представио, да су водили разговор. Из пресуде се види да је првостепени суд ценио исказе сведока Крстић-Милоша, народног посланика Димитријевића као и Николе Тимотића, Јаковљевића, Павловића, Матића и других, те да из њихових исказа произилази да је окривљени знао са ким разговара и да га је два пута ударио песницом.

На основу исказа предлагача Милоша Живановића, чији исказ суд је прихватио као истинит, пошто се изјашњавао само о ономе што му је лично познато, логично и убедљиво а његов исказ је био сагласан са другим изведеним доказима, утврђено је да је њему познато да је његов отац осуђен

због тога што је ударио три шамара **Димитријевићу**, који је био народни посланик а да се догађај одиграо на пијаци, при чему је његов отац био припит, па је овај посланик питао његовог оца због чега се он жалио Титу, па се његов отац изнервирао и ударио му три шамара, и суд га је осудио на 3 године затвора, што је по схватању предлагача била драконска казна, претерано велика у односу на овај догађај.

Према члану 1. Закона о рехабилитацији ("Службени гласник РС" број 30/06 од 17. априла 2006. године) рехабилитују се лица која су од 06. априла 1941. године до дана ступања на снагу тог закона, 25.априла 2006. године, без судске или административне одлуке или пак судском или административном одлуком лишена, из политичких или идеолошких разлога, живота, слободе или неких других права.

Код стања ствари, како је напред утврђено, Окружни суд налази да из кривичне пресуде Окружног суда у Шапцу, не произилази да је Љубомир Живановић пресудом, против које се тражи рехабилитација, осуђен и лишен слободе из политичких или идеолошких разлога, већ је правоснажно осуђен због кривичног дела насиље према представнику народне власти из чл. 116 ст. 1 КЗ, које кривично дело у измењено облику постоји и данас. Изречена казна од 3 године строгог затвора по оцени Окружног суда не може да се оцени као одмазда, као голико не сразмерна казна да би се могло сматрати да је изречена из идеолошко политичких разлога. У наведеном кривичном поступку из 1954. године окривљени је активно учествовао бранећи се, имао је браниоца који је уложио и жалбу тако да је користио сва процесна права која му у кривичном поступку и припадају. По данашњим мерилима могуће је извести закључак да је наведена казна нешто строжија, али је то питање казнене политике, у коју ванпарнични суд не може да се упушта.

На основу свега изнетог захтев за рехабилитацију Љубомира Живановића у односу на кривичну пресуду Окружног суда у Шапцу одбијен је као неоснован, у свему као у ставу 2. изреке овог решења.

Јован Иконић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, Гојка Лазарева и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Јована П. Иконића бившег из Липолиста, по захтеву за рехабилитацију његовог синовца предлагача Зорана Иконића из Липолиста, ул. Владике Николаја Велимировића број 17, након одржане расправе и изведених доказа, дана 21. фебруара 2008. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Јована Иконића бившег из Липолиста, где је и рођен 07.02.1899. године, од оца Павла Иконића и мајке Драге, умро у Шапцу, почетком новембра 1944. године, па се:

1. УТВРЂУЈЕ да је пок. Јован Иконић, почетком новембра 1944. године, лишен живота, у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.
2. УТВРЂУЈЕ СЕ да су: правоснажни закључак Среског суда у Богатићу Р.бр. 215/1945 од 18.08.1945. године, којим је конфискована имовина пок. Јована Иконића, којим закључком је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Јована Иконића, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Зоран Иконић из Липолиста, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију, свога покојног стрица Јована Иконића, у коме^е навео да је његов стриц почетком новембра 1944. године, као цивил у Шапцу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, без спроведеног поступка и одлуке суда, а касније је од стране општинске власти извршена конфискација целокупне његове имовине. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Јована Иконића, тако да се утврди да је он лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка, од стране Револуционарне власти, припадника Партизанског покрета почетком новембра 1944. године, у Шапцу, чиме је повређено његово право на живот и да се утврди да је

конфискацијом његове имовине повређено право на његову имовину те да се конфискација поништи у целини.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Јована Иконића основан због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу уверења Међуопштинског историјског архива у Шапцу број 2/601 од 08.10.2007. године, утврђено је да је Јован Иконић рођен у Липолисту 07.02.1899. године, од оца Павла Иконића и мајке Драге Иконић.

На основу података уписаних у Протокол крштених Цркве "Успеније Богородице" у Липолисту, за 1899. годину, утврђено је да су на редном броју 31. уписани подаци за Јована Иконића и да је извршен упис да је именовани умро 1944. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1260/007-10 издат у Липолисту 08.10.2007. године, утврђено је да је синовац Јована Иконића, предлагач Зоран Иконић рођен 13. августа 1955. године, у Липолисту, од оца Ивана Иконића и мајке Лилке.

На основу исказа сведока Добривоја Маринковића из Липолиста, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто је исти сведочио само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, утврђено је да је Јован Иконић пре Другог светског рата био деловођа у Општини Липолист, да је био образован, да је за време рата био цивил, да није чинио никаква зла, да је у јесен 1944. године од стране припадника Партизанског покрета одведен у Шабац и да је на шабачком мосту убијен тако што је ударен будаком, причало се да га је убио Живојин Божанић из Липолиста а сведок сматра да је Јован Иконић убијен само зато што је био образован, писмен и имао посао па су му завидели.

Наводе овог сведока у свом исказу потврђује и предлагач Зоран Иконић који је до сазнања дошао на основу породичних прича, а чији исказ је суд прихватио као логичан и убедљив, сагласан са осталим изведеним доказима.

У књизи " Хроника збивања у селу - Липолист 1941.-1945. године " аутора Ананија Х. Хрстовића, просветног радника који је за време Другог светског рата радио као учитељ у селу Липолист и водио дневник, објављен је садржај његовог записа за 03. новембар 1944. године, који гласи: " Чује се да су у Шапцу стрељани: апотекар Илија Ранковића, апотекар Влада Самуровић, трговац Иван Дражић, трговац Антонић, каменорезац Сретен Бујуклић и агент Бајић . Једна група партизана њих 12-15 дошла је из Шапца. Била је данас у Белој Реци да иађе гроб партизана Бате

(Војислава) Борисављевића. При повратку за Шабац ухапсила је и са собом одвела Јован П. Иконића, бившег деловођу Општине из Липолиста. Он се више није ни вратио у Липолист. Касније се чуло да су га партизани бацили у Саву ".

На основу картона број 1, досије број 223, који је сачињен 10.09.1946. године, који садржи податке за образовање картона, картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром утврђено је да овај картон садржи податке о пок. Јовану Иконићу за кога се наводи да је убијен као народни непријатељ, да је за време окупације његово држање било непријатељско према Народно ослободилачком покрету и да је на основу закључка Среског суда у Богатићу Р.бр. 215/1945 од 18.08.1945. године, извршена конфискација и пренос његове имовине у својину ФНРЈ, а ради се о земљишту у површини од 1.95.75 ха у атару села Липолисту.

Пошто је на изложен начин утврђено да је Јован П. Иконић почетком новембра 1944. године, у Шапцу, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета без одлуке суда и без спроведеног поступка као цивил, то је суд закључио, да је он страдао као жртва прогона и насиља из идеолошко политичких разлога и да је тиме повређено његово право на живот због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у ставу 1. изреке овог решења, на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Јован П. Иконић лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других и ради конфискације његове имовине.

Пошто је Јован П. Иконић ликвидиран без одлуке суда и спроведеног поступка то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине, нарочито имајући у виду чињенице да из свих изведених доказа произилази да он није био никакав народни непријатељ, већ цивилна жртва рата, чије страдање је напред описано.

Пошто је на изложен начин утврђено да је конфискација спроведена правоснажним закључком Среског суда у Богатићу, идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Јована П. Иконића, то је усвојен захтев предлагача за рехабилитацију пок. Јована П. Иконића и у погледу права на имовину па је утврђено да је закључак Среског суда у Богатићу, ништав као и евентуалне друге одлуке државних органа о конфискацији његове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2. изреке овог решења.

Слободан Исаковић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ. у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, судија Гојка Лазарева и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Слободана Исаковића бившег из Богатића, по захтеву за рехабилитацију његовог сина, предлагача Миливоја Исаковића, из Шапца, ул. Кнеза Лазара број 8/30, након одржане расправе и изведених доказа, дана 21. фебруара 2008. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Слободана Исаковића бившег из Богатића, рођен у Дреновцу 03. марта 1914. године, од оца Миливоја Исаковића и мајке Зорке, умро у Зворнику, 31. маја 1945. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је пок. Слободан Исаковић, 31.05.1945. године, лишен живота, у Зворнику, од стране припадника Југословенске армије, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Миливоје Исаковић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију, свога покојног оца Слободана Исаковића, у коме је навео да је његов отац 31. маја 1945. године, као цивил у Зворнику, лишен живота од стране припадника Југословенске армије, без спроведеног поступка и одлуке суда. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Слободана Исаковића, тако да се утврди да је он лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка, од стране припадника Југословенске армије 31.05.1945. године, у Зворнику, чиме је повређено његово право на живот.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Слободана Исаковића, основан због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-384/2007-10 издат 10.05.2007. године, у Дреновцу, утврђено је да је Слободан Исаковић рођен у Дреновцу 03. марта 1914. године, од оца Миливоја Исаковића и мајке Зорке Исаковић.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 4471 од 05.05.1956. године, издат у Богатићу, утврђено је да је 13. марта 1956. године, извршен Упис смрти Слободана Исаковића са датумом 31. мај 1945. године, на основу решења Среског суда у Богатићу Р.бр. 93/55.

Из копије уписника Среског суда за разне предмете Р.бр. 93/56 утврђено је да је предлог за упис чињенице смрти поднела супруга покојника, Ружица Исаковић из Шапца, да списи нису сачувани већ је у суду остао само уписник.

На основу исказа сведока Јована Икића из Шапца, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто је исти сведочио само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, утврђено је да је овај сведок за време рата око 6 месеци у току 1944. године, био војник - четник код капетана Николе Игњатовића у саставу Церско-мајевичког корпуса, чији је командант био Драгослав Рачић, да је његовом групом командовао поручник Слободан Исаковић којег је у том периоду добро упознао, а знао га је и раније као дипломираног правника, боема и чивијаша. Група се кретала по мачви па су добро упознали терен и сведок је из искуства које је тада стекао потврдио да је Слободан Исаковића предузимао само оне мере и радње које су биле неопходне за заштиту Српског становништва, а да при томе никоме није нанео зло. У првој половини 1945. године сведок је од свог пријатеља Мике Веселиновића чуо да је он био у Богатићу и видео везаног Слободана Исаковића којег су партизани тукли. Такође је потврдио да му је познато да је при крају рата Слободан Исаковић са својом јединицом био у Босни, да је његова јединица заробљена и он убијен али му детаљи о томе нису познати.

Наводе овог сведока у свом исказу потврђује и предлагач Миливоје Исаковић, који је до сазнања дошао на основу породичних прича, а чији исказ је суд прихватио као логичан и убедљив, сагласан са осталим изведеним доказима.

Предлагач потврђује да је Слободан Исаковић завршио Правни факултет, да је за време окупације био најпре у Београду, а 1943. године прешао је у Богатић где је радио као адвокатски приправник. У току 1944. године, као бивши официр Краљеве војске након бомбардовања Београда за Ускрс, од стране савезника, приступио је Југословенској војсци у отаџбини где је био шеф пропаганде за мачвански срез. Према причама које је чуо од своје мајке и њене сестре а своје тетке Славке Драгић сазнао је да је његов отац Слободан Исаковић са војском отишао у Босну, да је у мају 1945. године, заробљен од Југословенске армије и да је цела та војска стрељана на брДУ Снагово. Његова тетка Славка Драгић му је причала да га је она последња видела у Зворнику, у Босни, у затвору, па јој је он рекао да се предао због тога што је Маршал изјавио да треба да се предају сви они који нису

окрвавили руке и да ће биди пуштени, међутим њега су ликвидирали. Славка Драгић је разговарала са једним од иследника који јој је рекао да је позоришни комад Слободана Исаковића игран за време окупације, за време Недићеве владе, у Београду, због чега предлагач сматра да је тај податак био кдучан и да је Слободан Исаковић убијен због тога што је његова позоришна представа играна у Београду за време окупације.

У снимљеној изјави, чији транскрипт је достављен суду, Славка Драгић, стара 96 година, потврђује наводе предлагача о свом последњем сусрету са Слободаном Исаковићем.

На основу фотокопија натписа објављених у дневној штампи у току 1944. године и програма Коларчеве задружбине утврђено је да је на овој позорници изгран позоришни комад Слободана Исаковића "Душаново јутро " или " Марија Палеологова".

На основу података из доступних Историјских архива није се могло сазнати ништа детаљније о томе на који начин је умро Слободан Исаковић.

Пошто је на изложен начин утврђено да је Слободан Исаковић 31.05.1945. године, у Зворнику, лишен живота од стране припадника Југословенске армије, без одлуке суда и без спроведеног поступка као војно лице, то је суд закључио, да је он страдао као жртва прогона и насиља из идеолошко политичких разлога, као припадник Југословенске војске у отаџбини, четничког покрета и да је тиме повређено његово право на живог, због чега је захтев за његову рехабилитацију усвојен, у свему као у изреци овог решења, на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Слободан Исаковић лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других.

Драгољуб Драгутиновић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа и Слободана Велисављевића и Саше Кнежевића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Драгољуба Драгутиновића бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију његовог сина, предлагача Бранислава Драгутиновића из Шапца, ул. Лаза Лазаревића бр. 13/2/5, сада у САД, чији је пуномоћник Бранко Тадић адвокат из Шапца, након одржане расправе и изведених доказа, дана 26.02.2008. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Драгољуба Драгутиновића, бившег из Шапца, рођен 03.06.1894. године у Узовници, Општина Љубовија, од оца Илије и мајке Анђелије, умро 18.09.1946. године, у Италији, провинција Салерно, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажни закључак Среског суда у Шапцу број 1466/45 од 28.03.1946. године, којим је конфискована имовина пок. Драгољуба Драгутиновића бившег из Шапца, којим закључком је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Драгољуба Драгутиновића, НИШТАВАН од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице.

Образложење

Предлагач Бранислав Драгутиновић из Шапца, поднео је захтев за рехабилитацију свога покојног оца Драгољуба Драгутиновића, бившег из Шапца, у којем је навео да је његов покојни отац емигрирао у Италију 19.10.1944. године где је и умро 18.09.1946. године, а био је принуђен на емиграцију јер је био антикомуниста и капиталиста а тадашње власти су се сурово обрачунавале са таквим лицима. У његовом одсуству проглашен је за народног непријатеља и закључком Среског суда у Шапцу бр. 1466/45 од 28.03.1946. године, његова имовина је по основу конфискације пренета у својину ФНРЈ. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију његовог оца тако да се утврди да је овај правоснажни закључак којим је извршена конфискација, из идеолошко политичких разлога, ниш гаван, пошто је њиме повређено право на имовину пок. Драгољуба Драгутиновића и да су ништа све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Драгољуба Драгутиновића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитације а из следећих разлога:

На основу правоснажног решења Општинског суда у Шапцу Р. 41/06 од 30.01.2007. године, утврђено је да је Драгољуб Драгутиновић, рођен 03.06.1894. године у Узовници, Општина Љубовија, од оца Илије и мајке Анђелије а умро 18.09.1946. године, у Италији, провинција Салерно. Из образложења цитираног решења се види да је Драгутиновић Драгољуб са својом породицом живео у Шапцу до 19.10.1944. године када је емигрирао у Италији где је умро 18.09.1946. године и сахрањен на заједничком гробљу у Барију, након чега су његови посмртни остаци есхумирани и он сахрањен у провинцији Салерно.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/18753/07 издату Шапцу дана 26.12.2007. године, утврђено је да је предлагач Бранислав Драгутиновић рођен у Шапцу 09. маја 1931. године, од оца Драгољуба Драгутиновић и мајке Стане.

На основу извештаја Полицијске управе у Шапцу број 235-1/2137/07 од 06.02.2007. године, утврђено је да пок. Драгољуб Драгутиновић није осуђиван.

На основу картона број 1, досије број 38, који садржи податке за образовање картона, картотеке лица осуђеног на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром, утврђено је да је овај картон формиран 19.августа 1946. године за Драгољуба Драгутиновића, за кога је наведено да је одсутан - побегао испред Југословенске армије, непознатог боравишта, да је одлука о спровођењу конфискације донета од стране Среског народног суда у Шапцу бр. 1466/45 од 28.03.1946. године, да је именовани за време окупације био сарадник окупатора, "збораш", денунцијант. Из овог картона се види да је његовом сину Стевану остављен део имовине по судској одлуци.

Опште је познато да је после Другог светског рата у нашој земљи почела изградња социјалистичко-економског поретка, чија је економска основа била државна, односно друштвена својина. У циљу успостављања наведеног система држава је у првим послератним годинама донела неколико закона, према којима су права на средствима за рад и предметима рада као и средствима за производњу пренета из приватне у државну а касније у друштвену својину. Један од таквих закона је и Закон о конфискацији имовине и о извршењу конфискације од 09. јуна 1945. године, који је потврђен 27.јула 1946. године.

Према општим начелима међународног права која се као таква примењују и у нашем правном систему, свако правно и физичко лице има право на неометано уживање своје имовине, тако да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права. Право на неометано уживање своје имовине било је декларативно признато и у правним прописима у време доношења наведеног закључка о спровођењу конфискације имовине пок. Драгољуба Драгутиновића. Међутим, ова конфискација није вршена у јавном интересу, већ из идеолошко политичких разлога, при чему је имовина пок. Драгољуба Драгутиновића одузета од њега, односно његових наследника, пошто је он у том моменту био одсутан, само због тога што је он у ратним сукобима припадао тзв. зборашима, који су били на супротној страни у односу на припаднике НОП-а, те оцењен као сарадник окупатора и денунцијант.

Пок. Драгољуб Драгутиновић није уопште осуђен ни једном кривичном пресудом, иако је према чл. 8 Закона о конфискацији имовине и о извршењу конфискације, предвиђено да држава стиче право својинс на конфискованој имовини на основу правоснажне пресуде којом је изречена конфискација.

Пошто је на изложени начин утврђено да је наведеним закључком о спровођењу конфискације повређено право на имовину пок. Драгољуба Драгутиновића, из идеолошко политичких разлога, то је усвојен захтев за његову рехабилитацију, па је утврђено да је закључак Среског суда у Шапцу нишгав, и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитациј, у свему као у изреци овог решења.

Марија Икоников

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа и Слободана Велисављевића и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Марије Икоников, бивше из Шапца, по захтеву за рехабилитацију њеног унука предлагача Ханибала Ковача из Шапца, ул. Лазе Лазаревића број 13, након одржане расправе и изведених доказа, дана 26. фебруара 2008. године, донео је:

РЕ Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Марије Икоников, бивше из Шапца, ул. Јевремова број 11, рођена 21.09.1904. године, у Цељу, од мајке Ане Марије Колар, а умрла у Шапцу 25.10.1944. године, па се:

1. УТВРЂУЈЕ да је пок. Марија Икоников, 25. октобра 1944. године, лишена живота у Шапцу, од стране припадника Партизанског покрета, ОЗН-е, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено њено право на живот.
2. УТВРЂУЈЕ СЕ да су: правоснажна одлука Среског суда у Шапцу, број 2263/45 од 16.11.1945. године, којом је конфискована имовина пок. Марије Икоников, којом одлуком је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Марије Икоников, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација њене имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагач Ханибал Ковач из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију, своје покојне бабе по оцу, Марије Икоников, у коме је навео да је његова баба 25. октобра 1944. године, као цивил, лишена живота од стране припадника Партизанског покрета, ОЗН-е, без спроведеног поступка и одлуке суда, а касније је од стране органа власти извршена конфискација целокупне њене имовине. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Марије Икоников, тако да се утврди да је она лишена живота без одлуке суда и спроведеног поступка, од стране Револуционарне власти, припадника Партизанског покрета, ОЗН-е, 25. октобра 1944. године, у Шапцу, чиме је повређено њено право на живот и да се утврди да је конфискацијом њене

имовине повређено право на њену имовину те да се конфискација поништи у целини.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију ПОК. Марије Икоников основан због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу правоснажног решења Општинског суда у Шапцу Р.бр. 63/06 од 25.09.2007. године, утврђено је да је нестала Марија Икоников из Шапца, рођена 21.09.1904. године у Цељу, од мајке Ане Марије Колар, проглашена за умрлу а као дан њене смрти сматра се 25. октобар 1944. године. Из образложења решења се види да је иста ликвидирана - стрељана као народни непријатељ 25.10.1944. године, од стране припадника Партизанског покрета-ОЗН-е, да тело - леш никад није пронађен пошто је бачена у реку Саву након ликвидације.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/645/06-09 издату Шапцу 25.04.2006. године, утврђено је да је Борис Ковач из Шапца, рођен 22.08.1924. године, у Сомбору, од оца Фрање Ковача и мајке Марије.

На основу извода из матичне књиге рођених број 145 издат у Зрењанину 11.08.1978. године, утврђено је да је предлагач Ханибал Ковач рођен 24. јануара 1962. године, у Зрењанину од оца Бориса Ковача и мајке Илдико, тако да је он унук Марије Икоников.

На основу исказа предлагача Ханибала Ковача, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, утврђено је да је Марија Икоников као цивил живела у Шапцу и бавила се трговином, да је стељана као народни непријатељ 25.10.1944. године од стране припадника Партизанског покрета, ОЗН-е без судске или административне одлуке, да је њен леш бачен у Саву тако да никад није пронађен, да је после рата конфискована њена имовина, а до којих сазнања је предлагач дошао на основу онога што се причало у породици, документације која постоји везана за конфискацију имовине и на основу разговора са сведоцима који су о томе нешто знали. Један од сведока му је рекао да је постојала сумња да је она једна од сарадника окупатора а његов лични закључак је да је она ликвидирана због тога што је она била у кумовским односима са породицом Џацић чији је један члан за време рата био командир жандармерије у Шапцу, а иначе су чланови те породице емигрирали у Каракас.

На основу картона број 1, досије број 16, који је сачињен 12. августа 1946. године, који садржи податке зз образовање картона, картотеке лица осуђених

на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром утврђено је да овај картон садржи податке о пок. Марији Икоников и њеном супругу Павлу, за кога се наводи да је побегао испред Југословенске армије, а за Марију Икоников се наводи да је ликвидирана као народни непријатељ, даје њена имовина конфискована на основу одлуке Среског суда у Шапцу број 2263/45 од 16.11.1945. године, а да су Павле и Марија за време окупације били присталице и сарадници окупатора, достављачи, гестаповци и денунцијанти. За Марију Икоников се посебно наводи да је била сарадница окупатора у чијој је служби била као агенат-достављач, услед чега је осуђена од стране Војног суда.

На основу извештаја Полицијске управе у Шапцу број 235-1/107/08 од 31.01.2008. године, утврђено је да Марија Икоников није регистрована у казненој евиденцији.

У доступним историјским архивама није пронађен ни један документ везан за евентуалну осуду и вођење поступка од стране Војног суда против Марије Икоников, што по оцени Окружног суда значи да такав поступак није ни вођен, већ је иста ликвидирана од стране припадника ОЗН-е, 25.10.1944. године, у Шапцу, дакле након само два дана од ослобођења Шапца, 23.10.1944. године, када су припадници Партизанског покрета ушли у овај град, па у тако кратком периоду није било ни објективних могућности да се организује законито суђење.

Пошто је на изложен начин утврђено да је Марија Икоников 25.10.1944. године, у Шапцу, лишена живота од стране припадника Партизанског покрета, ОЗН-е, без одлуке суда и без спроведеног поступка као цивил, то је суд закључио, да је она страдала као жртва прогона и насиља из идеолошко политичких разлога и да је тиме повређено њено право на живот због чега је захтев за њену рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у ставу 1. изреке овог решења, на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде суда којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа законом, а у конкретном случају Марија Икоников лишена је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других и ради конфисканије Њене имовине.

Пошто је Марија Икоников ликвидирана без одлуке суда и спроведеног поступка то није било никаквих услова да се изврши конфискација њене имовине, нарочито имајући у виду чињенице да из свих изведених доказа произилази да она није била никакав народни непријатељ, већ цивилна жртва рата, чије страдање је напред описано.

Пошто је на изложен начин утврђено да је конфискација спроведена правоснажном одлуком Среског суда у Шапцу, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено право на имовину пок. Марије Икоников, то је усвојен захтев предлагача за рехабилитацију пок. Марије Икоников и у погледу права на имовину па је утврђено да је одлука Среског суда у Шапцу, ништава као и евентуалне друге одлуке државних органа о конфискации њене имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу 2. изреке овог решења.

Душан Томић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Бранислава Поповића и Саше Кнежевића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Душана Томића бившег из Бољевца, по захтеву за рехабилитацију његовог сина предлагача др Добривоја Томића из Шапца, Господар Јевремова бр.36, након одржане расправе и изведених доказа, дана 27. марта 2008. године, донео је следеће:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Душана Томића бившег из Бољевца, где је и рођен 29.03.1899. године, од оца Николе Томића и мајке Анке, умро у Зајечару 8-10 фебруара 1945. године, па се:

1. УТВРЂУЈЕ да је пок. Душан Томић, дана 08-10 фебруара 1945. године, лишен живота, у Зајечару, од стране припадника Партизанског покрета - ОЗНА Зајечар, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичког разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на живот.

2. УТВРЂУЈЕ дасу:

одлука Окружног Народног одбора - одељење унутрашњих послова у Зајечару број 8405 од 18. маја 1945. године,

Решење Комисије за конфискацију имовине народних непријатеља при Народном Среском одбору у Бољевцу бр. 105 од 11. јуна 1945. године.

Решење Народног Среског суда у Бољевцу Конф.бр. 127/45 од 22.10.1945. године,

Закључак Среског Народног суда у Параћину Р.199/45 од 03.12.1945. године,

којима је конфискована имовина пок. Душана Томића, а истовремено је из идеолошко политичких разлога повређено право на имовину пок. Душана Томића, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Образложење

Предлагач др Добривоје Томић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Душана Томића у коме је навео да је његов отац дана 08-10 фебруара 1945. године као цивил лишен живота у Зајечару од стране припадника Партизанског покрета, без спроведеног поступка и одлуке суда, а касније су од стране органа Револуционарне власти доношене разне одлуке којима је одређена и извршена конфискација целокупне имовине пок. Душана Томића, као што су: одлука Окружног Народног одбора - одељење унутрашњих послова у Зајечару број 8405 од 18. маја 1945. године, решење Комисије за конфискацију имовине народних непријатеља при Народном Среском одбору у Бољевцу бр. 105 од 11. јуна 1945. године, решење Народног Среског суда у Бољевцу Конф.бр. 127/45 од 22.10.1945. године, закључак Среског Народног суда у Параћину Р. 199/45 од 03.12.1945. године.

Предлагач је тражио да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Душана Томића тако да се утврди да је он лишен живота без одлуке суда и спроведеног поступка од стране припадника Партизанског покрета Зајечар, дана 08-10. фебруара 1945. године у Зајечару, чиме је повређено његово право на живот и да се утврди да су наведене одлуке државних органа, којима је конфискована имовина пок. Душана Томића, а истовремено је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на имовину, као и свака друга одлука државног органа којима је извршена конфискација његове имовине, ништави од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл.4. Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача за рехабилитацију пок. Душана Томића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл.5. Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге венчаних број 202-7-141/2002-111-01 изат у Бољевцу 15.10.2002. године утврђено је да је Душан Томић рођен 29.03.1899. године у Бољевцу од оца Николе Томића и мајке Анке и да је у истом месту 13. новембра 1927. године закључио брак са Радмилом Стојановић.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-6-553/2002- Ш-01 издат у Бољевцу 15.10.2002. године утврђено је да је предлагач Добривоје Томић рођен у Бољевцу 26. априла 1931. године од оца Душана Томића и мајке Радмиле.

На основу исказа предлагача др Добривоја Томића, чији исказ је суд У потпуности прихватио као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе

што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврђено је да је Душан Томић био трговац и индустријалац, за време рата је био цивил, доласком партизанских јединица у Бољевац у октобру 1944. године неколико пута је привођен а затим 10/11 децембар 1944. године ухапшен по наређењу Миодрага Цојића, тадашњег иследника ОЗНЕ и команданта места Бољевац, а сада пензионера у Београду, на очиглед супруге и двоје малолетне деце, а затим је спроведен у затвор ОЗНЕ у Зајечар. У том затвору је био изложен разним видовима тортуре а у периоду од 08-10 фебруара 1945. године без одлуке суда и спроведеног поступка од стране припадника ОЗНЕ Зајечар је ликвидиран и бачен у једну од масовних гробница код Зајчара, његов леш никада није пронађен тако да га породица није сахранила. На челу ОЗНЕ Зајечар у то време је био Душан Саша Глигоријевић који је касније био на високим положајима комунистичких институција а сада живи као пензионер у Београду. До краја децембра 1944. године револуционарне власти су спровеле без икаквих одлука потпуну конфискацију покретне и непокретне имовине пок. Душана Томића а након тога донето је више одлука о одређивању и извршењу ове конфискације од стране Окружног Народног одбора у Зајечару, Среског Народног одбора у Бољевцу, Среског Народног суда у Бољевцу и Среског Народног суда у Параћину.

На основу одлуке Окружног Народног одбора - Одељење унутрашњих послова у Зајечару , број 8405 од 18. маја 1945. године, утврђено је да се целокупна имовина народног непријатеља Душана Томића трговца из Бољевца, који је стрељан као ратни злочинац, има пописати, обезбедити и преузети у сврху подржављења. Против ове одлуке уложена је жалба по којој никада није донета одлука.

На основу решења Комисије за конфискацију имовине народних непријатеља при Народног Среском одбору у Бољевцу број 105 од 11. јуна 1945. године, утврђено је да је извршено преузимање у сврху подржављења целокупне имовине народног непријатеља Душана Томића, трговца из Бољевца, који је стрељан као народни непријатељ, пописана у списку пописа бр.842 од 16. и 17. маја 1945. године. Против овог решења уложена је жалба по којој никада није донета одлука.

На основу решења Народног Среског суда у Бољевцу Конф.бр. 127/45 од 22.10.1945. године, утврђено је да је одређено спровођење конфискације имовине народног непријатеља Душана Томића од стране тог суда.

На основу закључка Среског Народног суда у Параћину Р.бр. 199/45 од 03.12.1945. године утврђено је да је конфискована целокупна покретна имовина Војислава Милошевића трговца из Бољевца и Душана Томића, трговца из Параћина, по списку који садржи укупно 1 1 1 појединачних ставки.

На основу записника 8. Седнице Извршног Среског Народног одбора у Бољевцу од 15. априла 1946. године, утврђено је да је расправљано и о томе да недостају делови за млин пок. Душана Томића.

На основу записника Среског Народног одбора у Зајечару број 2413 од 16.08.1946. године, утврђено је да је тај Одбор примио између осталог од конфисковане имовине једну млинску зграду у Бољевцу, бивша својина Душана Томића.

На основу дописа Врховног Војног суда Су.бр. 140-2/2002 од 07. маја 2002. године, упућеног предлагачу др Добривоју Томићу, утврђено је да је извршена детаљна претрага за предметом и подацима о осуђиваности пок. Душана Томића па је установљено да у Централној архиви Војних судова не постоје подаци о његовој осуђиваности.

На основу дописа Окружног затвора у Зајечару број 021-1561 од 16.10.2002. године упућеног предлагачу др Добривоју Томићу утврђено је да је провером установљено да у архиви Окружног затвора у Зајечару не постоји евиденција лица која су издржавала казну затвора у 1944. и 1945. години па из тих разлога не могу да му дају тражене податке за пок. Душана Томића.

На основу дописа Кабинета Министра унутрашњих послова Републике Србије број 5446/2002 од 18.12.2002. године упућеног предлагачу др Добривоју Томићу утврђено је да након извршених провера, увидом у оперативну евиденцију БИА-е није се могло доћи до података на основу чије пресуде или одлуке је Окружни Народни одбор - Одељење унутрашњих послова Зајечар донело одлуку број 8405 од 18.05.1945. године у којој се наводи да је Душан Томић стрељан као ратни злочинац те да му се конфискује целокупна имовина, при чему ово Министарство не располаже подацима о томе када је и од кога Душан Томић лишен живота и где се налазе његови посмртни остаци.

На основу извештаја Полицијске управе Зајечар број 235-205-746/08 од 18.02.2008. године утврђено је да пок. Душан Томић у овој Полицијској управи није евидентиран као осуђивано лице.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Душан Томић 08-10. фебруара 1945. године, у Зајечару, лишен живота од стране припадника Партизанског покрета, ОЗНА Зајечар, без одлуке суда и без спроведеног поступка, то је Окружни суд нашао да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, те да је тиме повређено његово право на живот, због чега је захтев за његову рехабилитацију у односу на право на живот усвојен, у свему као у ставу један изреке овог решења, на основу **чл.5.** Закона о рехабилитацији. Право на живот сваке особе заштићено је законом и у критично време неко лице могло је намерно бити лишено живота само извршењем пресуде којом је осуђен за злочин за који се ова казна предвиђа

законом, а у конкретном елучају Душан Томић лишен је живота без одлуке суда и вођења поступка као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других и ради конфискације његове велике имовине, што значи да је његова смрт истовремено и ратни злочин против цивилног становништва.

Увидом у одлуку Окружног Народног одбора - одељење унутрашњих послова у Зајечару број 8405 од 18. маја 1945. године, решење Комисије за конфискацију имовине народних непријатеља при Народном Среском одбору у Бољевцу бр. 105 од 1. јуна 1945. године, решење Народног Среског суда у Бољевцу Конф.бр. 127/45 од 22.10.1945. године, закључак Среског Народног суда у Параћину Р. 199/45 од 03.12.1945. године, утврђено је да је њима извршена конфискација целокупне покретне и непокретне имовине пок.Душана Томића, што је била последица његове ликвидације и чиме су стварани услови за изградњу комунистичко-социјалистичког система производње, преношењем приватне својине у државну својину, одузимањем имовине од власника, класних непријатеља, велепоседника, трговаца, индустријалаца и других, дакле, из идеолошко политичких разлога.

Пошто је Душан Томић ликвидиран без одлуке суда и без спроведеног поступка то није било никаквих услова да се изврши конфискација његове имовине, нарочито имајући у виду чињенице да из свих изведених доказа произилази да он није био никакав народни непријатељ, већ цивилна жртва рата, чије страдање је напред описано.

Пошто је на изложени начин утврђено да је конфискација извршена на основу наведених одлука, чиме је повређено право на имовину пок.Душана Томића, то је усвојен захтев предлагача за рехабилитацију пок.Душана Томића и у погледу права на имовину, па је утврђено да су све напред наведене одлуке ништаве, као и евентуалне друге одлуке државних органа о конфискации његове имовине, те да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл.5. Закона о рехабилитацији, у свему као у ставу два изреке овог решења.

РЕХАБИЛИТОВАНИ ГОЛОТОЧАНИ

Жарко Лукић

ОКРУЖНИ СУДУ ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевића и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Жарка Лукића, бившег из Ниша, ул. Васе Чарапића број 98, по захтеву за рехабилитацију предлагача Живорада Лукића из Брадића, ул. Јована Јовановића број 7, након одржане јавне расправе дана 27.02.2007. године, донео је следеће:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Жарка Лукића бившег из Ниша, ул. Васе Чарапића број 98, рођен 25.09.1935. године, у Брадићу од оца Велизара и мајке Живане, умрлог у Нишу 08. фебруара 2004. године, ЈМБГ 2509935730012, пасе :

> ГВРЋУЈЕ да је правоснажна пресуда Војног суда у Сплиту К.бр. 131/56 од 16.05.1956. године, којом је Жарко Лукић оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 1 године и 6 месеци коју је у целини издржао, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде.

Образложење

Предлагач Лукић Живорад из Брадића, поднео је захтев за рехабилитацију свога брата пок. Жарка Лукића бив. из Ниша, у коме је навео да је он правоснажњ I пресудом Војног суда у Сплиту К.бр. 131/56 од 16.05.1956.

године, оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 1 године и 6 месеци коју је у целини издржао. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију Жарка Лукића тако да се утврди да је ова пресуда ништава и да су ништаве све њене правне последице пошто је истом из идеолошко политичких разлога повређено право Жарка Лукића на слободу изражавања и право на слободу кретања.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију пок. Жарка Лукића основан због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200 од 20.02.2007. године, утврђе/но је да је Жарко Лукић рођен у Брадићу 25.09.1935. године, од оца Велизара и мајке Живане.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/0-366/2004-08 од 12.02.2004. године, утврђено је да је Жарко Лукић умро 08.02.2004. године, у Нишу.

На основу извода из матичне књиге рођених за предлагача број 200 од 20.02.2007. године, утврђено је да је Живорад Лукић рођен 12.07.1940. године у Брадићу, од оца Велизара и мајке Живане.

На основу правоснажне пресуде Војног суда у Сплиту К.бр. 131/56 од 16.05.1956. године, утврђено је да је оптужени Жарко Лукић оглашен кривим

Што је по ступању у ЈНА 15. априла 1955. године па до дана лишења слободе 07. марта 1956. године, у кругу ВП 6439 Пула, а у намери да подрије власт радног народа, одбрамбену моћ земље и економску основицу социјалистичке изградње ФРНЈ пред морнарима из исте јединице говорио и то :

пред морнаром Лазаром Радојевићем крајем 1955. године, да се код нас слабо живи и да радници имају мале плате, да је много боље на западу јер је тамо много виши животни стандард

пред морнаром Луком Батричевићем половином 1955. године, да су радницима у предузећима мале плате а да су директори чиновници боље награђени и да је то неправедно, а неутврђеног дана почетком 1956. године, да је економско стање у нашој земљи равно нули, да би желео да се укрца на разараче да би на тај начин дошао у иностранство одакле се никада не би вратио,

пред морнаром Радославом Николићем дана 11. јануара 1956. године, приликом дочека и говора маршала 1 ита у Пули, да је то врло слаб

митинг и да је било мало народа, а да наша штамба зна да увелича ствари и да ће сутра сигурно писати да је био велики митинг а затим у више наврата у току 1955. и почетком 1956. године у кругу јединице, истоме говорио, да једва чека да одслужи војску и да одмах побегне из Југославије, јер да овде не може да живи и да води политику јер да је то немогуће, да је код нас другачије него у Француској, јер да код нас нема слободе јер да се све исти људи бирају на власт, да је Ћилас успео да својим ударом за њим би пошла већина људи из наше земље, јер је он велики политичар и имао је јак ауторитет и борио се за права радничке класе, да нашим морнарима највише мисли на ово бедно парче хлеба те додао " мајку му јебем, докле ћу да једем у комунистичкој земљи овакву храну, добро би било да се морнари побуне за побољшање хране, те би се у том случају храна побољшала " да би био срећнији да је Ћилас победио, јер је овоме народу мислио добро, да је Ћилас борац за правду, те да је једном за њега јавила једна енглеска радио станица да ће га на суду бранити адвокат из Загреба Ковачевић, који је пре рата бранио Тита на процесу фашистичког режима а данас Ћиласа бране од Титовог режима, који није ништа бољи од оног у бившој Југославији, те да ће побећи у иностранство и да ће му тамо бити сигурно боље него овде

пред морнаром Миланом Кољанчићем, неутврђених дана у јануара месецу 1956. године, да данас има мало људи који су се борили кроз живот за правду, а поготову код нас у Југославији, те да на примедбу сведока да у нашој земљи има људи који у пракси спроводе дела Маркса Енгелса додао да таквих људи код нас нема али да их има у Совјетском Савезу те поводом посете Маршала Тита у Египту и Етиопији говио да друг Тито иде само у ове земље које може политички и економски да савлада, те да је код нас још већа сиромаштина него у тим земљама,

дакле, у намери да подрије власт радног народа и одбрамбену моћ земље и економску основицу социјалистичке изградње ФРНЈ говором вршио пропаганду против државног и друштвеног уређења те против политичких и привредних мера народне власти,

чиме је починио кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика.

Па је осуђен на казну строгог затвора у трајању од 1 године и 6 месеци

Из наведене пресуде произилази да је Лукић Жарко оглашен кривим и осуђен због тога што је пред разним лицима у разним приликама говорио своје мисли и оцене о стању у друштву и држави, тако да је говорећи о овим темама, уствари, искористио своје право на слободу изражавања. Према томе он је оглашен кривим и осуђен за дело које је

извршио вршењем свога права на слободу изражавања, па је због тога **Окружни суд нашао, да је наведеном пресудом Војног суда повређено његово право на слободу изражавања али истовремено и његово право на слободу кретања, пошто му је изречена казна лишења слободе, из идеолошко политичких разлога, због чега је усвојен захтев за његову рехабилитацију и утврђено да је ова пресуда у целини ништава и да су ништаве све њене правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.**

Ђорђе Жегарац

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Раденке Дражић и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације пок. Ђорђа Жегарца, бившег из Шапца, по захтеву његове супруге Светлане Жегарац из Шапца, ул. Војводе Мишића број 40, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 02. априла 2007. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. Ђорђа Жегарца бившег из Шапца, рођен 23.04.1926. године, у Лежмиру, Општина Сремска Митровица, од оца Владимира и мајке Зорке, умрлог у Шапцу, 21. маја 2002. године. ЈМБГ 2304926772038 па се

УТВРЂУЈЕ да су правоснажне пресуде: Војног суда у Љубљани Суд. бр. 234/49 од 12. августа 1949. године, и Врховног војног суда у Београду II Суд.бр. 1673/49 од 14. новембра 1949. године, којима је пок. Ђорђе Жегарац, оглашен кривим за кривично дело агитације и пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 5 година и на губитак грађанских права и то: бирачког права, права на стицање и вршење функција у друштвеним организацијама и удружењима, права јавног наступања, права ношења почасног звања, ордена и одликовања, права на државну или другу јавну службу у трајању од једне године, којим пресудама је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, ништаве од тренутка доношења и да су нишаве све правне последице ових пресуда.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Светлана Жегарац из Шапца, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију, њеног покојног супруга Ђорђа Жегарца, бившег из Шапца, у којем је навела да је он правоснажним пресудама Војног суда у Љубљани Суд. бр. 234/49 од 12. августа 1949. године, и Врховног војног суда У Београду II Суд.бр. 1673/49 од 14. новембра 1949. године, оглашен кривим за кривично дело агитације и пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 5 година и на губитак грађанских права и то: бирачког права, права на стицање и вршење функција у друштвеним

организацијама и удружењима, права јавног наступања, права ношења почасног звања, ордена и одликовања, права на државну ти другу јавну службу у трајању од једне године. Казну лишења слободe је издржао, условно је пуштен на слободу 22.12.1951. године, и условни отпуст је трајао до 02.08.1955. године.

Предложила је да се захтев за његову рехабилитацију усвоји, тако да се утврди да су правоснажне пресуде Војног суда у Љубљани и Врховног војног суда у Београду, којима је он оглашен кривим и осуђен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу изражавања, слободу кретања и грађанска права, ништаве и да су ништаве све њихове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предпагача Светлане Жегарац, за рехабилитацију њеног покојног супруга Ђорђа Жегарца, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 27/324/1926 од 04.12.2006. године, утврђено је да је Ђорђе Жегарац рођен у Лежмиру, Општина Сремска Митровица, 23.04.1926. године, од оца Владимира и мајке Зорке.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/2451/06-09 од 04.12.2006. године, утврђено је да је Ђорђе Жегарац, умро у Шапцу 21.маја 2002. године.

Из наведених писмених доказа види се да је Ђорђе Жегарац 04.02.1962. године, закључио брак са Кузминац Светланом са којом је био у браку и у време смрти.

На основу пресуде Војног суда у Љубљани, Суд.бр. 234/49 од 12. августа 1949. године, утврђено је да више лица оглашено кривима и осуђено а између осталог и Ђорђе Жегарац, који је оглашен кривим због тога што је :

А. Одмах након изласка резолуције Информбироа, сложио се са клеветама о њој изнешеним, позивајући друге, да би одмах требало збацити садашње политичко руководство и изабрати нови ЦК КПЈ. а након поврагка са одсуства фебруара 1949. године, говорио, у циљу подкрепљивања клеветничке кампање против наше земље, да је стање на терену слабо, и да се народ одупире да иде у задруге, како је у неким селима разрез товљења свиња неправилан, иако није знао да ли је то тачно или није, како су у неком селу кулаци основали радну задругу и да сиромашни сељаци морају њима подносити молбу за пријем у задругу, те што је истом приликом пред Другима причао недостојне клеветничке вицевице којима се крњи углед Државног руководства и органа наше државне власти.

Б. Прикривао непријатељски контрареволуционарни рад Илића, тиме **ЦЈТО** није хтео да да изјаву за њега органима безбедности, сложивши се са оптуженим Пантовић Добривојем да овакву изјаву не треба дати, јер да би за њу могао одговорати, када дође до преокрета,

чиме је извршио кривично дело агитације и пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и кривично дело из чл. 3 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен је на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 6 година и на губитак грађанских права : бирачког права, права стицања и вршења функције у друштвеним организацијама и удружењима, права јавног иступања, права ношења почасног звања, ордена и одликовања и права на државну или другу јавну службу, све у трајању од једне године.

На основу пресуде Врховног војног суда у Београду II Суд.бр. 1673/49 од 14. новембра 1949. године, утврђено је да је првостепена пресуда у односу на оптуженог Ђорђа Жегараца преиначена само у погледу правне квалификације дела и одлуке суда о кривичним санкцијама, тако што су радње оптуженог Ђорђа Жегараца квалификоване као кривично дело из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе за које је осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 5 година и на губитак грађанских права и то : бирачког права, права на стицање и вршење функција у друштвеним организацијама и удружењима, права јавног иступања, права **ношења** почасног звања, ордена и одликовања, права на државну или другу **јавну** службу, све у трајању од једне године.

Из наведених пресуда види се, дакле, да је Ђорђе Жегарац, оглашен кривим за **кривично** дело непријатељске пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе од 16. јула 1946. године (Службени лист **ФНРЈ 59/46**). Према овом пропису за пропаганду или агитацију која садржи **позив на насилно** обарање постојећег државног уређења учинилац ће се **казнити лишењем** слободе са принудним радом најмање годину дана. Из овога произилази да је законом предвиђено као кривично дело вршење права на слободу изражавања које се манифестује изношењем личног става у **друштвено политичким** приликама о друштву и држави.

Пошто је на изложени начин утврђено да је иок. Ђорђе Жегарац, правоснажно осуђен за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које је право цивилизацијска тековина гарантована свим уставима и законима наше државе, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања, као и грађанска права, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободе и казне губитка грађанских права, а

што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања из друштвеног живота критичара друштвеним прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију пок. Ђорђа Жегарца, у погледу наведених права и утврђено да су пресуде Војног суда у Љубљани и Врховног војног суда у Београду, ништаве, од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изрци овог решења.

Милош Инђић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Раденке Дражић и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације пок. Милоша Инђића, бившег из Шапца, ул. С.Јевтића бр. 15, по захтеву за рехабилитацију његове кћери Татјане Вујиновић, из Шапца, ул. Јована Цвијића 5/11, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 30.марта 2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. **Милош Инђића**, бившег из Шапца, С.Јевтића број 15, рођен 16. марта 1923. године, у селу Крнуле, Општина Владимирци, од оца Живојина Инђића и мајке Мирке, умрлог у Шапцу, 28. августа 2002. године, ЈМБГ 1603923772057, пасе

УТВРЂУЈЕ да је правосна/кна пресуда Војног суда у Скопљу I Суд.бр. 350/49 од 21.11.1949. године, којом је пок. Милош Инђић, оглашен кривим, за кривично дело ширење лажне непријатељске пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и кривичног дела самовољног поступања са потчињенима и млађима из чл. 19 ст. 1 Закона о војим кривичним делима и осуђен на казну лишења слободe са принудним радом у трајању од 7 година, губитак чина заставника Југословенске армије и губитак грађанских права из чл. 87 од А до Ђ Основног кривичног закона за време од 2 године, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последнице ове пресуде.

Образложење

Предлагач Татјана Вујиновић из Шапца, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију свога покојног оца Милоша Инђића, бившег из Шапца, У коме је навела да је он правоснажном пресудом Војног суда у Скопљу I Суд.бр. 350/49 од 21.11.1949. године, којом је пок. Милош Инђић, оглашен кривим, за кривично дело ширење лажне непријатељске пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и кривичног дела самовољног поступања са потчињенима и млађима из чл. 19 ст. 1 Закона о војим кривичним делима и осуђен на казну лишења слободe са принудним

радом у трајању од 7 година, губитак чина **заставника** Југословенске армије и губитак грађанских права из чл. 87 од а до ђ **Основног** кривичног закона за време од 2 године.

Предложила је да се захтев за његову рехабилитацију усвоји, тако да се утврди да је правоснажна пресуда Војног суда у Скопљу којом је он оглашен кривим и осуђен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу изражавања и слободу кретања, ништава и да су ништаве све правне последице ове пресуде.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, ујавном поступку, на захтев предлагача, Татјане Вујиновић, за рехабилитацију њеног покојног оца Милоша Инђића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-634/06-02 од 13.02.2006. године, утврђено је да је Милош Инђић рођен 16.03.1923. године, у Крнулама, Општина Владимирци, од оца Живојина Инђићаи мајке Мирке.

На основу извештаја из матичне књиге умрлих број 203-1/1561 од 19.11.2003. године, утврђено је да је Милош Инђић умро у Шапцу 28. августа 2002. године.

На основу личне карте предлагача, утврђено је да је Татјана Вујиновић, рођена у Ресену, Република Македонија, 18.02.1948. године, кћи пок. Милоша Инђића.

На основу пресуде Војног суда у Скопљу, I Суд.бр. 3 5 0/49 од 21.11.1949. године, утврђено је да је оптужени Милош Инђић заставник ЈА оглашен кривим, штоје :

1. у више махова и пред више лица говорио следеће:

Неутврђеног дана месеца јула 1948. године, након изласка резолуције Информбироа да је наш ЦК КПЈ требао да пошаље представнике на заседање Информбироа и да је наш ЦК погрешно, јер је одвојио нашу партију од осталих Компартија, да наша партија без осталих комунистичких партија не представља ништа и да су остале партије на правом путу, да у нашем ЦК постоје грешке и слабости, те су зато остале Компартије на челу са болшевичком партијом заузеле овакав став према нашој партији.

Дана 08. фебруара 1949. године, налазећи се на одсуству код своје куће у селу Крнуле, говорио пред сведоком Радивојем Лекићем, да је боље што је овај Демобилисан, јер код нас у земљи може доћи до промена, да је живот официра у армији тежак и да има доста официра који су за резолуцију Информбироа, али да се не изјашњавају због оштрог курса.

Дана 26. марта 1949. године, говорио је : да би радије ишао у Грчку, него што иде на дужност у Ресен, па је након тога после неколико дана ово исто поновио речима" па боље је код Калдериса него овде, бар на неко време

Неутврђеног дана месеца јуна 1949, године, када је од њега тражено да дозволи да се у његовој чети одржи омладински састанак казао " те састанке не треба одржавати, само људи треба да раде, а састанци не требају" а након неколико дана казао да се и састанци ћелије не требају да одржавају, јер се ствари могу решавати и без састанка партијске ћелије, те је овим путем ширио непријатељску пропаганду која у себи садржи позив на насилно обарање државног поретка у ФНРЈ.

чиме је извршио кривично дело ширење лажне непријатељске пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе, и

2. што је као командир чете у јуну и јулу месецу 1949. године, под видом одржавања дисциплине јединице самовољно поступао и малтретирао потчињене и млађе па је тако :

А. 08. јуна 1949. године ударио руком по глави и бичем по леђима војника Шемсу Суљановића

Б. 09. јуна 1949. године, на коњопоју, ударио руком по глави војника Суљић Хасипа, а неколико пута бичем по глави и леђима млађег водника Исламовског Ајдара, а потом га оборио на земљу и са пиштољем у руци запретио " бандо једна сад ћу те стрелјати "

Ц. Неутврђеног дана у јуну 1949. године, гађао каменом и ударио руком по глави и гурнуо у јаругу војника Радмановца Радомира и

Д. У истом времену називао водника Поповић Луку " бандом " а водника Мујагић Фериду саветовао да туче војника који је задремао као редар говорећи му " шта ћу ја са овом бандом, зашто ти не млатиш ову банду"

чиме је починио кривично дело самовољно поступања са потчињеним и млађим из чл. 19 ст. 1 Закона о војним кривичним делима

па је осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 7 година и на губитак чина заставника Југословенске армије, у коју казну му је урачунато време проведено у притвору од 11. јула 1949. године.

На основу пресуде Врховног војног суда II Суд.бр. 279/49 од 25.12.1949. године, утврђено је да је молба оптуженог Милоша Инђића одбијена а да је уважавањем молбе војног тужиоца првостепена пресуда потврђена са надопуном која се састоји у томе што је оптужени Милош Инђић **осуђен** још на казну губитка грађанских права из чл. 87 од А до Б **ОКЗ**, за време од 2 године.

Из наведених пресуда види се, дакле, да је Милош Инђић, оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе од 16. јула 1946. године (Службени лист ФНРЈ 59/46). Према овом пропису за пропаганду или агитацију која садржи позив на насилно обарање постојећег државног уређења учинилац ће се казнити лишењем слободe са принудним радом најмање годину дана. Из овога произилази да је законом предвиђено као кривично дело вршење права на слободу изражавања које се манифестује изношењем личног става у друштвено политичким приликама о друштву и држави.

Пошто је на изложени начин утврђено да је пок. Милош Инђић, правоснажно осуђен за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања и право на слободу кретања, које је право цивилизацијска тековина гарантована свим уставима и законима наше државе, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободe и казне губитка грађанских права, а што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања из друштвеног животога критичара друштвеним прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију пок. Милоша Инђића, у погледу наведених права и утврђено да је правоснажна пресуда Војног суда у Скопљу, ништава, од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Из списка произилази да је оптужени Милош Инђић оглашен кривим и за кривично дело самовољно поступање са потчињенима и млађима из чл. 19 ст. 1 Закона о војним кривичним делима, што је у време доношења пресуде 1949. године а и данас било кривично дело дефинисано као самовољно поступање према млађима и потчињенима. Међутим и поред тога је Окружни суд прихватио захтев за рехабилитацију Милоша Инђића и у односу на ово кривично дело налазећи да је изречена казна лишења слободe са принудним радом била непримерено висока и да је циљ била обмазда према оптуженом Милош Инђићу чија се рехабилитација тражи, и засташивање других грађана, што је неприхватљиво као сврха кривичних санкција и због чега је Окружни суд рехабилитовао Милоша Инђића и поред тога што је ово кривично дело извршено.

Љубиша Павловић

ОКРУЖНИ СУДУ У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Саше Кнежевића и Гордане Цмиљановић, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације пок. Љубише Павловића, бившег из Крнула, по захтеву за рехабилитацију његовог сина предлагача Зорислава Павловића из Крнула, из Шапца, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 30.марта 2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. Љубише Павловића бившег из Крнула, Општина Владимирци, где је и рођен 15.10.1921. године, од оца Тихомира и мајке Зорке, умрлог 29. фебруара 2000. године, у Шапцу. ЈМБГ 1510921773422, па се

- УТВРЂУЈЕ** да је правоснажно решење Комисије за прекршаје **Народног одбора Другог реона града Београда, број 731/1949 од 01.11.1949. године**, којим је пок.Љубиша Павловић оглашен одговорним за прекршај јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободе са поправним радом у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године, којим решењем је повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, из идеолошко политичких разлога, **ништаво, од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.**
- УТВРЂУЈЕ** да је правоснажна пресуда **Окружног суда у Шапцу К.бр. 221/61 од 31. јануара 1962. године**, којом је пок. Љубиша Павловић оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну затвора у трајању од 5 месеци, којом пресудом је повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, из идеолошко политичких разлога, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, тако да се поводом ове пресуде сматра неосуђиваним.**

Образложење

Предлагач **Зорислав Павловић** из Крнула, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног оца **Љубише Павловића**, бившег из Крнула, у

коме је навео да је он правоснажним решењем Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда, број 731/1949 од 01.11.1949. године, оглашен одговорним за прекршај јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободe са поправним радом у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године а да је правоснажном пресудом Окружног суда у Шапцу К.бр. 221/61 од 31. јануара 1962. године, оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну затвора у трајању од 5 месеци, које је све издржао.

Предложио је да се захтев за рехабилитацију Љубише Павловића усвоји, тако да се утврди да је решење Комисије за прекршаје којим је повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, ништаво и да су ништаве све његове правне последице као и да се утврди да је правоснажна пресуда Окружног суда у Шапцу којом је повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, ништава и да су ништаве све правне последице ове пресуде.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача Зорислава Павловића за рехабилитацију његовог покојног оца Љубише Павловића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/2461 од 07.12.2006. године, утврђено је да Љубиша Павловић рођен у селу Крнуле, Општина Владимирци 15.10.1921. године. од оца Тихомира и мајке Зорке, и да је умро у Шапцу 29.02.2000. године.

На основу извода из МКР број 200/10075 од 07.12.2006. године, утврђено је да је предлагач Зорислав Павловић рођен 06. мај 1955. године, од оца Љубише Павловића и мајке Љубице.

На основу решења Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 731/1949 од 01.11.1949. године, утврђено је да је Љубиша Павловић, оглашен одговорним за прекршај јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца па је упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године, а због тога што је проносио разне алармантне вести против нашег државног руководства и стања у **ФНРЈ** па је нагонио и Друге да то чине.

Из списка произилази дз је пуштен кући са I олог отока 1 .09.1952. године.

На основу правоснажне пресуде Окружног суда у Шапцу К.бр. 221/61 од 31.01.1962. године, утврђено је да је оптужени Љубиша Павловић оглашен кривим штоје:

У току 1960. и 1961. године у селу Крнулама, у Владимирцима у намери да подстиче на насилно свргавање представничких тела и њихових извршних органа и на отпор према одлукама представничких тела и њихових извршних органа, које су од значаја за развитак социјалитичких друштвених односа, међу својим суграђанима говором, појединачно или на скуповима, злонамерно и неистинито приказивао друштвено политичке прилике у земљи као нпр. пред Савовић Радованом, Филиповић Данилом, Марковић Живадином, Крзнарић Ђурђом и другима па је тако:

Говорио да до рата мора доћи, а када дође до рата доћи ће и до промене наше власти, а онда ће он доћи на власт и судити неким комунистима,

Да ће Руси да победе и да дођу код нас, када ће он доћи опет на врхунац, да је обезбедио власт и распоредио где ће ко радити,

Када дођу Руси да ће појединцима одузимати куће за дечија обданишта,

Када буде на власти да ће Јаловчане натерати да туцају камен у Крнулама, а Крнулице да туцају камен у Јаловику,

Да је ситуација озбиљна, да је рат на помолу и да се питање рата не може решавати дипломатским путем већ путем силе,

Да он неће да ступа на службу за кратко време да не би каљао образ,

Да ће се тек на конгресу КП СССР заузети став према Југославији и да Југословенски социјализам има да буде окарактерисан као негатаиван,

Да наш Кардељ не може боље да проведе социјализам него Русија,

Да код нас није права социјалистичка демократија и да се незна шта је,

Да код нас није диктатура пролетаријата и хвалио Стаљина и његове сараднике,

Говорио против писања наше штампе, истичући да јој не треба веровати јер је необјективна а као писање наводио пример о Резолуцији ИБ — а из 1948. I године,

Да ми нисмо спровели аграрну реформу јер је земља плаћена сељацима,

Да је некада говорено да ће наша пољопривреда бити обезбеђена са **довољно** стручњака и механизације и да нам никаква непогода неће сметати, а шта је **ово** сад,

Да наши раднички савети нису ништа јер су наша предузећа мала и сиромашна,

Да не ангажоване земље неће нико питати за рат и да оне представљају трећи блок неутралних држава и снагу на папиру,

Говорећи о положају сељака тврдио да **ће се донети** Закон о земљишњем **максимуму** који ће се свести на 5 хектара,

Говорио да се оп за ово данас није борио, јер се данас код нас не зна шта је, шта гњаве, што већ не узму земљу, када ће је на крају узети.

Поводом доношења новог Устава говорио да ће **сада** сигурно да одвоје **Војводину** као Катангу, јер су је изградили до те **мере** да је могу комотно **одвојити**, Војводина сиса две краве, једну своју **а једну** Југословенску, **додајући** да се прича да нема локалистичке политике **а сваким** даном је све **више ове** политике,

Југославија тек сада треба да докаже да је социјалистичка земља и да не трпи приватну својину.

Да људи немају рачуна да сеју жито јер је откупна цена пшеници уједначена са ценом мекиња, које продају предузећа,

Да четнички елементи дижу главе, да су дошли на руководеће положаје и да су се увукли и у партију и да се руководство одваја од радничке класе

чиме је учинио кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика, па је осуђен на казну затвора у трајњу од 5 месеци у коју му је урачунато време проведено у итражном затвору.

Из наведеног решења Комисије за прекршаје и наведене пресуде Окружног суда у Шапцу се види да је Љубиша Павловић оглашен одговорним односно оглашен кривим због онога што је износио као своје мишљење. Из цитираних прописа произилази да су као прекршаји односно кривично дело предвиђене ситуације у којима неко прекршајно односно кривично одговара за пропаганду или агитацију. Из тога се може закључити да је законом предвиђено као прекршај односно као кривично дело вршење права на слободу изражавања које се манифестује изношењем личног става о друштвено политичким приликама, о друштву и држави.

Пошто је на изложени начин утврђено да је пок. Љубиша Павловић решењем оглашен одговорним и кажњен, као и да је **правоснажном** пресудом Окружног суда у Шапцу оглашен кривим **и изречена му је** казна затвора, а за активности које представљају вршење **његовог права** на слободу изражавања, које је право цивилизацијска **тековина** гарантована свим уставима и законима наше државе, **то је Окружни суд** нашао да је тиме повређено његово право на **слободу изражавања и** право на слободу кретања, која права су **му одузета изрицањем казне** лишења слободе и упућивањем на **друштвено користан рад** односно осуђивањем на казну затвора, **а шчо је учињено из иделошко**

политичких разлога тј. ради елиминисања из друштвеног живота критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију пок. Љубише Павловића у погледу наведених права и утврђено да су решење Комисије за прекршаје и правоснажна пресуда Окружног суда у Шапцу, ништави, од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Јован Бурсаћ

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, Бранислава Поповића и Гојка Лазарева, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације Јована Бурсаћа из Шапца, ул. Пењинова број 5, по његовом сопственом захтеву, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 30.марта 2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Јована Бурсаћа из Шапца, ул. Пењинова број 5, где је и рођен 01. марта 1928. године, од оца Стевана Бурсаћа и мајке Милеве, ЈМБГ 0103928772016, **па се**

УТВРЂУЈЕ да је решење Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 717/1949 од 01.11.1949. године, којим је Јован Бурсаћ оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућен на друштвно користан рад у трајању од једне године, којим решењем је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Образложење

Предлагач Јован Бурсаћ, поднео је овом суду захтев за сопствену рехабилитацију, у коме је навео да је он решењем Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 717/1949 од 01.11.1949. године, оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије, и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућен на друштвно користан рад У трајању од једне године, што је све издржао на Голом отоку.

Тражио је да се усвоји за захтев за рехабилитацију тако да се утврди да је правоснажно решење Комисије за прекршаје којим је он оглашен одговорним и кажњен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу изражавања и слободу кретања, ништаво и да су ништаве све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача Јована Бурсаћа за његову сопствену рехабилитацију основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/10292/06-09 од 18.12.2006. године, утврђено је да је предлагач Јован Бурсаћ рођен 01.03.1928. године, у Шапцу, од оца Стевана Бурсаћа и мајке Милеве

На основу правоснажног решења Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 717/1949 од 01.11.1949. године, утврђено је да је Јован Бурсаћ, оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 1 године, а због тога што је покушао да заједно са Ђенић Љубодрагом пређе границу и пребегне у иностранство а солидарисао се на нападима који се од неких земаља воде против наше земље и народа.

Из података о лицима отпуштених из предузећа " Мермер " утврђено је да је Јован Бурсаћ, ухапшен 13.03.1949. године у Суботици, да је на радилишту ревидирао став и да је био на раду на цести Сењ-Нови где је проглашен ударником.

На основу исказа Јован Бурсаћа који је саслушан као ванпарнична странка, чији исказ је суд прихватио у потпуности као истинит, пошто се он изјашњавао само о ономе што му познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврђено је да је Јован Бурсаћ био запослен у фабрици " Шапчанка " и да је заједно са Ђенић Љубомиром послат из Шапца у Београду ради набавке материјала за фабрику па су у возу код Старе Пазове обојица ухапшени и смештени у поштански вагон који се зауставио у Суботици, где су службена лица тражила од њих да признају да хоће да беже у Мађарску, што иначе није била истина, након тога су пребачени у затвор у Београду у ул. Ђушиној број 5, а након тога су пребачени у затвор у Шапцу, а након тога железничким вагонима према Голом отоку, с тим што је он приликом пребацивања у брод " Пунат " задобио тешку повреду кука на десној ноzi због које повреде је и сада инвалид. На Голом отоку претрпео је тешку тортуру психичко и физичко мучење и пуштен је на слободу 22.10.1950. године.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Јован Бурсаћ оглашен одговорним и кажњен затвором и друштвено користиним радом од стране Комисије за прекршаје, за активносги које представљају вршење

његовог права на слободу изражавања, које је право цивилизацијска тековина, гарантована свим уставима и законима наше државе, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, која су му одузета изрицањем казне лишења слободе и упућивањем на друштвено користан рад, а што је учињено из идеолошко политичких разлога тј. ради елиминисања из друштвеног живота критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Јована Бурсаћа и утврђено да је решење Комисије за прекрашаје, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Милоје Марковић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, Раденке Дражић и Гојка Лазарева, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације пок. Милоја Марковића, бившег из Лешнице, ул. Јована Јовановића број 3, по захтеву за рехабилитацију његове кћери, предлагача Срндаљчевић Љиљане из Шапца, ул. Милоша Поцерца број 79, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 27. априла 2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. Милоја Марковића бившег из Лешнице, ул. Јована Јовановића бр. 3, рођен у Каменици, Општина Лозница 18.марта 1921. године, од мајке Љубице Марковић, ЈМБГ 1803921773616, умро дана 15.12.2006. године у Лозници, па се:

УТВРЂУЈЕ да је решење Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 892/1951 од 05.11.1951. године, којим је пок. Милоје Марковић оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободу у грајању од месец дана и упућен на друштвено користан рад у трајању од две године, којим решењем је из иделошко политичких разлога, повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања, **ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.**

Образложење

Предлагач Милоје Марковић, поднео је овом суду захтев за сопствену рехабилитацију, у коме је навео да је он решењем Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 892/1951 од 05.11.1951. године, оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије, и кажњен лишењем слободу у трајању од месец дана и упућен на друштвено користан рад у трајању од две године, што је све издржао на Голом отоку. У току поступка предлагач Милоје Марковић је умро па је његова кћи Љиљана Срндаљчевић која је на почетку поступка била његов пуномоћник, преузела даље вођење поступка као предлагач.

Предлагач Љиљана Срндалчевић је тражила је да се усвоји захтев за рехабилитацију њеног оца Милоја Марковића, тако да се утврди да је правоснажно решење Комисије за прекршаје којим је њен отац оглашен одговорним и кажњен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу изражавања и слободу кретања, ништаво и да су ништаве све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача Јована Бурсаћа за његову сопствену рехабилитацију основан, због чега је исти усвојен, 'у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 01-201-122/06-1V од 30.11.2006. године, утврђено је да је Милоје Марковић, рођен 18.марта 1921. године, у Каменици, општина Лозница, од мајке Љубице Марковић, **ЈМБГ** 1803921773616.

На основу смртнице од 18.12.2006. године, утврђено је да је Милоје Марковић умро у Лозници 15.12.2006. године.

На основу правоснажног решења Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 892/1951 од 05.11.1951. године, утврђено је да је пок. Милоје Марковић, оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободе у трајању од месец дана и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године, због тога што је као присталица резолуције ИБ клеветао наше државно и партијско руководство, говорио је да је план превелик и неостварљив као и то да је Арса Јовановић убијен по наређењу друга Ранковића.

Из података о лицима отпуштених из предузећа " Мермер " утврђено је да је Милоје Марковић, ухапшен 21.07.1951. године у свом селу и пуштен на слободу 05. новембра 1953. године.

Пошто је на изложени начин утврђено да је пок. Милоје Марковић оглашен одговорним и кажњен затвором и друштвено користним радом од стране Комисије за прекршаје, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања,које је право цивилизацијска тековина, гарантована свим уставима и законима наше Државе, го је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, која су му одузета изрицањем казне лишења слободе и упућивањем на друштвено користан рад, а што је учињено из идеолошко политичких разлога тј. радн елиминација из друштвеног живог критичара друштвених прилика и

система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојио захтев за рехабилитацију иок. Милоја Марковића и утврђено да је решење Комисије за прекршаје, ништаво од тренутка доношења и да су нингавс све његове правне последице у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Предраг Гашић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева као председника већа, Бранислава Поповића и Ивана Лазаревића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Гашић Предрага, бившег из Меховина, Општина Владимирци, по захтеву за рехабилитацију његове кћери Деспине Марковић, рођене Гашић из Шапца, ул. Васе Пелагића бр. 53, након одржане расправе и изведених доказа дана 08.05.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Гашић Предрага, бившег из Меховина, Општина Владимирци, где је и рођен 09.07.1929. године, од оца Јована Гашића и мајке Лепосаве, умро 23. новембра 1989. године, у Шапцу, ЈМБГ 0907929773433, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Војног суда у Загребу К.14/51 од 22.02.1951. године, којом је пок. Гашић Предраг оглашен кривим за кривично дело ширење лажне непријатељске пропаганде из чл. 9/1 Закона о војним кривичним делима против народа и државе, на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 године, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде, тако да се именовани у односу на ову пресуду сматра неосуђиваним.

Образложење

Предлагач Марковић Деспина из Шапца, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију њеног покојног оца Гашић Предрага, бившег из Меховина, у којем је навела да је правоснажном пресудом Војног суда у Загребу К. 14/51 од 22.02.1951. године, оглашен кривим за кривично дело ширење лажне непријатељске пропаганде из чл. 9/1 Закона о војним кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 године. Предложила је да се захтев за рехабилитацију усвоји тако да се утврди да је правоснажна пресуда Војног суда у Загребу, којом је он оглашен кривим и осуђен из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу изражавања и слободу кретања, ништава и да су ништаве све њене правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача Марковић Деспине, за рехабилитацију њеног покојног оца, Гашић Предрага основан, због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-633/06-02 од 13.12.2006. године, издат у Владимирцима, утврђено је да је Предраг Гашић рођен у Меховинама 09.јула 1929. године, од оца Јована Гашића и мајке Лепосаве.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/2496/06-03 издат у Шапцу 13.12.2006. године, утврђено је да је Предраг Гашић умро у Шапцу 23. новембра 1989. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/10303/06-09 издат у Шапцу 13.12.2006. године, утврђено је да је предлагач Марковић Деспина рођена у Шапцу 08. априла 1958. године, од оца Предрага Гашића и мајке Томке Гашић, рођене Шергић.

На основу извода из казнене евиденције Полицијске управе у Шапцу од 06.12.2006. године, утврђено је да је Гашић Предраг осуђен правоснажном пресудом Војног суда у Загребу, за кривично дело ширење лажне непријатељске пропаганде из чл. 9/1 Закона о војним кривичним делима против народа и државе, на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 3 године.

Према стању у доступним историјским архивима наведена пресуда Војног суда у Загребу није могла бити пронађена, нити је предлагач исту поседовао а такође се иста не налази ни у документацији Безбедоносне информативне агенције Републике Србије, а према њеном извештају од 22.01.2007. године, тако да је поступак окончан и без увида у ову пресуду.

На основу исказа предлагача Деспине Марковић, који је у потпуности прихваћен као логичан и убедљив, утврђено је да је предлагачу као кћери пок. Предрага Гашића, познато само то да је он за време служења војног рока у Загребу, осуђен од стране Војног суда због тога што га је један војник пријавио тврдећи да је дао неку изјаву о чијој садржини он са својом кћери никада није разговарао.

На основу изведених доказа, дакле, утврђено је да је пок. Предраг Гашић оглашен кривим и осуђен за кривично дело ширење лажне непријатељске пропаганде из чл. 9/1 Закона о војним кривичним делима против народа и државе. Према том пропису за пропаганду или агитацију која садржи позив за насилно обарање постојећег државног уређења учинилац ће се казнити лишењем слободе са принудним радом најмање годину дана. Из овога произилази да је законом предвиђено као кривично дело вршење права из

слободу изражавања, које се манифестује **изношењем личног става о друштвено политичким приликама у друштву и држави.**

Пошто је на изложени начин утврђено да је пок. Предраг Гашић правоснажно осуђен за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које право је цивилизацијска тековина, гарантована свим уставима и законима наше државе, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања као и право на слободу кретања, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободе, а што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања из друштвеног живота критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију пок. Гашић Предрага у погледу наведених права и утврђено да је наведена пресуда Војног суда у Загреву, ништава, од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изрци овог решења.

Александар Ћосић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, Бранислава Поповића и Гојка Лазарева, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације пок. Александра Ћосића бившег из Богатића ул. Војводе Степе бр. 51, по захтеву за рехабилитацију његове деце, Гордане Ћосић из Бегорада, ул.Рузвелтова број 8 и Владимира Ћосића из Богатића, ул.Војводе Степе број 51, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 30.марта 2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. Александра Ћосића бив. из Богатића, ул. Војводе Степе број 51, рођен у Бановом пољу, Општина Богатић, 11.01.1927. године, од оца Милутина Ћосића и мајке Видосаве, умрлог у Шапцу 20.12.2997. године, ЈМБГ 1101927773028, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажно решење Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број **947/1951** од **05.11.1951. године**, којим је Александар Ћосић оглашен одговорним за прекршај противјавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободу у трајању од месец дана и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године, којим решењем је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања, ништаво од тренутка **доношења** и да су ништаве све правне последице овог решења.

Образложење

Предлагачи Гордана Ћосић и Владимир Ћосић, који је уједно и пуномоћник предлагача Гордане, поднели су овом суду захтев за рехабилитацију њиховог покојног оца Александра Ћосића, у коме су навели да је њихов отац решењем Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 947/1951 од 05.11.1951. године, оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободу у трајању од месец дана и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године, а што је издржао све на Голом отоку.

Тражили су да се усвоји захтев за рехабилитацију Александра Ћосића тако да се утврди да је правоснажно решење Комисије за прекршаје, којим је он оглашен одговорним и кажњен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу изражавања и слободу кретања, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача Гордане и Владимира Ћосића за рехабилитацију Александра Ћосића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-248/06 од 07.12.2006. године, утврђено је да је Александар Ћосић рођен 11.01.1927. године, у Бановом пољу, Општина Богатић, од оца Милутина и мајке Видосаве.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-2470/06-09 од 08.12.2006. године утврђено је да је Александар Ћосић умро у Шапцу 20.12.1997. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1947/2006-03 од 06.12.2006. године, утврђено је да је предлагач Владимир Ћосић рођен у Богатићу 09. маја 1951. године, од оца Александра Ћосића и мајке Маре.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-1946/2006-03 од 06.12.2006. године, утврђено је да је предлагач Гордана Ћосић, рођена у Богатићу 19. јуна 1965. године од оца Александра Ћосића и мајке Маре.

На основу правоснажног решења Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда 947/1951 од 05.11.1951. године, утврђено је да је Александар Ћосић оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободе у трајању од месец дана и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године а због тога што се сагласио са резолуцијом ИБ-е још у њеном почетку а касније се повезује са Лочевећ Миленком која је стајала на позицијама ИБ-е од које је тражио ИБ-е материјал и којој је предлагао формирање ИБ-е организације.

На основу података о лицима отпуштеним са предузећа " Мермер " утврђено је да је Александар Ћосић ухапшен августа 1951. године због непријатељског рада на линији резолуције ИБ и пуштен на слободу 05. новембра 1953. године.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Александар **Ћосић** оглашен **одговорним и** кажњен лишењем слободе у трајању **од месец дана и упућен на** друштвено користан рад у трајању од **2 године**, од стране

Комисије за прекршаје, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које право је цивилизацијска тековина, гарантована свим уставима и законима наше државе, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободе и упућивањем на друштвено користан рад, а што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања из друштвеног живота критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Александра Ћосића и утврђено да је решење Комисије за прекршаје, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Станоје Николић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа. Бранислава Поповића и Весне Арлов, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације пок. Станоја Николића бившег из Шапца, ул. М.Перића бр. 1, по захтеву за рехабилитацију његовог сина Милоша Николића из Шапца, ул. Леонарда да Винчија бр. 1, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 06.08.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. Станоја Николића бившег из Шапца, ул. М.Перића бр. 1, рођен у Криваји, Општина Шабац 18.јула 1924. године, од оца Борисава Николића и мајке Персе, а умро у Шапцу 29.маја 1990. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажно решење Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 712/1949 од 01.11.1949. године, којим је Станоје Николић оглашен одговорним за прекршаје против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године, којим решењем је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Образложење

Предлагач Милош Николић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног оца Станоја Николића у којем је навео да је његов отац решењем Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 712/1949 од 01.11.1949. године, којим је Станоје Николић оглашен одговорним за прекршаје против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године.

Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију Станоја Николића тако да се Утврди да правоснажно решење Комисије за прекршаје, којим је он оглашен одговорним и кажњен, из идеолошко политичких разлога, чиме је

повређено његово право на слободу изражавања и слободу кретања, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, **прибавио** потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене **доказе**, па је нашао да је захтев предлагача Милоша Николића за рехабилитацију пок. Станоја Николића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 126/24 од 13.01.1981. године утврђено је да Станоје Николић рођен у Криваји Општина Шабац 18 јула 1924. године, од оца Борисава Николића и мајке Персе.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-402/90-09 од 04.06.1990. године, издат у Шапцу, утврђено је да је Станоје Николић умро у Шапцу 29.маја 1990. године.

На основу извода из матичне књиге рођених издат у Лозници 05.10.1977. године утврђено да је предлагач Милош Николић рођен у Лозници 19.10.1955. године, од оца Николић Станоја и мајке Ане.

На основу правоснажног решења Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 712/49 од 01.11.1949. године, којим је Станоје Николић оглашен одговорним за прекршаје против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободе у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године а због тога што преносио разне алармантне вести о стању о нашој земљи и против нашег државног руководства а нарочито је настојао своје непријатељство да пренесе на сељаке са којима је по службеној дужности долазио у додир, такође је примао на читање разну непријатељску штампу.

На основу података о лицима отпуштеним са предузећа " Мермер " утврђено је да је Станоје Николић ухапшен 01.06.1947. године због непријатељског рада на линији резолуције ИБ.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Станоје Николић оглашен одговорним и кажњен лишењем слободе у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године, од стране Комисије за прекршаје, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које право је цивилизацијска тековина, гарантована свим уставима и законима наше државе, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободе и упућивањем на друштвено користан рад, а ШТО је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања ИЗ

друштвеног живота критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Станоја Николића и утврђено да је решење Комисије за прекршаје, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Боривоје Павловић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Бранислава Поповића и Весне Арлов, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Павловић Боривоја бившег из Шапца, ул. Д. Вулешевића бр. 9, по захтеву за рехабилитацију његове кћери Павловић Љиљане из Шапца, ул. Бранка Радичевића бр. 9, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 06.08.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

пок. Боривоја Павловића, бившег из Шапца, ул. Д. Вулешевића бр. 9, рођен у Козарици, Општина Владимирци, 14.02.1925. године, од оца Добросави Павловића и мајке Драге, умро у Шапцу 25. новембра 1999. године, ЈМБГ 1402925772016, пасе:

УТВРЂУЈЕ да су пресуде Војног суда у Љубљани Суд. број 426/51 од 15. септембра 1951. године, којом је Боривоје Павловић оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 Кривичног законика и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 4 године, и ограничење грађанских права у трајању од 2 године, и пресуда Врховног војног суда II Суд.бр. 1665/51 од 19.11.1951. године, којом је жалба оптуженог Боривоја Павловића одбијена а жалба Војног тужиоца уважена тако да је пресуда Војног суда у Љубљани Суд.бр. 426/51 од 15.09.1951. године, преиначена само у делу о казни тако да је оптужени Боривоје Павловић за дело за које је оглашен кривим осуђен на казну строгог затвора у трајању од 7 година и на ограничење грађанских права за време од 2 године, којим пресудама је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ових пресуда, тако да се у односу на њих Боривоје Павловић сматра неосуђиваним.

Образложење

Предлагач Љиљана Павловић из Шапца поднела је овом суду захтев за рехабилитацију њеног покојног оца Боривоја Павловића у којем је навела да је он пресудом Војног суда у Љубљани Суд. број 426/51 од 15. септембра 1951. године, оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 Кривичног законика и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 4

године, и ограничење грађанских права у трајању од 2 године, а пресудом Врховног војног суда II Суд.бр. 1665/51 од 19.11.1951 године, је жалба оптуженог Боривоја Павловића одбијена а жалба Војног тужиоца уважена тако да је пресуда Војног суда у Јубљани Суд.бр. 426/51 од 15.09.1951. године, преиначена само у делу о казни тако да је оптужени Боривоје Павловић за дело за које је оглашен кривим осуђен на казну строгог затвора у трајању од 7 година и на ограничење грађанских права за време од 2 године.

Тражила је да се усвоји захтев за рехабилитацију њеног покојног оца Боривоја Павловића, тако да се утврди да су наведене пресуде, којима је повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, из идеолошко политичких разлога, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице, тако да се њен покојни отац сматра неосуђиваним, поводом ових пресуда.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев Љиљане Павловић за рехабилитацију њеног оца пок. Боривоја Павловића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу Извода из матичне књиге рођених број 200-984/2006-09 издат у Каменици 04.12.2006. године, утврђено је да је Боривоје Павловић рођен у Козарици, Општина Владимирци 14.јула 1925. године, од оца Добросава Павловића и мајке Драге.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/2456/06-09 издат у Шапцу 06.12.2006. године, утврђено је да је Боривоје Павловић, умро у Шапцу 25. новембра 1999. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/10059/06-09 издат у Шапцу 06.12.2006. године, утврђено је да је предлагач Љиљана Павловић рођена у Шапцу 30.10.1958. године, од оца Боривоја Павловића и мајке Радојке Павловић, рођене Радојчић.

На основу копије пресуде Војног суда у Јубљани Суд.бр. 426/51 од 15. септембра 1951. године, утврђено је да је овом пресудом оптужени Боривоје Павловић, оглашен кривим:

што је у првој половини 1951. године у Ст.Петру пред п.поручником Митић Миланом и подофицирима Николић **Рајицом** и Ћурђевић Браниславом, лажним приказивањем чињеничног стања о приликама у нашој земљи, ширио лажну непријатељску пропаганду на начин да је износио пред старијим водником Николић **Рајицом**:

да су сељаци у Србији незадовољни због економских мера које народне власти примењују на њих у тој мери да би било довољно

убацити 50 агитатора, па да се у Србији народ дигне на побуну и да је економска ситуација у селу таква, да ће сељаци, ако не дође помоћ од државе, сачекати се на друмовима и вршити пљачку, износећи да је таквих случајева већ било,

да суђење у Загребу, Нишу и Београду, разним шпијунима показују да има тачног у оном што радио Софија износи у својим емисијама против наше земље и да о томе сведоче и саботажа на железници поводом чега су већ била суђења железничарима, а да саботаже има и у Армији,

да ситуацији у којој су Ђилас и Моша Пијаде ишли у посету Лондону подсећа на ситуацији 1939. године, када су Стојадиновић и Мачек ишли у посету у Немачку ради приступања тројном пакту, тј. ради се о томе да наша земља приступи западном блоку,

да су нас Англо-Американци потчинили економски и да сада хоће да нас потчине и политички, наводећи као чињеницу да је лист " Борба" технички преуређена по налогу ових земаља,

да се ми не можемо борити против СССР-а изражавајући ту тврдњу да се шут не може бости са рогатима и да је тешко срушити бункер, мислећи на СССР који је 30 година грађен,

да би наша земља напала некога када би била већа, иако би се у таквој ситуацији поставило питање победе, да Тито не би жалио народа што би они страдали, додајући да се Николић вара ако то не верује.

Пред поручником Митић Милутином:

да се ми не би добро провели ако би нас Руси напали и да се не би могли ако би нас напале тзв. " демократске земље ", мислећи на земље источног блока.

Пред Николић Рајицом и Ђурђевић Браниславом:

да би требало са оваквим мишљењима иступати и пред другима, да треба проширити круг истомишљеника и користити незадовољство других као на пример заставника Калајџића,

чиме је починио кривично дело из чл. 118 Кривичног законика па је ОСУЂЕН на казну строгог затвора у трајању од 4 године и ограничење грађанских права у трајању од 2 године, с тим што му се у изречену казну урачувана истражни затвор од Об.јуна 1951. године.

На копији изреке првостепене пресуде налази се потврда да Врховни војни суд својом пресудом II Суд.бр. 1665/51 од 19.11.1951. године, одбио жалбу Павловић Боривоја док је жалбу Војног тужиоца уважио и побијану пресуду

Војног суда у ЈБубљани Суд. 426/51 од 15.септембра 1951. године, преиначио само у делу о казни и оптуженог Павловић Боривоја за дело за које је оглашен кривим, осудио на казну строгог затвора у трајању од 7 година и ограничење грађанских права за време од 2 године, с тим да у свему осталом првостепена пресуда остаје непроменљива.

На основу решења Државног секретара за унутрашње послове број 21581 од 24.11.1955. године утврђено је да је Боривоје Павловић, коме је казна одлуком Савезног извршног већа број 3700/54 снижена на 5 година, пуштен на условни отпуст до Об.јуна 1956. године.

Пошто је на изложени начин утврђено да је предлагач правоснажно осуђен за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које је цивилизацијска тековина, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања као и грађанска права, а која права су му одузета изрицањем казне лишења слободе и ограничењем грађанских права, што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминасања кригичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Љиљане Павловић у погледу наведених права и утврђено да су наведене пресуде Војних судова ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, тако да се њен покојни отац Боривоје Павловић у односу на ове пресуде сматра неосуђиваним, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Драгутин Добривојевић Зорица Добривојевић

ОКРУЖНИ СУДУ У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, Бранислава Поповића и Гојка Лазарева, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације пок. Драгутина Добривојевића бившег из Шапца!, ул. М.Беловуковића бр. 10/3, по захтеву за рехабилитацију његове супруге Зорице Добривојевић из Шапца, ул. Књаза Милоша бр. 10/3, са којим предметом је спојен ради заједничког решавања, предмет Рех. 44/06 за рехабилитацију Зорице Добривојевић из Шапца, по њеном сопственом захтеву, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 06.08.2007. године, донео је:

РЕ Ш ЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију:

1. Пок. Драгутин Добривојевића бившег из Шапца, ул. М.Беловуковића 10/3, рођен 16.01.1917. године, у селу Маови, Општина Шабац, од **оца Драгића Добривојевића** и мајке Кристина, умро у Шапцу 17.01.2002. године, ЈМБГ 1601917772018 па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажно решење Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 794/1949 од 01.11.1949. године, којим је Драгутин Добривојевић оглашен одговорним за прекрашаје против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године, којим решењем је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања. ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

2. Зорице Добривојевић из Шапца, ул. Књаза Милоша бр. 10/3, рођена у Угљевику, Општина Бијељина 01.09.1919. године, оца Јована Шијана и мајке Јованке рођене Миљановић, ЈМБГ 0109919777011, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажно решење Комисије за прекршаје Народног одбора за град Сарајево број 1026/1949 од 20.02.1950. године, којим је Зорица Добривојевић оглашена одговорним за прекрашај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР

Босне и Херцеговине и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућена на друштвено користан рад у трајању од 18 месеци којим решењем је из идеолошко политичких разлога повређено њено право на слободу изражавања, право на слободу кретања, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Образложење

Предлагач Зорице Добривојевић из Шапца, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног супруга Драгутина Добривојевића у којем је навела да је њен супруг решењем Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 794/1949 од 01.11.1949, године, оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године.

Тражила је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Драгутина Добривојевића тако да се утврди да је правоснажно решење Комисије за прекршаје, којим је он оглашен одговорним и кажњен, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу изражавања и слободу кретања, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице овог решења.

Са овим предметом спојен је предмет Рех. 44/06 у коме је предлагач Зорица Добривојевић поднела захтев за сопствену рехабилитацију у коме је навела да је она решењем Комисије за прекршаје Народног одбора града Сарајева број 1026/1949 од 20.02.1950. године, оглашена одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Босне и Херцеговине и кажњена лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућена на друштвено користан рад у трајању од 18 месеци.

Тражила је да се усвоји захтев за њену рехабилитацију тако да се утврди да је правоснажно решење Комисије за прекршаје, којим је она оглашена одговорним и кажњена, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено њено право на слободу изражавања и слободу кретања, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да су захтеви предлагача Зорице Добривојевић за рехабилитацију пок. Драгутина Добривојевића и предлагача Зорице Добривојевић, основани, због чега су исти усвојени, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/2885/06-09 издат 25.12.2006. године у Шапцу, утврђено је да је Драгутин Добривојевић рођен у

Маовима 16.01.1917. године, од оца Драгића Добривојевића и мајке Кристине, да је био ожењен са Зорицом Добривојевић а умро је у Шапцу 17. јануара 2002. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 3/1983 издат у Угљевику 24.10.1983. године, утврђено је да је предлагач Зорица Добривојевић рођенау Угљевику 01. септембра 1919. године, од оца Шијан Јована и мајке Јованке рођене Миљановић.

На основу правоснажног решења Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 794/49 од 01.11.1949. године, којим је Драгутин Добривојевић оглашен одговорним за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободе у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године а због тога што је клеветао наше државно и партијско руководство, примао на читање непријатељску штампу и исту ширио даље а настојао је да за свој непријатељски рад придобије и друга лица у чему је био врло активан.

На основу података о лицима отпуштеним са предузећа "Мермер" утврђено је да је Драгутин Добривојевић ухапшен 28.03.1949. године због непријатељског рада на линији резолуције ИБ.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Драгутин Добривојевић оглашен одговорним и кажњен лишењем слободе у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године, од стране Комисије за прекршаје, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које право је цивилизацијска тековина, гарантована свим уставима и законима наше државе, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободе и упућивањем на друштвено користан рад, а што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања из друштвеног живота критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Драгутина Добривојевића и утврђено да је решење Комисије за прекршаје, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

На основу правоснажног решења Комисије за прекршаје Народног одбора за град Сарајево број 1026/1949 од 20.02.1950. године, утврђено је да је Зорица Добривојевић оглашена одговорном за прекршај против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира Народне Републике Босне и Херцеговине и кажњена лишењем слободе у трајању од 3 месеца и упућена на друштвено користан рад у трајању од 18 месеци а због

тога што је заједно са неким исгомишљеницима својим држањем и изјавама које уносе забуну међу људе, негативно утицала на лица са којима је имала присније везе а исто тако је преносила лажи и клевете страних радио станица и листова које су уперене против наше земље.

На основу података о лицима отпуштеним са предузећа "Мермер" утврђено је да је Зорица Добривојевић ухапшена због непријатељског рада на линији резолуције ИБ.

Понпо је на изложени начин утврђено да је Зорица Добривојевић оглашена одговорном и кажњена лишењем слободе у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 18 месеци, од стране Комисије за прекршаје, за активности које представљају вршење њеног права на слободу изражавања, које право је цивилизацијска тековина, гарантована свим уставима и законима наше државе, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено њено право на слободу изражавања и право на слободу кретања, која права су јој одузета изрицањем казне лишења слободе и упућивањем на друштвено користан рад, а што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања из друштвеног живота критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Зорице Добривојевић и утврђено да је решење Комисије за прекршаје, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Предраг Павловић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, Бранислава Поповића и Гојка Лазарева, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у поступку рехабилитације пок. Павловић Предрага бившег из Шапца, ул. Д. Остојића бр. 4, по захтеву за рехабилитацију његовог сина Драгослава Павловића из Шапца, ул. Борачка број 12, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 06.08 2007. године, донео је:

РЕ Ш ЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. Предрага Павловића бившег из Шапца, ул. Д. Остојића бр. 4, рођен 02.10.1919. године, у Каони, Општина Владимирци, од оца Милорада Павловића и мајке Павлије, умро у Шапцу 23. јуна 1984. године.

УТВРЂУЈЕ да је иравоснажио решење Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 732/749 од 01.11.1949. године, којим је Предраг Павловић оглашен одговорним за прекршаје против јавног реда и мира из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и кажњен лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 20 месеци, којим решењем је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све правне последнице овог решења.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Драгослав Павловић, поднео је овом суду **захтев** за рехабилитацију свог **покојног** оца Предрага Павловића у којем је навео даје његов отац решењем Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 732/749 од 01.11.1949. године, којим је Предраг **Павловић** оглашен одговорним за **прекршаје** против јавног реда и мира из **чл. 2 тач. 6** Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије и ^{кажњен} лишењем слободe у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено **користан** рад у трајању од 20 месеци.

Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију Предрага Павловића тако да се утврди да је правоснажно решење Комисије за прекршаје, којим је он оглашен одговорним и кажњен, из идеолошко политичких разлога, чиме је

повређено његово право на слободу изражавања и слободу кретања. ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све **правне последице овог решења**.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све **предложене доказе**, па је нашао да је захтев предлагача Драгослава **Павловића** за рехабилитацију Предрага Павловића, основан, због чега је **исти усвојен**, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број **203/792/07-09 издат** 19.04.2007. године, утврђено је да је Предраг Павловић рођен у **Каони** 02.10.1919. године, од оца Милорада Павловића и мајке Павлије, а да је умро у Шапцу 23.јуна 1984. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број **200-1-132/07-02 издат** у Белотићу 19.04.2007. године, утврђено је да је предлагач Драгослав **Павловић** рођен у Каони 27.10.1937. године, од оца Предрага Павловића и мајке Љубице.

На основу правоснажног решења Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда број 732/749 од 01.11.1949. године, којим је Предраг Павловић оглашен одговорним за прекршаје против јавног **реда и мира** из чл. 2 тач. 6 Закона о прекршајима против јавног реда и мира **НР** Србије и кажњен лишењем слободе у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 20 месеци а због тога што је преносио разне алармантне вести против стања у нашој земљи и припремао се за бекство у иностранство, те је на тај начин уносио немир код оних у чијој средини је радио.

На основу података о лицима отпуштеним са предузећа " Мермер " утврђено је да је Предраг Павловић ухапшен јула 1949. године због непријатељског **рада** на линији резолуције ИБ.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Предраг Павловић оглашен одговорним и кажњен лишењем слободе у трајању од 3 месеца и упућен на друштвено користан рад у трајању од 20 месеци, од стране Комисије за прекршаје, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које право је цивилизацијска тековина, гарантована свим уставима и законима наше државе, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања и право на слободу кретања, која права су му одузета изрицањем качне лишења слободе и упућивањем на друштвено користан рад, а што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминасања из Друштвеног живота критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за

рехабилитацију Предрага Павловића и утврђено да је решење Комисије за прекршаје, ништаво од тренутка доношења и да су ништаве све његове правне последице, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења.

Душан Бацковић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија **Гојка Лазарева**, као председника већа, **Саше Кнежевића** и **Слободана Велисављевића**, као чланова већа, уз учешће записничара **Иванке Мићић**, у предмету рехабилитације **Бацковић Душана** из Лознице, ул. Луке Стевића Л "А" 16/8, чији је пуномоћник **Рајко Петричић**, адвокат из Шапца, по његовом сопственом захтеву, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 21.12.2007. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију, **Бацковић Душана** из Лознице, рођен 30.01.1927. године, у месту **Трибањ**, Општина **Задар**, Република Хрватска, од оца **Ристе Бацковића** и мајке **Драгиње**, рођене **Штрбо**, ЈМБГ 3001927773624, па се:

УТВРЂУЈЕ да су правоснажна пресуда **Војног суда у Нишу I К.бр. 265/54**, и пресуда **Врховног војног суда у Београду II К.бр. 123/55 од 17.03.1955. године**, којима је **Бацковић Душан** оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 5 година, као главном казном и ограничење грађанских права, као споредном казном у трајању од 1 године, којим пресудама је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, **ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ових пресуда, тако да се у односу на њих именовани сматра неосуђиваним.**

Образложење

Предлагач **Душан Бацковић** из Лознице, поднео је овом суду захтев за сопствену рехабилитацију у којем је навео да је правоснажним пресудама **Војног суда у Нишу I К.бр. 265/54**, и пресудом **Врховног војног суда у Београду II К.бр. 123/55 од 17.03.1955. године**, којима је **Бацковић Душан**, оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 5 година, као главном казном и ограничење грађанских права у трајању од 1 године, као споредном казном. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију тако што ће се утврдити да су наведене пресуде ништаве **пошто је њима повређено његово** право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска

права, из идеолошко политичких разлога, те да се пониште све правне последице ових пресуде, тако да се у односу на њих именовани сматра неосуђиваним.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев Душана Бацковића за његову рехабилитацију основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 2198-07-02-89-777, издат у Стариграду 03.11.1989. године и личне карте утврђено је да је предлагач Душан Бацковић, рођен у месту Трибањ, Општина Задар, Република Хрватска, 30.01.1927. године, од оца Ристе Бацковића и мајке Драгиње, рођене Штрбо.

На основу потврде Војног суда у Нишу од 09.априла 1955. године, утврђено је да је бивши поручник ЈНА Бацковић Душан, осуђен од стране овог суда, пресудом I К.бр. 265/54, на казну строгог затвора у трајању од 3 године и 6 месеци, због кривичног дела непријатељска пропаганда из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика а Врховни војни суд је својом пресудом II К.бр. 123/55 преиначио првостепену пресуду, тако што је Душана Бацковића осудио на казну строгог затвора у трајању од 5 година, као и на ограничење грађанских права у трајању од 1 године.

На основу дописа Државног секретаријата за унутрашње послове КПД Раб од 30.11.1956. године, који је упућен СУП-у Ниш, утврђено је да је отпуштен из КПД, осуђеник Душан Бацковић на основу Указа СИБ од 28.1.1956. године.

На основу извештаја Војног архива у Београду од 10.10.2007. године, утврђено је да кривични спис Војног суда у Нишу К.бр. 265/54 није пронађен пошто је исти уништен након истека рока чувања, а пронађен је само Уписник кривичне истраге Војног суда у Нишу, где је под бројем 97. дана 09.11.1954. године, уписано вођење истраге против Душана Бацковића поручника ЈНА, због кривичног дела непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика, а што се види и из фотокопије овог Уписника.

С обзиром на то да садржина кривичних списа није могла бити утврђена на основу увида у писмену документацију, то је Окружни суд саслушањем предлагача Душана Бацковића, као ванпарничне странке, чији исказ је у потпуности прихваћен као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и убедљиво. сагласно са другим изведеним доказима, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврдио да је именовани као поручник ЈНА осуђен од стране Војног суда у Нишу због тога што је код њега пронађена једна Стаљинова књига, у време док је још трајао сукоб између ФНРЈ и

СССР. односно комунистичких партија ових држава, око идеолошких питања поводом резолуције Информбироа.

Према чл. 118 ст. 1 Кривичног законика, који је важио у време кадје вођен кривични поступак против Душана Бацковића, за пропаганду или агитацију која садржи позив на насилно обарање постојаћег државног уређења учинилац ће се казнити лишењем слободе са принудним радом најмање годину дана. Из овога произилази да је законом предвиђено као кривично дело вршење права на слободу изражавања које се манифестује изношењем личног става о друштвено политичким приликама у друштву и држави.

Пошто је на изложени начин утврђено да је предлагач правоснажно осуђен на казну лишења слободе и губитак грађанских права, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које је цивилизацијска тековина, то је Окружни суд нашао да је тиме новређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободе и губитка грађанских права и њиховим извршењем, што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Душана Бацковића у погледу наведених права и утврђено да су наведена пресуда Војног суда у Нишу и Врховног војног суда у Београду, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења, тако да се Душан Бацковић у односу на њих сматра неосуђиваним.

Лазар Бабић

ОКРУЖНИ СУДУ У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Гордане Цмиљановић и Раденке Дражић, као чланова већа, уз учешће записничара Иванке Мићић, у поступку рехабилитације пок. Бабић Лазара бив. из Шапца, по захтеву за рехабилитацију његовог сина, предлагача Душана Бабића из Шапца, ул. Краља Уроша бр. 4, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 21.12.2007.године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију

Пок. Бабић Лазара бив. из Шапца, где је и рођен 09. маја 1918. године, од оца Павла Бабића и мајке Милице, а умрлог у Винковцима 06.11.1951. године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је Лазар Бабић лишен слободе, осумњичен да је идеолошки онредељен за Резолуцију Информбироа, у Шапцу почетком марта 1951. године, од стране припадника државног органа Унутрашњих послова, код којег органа је био у притвору непрекидно до Об.новембра 1951. године, без одлуке суда и без спроведеног поступка, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, када је погинуо у саобраћајном удесу у Винковцима, у возу којим је транспортован од Београда према логору за политичке затворенике на Голом отоку, чиме је повређено његово право на слободу кретања.

Образложење

Предлагач Душан Бабић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију свог покојног оца Лазара Бабића бившег из Шапца, у коме је навео да је он почетком марта 1951. године, у Шапцу, лишен слободе од стране припадника државног органа Унутрашњих послова, код којег органа је био у притвору непрекидно до 06.11.1951. године, без одлуке суда и без спроведеног поступка а да је приликом транспорта од Београда према Голом отоку, изгубио живот у Винковцима, у саобраћајном удесу када је дошло до судара два воза. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију, тако да се утврди да је пок. Лазар Бабић лишен слободе од стране органа Унутрашњих послова и био у притвору непрекидно до 06.11.1951. године, без спроведеног

поступка и одлуке суда, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на слободу кретања.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији. у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача Душана Бабића, за рехабилитацију његовог покојног оца Лазара Бабића, основан, због чега је исти усвојен, у ј смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/840/07-09 издат у Шапцу 26.01.2007. године, утврђено је да је Лазар Бабић, рођен у Шапцу 09. маја 1918. године. од оца Павла Бабића и мајке Милице Бабић.

На основу пријаве смрти, утврђено је да је Лазар Бабић, умро у Винковцима Об.новембра 1951. године, пошто је задобио смртоносне повреде у железничкој несрећи.

На основу решења Народног одбора Винковци број 11351/1951 од 13.11.1951. године, одобрена је ескумација и пренос посмртних остатака покојног Бабић Лазара, сахрањеног у Винковцима, ради сахране у Шапцу.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/841/07-09 издат у Шапцу 26.01.2007. године, утврђено је да је предлагач Душан Бабић рођен 14.04.1945. године, у Шапцу, од оца Лазара Бабића и мајке Живке, рођене **Мићих.**

На основу увида у дневне новине од 07.новембра 1951. године, утврђено је да је објављена вест о железничкој несрећи 06.11.1951. године, у станици Винковци, којом приликом је између осталих живот изгубио и Лазар Бабић, у овој вести се наводи да је погинуло укупно 17 лица, поред имена неких од њих наводе се војни чиновни и службена својства док код преосталих имена нема назнака о њиховом занимању.

О овом догађају оставио је запис књижевник Драгослав Михаиловић у књизи " Голи Оток ", друга књига, страна 495, где пише да је 05. новембра 1951. године, из Београда кренула србијанска партија девете групе за логор, да је пола сата после поноћи 06.11.1951. године, транспорт застао у Винковцима, да је изненада на други део воза налетео Оријент експрес из Београда и просто слистио 4 задња вагона.

На основу извештаја Полицијске управе у Шапцу од **05.02.2007. године**, утврђено је да пок. Лазар Бабић није осуђиван.

На основу извештаја БИА-е од 08.08.2007. године, **утврђено је да Агенција у документационим фондовима не располаже досијеом за пок. Лазара Бабића.**

На основу извештаја Архива Србије у **Београду, од 15.06.2007. године**, утврђено је да се у овом архиву не налази досије **пок. Лазара Бабића.**

На основу исказа сведока Жарка Радосављевић, и Радојнице Божовића, чије исказе је суд прихватио у потпуности као истините, пошто су се они изјашњавали само о ономе што им је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, утврђено је да је сведок Жарко био комшија Лазара Бабића, па му је због тога познато да је Лазар ухапшен у пролеће 1951. године, није га било неколико месеци, а после 5-6 месеци од хапшења чуло се да је погинуо у неког саобраћајној несрећи, при чему му није познато због чега је Лазар ухапшен, док је сведок Радојница био у транспорту у возу и потврдио је да је као затвореник из зграде ОЗН-е у Београду, 05.11.1951. године, транспортован возом који је у току ноћи имао саобраћајни удес а после отклањања застоја наставили су пут до луке Бакар одакле су пребачени у логор на Голем отоку, а после изласка из логора извршио је реконструкцију догађаја и према новинским натписима утврдио је да је том приликом погинуо и Лазар Бабић.

На основу исказа предлагача Душана Бабића, који је саслушан као ванпарнична странка, чији исказ је суд прихватио у потпуности као истинит, пошто се он изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврђено је да он нема никаква непосредна сазнања о страдању свога оца, у то време имао је 7 година, а зна да је отац ухапшен у марту 1951. године од стране полицајаца из Шапца и сећа се да су га донели мртвог у сандуку у новембру 1951. године. Касније је из разних извора дошао до сазнања да је његов отац ухапшен због тога што је код њега наводно била нека цедуља са именом радио - станице, која је била руска, што значи да је био оптужен да слуша руску радио - станицу, у време сукоба између наше земље са једне стране и Информбироа са друге стране, односно држава које су биле чланице Информбироа.

На основу свих изведених доказа, Окружни суд је закључно да је Лазар Бабић лишен слободе, осумњичен да је идеолошки опредељен за резолуцију Информбироа, у Шапцу, почетком марта 1951. године, од стране припадника државног органа Унутрашњих послова, код којег органа је био у притвору непрекидно до 06.11.1951. године, без одлуке суда и без спроведеног поступка, тако да је он страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, чиме је повређено његово право на слободу кретања, због чега је усвојен захтев за његову рехабилитацију, у свему као у изреци овог решења, а на основу чл. 5 Закона о рехабилитацији.

Радосав Чекић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, судија Гојка Лазарева и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок.Радосава Чекића бившег из Шапца, ул. Браће Недића број 10, по захтеву за рехабилитацију његовог сина Чекић Светозара из Шапца, ул.Браће Недића број 8, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 21.02.2008. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Радосава Чекића бившег из Шапца, ул. Браће Недића број 10, где је и рођен 14.05.1916. године, од оца Павла Чекића и мајке Данице, умро у Шапцу 23. септембра 1978.године, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Војног суда у Загребу Суд.бр. 449/50 од 27.09.1949. године, којом је Радосав Чекић оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 6 година, као главном казном и 1 годину губитка грађанских права и губитком чина капетана ЈНА, као споредном казном, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога, повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, ништава од грентка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде, гако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.

Образложење

Предлагач Светозар Чекић из Шапца, поднео је овом суду захтев за рехабилитацију пок. Радосава Чекића, у којем је навео да је правоснажном пресудом Војног суда у Загребу Суд.бр. 449/50 од 27.09.1949. године, Радосав Чекић оглашен кривим за кривично дело непријатељске пропаганде из чл. 118 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 6 година, као главном казном и 1 годину губитка грађанских права и губитком чина капетана ЈНА, као споредном казном. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију тако што ће се утврдити да је наведена пресуда ништава пошто је њоме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права,

из идеолошко политичких разлога, те да се пониште све правне последице ове пресуде, тако да се у односу на њу именовани смагра неосуђиваним.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев Светозара Чекића за рехабилитацију пок. Радосава Чекића, основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/816-07-09 издат 04.05.2007. године, у Шапцу, утврђено је да је Радосав Чекић бивши из Шапца, ул. Браће Недића број 10, рођен у Бојићу 14.05.1916. године, од оца Павла Чекића и мајке Данице а да је умро у Шапцу 23. септембра 1978. године.

На основу извода из матичне књиге рођених бр. 200-4831 издат 04.05.2007. године у Шапцу утврђено је да је предлагач Светозар Чекић рођен у Шапцу, 27. децембра 1961. године, од оца Радосава Чекића и мајке Наталије.

На основу извештаја БИА од 08.06.2007. године, утврђено је се у овој агенцији не налази досије пок. Радосава Чекића.

На основу извештаја МУП Србије - Полицијска управа Шабац Стр. Пов. 235-1/1575/07 од 13.09.2007. године, утврђено је да је Радосав Чекић осуђен правоснажном пресудом Војног суда у Загребу Суд. бр. 449/50 од 27.09.1949. године, за кривично дело ширење непријатељске пропаганде на казну од 6 година лишења слободе са принудним радом, као главном казном и 1 годину губитка грађанских права и губитка чина капетана ЈНА, као споредном казном.

Саслушањем предлагача Светозара Чекића као ванпарничне странке, чији исказ је у потпуности прихваћен као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и убедљиво, сагласно са другим изведеним доказима, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврђено је да је Радосав Чекић Војну академију завршио 1939. године, рат је провео у логору у Немачкој као ратни заробљеник, а после рата се запослио као војно лице на војној академији у Заграбу где је био наставник. Ту је ухапшен 15.05.1949. године, као капетан ЈНА и осуђен на 6 година лишења слободе са принудним радом и 1 годином губитка грађанских права и лишење чина капетана ЈНА због ширења непријатељске пропаганде. Радосав Чекић у породици пред иредлагачем никада није говорио о томе због чега је осуђен а предлагач је од своје мајке сазнао да је Радосав Чекић осуђен због тога што се изјаснио за Резолуцију информбироа а казну је издржао у Старој Градишки, Угљену, Билећи и Голом Отоку одакле је пуштен 30.маја 1954. године. Након тогаје увек праћен од стране полиције, имао је проблема приликом заснивања

радног односа, завршио је још један факултет, био је професор Немачког језика али није могао да ради свој посао иако је имао два завршена факултета, већ је радио као контролор у јавном саобраћају.

Према чл. 118 ст. 1 Кривичног законика, који је важио у време кад је вођен кривични поступак против Радосава Чекића, за пропаганду или агитацију која садржи позив на насилно обарање постојаћег државног уређења учинилац ће се казнити лишењем слободe са принудним радом најмање годину дана. Из овога произилази да је законом предвиђено као кривично дело вршење права на слободу изражавања које се манифестује изношењем личног става о друштвено политичким приликама у друштву и држави.

Пошто је на изложени начин утврђено да је предлагач правоснажно осуђен на казну лишења слободe и губитак грађанских права, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које је цивилизацијска тековина, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободe и губитка грађанских права и њиховим извршењем, што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију пок. Радосава Чекића, у погледу наведених права и утврђено да је наведена пресуда Војног суда у Загребу, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења, тако да се пок. Радосав Чекић у односу на њу сматра неосуђиваним.

Добривоје Јанковић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од председника суда Владимира Бајића, као председника већа, судија Гојка Лазарева и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Добривоја Јанковића бившег из Црне Баре, по захтеву за рехабилитацију његове кћери, предлагача Јанковић Миланке из Црне Баре, ул. В. Николића број 1/1 након одржане расправе и изведених доказа, дана 21. фебруара 2008. године, донео је:

Р Е Ш Е Њ Е

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Добривоја Јанковића бившег из Црне Баре, где је и рођен 16.11.1931. године, од оца Михаила Јанковића и мајке Драгиње, умро у Црној Бари 26. новембра 1996. године, ЈМБГ 1611931773014, пасе:

УТВРЂУЈЕ да је пок. Добривој Јанковић, за време издржавања казне затвора, по правоснажној пресуди Окружног суда у Шапцу К.бр. 53/56 од 15.03.1956. године, којом је оглашен кривим за кривично дело тешка телесна повреда из чл. 141 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну затвора у трајању од 1 године и 6 месеци, у току 1956. и 1957. године у логору - затвору на Голем Отоку, Република Хрватска, био изложен психофизичкој тортури, организованој од стране Управе овог логора - затвора и спроведеној од стране Управе и затвореника, при чему је задобио тешке телесне повреде, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, чиме је повређено његово право на људско достојанство и право на здравље.

О б р а з л о ж е њ е

Предлагач Миланка Јанковић, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију свог оца пок. Добривоја Јанковића бившег из Црне Баре у којем је навела да је њен покојни отац правоснажном пресудом Окружног суда у Шапцу К.бр. 53/56 од 15.03.1956. године, оглашен кривим за кривично дело тешка телесна повреда из чл. 141 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну затвора у трајању од 1 године и 6 месеци коју казну је 1956. и 1957. године издржао у логору-затвору на Голем Отоку, Република Хрватска, где је био изложен психофизичкој тортури организованој од стране Управе овог логора и спроведеној од стране управе и затвореника, при чему је задобио тешке телесне повреде. Тражила је да се усвоји захтев за његову рехабилитацију тако да се утврди да је он за време издржавања казне затвора био изложен

психофизичкој тортури организованој од стране Управе затвора и спроведеној од стране управе и затвореника, при чему је задобио тешке телесне повреде, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља, при чему је повређено његово право на људско достојанство и право за здравље.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку прибавио сва потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев предлагача Миланке Јанковић за рехабилитацију њеног покојног оца Добривоја Јанковића, основан, због чега је исти усвојен у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне рођених број 200-177/07 издат у Црној Бари 01.10.2007. године, утврђено је да је Јанковић Добривој, рођен 16. новембра 1931. године у Црној Бари, од оца Михаила Јанковића и мајке Драгиње.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203-176/01 издат у Црној Бари 01.10.2007. године, утврђено је да је Јанковић Добривој умро у Црној Бари 26. новембра 1996. године.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200, издат у Богатићу 03.10.2007. године, утврђено је да је предлагач Миланка Јанковић рођена у Богатићу 30. маја 1956. године, од оца Добривоја Јанковић и мајке Гоманије.

На основу извештаја Међуопштинског историјског архива у Шапцу број 2/617 од 11.10.2007. године, утврђено је да овај архив не располаже кривичном пресудом којом је осуђен пок. Добривоје Јанковић а истовремено је достављена копија уписника К. за 1956. годину из којег уписника се види да је Добривој Јанковић правоснажном пресудом Окружног суда у Шапцу К.бр. 53/56 од 15.02.1956. године, оглашен кривим за кривичног дело тешка телесна повреда из чл. 141 ст. 1 Кривичног законика и осуђен на казну затвора у трајању од 1 године и 6 месеци.

На основу извештаја Безбедоносно информативне агенције број 02-17129 од 09.11.2007. године, утврђено је да ова агенције не располаже у документационим фондовима досијеом за Добривоја Јанковића.

На основу исказа предлагача Миланке Јанковић, која је саслушана као ванпарнична странка, чији исказ је суд у потпуности прихватио као истинит, пошто се иста изјашњавала само о ономе што јој је познато, логично и уверљиво, сагласно са другим изведеним доказима, као и опште познатим чињеницама, а ради се о чињеницама које су од такве важности за њен лични живот да је говорила само истину, утврђено је да је њен отац Јанковић Добривој након правоснажности пресуде Окружног суда у Шапцу упућен на издржавање казне у КПЗ на Голом Отоку, одакле се вратио као тежак инвалид, обе шаке су му биле згрчене и ноге су му биле непокретне, тако да је морао да се креће са две штаке до краја живота. Својој породици је лричао

да је за време боравка на Голом Отоку био изложен психофизичкој тортури од стране управе и затвореника, да су га тукли више пута, да је више пута онесвешћиван и пребациван у болницу, тако да су му за време док је био на Голом Отоку и нанели ове тешке повреде. Иначе Добривој Јанковић је био антикомуниста, његов рођени брат је био у четницима, за време Другог светског рата, а догађај због којег је осуђен одиграо се тако што је један комшија напао његовог оца па је Добривој пришао да га одбрани и при томе поломио руку комшији.

У току доказног поступка прочитан је и новинарски чланак из локалних новина у коме је Добривој Јанковић изнео да је био аполитичар а да је за време издржавања казне био бојкотован, да су га пребијали више пута, а преко дана терали да у носилима носи камен уз брдо и низбрдо, да је више пута по цео дан носио на ужету око врата, канту пуну измета, да је седам пута на Голом Отоку потпуно онесвешћен пребациван у болницу.

Пошто је на изложен начин утврђено да је пок. Добривој Јанковић за време издржавања казне затвора у логору-затвору на Голом Отоку био изложен психофизичкој тортури, организованој од стране Управе затвора и спроведеној од стране управе и затвореника, при чему је задобио тешке телесне повреде, из идеолошко политичких разлога као личност која није прихватала комунистичку идеологију, као жртва прогона и насиља, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на људско достојанство и право на здравље, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Јанковић Добривоја у погледу наведених права, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а у свему као у изреци овог решења.

Драган Алексић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Слободана Велисављевића и Саше Кнежевића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације пок. Драгана Алексића бившег из Шапца, по захтеву за рехабилитацију предлагача Зорице Алексић - Стевановић из Шапца, ул. Церска 23/6, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 26.02.2008. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију пок. Драгана Алексића бившег из Шапца, Браће Недића бр. 7/7, рођен у Синошевићу 30.12.1927. године, од оца Милисава Алексића и мајке Зорке, умро 15.јула 1976. године у Батислави - Чешка, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Војног суда у Нишу Суд.бр. 28/51 од 28.03.1951. године, којом је Драган Алексић оглашен кривим за кривично дело из чл. 9 ст. I Закона о кривичним делима против **народа и државе** и осуђен на казну од 7 година лишења слободe, са принудним радом и једну годину губитка грађанских права, којом пресудом је из **идеолошко** политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, **ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.**

Образложење

Предлагач Зорица Алексић Стевановић, поднела је овом суду захтев за рехабилитацију њеног оца пок. Драгана Алексића у којем је навела да је правоснажном пресудом Војног суда у Нишу Суд.бр. 28/51 од 28.03.1951. године, оглашен кривим за кривично дело из чл. 9 ст. I Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну од 7 година лишења слободe, са принудним радом и једну годину губитка грађанских права. Тражила је да се усвоји захтев за рехабилитацију пок. Драгана Алексића, тако што ће се утврдити да је наведена пресуда ништава пошто јо њоме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, из идеолошко политичких разлога, те да се пониште **све Мравне** последице ове пресуде, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.

Окружни суд је У смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију пок. Драгана Алексића основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 428 издат у Накучанима 27.09.1958. године, утврђено је да је Драган Алексић рођен у Синошевићу 30.12.1927. године, од оца Милисава Алексића и мајке Зорке.

На основу извода из матичне књиге умрлих број 203/1025/07-09 издат у Шапцу 11.06.2007. године, утврђено је да је Драган Алексић умро 15. јула 1976. године у Братислави - Чешка.

На основу извода из матичне књиге рођених број 200/6441/07 - 09 издат у Шапцу 28.05.2007. године, утврђено је да је предлагач Зорица Алексић Стевановић рођена 09. октобра 1962. године, од оца Драгана Алексића и мајке Добриле.

На основу извештаја Полицијске управе у Шапцу број 235-1/1565/07 од 11.09.2007. године, утврђено је да је Драган Алексић осуђен правоснажном пресудом Војног суда у Нишу Суд.бр. 28/51 од 28.03.1951. године, за кривично дело из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и осуђен на казну од 7 година лишења слободе, са принудним радом и једну годину губитка грађанских права.

Наведена правоснажна пресуда у доступним архивима није могла бити пронађена.

На основу копије документа који садржи податке о лицима за Срез поцерски по линији ИБ утврђено је да је Алексић Драган у Управи државне безбедности за НР Србију евидентиран као лице које је ухапшено 23.10.1950. године, због непријатељске пропаганде на линији резолуције ИБ и да је осуђен од стране Војног суда у Нишу и Врховног војног суда на казну лишења слободе у трајању од 7 година. Из карактеристике се види да се он изјаснио за резолуцију због чега је ухапшен од стране КОС-а и осуђен у војном суду.

С обзиром на то да садржина кривичних списа није могла бити утврђена на основу увида у писмену документацију, то је Окружни суд чињенично стање о осуђиваности пок. Драгана Алексића утврдио на основу извештаја Полицијске управе у Шапцу и података садржаних у документацији у Управи државне безбедности у вези резолуције ИБ.

Према чл. 9 Закона о кривичним делима против народа и државе, који је важио у време кад је вођен кривични поступак против Драгана Алексића, за пропаганду или агитацију која садржи позив на насилно обарање постојаћег

државног уређења учинилац ће се казнити лишењем слободe са принудним радом најмање годину дана. Из овога произилази да је зконом предвиђено као кривично дело вршење права на слободу изражавања које се манифестује изношењем личног става о друштвено политичким приликама у друштву и држави.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Драган Алексић правоснажно осуђен на казну лишења слободe и губитак грађанских права, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које је цивилизацијска тековина, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободe и губитка грађанских права и њиховим извршењем, што је учшвено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Драгана Алексића у погледу наведених права и утврђено да је наведена пресуда Војног суда у Нишу, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења, тако да се Драган Алексић у односу на њу сматра неосуђиваним.

Драгомир Антонић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Слободана Велисављевића и Саше Кнежевића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације Антонић Драгомира из Шапца, ул . Милића од Мачве бр. 19, по његовом сопственом захтеву након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 26.02.2008. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију Антонић Драгомира из Шапца, ул. Милића од Мачве бр. 19, рођен у Метлићу 15.02.1924. године, од оца Владислава и мајке Крстине, па се:

УТВРЂУЈЕ да су правоснажна пресуда Војног суда у Београду бр. 87/52 од 04.02.1952. године и Врховног војног суда II Суд.бр. 404/52 од 19.04.1952. године, којима је Антонић Драгомир оглашен кривим за кривично дело из чл. 101 ст. 2, чл. 348 ст. 2, чл. 325 ст. 1 и чл. 254 ст. 1 Кривичног законика, и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 12 година, и ограничење грађанских права у трајању од 3 године, којим пресудама је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ових пресуде, тако да се у односу на њих именовани сматра неосуђиваним.

Образложење

Предлагач Антонић Драгомир, поднео је овом суду захтев за сопствену рехабилитацију у којем је навео да је правоснажном пресудом Војног суда у Београду бр. 87/52 од 04.02.1952. године и Врховног војног суда II Суд.бр. 404/52 од 19.04.1952. године, оглашен кривим за кривично дело из чл. 101 ст. 2, чл. 348 ст. 2, чл. 325 ст. 1 и чл. 254 ст. 1 Кривичног законика, и осуђен на казну строгог затвора е у трајању од 12 година, и ограничење грађанских права у трајању од 3 године. Тражио је да се усвоји захтев за његову рехабилитацију, тако што ће се утврдити да су наведене пресуде ништаве пошто је њима повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, из идеолошко политичких разлога, те да се пониште све правне последице ових пресуда, тако да се у односу на њих именовани сматра неосуђиваним.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев за рехабилитацију Антонић Драгомира основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу копије личне карте Антонић Драгомира утврђено је да је он рођен у Метлићу 1 5.02.1924. године, од оца Владислава и мајке Крстине.

На основу извештаја Полицијске управе у Шапцу број 235-1/1578/07 од 13.09.2007. године, утврђено је да је Драгомир Антонић правоснажном пресудом Војног суда у Београду бр. 87/52 од 04.02.1952. године и Врховног војног суда II Суд.бр. 404/52 од 19.04.1952. године, оглашен кривим за кривично дело из чл. 101 ст. 2, чл. 348 ст. 2, чл. 325 ст. 1 и чл. 254 ст. 1 Кривичног законика, и осуђен на казну строгог затвора у трајању од 12 година, и ограничење грађанских права у трајању од 3 године.

Наведена правоснажна пресуда у доступним архивима није могла бити пронађена.

На основу дописа КПД Раб број 950 од 30.11.1956. године, утврђено је да је Антонић Драгомир казну затвора од 12 година ослужио 30.11.1956. године, када је пуштен на основу указа Савезног извршног већа.

На основу предлога за извршење трошкова кривичног поступка види се да је Антонић Драгомир 06.12.1963. године у Среском суду у Шапцу платио трошкове овог кривичног поступка у износу од 3.000,00 динара.

С обзиром да то садржина кривичних списа није могла бити утврђена на основу увида у писмену документацију, то је Окружни суд саслушањем Антонић Драгомира као ванпарничне странке чији исказ је у потпуности прихваћен као истинит пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато логично и убедљиво, сагласно са другим изведеним доказима а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврдио да је именовани као подофицир ЈНА запослен у Војном одсеку у Шапцу, 1952. године, осуђен од стране Војног суда у Београду на казну затвора од 12 године по линији Информбироа, због тога што је слушао ради "Москву" и то препричавао.

Према чл. 101 ст. 2, чл. 348 ст. 2, чл. 325 ст. 1 и чл. 254 ст. 1 Кривичног законика, који је важио у време кад је вођен кривични поступак против Драгомира Антонића, за пропаганду или агитацију која садржи позив на насилно обарање постојаћег државног уређења учинилац ће се казнити лишењем слободе са принудним радом најмање годину Дана. Из овога произилази да је законом предвиђено као кривично дело вршење права на слободу изражавања које се манифестује изношењем личног става о Друштвено политичким приликама у друштву и држави.

Пошто је на изложени начин утврђено да је Антонић Драгомир правоснажно осуђен на казну лишења слободе и губитак грађанских права, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које је цивилизацијска тековина, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободе и губитка грађанских права и њиховим извршењем, што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Антонић Драгомира у погледу наведених права и утврђено да је наведена пресуда Војног суда у Београду и Врховног војног суда у Београду, ништаве од тренутка доношења и да су ништаве све њихове правне последице, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења, тако да се Антонић Драгомир у односу на њих сматра неосуђиваним.

Милосав Ковачевић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу **састављеном** од судија Гојка Лазарева, као председника већа, Слободана Велисављевића и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић, у предмету рехабилитације Милосава Ковачевића из Јаловика **по** његовом сопственом захтеву, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 26.02.2008. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију Милосава Ковачевића из Јаловика, где је и рођен 09.01.1924. године, од оца Обрада Ковачевића и мајке Јелке. ЈМБГ 0901924773429, па се:

УТВРЂУЈЕ да је правоснажна пресуда Војног суда у Новом Саду К.бр. 355/50 од 20.09.1950. године, којом је Милосав Ковачевић оглашен кривим за кривично дело из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и чл. 29 ст. 4 Закона о војним кривичним делима и осуђен на казну од 9 година лишења слободе, губитак грађанских и политичких права и 2 године губитка чина заставника у Југословенској армији, којом пресудом је из идеолошко политичких разлога повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све правне последице ове пресуде, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.

Образложење

Предлагач Милосав Ковачевић, поднео је овом суду захтев за сопствену рехабилитацију у којем је навео да је правоснажном пресудом Војног суда у Новом Саду К.бр. 355/50 од 20.09.1950. године, оглашен кривим за кривично дело из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и чл. 29 ст. 4 Закона о војним кривичним делима и осуђен на казну од 9 година лишења слободе, губитак грађанских и политичких права и 2 године губитка чина заставника у Југословенској армији. Тражио је да се усвоји захтев за рехабилитацију тако што ће се утврдити да је наведена пресуда ништава пошто је њоме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, из идеолошко политичких разлога, те да се пониште све правне последице ове пресуде, тако да се у односу на њу именовани сматра неосуђиваним.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев Милосава Ковачевића за његову рехабилитацију основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-311/06-02 издат у Јаловику 27.11.2007. године, утврђено је да је Милосав Ковачевић рођен у Јаловику 09.01.1924. године, од оца Обрада Ковачевића и мајке Јелке.

На основу извештаја Полицијске управе у Шапцу број 235-1/1634/06 од 22.11.2006. године, утврђено је да је Милосав Ковачевић правоснажном пресудом Војног суда у Новом Саду К.бр. 355/50 од 20.09.1950. године, оглашен кривим за кривично дело из чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе и чл. 29 ст. 4 Закона о војним кривичним делима и осуђен на казну од 9 година лишења слободе, губитак грађанских и политичких права и 2 године губитка чина заставника у Југословенској армији.

На основу копије докумената из Архива Србије утврђено је да у овом архиву постоји решење Војног тужиоца Втк.бр. 270/50 од 12.07.1950. године, о отварању кривичне истраге против Милосава Ковачевића због кривичног дела ширење лажне непријатељске пропаганде из чл. 9 Закона о кривичним делима против народа и државе. У Војном архиву налази се и оптужница Војног тужиоца војен поште 7740/17 Втк.бр. 82/50 од 24.августа 1950. године, којом је војни тужилац оптужио Милосава Ковачевића да је :

1. Као активни официр ЈА, погазио заклетву дату врховном комаданту и народу и издавши своју социјалистичку отанбину, укључио се у контареволуционарну делатност СССР-а и земаља народне демократије против ФНРЈ па је у периоду од фебруара 1950. године, до свог хапшења, пред више војних и цивилних лица ширио лажну непријатељску пропаганду која садржи позив на насилно обарење ностојаћег државног и друш гвеног уређења ФНРЈ па је тако:

а. Дана 26. фебруара 1950. године у Панчеву пред својим рођаком Илић Слободаном, васпитачем у Дому ученика у привреди у Земуну и пред Мандић Владиславом п. поручником тенковског пука у Скопљу у разговору о политичкој ситуацији рекао : да се уопште не слаже са садашњом политичком ситуацијом код нас, да се никако не може сложити са тим да руским оружјем тучемо Русе и да од капиталиста купујемо оружје да би се тукли са Русима, да смо ми из Америке донели оружје које су амерички радници одбили да утоваре у бродове па су због тога штрајковали, да Стаљин није погрешно, па је извадивши Стаљинову слику из свог кофера показао на њу и рекао им : " Овај није погрешно , да он (Ковачевић) није сам и да има 40 организованих хелија и да њему преостаје само смрт, робија или бекство.

б. Неутврђеног дана почетком марта 1950. године пред својом сестром Радмилом Ковачевић и рођаком Александром Ковачевић. када су ови дошли у Панчево да га посете, рекао да им да су добро дошли јер се можда више неће видети, да му се овде не свиђа, да се не слаже са ситуацијом између нас и Руса и да ће побећи.

ц. Наутврђеног дана месеца априла 1950. године, у Панчеву у разговору са Цоуфал Драгом, капетаном ЈА, рекао овоме да у нашој земљи има 20.000 људи за које се уопште не зна где су и да је ово чуо од једног милицајца из Панчева а уствари је то чуо на радију Будимпешта.

д. Дана 14. маја 1950. године на путу за биоскоп у Панчеву у разговору са Тојагић Милошом капетаном ЈА овога питао какво је то уређење у коме постоји председник владе и Републике па када му је Тојагић одговорио даје то остатак буржоаског - демократског уређења он му је рекао да ће такво уређење бити и код нас, да ће Маршал Тито бити председник Републике а Косановић Саво председник Владе, да је ово чуо од људи у Шапцу и Панчеву и да је то јавио радио Њујорк. У даљем разговору, у вези стања на селу, говорио је Тојагићу, да сељаци тешко живе, да су велике обавезе, да су сељаци голи и боси а радници слабо плаћени, да се наш текстил извози у иностранство, да је чуо како је један брод натоварен бурадима требао поћи за иностранство па су се радници договорили да једно такво буре отворе, што су и учинили и у бурету нашли текстил. У наставку разговора оптужени је надаље испричао Тојагићу како се у хотел "Москви" приређивао неки банкет коме су присуствовали неки представници градова и имали за јело печење и свега осталог па су то видели радници који су се окупили и говорили : " Ето где је наше месо и маст" па су демонстрирали и тражили каменице да разбију прозор. У даљем разговору на питање Тојагића да ли чита свакодневно "Борбу" и да ли верује у наше снаге рекао је да је штампа у свакој земљи једнака и да пише оно што одговара државног уређењу и власти у тој земљи.

е. Неутврђеног дана месеца маја 1950. године у Панчеву у близини Ваздухопловне политичке школе, у разговору са Суботић Стеваном, капетаном ЈА, испричао овоме све што је наведено под словом Д па је томе још додао да у новинама не пише све што се догађа код нас и ако буде буржоаско државно уређење код нас онда партија неће имати главну улогу већ ће бити камуфлажа, да се сада води борба за власт и да није уверен да наша влада и партија бране науку марксизма-лењинизма од ревизије.

ф. Неутврђеног дана месеца маја 1950. године у Панчеву у вези сачињавања концепта за дневне информације Зеак Илији, воднику, рекао показујући му на новине: "Није ово све тачно".

г. Дана 07. маја 1950. године у Панчеву. када му је поново дошао у посету Илић Слободан, желећи да на њега изврши **утицај**, рекао Илићу да није променио своје раније мишљење у односу на **политичку** ситуацију код нас, да

ће побећи кад буде ишао у одсуству и рекао да њега (Ковачевића) његова организација зове "Георгије Грузински".

Чиме је оптужени извршио кривично дело агитација и пропаганде која садржи позив за насилно обарање постојећег државног уређења предвиђену чл. 9 ст. 1 Закона о кривичним делима против народа и државе.

2. Што је активни официр ЈА, припремао бекство из армије у иностранство па је у ту сврху учинио следеће:

а. Месеца фебруара 1950. године, плашећи се да га не ухапсе због његовог причања напред описаног, донео одлуку о бекству и тражио на картама у својој јединици погодно место за прелаз преко границе, настојећи да терен научи напамет, па је тако створио план да иде преко Долова и пруге Владимировац-Делиблат, а затим да преплива реку Караш и пређе илегално у Румунију. Овај план имао је да оствари исте године чим отопли и да крене суботом, да се не би одмах запазило његово бекство, па је у фебруару у Панчеву ово поверио Илић Слободану и Мандић Владиславу својим рођацима а у марту у истом месту својој сестри Ковачевић Радмили и рођаку Ковачевић Алекси, од кога је тражио адресу њиховог суседа Илић Новака који живи негде у Немачкој и то у намери да се преко њега касније јави кући, наводећи овим лицима где и када мисли побећи.

б. Месеца маја 1950. године донео је нов план о бекству, с тим да бекство изврши месеца јуна текуће године за време боравка на одсуству и то на тај начин што би ишао у Милановац и тамо ноћу препливао Дунав и прешао тако на територију Румуније па је ову своју намеру поверио у мају у Панчеву Илић Слободану распитујући се од њега како је утврђена граница код Милановца али је у својој намери да бежи спречен хапшењем.

Чиме да је извршио кривично дело припремања бекства из армије у иностранство из чл. 29 ст. 4 Закона о војним кривичним делима.

У Архиву Србије, Војном архиву и другим доступним архивима није пронађена правоснажна пресуда против Милосава Ковачевића.

С обзиром на то да садржина **кривичних** списа није могла бити утврђена на основу увида у писмену документацију, то је Окружни суд саслушањем предлагача Милосава Ковачевића, као ванпарничне странке, чији исказ је у потпуности прихваћен као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и **убедљиво**, сагласно са другим изведеним доказима, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот да је говорио само истину, утврдио да је именовани као заставник ЈНА осуђен од сгране Војног суда у Новом Саду по оптужници **чија** садржина је напред изнета. Према чл. 9 Закона о **кривичним** делима против народа и државе, који је важио у време кад је вођен кривични поступак против Милосава **Ковачевића**, за пропаганду или агитацију која садржи позив на

насилно обарање постојаћег државног уређења учинилац ће се казнити лишењем слободе са принудним радом најмање годинј дана. Из овога произилази да је законом предвиђено као кривично дело вршење права на слободу изражавања које се манифестује изношењем личног става о друштвено политичким приликама у друштву и држави.

Пошто је на изложени начин утврђено да је предлагач правоснажно осуђен на казну лишења слободе и губитак грађанских права, за активности које представљају вршење његовог права на слободу изражавања, које је цивилизацијска тековина, то је Окружни суд нашао да је тиме повређено његово право на слободу изражавања, право на слободу кретања и грађанска права, која права су му одузета изрицањем казне лишења слободе и губитка грађанских права и њиховим извршењем, што је учињено из идеолошко политичких разлога, тј. ради елиминисања критичара друштвених прилика и система комунистичке власти, па је из наведених разлога усвојен захтев за рехабилитацију Милосава Ковачевића у погледу наведених права и утврђено да је наведена пресуда Војног суда у Новом Саду, ништава од тренутка доношења и да су ништаве све њене правне последице, све у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, у свему као у изреци овог решења, тако да се Милосав Ковачевић у односу на њу сматра неосуђиваним.

Слободан Атић

ОКРУЖНИ СУД У ШАПЦУ, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева, као председника већа и Слободана Велисављевића и Бранислава Поповића, као чланова већа, уз учешће записничара Мирјане Савић у предмету рехабилитације предлагача Слободана Атића из Бугарске, Софија, Красно село број 10, чији је пуномоћник Драгослав Атић из Коцељеве, ул. Дише Атића број 3, након одржане јавне расправе и изведених доказа, дана 26. фебруара 2008. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ захтев за рехабилитацију Слободана Атића из Бугарске, Софија, Красно село број 10, рођен у Скупљену, Општина Владимирци, 16. септембра 1924. године, од оца Радосава Атића и мајке Вукосаве, ЈМБГ 1609924773411, па се:

УТВРЂУЈЕ да је Слободан Атић, пошто се изјаснио за Резолуцију ИБ, из идеолошко политичких разлога, као жртва прогона и насиља :

искључен са студија на Пољопривредно-шумарском факултету у Земуну у октобру 1948. године, одлуком Министра просвете Владе Републике Србије,

био принуђен да емигрира у Бугарску у новембру 1948. године, пошто су га органи безбедности више пута тражили код куће и код родбине ради лишења слободе и кривичног прогона

није уписан у књигу држављана 1948. године, приликом формирања ове књиге иако су државни органи то морали да учине по службеној дужности, већ је накнадно упис извршен тек 1998. године, а у периоду 1948. до 1990. године наше дипломатско представништво у Бугарској није му издавало путну исправу за повратак у домовину.

Чиме су повређена његова :

право на слободу изражавања, право на образовање, право на слободу кретања и право на држављанство.

О о р а з л о ж е њ е

Предлагач Атић Слободан из Бугарске, Софија, Красно село број 10, поднео је захтев за сопствену рехабилитацију у којем је навео да је 1948. године, из идеолошко политичких разлога био изложен прогону и насиљу од стране

државних органа, због тога што се изјаснио за Резолуцију ИБ, па је искључен са студија са друге године на Пољопривредном шумарском факултету у Земуну 1948. године одлуком Министра просвете Милке Минић, а пошто су га органи безбедности више пута тражили код куће и код родбине ради лишења слободе и кривичног прогона био је принуђен да емигрира у Бугарску у новембру 1948. године. Те године није уписан у књигу држављана а дипломатско представништво није му издавало путну исправу за повратак у домовину у коју је први пут дошао 1990. године, а накнадни упис у књигу држављана одобрен је 1998. године. Тражио је да буде рехабилитован тако да се утврди да је био изложен прогону и насиљу из идеолошко политичких разлога, на начин који је напред описан и да су тиме повређена његова права на слободу изражавања, право на образовање, право на слободу кретања и право на држављанство.

Окружни суд је у смислу чл. 4 Закона о рехабилитацији, у јавном поступку, прибавио потребна документа, одржао јавну расправу, извео све предложене доказе, па је нашао да је захтев Слободана Атића за његову рехабилитацију основан, због чега је исти усвојен, у смислу чл. 5 Закона о рехабилитацији, а из следећих разлога:

На основу извода из матичне књиге рођених број 200-431/07-02 издат у Владимирцима 13.07.2007. године утврђено је да је предлагач Слободан Атић рођен у Скупљену, Општина Владимирци 16.септембра 1924. године, од оца Радосава Атића и мајке Вукосаве.

На основу решења Општинске управе у Владимирцима број 204-610/98-02 од 16.07.1998. године, утврђено је да је овим решењем одобрен накнадни упис података о држављанству Р. Србије и СР Југославије за Слободана Атића из Скупљена рођеног 16.09.1924. године. На основу уверења исте управе утврђено је даје Слободан Атић уписан у евиденцију држављана за подручје Општине Владимирци на основу наведеног решења о накнадном упису.

На основу копије семестралног листа за други семестар Пољопривредно-шумарског факултета за студента Слободана Атића утврђено је да је на њему констатовано да је овај студент искључен.

На основу списка студената који су прекинули студије утврђено је да се на редном броју 2. налази име студента Слободана Атића са знаком "губи право".

Саслушањем предлагача Слободана Атића, као ванпарничне странке, чији исказ је у потпуности прихваћен као истинит, пошто се исти изјашњавао само о ономе што му је познато, логично и убедљиво, сагласно са другим изведеним доказима, а ради се о чињеницама које су од такве важности за његов лични живот, да је говорио само истину, утврђено је да се предлагач Слободан Атић 1948. године, изјаснио за Резолуцију ИБ, па је због тога био

изложен прогону и насиљу од стране државних органа и тако је искључен са студија на Пољопривредном шумарском факултету у Земуну у октобру 1948. године, одлуком Министра просвете Милке Минић, затим је, пошто су га органи безбедности више пута тражили код куће и код родбине ради лишења слободе и кривичног прогона, био принуђен да емигрира у Бугарску у новембру 1948. године. Те године а ни касније све до 1998. године, није могао да добије држављанство иако га је више пута тражио, као ни путну исправу, коју је добио од нашег дипломатског представништва први пут 1990. године, када је дошао у домовину, у посету родбини. У наведеном периоду државни органи су спречавали чак и посете његове уже фамилије.

На основу решења НО Среза Шабац број 429 од 24.09.1955. године, утврђено је да мајци предлагача Вукосави Атић није одобрено путовање у НР Бугарску.

На основу решења Државног секретаријата за унутрашње послове број 8935 од 26.11.1955. године, утврђено је да је одбијена жалба предлагачеве мајке Вукосаве Атић, која жалба је изјављена против решења НО Среза Шабац број 429 од 24.09.1955. године.

Пошто је на изложени начин утврђено да је предлагач Слободан Атић, пошто се изјаснио за Резолуцију ИБ, био изложен прогону и насиљу, из идеолошко политичких разлога, као политички противник тадашњег владајућег комунистичког режима у држави, па је искључен са студија на Пољопривредно шумарском факултету, био принуђен да емигрира у Бугарску, пошто су га органи безбедности тражили ради лишења слободе и кривичног прогона, није уписан у књигу држављана 1948. године, већ је то учињено накнадно 1998. године, а у периоду од 1958. до 1990. године, наше дипломатско представништво у Бугарској није му издавало путну исправу за повратак у домовину, чиме су повређена његова: право на слободу изражавања, право на образовање, право на слободу кретања и право на држављанство, то је Окружни суд усвојио захтев за рехабилитацију Слободана Атића на основу чл. 5 Закона о рехабилитацију, у свему као у изреци овог решења.

ЗАКОН О РЕХАБИЛИТАЦИЈИ ДВЕ ГОДИНЕ КАСНИЈЕ

За првих годину дана примене Закона о рехабилитацији, може се рећи да је најпре, наступио период у коме окружни судови нису поступали по поднетим захтевима све негде до септембра 2006. године, пошто до тада није било јасно по којим правилима поступка ће поступати и да ли се ради о једностраначком или двостраначком поступку. Као што је напред изнето то пигање је Врховни суд на Општој седници и седници Грађанског одељења разрешио у мају и јуну 2006. године, али тек у септембру 2006. године окружни судови су упознати са овим ставовима Врховног суда, тако да је онда почела озбиљнија примена овог закона.

Према годишњем извештају Врховног суда Србије у 2007. години поднето је укупно 1276 захтева за рехабилитацију, из претходне године пренето је 422, решено је 759 и на крају 2007. године остало је нерешено 939 захтева.

У Окружном суду у Шапцу за две године примене Закона о рехабилитацији примљено је укупно 116 захтева за рехабилитацију за 121 лице. У 2006. години примљен је 61 захтев, у 2007. године 53 захтева, у 2008. години свега 2 захтева.

На почетку рада формирана су три мешовита судијска већа која су релативно добро поступала али се убрзо дошло до закључка да је њихов број превелик, с обзиром на број примљених захтева, па је формирано једно веће и то се показало као добро, пошто то веће врло ефикасно ради.

Од укупно 121 лица, захтеви за рехабилитацију су усвојени за 91 лице, док захтеви за рехабилитацију нису усвојени према 12 лица, што значи да су решени предмети према 103 лица, а остали су нерешени предмети према укупно 18 лица.

ПРЕДМЕТИ У КОЈИМА СУ ЗАХТЕВИ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈУ УСВОЈЕНИ

Окружни суд је усвојио захтеве за рехабилитацију према 91 лицу а један од могућих начина њихове класификације јесте да се ради о 29 лица која су ликвидирана без одлуке суда и вођења поступка, 23 лица су била политички

неистомисљеници у оквиру владајуће комунистичке идеологије, 25 лица су били политички неистомисљеници изван владајуће комунистичке идеологије, према 4 лица извршена је национализација имовине а 10 лица је рехабилитовано због кривичних осудау време принудног откупа.

ЛИКВИДАЦИЈЕ

Рехабилитовано је укупно 29 лица која су лишена живота у периоду од 6.4.1941. године до краја 1945. године и то:

1. Куртовић Павле, апотекар из Шапца,	Рех.бр. 2/06
2. Бучић Александар, грађ.инжењер из Шапца	Рех.бр. 3/06
3. Букић Живојин, земљорадник из Крнића	Рех.бр. 6/06
4. Каретић Митар, земљорадник из Црнче	Рех.бр. 5/06
5. Ковачевић Спиридон, земљорадник из Коцељеве	Рех.бр.21/06
6. Бељић Милорад, земљорадник из Липолиста	Рех.бр.28/06
7. Комарчевић Добросав, земљорадник из Воћњака	Рех.бр.29/06
8. Цигановић др Данило, гинеколог из Шапца	Рех.бр.34/06
9. Цигановић Никола, гимназијалац из Шапца	Рех.бр.34/06
10. Деспотовић Никола, трговац из Шапца	Рех.бр 43/06
П.Петровић Ђорђе, трговац из Прхова	Рех.бр.47/06
12.Петровић Катица, домаћица из с. Прхова	Рех.бр 47/06
13.Икоников Марија, трговац из Шапца	Рех.бр.49/06
14. Ерић Гаврило, земљорадник из Д.Трешњице	Рех.бр.57/06
15. Јеринић Светислав,председник општине из Лознице	Рех.бр. 1/07
16. Исаковић Слободан, књижевник из Богатића	Рех.бр. 6/07
17. Јосип Ловрин, жандарм из Шапца	Рех.бр. 9/07
18. Протић Будимир, земљорадник из Бела Црква	Рех.бр.13/07
19. Драгашевић Драгутин, опанчар из Шапца	Рех.бр.18/07
20. Милановић Милан, жандарм из Шапца	Рех.бр.20/07
21. Савић Милорад, земљорадник из Румске	Рех.бр.21/07
22. Стакић Живорад, земљорадник из Грнчаре	Рех.бр.23/07
23. Јовановић Ђока, банкар из Шапца	Рех.бр.27/07

24. Самуровић Стојан, трговац из Шапца	Рех.бр.29/07
25. Кузенко Василије, професор музике из Шапца	Рех.бр.32/07
26. Милошевић др Младен, лекар из Богатића	Рех.бр.39/07
27. Иконић Јован, земљорадник из Липолиста	Рех.бр.41/07
28. Крнић Рафаило, председник Општине из В. Лешнице	Рех.бр.46/07
29. Томић Душан, индустријалац из Бољевца	Рех.бр. 1/08

Из прикупљених доказа произилази да су ова лица ликвидирана без одлуке суда и спроведеног поступка. Прве ликвидације забележене су већ у септембру 1941. године (Ђукић Живојин, др Младен Милошевић) у време кад је на овим просторима започео грађански рат и ове ликвидације имале су идеолошки карактер,

због тога што су ликвидиран и идеолошки противници комунистичке идеологије, Ђукић Живојин као истакнути представник средњег слоја, сељак монархиста, тешки инвалид са Солунског фронта, док је др Младен Милошевић био народни посланик у последњој Народној скупштини Краљевине Југославије пред Други светски рат, са листе ЈРЗ Милана Стојадиновића.

Са ликвидацијама је настављено и 1942. године када су у сремском селу Прхову комунисти убили Петровић Ђорђа, трговца, и његову супругу Петровић Катицу домаћицу, који су обоје рехабилитовани, а са њима су заједно убијени и жена, која је обављала послове кућне помоћнице и њена пунолетна кћер, чија рехабилитација није тражена. Ова лица су убијена од стране илгалаца Партизанског покрета и комуниста а због тога што је Ђорђе Петровић био типичан представник супротстављене класе капиталиста, као трговац и велепоседник, председник општине и ратни херој-добровољац са Солунског фронта, док су остала лица ликвидирана као његови укућани.

У 1943. години настављено је са ликвидацијама, па је тако ликвидиран Никола Деспотовић, трговац из Шапца, кога су убили припадници тзв. "четничке летеће тројке", због тога што им није предао тражени новчани износ а након рата ослободиоци су конфисковали његову имовину образлажући да је он био народни непријатељ, иако је убијен од партизанима противничке стране. Због тога овај случај представља изузетан доказ подељености српског националног бића и парадигму трагичне судбине идеолошких жртава.

Ликвидиран је и један пензионисани официр, Рафајло Крнић из В.Лешнице, кога су комунисти убили при изласку из воза, само зато што је обављао цивилну функцију председника општине и тумача за Немачки језик.

У току 1944. године ликвидација није било ништа мање, па је тако у пролеће те године, код своје куће убијен Јеринић Светислав из Лознице, кога су убили припадници илегалне комунистичке ћелије у оквиру шире акције ликвидирања истакнутих људи, током спровођења црвеног терора.

Након ослобађања западне Србије успостављена је војна власт која је преко припадника Одељења за заштиту народа (ОЗНА) вршила дивља чишћења, по кратком поступку, највиђенијих представника елите грађанског предратног друштва, као и оних који су у току рата имали било какву везу са окупатором (жандарми, шумари, поштари, председници општине, тумачи и други), без одлуке суда и вођења поступка. Ликвидације су вршене на више места, у почетку, а затим организовано на полусрушеном железничком мосту на реци Сави у Шапцу где је у периоду од октобра 1944. године па до касног пролећа 1945. године, према неким сведочењима ликвидирано око 2000 цивила из свих општина западне Србије, при чему су довођена лица и из суседних регија. Ликвидације су вршене ватреним оружјем, маљем, будаком и другим погодним предметима а лешеве су бацани у Саву, углавном тако што су лица била повезана жицом те су заједно нестајали у водама реке. Од свих ликвидарних лица само једно лице је по хришћанским обичајима сахрањено у Шапцу а остала лица нису никад пронађена.

Шабачки прота Глигорије - Глиша Бабовић је у свом Дневнику 1941.-1945. за понедељак 30. октобра 1944. године, оставио следећи запис:

"Црквењак Стојан уплахирано ми говори: Синоћ ја после 10 сати пошао кући и пођем Јевремовом улицом. На улици тек где год понеко се види. Кад сам дошао спрам зграде Окружног суда, а одозго се чује неки гломот и бат. Главна врата са улице широм отворена и ја застајем. Када се оданде појавише голи људи, само у гаћицама, све два по два везана, где брзим кораком силазе. Ја брже претрчим преко улице и станем у нека врата, а они излазе на улицу, можда њих 10-12, сви тако голи, а све неки крупни угојени људи. И војници их потераше брзо према Краља Александра улици. Ја лагано издаље за њима - и они одоше према Сави. Сав узбуђен вратим се кући, и како ми је соба на спрату, отворим прозор да чујем кад ће их убијати. Седео сам на прозору дуго, али нисам чуо пуцњева".

Тадашње власти нису чињеницу смрти ликвидираних лица уписивали у матичну књигу умрлих, па је и на тај начин прикриван траг о њиховом постојању.

Одлуке о ликвидацији доносили су партијски руководиоци и иследници ОЗН-е, који су већином били са других подручја а ликвидације су вршили углавном добровољци са подручја Шапца и околине, тако да су се често жртве и целати познавали од раније. Ликвидације су биле планске, организоване и доследно спроведене. Према неким сведочењима има још

меколико живих лица која су учествовала у **ликвидацијама** жртава на Шабамком мосту.

Ликвидације су настављене и после завршетка Другог светског рата, без одлуке суда и спроведеног поступка, од стране припадника ОЗН-е, КНОЈ-а и Народне милиције, па су тако убијени у августу 1945. године, познати гинеколог др Данило Цигановић и његов син Никола, гимназијалац, а у новембру 1945. године убијен је Стакић Живорад.

У свим наведеним случајевима накнадно је вршена конфискација имовине и по правилу се радило о лицима која су била имућна.

Чињенично стање у овим предметима утврђивано је на основу сведочења разних лица која имају посредна или непосредна сазнања, затим ретких писмених доказа, као што су потврде органа власти у којима пише да је лице ликвидирано или одлуке о конфискацији у којој то исто пише. У појединим случајевима чињенично стање је утврђено на основу података објављених у значајним монографијама, које имају значај службене историје у добу комунизма (Драгослав Пармаковић: "Мачвански Партизански одред", Шабац 1971. године).

Најпоузданији доказ о ликвидацији у свим наведеним случајевима представља службени спис који је сачињаван од стране Окружних народних одбора. Ради се о картону број 1, који садржи податке за образовање картонг картотеке лица осуђених на конфискацију имовине и чија се имовина налази под секвестром. У том картону уписивани су подаци о судбини ликвидираног лица ("ликвидиран натерену као народни непријатељ" и сл.), детаљни подаци о имовини која се конфискује и нарочито рад и држање овог лица за време окупације (нпр.: "активан сарадник покрета Д.М.").

У историјским архивама и архивама државних органа нису пронађени писани докази који би директно указивали на процес ликвидација ових лица.

Судови Корпусних војних области су почели рад крајем децембра 1944. године на подручју Западне Србије и донели су већи број смртних пресуда, али за сада нису подношени захтеви за рехабилитацију лица која су убијена на основу њихових пресуда.

ПОЛИТИЧКИ НЕИСТОМИШЉЕНИЦИ У ОКВИРУ ВЛАДАЈУЋЕ ИДЕОЛОГИЈЕ

Окружни суд је укупно рехабилитовао 23 лица која се заједнички могу сврстати у групу политичких неистомишљеника у оквиру владајуће идеологије, због тога што се ради о лицима која су од стране војних судова, редовних судова и прекршајних органа осуђивани на вишегодишње казне затвора или друштвено корисног рада и упућивани у Казнено поправно домове, чија је основна карактеристика била дубока изолација и примена

драстичног терора према осуђеним лицима, а у идеолошком смислу ради се о отпадницима од комунистичке идеологије. Ова лица су осуђивана и прекрашајно кажњавана за вербални деликт поводом познате Резолуције Информбироа. О томе је доста писано нарочито везано за логор на Голом Отоку.

Чињенично стање у овим предметима утврђивано је на основу исказа још увек живих жртава, њихових мемоарских књига, исказа сведока и досијеа ових лица у којима је УДБ-а детаљно бележила податке којима располаже.

Само илустрације ради, могу се поменути случајеви попут мучења изазивањем вештачког давлeња водом, бојкота, изостанка сна, хране и воде, проласка кроз шпалир, тзв. "топли зец" и слично, који су у великим бројем случајева доводили до тешких повређивања организма а нарочито до деградација у психичком смислу, од које се многи нису никада опоравили. Систем доушништва био је разрађен до савршенства и за многе од њих функционисао је и кад су дошли на слободу а што је све последица изузетно високог степена суровости према тим лицима.

ПОЛИТИЧКИ НЕИСТОМИШЉЕНИЦИ ИЗВАН ВЛАДАЈУЋЕ ИДЕОЛОГИЈЕ

Окружни суд је укупно рехабилитовао 25 лица која се могу сврстати у групу политичких неистомишљеника изван владајуће, комунистичке идеологије, због тога што се ради о лицима која су од стране војних судова, редовних судова, суда за суђење злочина и преступа против Српске националне части, прекрашајних органа и административних органа осуђивани на вишегодишње казне затвора са или без принудног рада, или друштвено корисног рада и упућивани у Казнено поправне домове, а у идеолошком смислу ради се о политичким противницима комунистичке идеологије. Ради се о лицима која су била присилно мобилисана у четнике, војним лицима која су рат провела у заробљеништву па су при повратку осуђивани као припадници предратног режима, а било је и лица која су припадала политичким организацијама које нису сарађивале са комунистичком партијом, већ су према њој имала критичан однос. На крају рата или на почетку ослобођења углавном се радило о припадницима Четничког покрета а касније се углавном радило о политичким противницима као члановима супростављених политичких организација.

Одређен број лица из ове групе били су обични цивили, који нису били војно ангажовани за време рата, али су проглашавани народним непријатељима само зато што су за време рата обављали своје предратне радне активности, а после рата су упркос колективизације и формирање државног сектора бавила се појединачно производњом или трговином, ван организованог друштвеног сектора, што је строго кажњавано.

НАЦИОНАЛИЗАЦИЈА

Окружни суд је рехабилитовао укупно 4 лица, чија је заједничка карактеристика да су им општим или појединачним актима државних органа национализоване непокретности.

У предмету Рех.бр. 19/06 усвојен је захтев за рехабилитацију два рођена брата, тако што је утврђено да је правоснажно решење о национализацији пословних просторија у Шапцу, које је донето применом Закона о национализацији најамних зграда, ништаво и да су ништаве све његове правне последице, пошто је овим решењем повређено њихово право на имовину из идеолошко политичких разлога. По схватању Окружног суда свако правно и физичко лице има право на неометано уживање своје имовине, тако да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права. Право на неометано уживање сопствене имовине било је декларативно признато и правним прописима у време доношења решења о национализацији имовине наведених лица. Међутим ова национализација, као уплив државе у приватну имовину није вршена у јавном интересу, већ је вршена у интересу спровођења политичке идеологије комунистичке партије, како би се од тзв. капиталиста, као класних непријатеља, одузела имовина и пренела у друштвену својину, којом управља и користи је супростављена радничка класа. У овом случају имовина је одузета од физичких лица и додељена на коришћење друштвеним организацијама. Циљ који се остваривао овом национализацијом није био јавни интерес свих грађана у друштву, односно држави, већ задовољавање парцијалних интереса, из идеолошко политичких разлога.

У предмету Рех.бр. 2/07 усвојен је захтев за рехабилитацију др Милана Петровића па је утврђено да је Указ о проглашењу предузећа од значаја за републиканску привреду, који је донео Президијум Народне скупштине Народне Републике Србије, којим је извршена национализација стамбеног објекта овог лица, који је појединачно означен у Указу, којим је повређено његово право на имовину, из идеолошко политичких разлога, ништаво и да су ништаве све његове правне последице у односу на ову непокретност. Разлози којима се руководио Окружни суд су исти као и у претходном случају везаном за појединачни акт национализације, пошто је имовина одузета од др Милана Петровића, његова породична кућа преименована у вилу, додељена другим грађанима као станарима.

У вези овог предмета пред Врховним судом Србије, Републички јавни тужилац подигао је Закон за заштиту законитости, у септембру месецу 2007. године, о коме одлука до сада није донета.

ПРИНУДНИ ОТКУП

Окружни суд је рехабилитовао укупно 10 лица која су одлукама редовних судова оглашавани кривима за кривична дела шпекулације и привредне саботаже због тога што у периоду принудног откупа, од 1948. до 1953. године, нису испоручивали држави разрезане количине пољопривредних производа. Ради се о добро стојећим земљорадницима којима су осим казне лишења слободе са принудним радом, изрицане и конфискације њихове имовине, а радило се у неким случајевима о десетинама хектара обрадиве земље. Мали број захтева у вези принудног откупа може се објаснити и чињеницом да је одређена сатисфакција постигнута враћањем земљишта власницима и наследницима на основу Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа, из 1991. године.

ПРЕДМЕТИ У КОЈИМА ЗАХТЕВИ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈУ НИСУ УСВОЈЕНИ

Захтеви за рехабилитацију нису усвојени према укупно 12 лица, од чега је према једном лицу захтев одбачен, према 9 лица поступак је обустављен а према 2 лица је поступак прекинут.

ПРЕДМЕТ У КОМЕ ЈЕ ЗАХТЕВ ОДБАЧЕН

У предмету Рех.бр. 25/06 Окружни суд се огласио апсолутно ненадлежним за поступање и захтев предлагача са пребивалиштем у Малом Зворнику је одбачен због тога што је рехабилитација тражена због повреде права на слободу, тиме што је лишен слободе у периоду од 1949. године до 1954. године, као информбироац од стране прекршајног органа у Босни и Херцеговини, при чему је имао пребивалиште у Општини Братунац, у Босни и Херцеговини, све до 1955. године, када се пријавио

у Мали Зворник. Захтев је одбачен због тога што право на рехабилитацију имају само лица која су имала пребивалиште на територији Србије у време кад је извршена повреда права.

ОБУСТАВЕ

Окружни суд је обуставио поступак рехабилитације у односу на 9 лица, због њиховог одустанка од захтева или због недоласка на заказано рочиште, од стране предлагача, који је уредно позван.

ПРЕКИДИ

Окружни суд је прекинуо поступке против 2 лица, док се не заврши кривични поступак, чије понављање је дозвољено. Ради се о лицима која су пресудом из 1979. године осуђена на вишегодишњи затвор због тога што су основали политичку организацију "Реалистичко уједињење Европе", Југословенски покрет "Европљана", чији основни циљ је био уједињене са европским демократским државама, вишепартијски систем, правна држава и тржишна конкуренција.

НЕРЕШЕНИ ПРЕДМЕТИ

Тренутно се у Окружном суду налази 18 нерешених предмета од тога је 1 из 2006. године, 1 из 2008. године а 16 је из 2007. године. Основани разлог нерешавања ових предмета је у томе што још нису прикупљени документи из архива а у неким предметима лица, чија се рехабилитација тражи, нису уписана у књигу умрлих па се чека да се ти поступци окончају.

На основу свега изнетог може се извести следећи:

З А К Љ У Ч А К

1. Српска политичка елита је касним усвајањем Закона о рехабилитацији показала да није спремна за отварање питања ауторитарне прошлости а изостанком дела о економској рехабилитацији, кроз обештећивање и реституцију одузете имовине, се продужава вишедеценијска агонија жртава комунизма. Да би жртве комунистичког терора биле рехабилитоване у потпуности, неопходно је одрећи се комунистичке прошлости, као што су то учинили послератни Немци, који су се одрекли своје нацистичке прошлости, али изгледа да данашњи Срби немају довољно снаге да одбаце такву прошлост.

2. Закон о рехабилитацији, према оценама стручне јавности, има значајне недостатке али и једну снажну врлину, а то је да је коначно донет и да је почео да се примењује. Почетна несналажења у примени полако се отклањају и судови су ангажованији и ажурнији у решавању предмета по захтевима за рехабилитацију. У њима се први пут, после Другог светског рата, на неки начин, истражују ратни злочини победника из рата, што је услов, не само за евентуално укључивање надлежног тужиоца у процес утврђивања истине у овим злочинима, већ је и здрав темељ за српско-српско национално помирење, без кога нема ефикасне изградње демократске државе. Рехабилитација ће бити и основ за реституцију имовине и обештећивање, у складу са одредбама будућег Закона о реституцији, који је неминовност, а њоме се отклањају значајне препреке економског опоравка Србије и широм отварају врата

улагањима из иностранства а нарочито од стране припадника наше бројне и економски снажне дијаспоре.

3. У Окружном суду у Шапцу уложени су велики напори судија за решавање предмета по захтевима за рехабилитацију, што је резултирало ефикасним поступањем, тако да је у претходне 2 године завршен поступак за 103 лица а остало је нерешено предмета према свега 18 лица.

Гојко Лазарев,
25. априла 2008. године

РЕХАБИЛИТАЦИЈЕ У ШТАМПИ

Злочини у "име народа"

Месно надлежном Окружном суду у Шапцу стигли су захтеви за рехабилитацију земљорадника Милоја Петровића из села Горњи Добрић у општини Лозница и апотекара Павла Куртовића из Шапца. Као "народни непријатељ" Петровић је у КПД Градишка тамновао четири године, а Куртовића су нове власти одвеле из куће непосредно по ослобођењу града и стрељале на савском мосту. Тих дана ова река је постала гробница више од стотину Шапчана, чија имена је прикупило Удружење грађана "Мост".

Сада 77-годишњи Милоје Петровић захтев за рехабилитацију поднео је 26. априла, само дан после ступања на снагу новог Закона. Он каже да потиче из сељачке куће, која је 1945. године имала 21 хектар земље, а да се због великих "нареза" (дупло већих од прихода имања) већ као малолетник сукобио са тадашњим комунистичким властима. Када је 1949. године отишао на одлуке кадровског рока у Копривницу, за њим је из завичаја стигла лоша карактеристика, па је после 16 месеци војниковања осуђен на четири године лишења слободe са принудним радом, и још годину дана губљења грађанских права.

Након издражне казне, Петровић је морао и да дослужи преостали део војног рока, тако да је ван куће провео више од шест година. Као доказ он је приложио потврду Војног суда у Загребу од 4. децембра 1990. године, у којој стоји да је 11. маја 1951. године био осуђен за кривично дело из члана 9. Закона о кривичним делима против народа и државе.

Међутим, суд у Загребу није могао да достави копију пресуде, јер у међувремену истекла обавеза чувања кривичних списа. Петровић истиче да је цео животни век провео као "обележен човек" и да жели да ова неправда буде исправљена бар у дубокој старости.

Познатог апотекара Павла Куртовића (рођеног 1887. године), једног од најбогатијих предратних Шапчана, партизанске власти ухапсиле су "У име

народа" 23. октобра 1944. године у породичној кући у Карађорђевој улици број 39. Заједно са групом угледних грађана стрељан је у ноћи између 27. и 28. октобра исте године на шабачком мосту, без писане пресуде, усменом одлуком тадашњег председника преког суда Милке Минић. Његово тело никада није пронађено, а проглашен је за умрлог тек решењем Општинског суда у Шапцу 2005. године.

Захтев за рехабилитацију поднео је 9. маја ове године Павлов син Коста Куртовић, који са породицом живи у Београду. Коста је свако јутро односио по један оброк у Окружни затвор у Шапцу (налазио на месту садашње зграде Општине) и предавао га стражару на капији. Оца је срео само 25. октобра 1944. године и он му је тада рекао: "Сине, не знам да ли ћемо се више икада видети." Коста је и 28 октобра дошао на затворску капију, али му је стражар саопштио да више није потребно да доноси храну, и показао руком на зид портирнице.

Тамо је стајала одлука "преког суда" из које је Коста Куртовић сазнао да је претходне ноћи стрељано 36 особа. Име његовог оца налазило се под редним бројем 14. Породица, међутим, никада није добила ни један документ да је Павле Куровић осуђен и убијен, а писаних трагова (пресуде Војног суда ОЗНЕ) нема ни у архиви СДБ - БИА, Међуопштинском историјском архиву у Шапцу, Историјском архиву у Београду, Војноисторијском институту Министарства одбране СЦГ, којима су се обраћали после демократских промена у Србији.

Судија Окружног суда у Шапцу Гојко Лазарев каже да је Удружње грађана "Мост" најавило подношење захтева за рехабилитацију свих особа које су од јесени 1944. до пролећа 1945. године убијени без судске одлуке, из политичких или идеолошких разлога на старом железничком мосту. Удружње више од деценију сакупља податке о жртвама, чији број се по неким проценама креће и до две хиљаде, тако да овдашњим судијама предстоји изузетно велики посао.

Закон мора на дораду

- Са правног и политичког аспекта, Закон о рехабилитацији је изузетно значајан, јер утире пут доношењу Закона о реституцији. Рехабилитована особа сматра се неосуђиваном, а у случајевима где судска или административна одлука није ни доношена, суд утврђује да је рехабилитована особа била жртва прогона и насиља из политичких или идеолошких разлога. Њихово право на надокнаду штете и враћање конфисковане имовине биће утврђено посебним законом - истиче судија Окружног суда у Шапцу Гојко Лазарев.

Према његовим речима, Закон о рехабилитацији има одређене мањкавости, због чега ће морати да буде измењен. Није одређено по којим ће се процесним правилима (кривичним, парничним или ванпарничним) водити поступак, као што је то учињено у Закону у амнестији објављеном у истом Службеном гласнику, па ће бити "лутања" од суда до суда.

- Подносиоцу чији је захтев за одбијен, Закон омогућава да уложи жалбу Врховном суду Србије у року од 30 дана, али није предвидео постојање "друге стране", која би такође могла да се жали уколико би трочлано судско веће донело погрешну одлуку и рехабилитовало особу која је учинила злочин
- каже судија Лазарев.

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 20. мај 2006-

Кртва обе идеологије

Окружни суд у Шапцу, у већу састављеном од судија Гојка Лазарева (председник), Саше нежевића и Бранислава Поповића, дојило је захтев за рехабилитацију шљарског трговца из овог града Николе Деспотовића (рођен 1893. године), кога су 27. августа 1943. убили четници, а комунисти по доласку на власт прогласили за народног пријатеља и конфисковали му имовину. Решење је јуче уручено његовој породици, а ово је прва равноснажна рехабилитација (по новом закону) у Србији.

Захтев за рехабилитацију поднели су Деспотовићев син Слободан, истакнути глумач овадешњег театра, и ћерка Марија, познати партизански радник Судске управе

у Шапцу. Они су навели да њихов отац није био припадник ни једне политичке партије пре, а ни током Другог светског рата. На почетку окупације 1941. године, са многим Шапчанима отеран је у злогласни логор у сремском селу Раковина, а касније је више пута био талац Немаца, који су спроводили одмазду 100 српских глава за једног убијеног немачког војника".

У јули 1941. године, окупатор је спалио вилу Николе Деспотовића у оближењем Јевремовцу, а два дана пре крајичне ликвидације четници су преко "свог човека" тражили да им Никола пошаље неку суму новца, коју он није имао. Када је пошао да обиђе имање у овом селу, зауставила га је и везала такозвана "летећа тројка". О овом догађају пред судом сведочио је 82-годишњи пензионер Боривоје Савић, учесник у Другом светском рату, који је на Сремском фронту био тешко рањен и остао инвалид:

Затекао сам се у селу суседном Раковини, када је наишла једна група људи са немачким колима и коњима, који су певали четничку песму "Краљу Перо из Англије бежи". Са њима је био и цивил мушкарац, везан жицом. Ја тог тренутка нисам познавао, али је један од присутних грађана, старији човек по имену Павловић то прокоментарисао речима: "Одведеше газда Николу Деспотовића у Радовашницу код Мине калуђера да га исповеди". Схватио сам

Никола Деспотовић

да то значи да ће Николу ликвидирати, пошто је калуђер Мина био истовремено и четник - рекао је Савић.

Четници су Николу Деспотовића спровели до места Бобије на Церу, где су га истог дана изболи ножевима и преко леша набацали грање. Пошто се пржчало где је убијен, његова супруга Милева Мица Деспотовић је 1945. године на том месту пронашла кости, жицу којом је био везан и део рукава од кошуље, по чему га је идентификовала. Његови остаци пренешени су и сахрањени на Доњошорском гробљу у Шапцу.

Никола се Милевом оженио 1926. године, после завршене Трговачке академије у Шапцу. Миразом супруге сазидана је кућа у Масариковој улици број 4, у чијем се саставу налазила гвожђарска радња, а заједничким радом стекли су имање у Јевремовцу удаљеном 4 километра од града. После рата нова власт је Деспотовића прогласила за народног непријатеља, а закључком Среског суда од 17. априла 1946. породици је одузета сва имовина.

Удовици Милеви са децом, којој су одузети право гласа и све грађанске припадности, остављено је једино да станује у стану у дворишту куће, и то до преудаје или смрти (умрла 1971. године). Слободан и Марија до пунолетства су могли да користе нешто обрадиве земље у Јевремовцу, која је накнадно одузета пресудом Окружног суда у Шапцу 1971. године. Иако врстан глумац, Слободан је често имао проблема као "сина народног непријатеља", а племенита и тиха Марија читав радни век провела је у великом страху.

- Никола Деспотовић није "народни непријатељ", већ цивилна жртва рата, а ова квалификација била је резултат самовоље система власти, и потребе да се створе услови за одузимање имовине. Из списка се види да никакав поступак против њега није вођен, већ је само од стране Градског народног одбора у Шапцу предложено да се изврши конфискација имовине - каже судија Лазарев.

Одлуком суда гвожђарски трговац из Шапца, кога су убили четници, проглашен је жртвом прогона и насиља из идеолошко-политичких разлога. Истиним разлозима водили су се и комунисти који су његовој породици одузели комплатну имовину. Због тога је веће Окружног суда донело решење којим се поништава Закључак Среског суда и све његове последице.

Слободан и Марија Деспотовић су решење о рехабилитацији оца примили достојанствено. И даље живе у скромном стану, у дворишту породичне куће у Масариковој број 4, коју им ни нова демократска власт није вратила. Штавише, једва су успели да сачувају локал, који је трговицско предузеће "Нама" прошле године покушало да прода.

Мирољуб Мијусковић
"Политика" 11. новембар 2006.

Стрељан поред моста по кратком поступку

Веће Окружног суда у Шапцу, којим је председавао судија Гојко Лазарев, рехабилитовало је јуче апотекара Павла Куртовића (рођеног 16. августа 1886. године) из овог града. У решењу о рехабилитацији се паводи да је Куртовић 27. октобра 1944. године "из идеолошких разлога лишен живота од стране припадника партизанског покрета, без спроведеног судског поступка и одлуке суда". Један од најбогатијих предратних Шапчана убијен је на старом савском мосту са још много знаних и незнаних суграђана, а ово је прва рехабилитована жртва из најсрамнијег догађаја новије градске историје.

Павле Куртович

Захтев за рехабилитацију угледног апотекара поднео је његов син Коста, сада 82-годишњи пензионер из Новог Београда. Он је навео да је Павле 1938. године наследио велико имање од свог стрица Лазара Куртовића, а да је за време окупације био цивил и није припадао ни једној политичкој странци, нити је имао било каква војна задужења. У септембру 1941. године, заједно са више хиљада грађана, предлагач и његов отац учествовали су у крвавом маршу до села Јарак, а Једно време били су и у немачком логору у Шапцу.

- Партизани су у град ушли 23. октобра 1944. године, а већ сутрадан у нашу кућу у Карађорђевој улици број 39 упали су униформисани људи, који су ухапсили оца и спровели га у Окружни затвор. Сваког дана носио сам му храну, а 28. октобра стражар ми је саопштио да го више није потребно. Показао је прстом на зид портирнице, где је стајао списак од 36 стрељаних грађана Шапца. Очево име било је на 14 месту. Сутрадан су поново дошли војници, који су нас избацили из куће - испричао је јуче видно узбуђен Коста Куртовић.

Од тога дана сва имовина Куртовића је конфискована. Леш покојног Павла никада није пронађен, нити је сахрањен. Месец дана касније, у

новооснованом "Гласу Подриња" изашло је саопштење да је "Подручно веће војног суда Корпусне војне области за Западну Србију, осудило више лица, између осталих и Павла Куртовића, на казну смрти стрељањем, трајан губитак часних права и конфискацију целокупне имовине". У истом саопштењу се каже да је шабачки апотекар 1941. године, наводно, под својим пуним потписом "поднео Гестапоу пријаву против 8 грађана, називајући их комунистима".

- На основу уверења Међуопштинског историјског архива у Шапцу и Историјског архива у Београду, као и одговора Војног историјског института, утврђено је да не постоји никаква документација о раду војно-судских органа у поступку против Павла Куртовића. Војни суд Корпусне војне области за Западну Србију почео је свој рад на подручју Шапца тек у децембру 1944. године. Саопштење у којем се Куртовић наводи као осуђено лице није истинито, и издато је из политичко-пропагандних разлога. Када је започео рад овог суда, он је већ два месеца био мртав - истиче судија Лазарев.

Окружни суд у Шапцу утврдио је да је Куртовић лишен живота **ради застрашивања** других и конфискације велике имовине. **Јучерашњим решењем** о рехабилитацији проглашени су ништавним и закључци тадашњег Среског суда којима је његовој породици одузета имовина.

Поред апотекара Павла Куртовића, у јесен 1944. године на старом железничком мосту ликвидиран је велики број угледних Шапчана - по неким тврдњама и до 2000. Прве егзекуције почеле су управо 27. октобра на дан Свете Петке, а о срамном злочину се ћутало све до демократских промена у Србији, када је на овом месту подигнута спомен црква.

Међутим, имена налогодаваца из такозване ОЗНЕ, који су у послератном периоду годинама заузимали високе друштвене функције, и данас се полугласно изговарају. Појединци су још живи, али ни један државни орган није са њима обавио чак ни информативни разговор. После рехабилитације прве невине жртве са шабачког моста, ово би морало да буде обавеза надлежног тужиоца, јер ратни злочини не застаревају.

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 14. децембар 2006.

Доктор и сии убијени без суда

Окружни суд у Шапцу рехабилитовао је др Данила Цигановића (47), једног од првих школованих гинеколога у Србији, и његовог сина Николу (19), свршеног матуранта Гимназије, које је нова комунистичка власт ликвидирала без суђења 29. августа 1945. године у селу Драгинац код Лознице. Пред већем судије Гојка Лазарева појавили су се и сведоци овог злочина, а одлуком суда стављена су ван снаге сва решења о конфискации њихове имовине.

Захтев за рехабилитацију оца и брата поднео је професор у пензији Слободан Цигановић (73), који је са мајком Аницом једва избегао исту судбину, а касније прошао сву голготу породице "народног непријатеља". Иако је поживела пуних девет деценија, супруга доктора Цигановића није дочекала исправљање историјске неправде, преминула је 1993. године.

Др Данило Цигановић био је родом из Срба у Лици. Гимназију је завршио у Загребу 1919. године, а Медицински факултет у Грацу (Аустрија) 1924. године. Гинекологију и акушерство специјализирао је 1929. године код професора Дурста у Загребу. Годину дана касније са супругом Аницом (рођеном Крајчиновић) из Петрињс, четворогодишњим сином Николом и двогодишњим Небојшом (преминуо 1932.) дошао је у Шабац.

Гинеколошко одељење у овом граду до тада је било у саставу Опште хирургије.

Др Данило Цигановић

Браћа Никола и Слободан Цигановић

Управа болнице прихватила је предлоге новопридошлог **специјалисте и** формирала посебну службу за женске болести и порођаје. **За начелника** одељења постављен је др Цигановић, који ће овај посао **обављати све** до кобнејесени 1944. године.

- Једне прохладне ноћи у нашу кућу у улици Краља Александра број 17 **упали** су до зуба наоружани људи. Били су то четници, који су наредили оцу да **пође** са њима. Одвели су га у село Батковић, са оне стране Дрине, да лечи рањенике у импровизованој болници. Поред четника, отац је лечио и оболеле мештане тог дела источне Босне - прича за "Политику" Слободан Цигановић, који је тада имао само 11 година.

Четници су са Цигановићем одвели и његовог старијег, тек стасалог сина Николу, који је тих дана са шабачким матурантима био ангажован на чишћењу канала Мутник. Да ли су хтели да се обезбеде да их доктор не напусти, или је Данило сматрао да ће у смутном времену младић бити сигурнији са њим, заувек је остала енигма. Никола је у четничкој болници помагао оцу.

- На почетку окупације у шабачки логор допао је неки дечак из Семберије. Инсистирајући да му је здравље јако нарушено, отац је тражио да буде пребачен у болницу, а када га је извео напоље - рекао му је да бежи. Исти дечак, крајем августа 1945. године превешће их преко Дрине, и том приликом отац му је поклатио свој ручни сат. Живот је удесио да се после много година сретнем са тим човеком - прича Слободан.

Данило и Никола Цигановић нису хтели да одступе са четницима ка италијанској или аустријској граници. Уверени да нису криви, пошли су кући. Када су прешли Дрину, свратили су у село Ступницу, у кућу породице докторовог приправника Миодрага Васиљевића.

Миодрагов брат Милутин Васиљевић пред судом је испричао да су Цигановићеви хтели да се предају новим властима. По њиховој жељи отишао је у село Драгинац, после чега су стигла петорица припадника народне милиције, са којима су доктор и син мирно отишли. Неколико дана касније, овај сведок је од милиционера Жарка Годоровића сазнао да се Цигановићи побијени 24 часа после привођења. Да не би био избушен, са Николе је скинут кожни капут, који је потом носио командир милиције.

О **трагичном** догађају **сведочили** су и савременици - Пантелија Миловановић из Ступнице и **ЈБубисав** Ђурић из Драгинца, чије је исказе суд такође **прихватио** као истините. Међутим, гроб Цигановића није познат.

- **Смрт је претила и мајци и мени.** Ослободиоци су нас избацили из **куће и** **потерали** у Босну, **јер наводно** у Шапцу немамо шта да тражимо. **Требало је** да нас **пребаце** на неку аду код Бадовинаца. где би нас **вероватно** **стрељали.** **На срећу,** у том селу је комесар био неки младић, **чију је мајку мој отац**

зродио у шабачкој болници и платио јој фијакер да ее врати кући. То нас је **Тасло** — каже Слободан.

омплетна имовина Цигановића је конфискована. У њихову спратну кућу делио се Комитет, а касније је уступљена Дечјем обданишту, које се и сада де налази. Гинеколошки инструменти, библиотека, клавир, трпезарија, тваћа соба, сат са клатном, ћилими и сребрнина завршили су у домовима)јединаца. Мајка и син су се потуцали по мемљивим собама и на крају расили у кући коју им је покљонио Данилов дугогодишњи пријатељ »хитекта Анте Гашпарац.

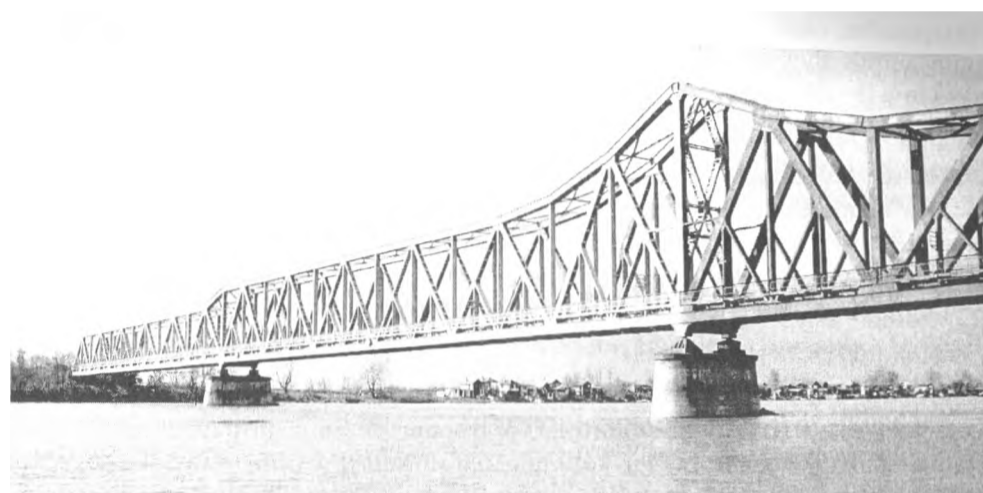
ре удаје Аница Цигановића похађала је женски интернат у Сент Галену, а !е године после убиства супруга и сина успела да се запосли као благјник, остатак породице дигне на ноге. Слободан је најпре завршио Вишу :дагошку школу, а потом индустријску педагогију, коју је предавао у редњој Техничкој школи у Шапцу. Оженио се супругом Босиљком, [итељицом која је службовалау Хртковцима, Платичеву и Мајуру.

ихов син понео је дедино име Данило, а дипломирао је на архитектонском акултету у Београду. Кћерка Данијела наставила је породичну традицију: вршила је медицину и специјализирала гинекологију. Ради на Одељењу [некологије и акушерства Опште болнице у Шапцу, које је пре седам и по шенија основао др Данило Цигановић.

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 22. март 2007.

Убијани без суда на мосту

Окружни суд у Шапцу рехабилитовао је чувеног предратног инжењера Александра Бучина, који је 27. октобра 1944. године лишен живота из идеолошко-политичких разлога од стране припадника партизанског покрета без одлуке суда и спроведеног поступка. Бучин је пети на списку угледних грађана, ликвидираних на савском мосту непосредно по ослобођењу Шапца, чија је трагична судбина деценијама била забрањена тема у граду. Ових дана пред истим судом усвојено је још неколико захтева за рехабилитацију жртава комунистичког прогона и насиља.

Александар Бучин рођен је у Москви 1902. године, где је завршио основну школу, а затим се са породицом преселио у Ростов на Дону. Октобарска револуција (1917.) затекла га је као кадета царске војне академије из које је кренуо у емиграцију и стигао у Србију. У Београду је млади Бучин завршио гимназију, па Грађевински факултет (1925.). Као дипломирани инжењер неколико година је радио хидрометријским мерењима Дунава, Саве, Тисе, Драве, Велике Мораве, Тимока, Пека и Млаве.

Са решњем о запослењу Министарсва грађевина Бучин је у Шабац дошао 21. фебруара 1930. године. У овом граду урадио је генерални регулационо-нивелациони план, план водовода и канализације вароши. пројекте за управну зграду "Зорке", стамбену колонију исте фабрике, градску тржницу, марвену пијачу... Био је надзорник градње хотела "Зелени венац", а од 1932. године поседовао је и сопствену фирму за пројектовање и **извођење** грађевинских радова.

Захтев за рехабилитацију инжењера Бучина поднела је његова ћерка Татјана Бучин Павловић, која је навела да се отац није бавио политиком и да није био ни на једној иделошки супростављеној страни. Била је присутна када је ухапшен 24. октобра 1944. године у њиховој породичној кући у улици Лазе Лазаревића, одакле је одведен у злогласни шабачки Окружни затвор. Истога дана мајка Ружица, брат Димитрије и она избачени су на улицу, а сва имовина им је конфискована у корист нове власти.

Четири дана касније на згради садашњег Народног музеја и на излогу такозване Ранковићеве апотеке изашао је списак 36 познатих Шапчана, који су као "народни непријатељи" погубљени на железничком мосту. Иако се име инжењера Бучина налазило се на петом месту, породица никада није добила званичан акт о његовој смрти (такође ни породице осталих жртава). У кућу Бучинових уселило се одељење Управе државне безбедности (УДБ-а) за округ Подрински. Овај спратни објекат у центру града још се налази у поседу полиције.

Окружни суд у Шапцу рехабилитовао је и жандармеријског наредника Милана Милановића (рођеног 1896.), који је као и инжењер Бучин убијен без судског поступка на савском мосту. На истом стратишту угасио се и живот (такође рехабилитованог) шабачког опанчара Драгутина Драгашевића (рођеног 1891.), коме је највећи "грех" био што је међу екзекуторима имао дужнике. Усвојен је и захтев за рехабилитацију земљорадника Будимира Протића (рођеног 1906.) из Беле Цркве, стрељаног на мосту 8. децембра 1944. године.

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 19. мај 2007.

Злочин описан у књигама

Окружни суд у Шапцу рехабилитовао је Светислава Јеринића (рођеног 1899. године), дугогодишњег председника лозничке општине, кога је у ноћи између 15. и 16. априла 1944. године убила партизанска тројка. За разлику од многих нерасветљених ликвидација идеолошких противника током и после Другог светског рата, овај злочин описан је у комунистичким књигама као подвиг налогодаваца и егзекутора са пуним именима, а његове последице протежу се све до данашњих дана.

Захтев за рехабилитацију Светислава Јеринића поднео је његов син Владимир, који је у време трагичног догађаја имао свега пет година. Он је навео да је отац потицао из угледне, честите и родољубиве породице, која је помагала младобосански покрет са друге стране Дрине. За понашање и чињење, Јеринића је у октобру 1934. године Краљ Александар одликовао Краљевским орденом Светог Саве петог реда, а функцију председника општине Лозница обављао је пуних 27 година.

- По казивању моје мајке Пајке, које је умрла 2003. године, у поноћ 15. априла 1944. године на врата наше куће у Лозничком пољу закуцао је Милош Мајсторовић сајош двојицом пратилаца, који је позвао оца да изађе напоље и наводно преда оружје. Мој отац је одговорио: "Мишо, ти знаш да ја немам оружје". После тога, они су га одвели у штапу и ликвидирали једним метком из пиштоља у слепоочницу. Отац није чинио никаква злодела, нити је сарађивао са окупатором, а убијен је само зато што је био виђена личност - навео је Владимир Јеринић.

Убиство председника општине Лозница описано је у књизи "Мачвански партизански одред 1941-1944" Драгослава Пармаковића, издатој у Шапцу 1973. године. Аутор наводи да је одлука о ликвидацији Светислава Јеринића, књиговође Николе Плећаша, Славка Тимотића и Момчила Глишића донета на "подужем састанку Милке Минић са члановима Среског повереништва и ударне групе". Минићева је захтевала извођење "акције која ће имати већи одјек" и одредила да то буде 15. априла, уочи Ускрса. У истој књизи пише да је "тројку" за ликвидацију Јеринића предводио Милош Мајсторовић, каснији начелник УДБ-е у овом крају.

- Поуздан је податак да је за свог каснијег убицу Милоша Мајсторовића, када је овај био ухапшен од стране Немаца, мој отац (заједно са свештеником Милосавом Маринковићем) гарантовао да наводно није комуниста, после чега је пуштен из затвора - истиче Владимир Јеринић.

Убијеном без суда и судског процеса у "славној акцији" Милке Минић (сече педесетак глава у Подрињу 1944. године), за коју је њен супруг и високи комунистички функционер Милош Минић пре петнаестак година у "Политици" признао да је "била велика грешка", конфискована је сва имовина: 48 хектара земље, кућа, штала, чардак, обор, бунар, ветрењача, сандук за брашно, бурад, сто, столице, чабрице, корито за прање рубља...

Решењем Окружног суда у Шапцу, одлука Среског народног суда о конфискации проглашена је ништавном од тренутка доношења (11. фебруара 1946. године), а са њом и све правне последице. Међутим, управо на имању Јеринића у Лозничком пољу локална самоуправа у Лозници планира да ових дана почне изградњу индустријске зоне, коју би понудила за гринфилд аранжмане страним инвеститорима!

Мирољуб Мнјушковић
"Политика" 24. мај. 2007.

Убили Петровиће, па однели дукате

Окружни суд у Шапцу рехабилитовао је Ђорђа (49) и Катицу (44) Петровић, које су у ноћи између 13. и 14. септембра 1942. године партизани ликвидирали на једној ливади у сремском селу Прхово. Солунац - носилац Карађорђевог звезде и његова супруга убијени су као "кулаци", а исте ноћи смрт је стигла мајку и кћерку Соку (65) и Зору (18) Зорнић, које су радиле код Петровића, и Аврама Милосављевића. Прховљани су деценијама ћутали о овом злочину, а када се почело трагати за гробом злосретних људи, трактори Земљорадничке задруге заорали су стратиште.

*Катица и Слободан
Петровић*

Захтев за рехабилитацију Ђорђа и Катице, чијој је породици нова власт одмах после рата одузела готово сву имовину: имање и 50 хектара земље у Прхову и кућу у Старој Пазови, поднео је њихов син Слободан Петровић (73) из Шапца, пензионисани економиста. И многа година раније (чим је стасао), не мирећи се са оптужбом да суму родитељи "народни непријатељи", који су, ни криви ни дужни, бачени у неку раку сремске равнице, Слободан је куцао на разна врата. Међутим, увек је наилазио на недоречене одговоре.

- Док сам био у војсци, у канцеларији капетана код кога сам био писар, појавио се неки обавештајни официр. Реч по реч, и дошло је до тога да сам ја дете "ратног злочинца". Узбуђени обавештајац добро је изгрдио капетана, а ја сам морао да напишем подужу изјаву. Касније, када сам изашао из војске, позвали су ме да се јавим у Комитет у Руми ради важног обавештења. Тамо ми је саопштено да су ми родитељи стрељани као народни непријатељи због сарадње са четницима, учешћа у прогону Јевреја и покрштавању Срба - прича за наш лист Слободан Петровић.

Документ који му је прочитан, Слободан није могао да добије у руке. Чиновник из Комитета није му дозволио ни да запише страшне оптужбе. Међутим, нешто се није слагало.

- Какви четници, када их у Срему 1942. године није ни било? Какви прогони Јевреја, када ни њих у Прхову није било? Каква покрштавања, када постоје бројни сведоци да је мој отац агитовао међу људима да се не појављују на скуповима на којима се то дешавало. Једини одговор могао је да буде то што је он био угледан и образован грађанин, који је једно време председавао гамошњом општином. И што смо имали 50 хектара земље - каже Слободан.

У Прхову се знало ко је издао наређење, који су људи стрељали, а који су копали раку за Петровиће, њихове две раднице и Аврама Миловановића. Постоји и прича да су егзкутори Ђорђа и Катицу вратили кући, како би узели дукате које су им они понудили да би спасли главе. Злато су однели, али су несретне људе ипак побили и бацили у необележен гроб.

Почетком осамдесетих, Слободанова супруга Лепа, желећи да скине љагу са свекра, свекрва, њихове деце и унучади, писала је Светозару Вукмановићу Темпу. Од њега је добила одговор "да разуме њихову жељу, и да схвата оправданост огорчености због зида ћутања, али да не може да им помогне!" Темпо је још написао да је "његов брат стрељан као слуга окупатора, иако је од окупатора био осуђен на смрт и спасен интервенцијом неких пријатеља, који су окупаторима били у добрим односима, али да се он са тим помирио".

Петровићи се нису помирили. После много мука, у децембру 1991. године Слободан је из Окружног суда у Сремској Митровици добио препоручену пошиљку у којој је стајало: "Потврђује се да у току 1946. и 1947. године код Окружног суда у Сремској Митровици није вођен кривични поступак против Ђорђа Петровића и Катице Петровић, обоје из Прхова".

- Четири године касније, 11. децембра 1995., моја сестра Љиљана добила је обавештење из Историјског архива Срема, на који смо највише упућивани, у коме се каже да је "увидом у архивску грађу утврђено да наши родитељи нису евидентирани као државни непријатељи", односно да нигде не постоји такав документ. На основу чега је Срески суд у Руми 19. септембра 1946. године конфисковао њихову имовину? - пита се Слободан Петровић.

Он и сестра Љиљана још 1998. године покренули су поступак за враћање (мајчине) куће у Старој Пазови, али предмет пред Општинским судом није добио епилог. Решењем о рехабилитацији Окужног суда у Шапцу коначно су постале ништавне све одлуке против недужно страдалих Петровића.

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 19. јун 2007.

Ратни злочини победника

Политичка рехабилитација је изузетно сло-
жен и противречан друштвени и културолошки процес, који захтева велику толеранцију и спремност друштва на озбиљан разговор и објективно сагледавање како историјских, тако и укупних политичких и друштвених односа. Само у стабилним друштвима, са изграђеним

високим нивоом политичке свести, рехабилитација може бити обављена без драматичних потреса. Колико смо ми одмакли у овом процесу и да ли смо спремни да се до краја сучимо са истином, говори за наш лист судија Окружног суда у Шапцу Гојко Лазарев.

Јасмина Булонже и Гојко Лазарев

Пред шабачким судом 3. новембра 2006. године донето је прво правоснажно решење о рехабилитацији у Србији - трговца Николе Деспотовића, чија судбина осликава готово сву трагичну подељеност српског друштва. Деспотовића су 27. августа 1943. убили четници, што није сметало новој комунистичкој власти да његовој породици 17. априла 1946. конфискује сву имовину.

У овом суду отишло се најдаље у рехабилитацији жртава идеолошко-политичког терора (од примљених 84 предмета решено 53), а судији Лазареву је средином прошлог месеца у Министарству за дијаспору председница Конгреса српског уједињења Јасмина Булонже уручила Захвалницу за несебичан рад и залагање да се обелодани истина о нашој прошлости, изврши рехабилитација неправедно оптужених и поврати незаконито одузета имовина.

- Закон о рехабилитацији Скупштина Србије је донела 17. априла 2006. године (ступио на снагу осам дана касније). Међутим, судови до септембра исте године нису поступали по поднетим захтевима, пошто није било јасно по којим ће правилима радити - једностраначком или двостраначком поступку. Иако је ово питање Врховни суд разрешио на Општој седници и

седници Грађанског одељења још у мају и јуну, окружни судови су упознати тек три месеца касније — каже судија Лазарев.

Он истиче да је касним усвајањем Закона о рехабилитацији (у земљама такозваног Источног блока то је био први корак од неправда ка правној држави) српска политичка елита показала да није најспремнија за отварање питања ауторитарне прошлости, а изостанком дела о економској рехабилитацији - кроз обештећивање и реституцију одузете имовине, продужена је вишедеценијска агонија жртава комунизма.

- Према оценама стручне јавности, наш Закон има значајне недостатке, али и једну снажну врлину, а то је да је коначно почео да се примењује. Стартна несналажења у примени полако се отклањају и судови су све ангажованији и ажурнији у решавању предмета. У њима се по први пут после Другог светског рата, на неки начин, истражују ратни злочини победника, што је услов, не само за евентуално укључивање надлежног тужиоца у процес утврђивања истине у овим злочинима, већ је и здрав темељ за српско-српско национално помирење, без кога нема ефикасне изградње демократске државе - прича Лазарев.

Иако се правна наука залагала да се Закон о рехабилитацији не односи на ратно време, већ само на период мира, показало се оправданим да се примењује од 6. априла 1941. године. Нарочито је драматичан период од 1944. (када се партизански покрет масовније појављује у Србији) до 1953. године. Према публикованим стручним истраживањима за то време било око 65.000 жртава репресије, а кроз затворе је прошло око 200.000 људи.

- Оптужбе су биле штуре и непрецизне: народни непријатељ, противи се НОП-у, организовање групе за преврат и слично. Из доста захтева за рехабилитацију јасно се види да су људи на високим функцијама у ОЗН-и, УДБ-и, КПЈ и војсци чинили организовано ратне злочине. Они који су највише злодела учинили направили су најзапаженије политичке каријере. Предмети који се односе на рехабилитације жртава из овог периода, могли би да послуже надлежном јавном тужиоцу за ратне злочине да отвори поступак прикупљања доказа против оних извршилаца који су и данас живи - наглашава судија Гојко Лазарев.

Према његовим речима, у току досадашњег рада на предметима о рехабилитацији, сарадња са историјским архивама била је веома коректна, а извештаји и копије списа којима располажу достављани су веома ажурно. Међутим, значајни делови архивске грађе која се налази код Министарства унутрашњих послова, Министарства спољних послова, Министарства одбране и Безбедоносно информативне агенције, а која је одавно изгубила оперативни карактер, и даље је недоступна како истраживачима тако и грађанима, за што не постоји никакво оправдање.

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 6. август 2007.

Рехабилитовани голооточани

Окружни суд у Шапцу рехабилитивао је више особа које је бивши комунистички режим послао на Голи оток, јер су "подржавали резолуцију Информбироа (ИБ) и ширили непријатељску агитацију са циљем насилног рушења државног уређења". Осуђени углавном на основу изјава сведока, ови људи "преваспитавни" су строгим затвором, или "друштвено корисним" радом у предузећу "Мермер". Већина њих нису (живи) дочекали решења, која је протеклих дана донело веће на челу са председником суда Владимиром Бајићем.

Шапчанин Јован Бурсаћ (79) ухапшен је 13. марта 1949. године и оглашен одговорним за "прекршај против јавног реда и мира" од стране Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона града Београда. Бурсаћ је радио у фабрици "Шапчанка", а тога дана, са колегом Љубомиром Ђенићем, упућен је на службени пут у Београд, ради набавке репроматеријала. Обојица су ухапшени у возу код Старе Пазове и смештени у поштански вагон, који се зауставио у Суботици, где су службена лица тражила да признају да хоће да беже у Мађарску.

Пребачени су у затвор у Београду (у улици Ђушиној број 5), потом у затвор у Шапцу, а након тога железничким вагонима на Голи оток. Приликом укрцавања у брод "Пунаг" Бурсаћ је задобио тешку повреду кука, због које је остао инвалид. На Голом отоку претрпео је тешку тортуру, психичко и физичко мучење, а пуштен је на слободу 22. октобра 1950. године. У подацима о лицима отпуштеним из предузећа "Мермер", наведено је да је Јован Бурсаћ "на радилишту ревидирао свој став" и да је "на цести Сењ-Нови проглашен ударником."

Милош Инђић (1928-2002) из села Крнуле у општини Владимирци, осуђен је одлуком Војног суда у Скопљу 21. новембра 1949. године за кривично дело "ширење лажне непријатељске пропаганде" на казну лишења слободе са принудним радом од 7 година, губитак чина заставника Југословенске армије и губитак грађанских права. Захтев за рехабилитацију поднела је његова кћерка Татјана Вујиновић из Шапца, која је навела да он осуђен из идеолошко политичких разлога.

Војни суд послао је на Голи оток Инђића зато што је "у више махова и пред више лица говорио да је ЦК КПЈ требао да пошаље представнике на заседање ИБ, те да је одвојио КПЈ од других компартија, које су остале партије на правом путу..." Неутврђеног дана у јуну 1949. године, када је тражено да се у његовој чети одржи омладински састанак, **Инђић је наводно рекао да "те**

састанке не треба одржавати, јер се ствари могу решавати и без састанака партијских ћелија". Тиме је, одлучиле су тадашње судије, "ширио непријатељску пропаганду која у себи садржи позив на насилно обарање државног поретка у ФНРЈ".

Окружни суд у Шапцу рехабилитовао је и Александра Тосића (1927-1997) из Богатића, кога је Комисија за прекршаје (Народног одбора Другог реона...) 5. новембра 1951. године осудила на рад у голооточком "Мермеру" у трајању од 2 године, због тога што се "сагласио са резолуцијом ИБ још у њеном почетку, а касније се повезао са Миленком Лочевећ која је такође стајала на истим позицијама, од које је тражио пропагандни материјал и предлагао јој формирање ИБ организације".

"Код нас се слабо живи и радници имају мале плате, а на Западу је много виши животни стандард. Економско стање у нашој земљи равно је нули. Дочек и говор Тита у Пули (11. јануара 1956.) је био врло слаб, а наша штампа ће то преувеличати, и сутра ће сигурно писати да је то био велики митинг. Да је Ђилас успео са својим ударом за њим би пошла већина људи из наше земље, јер је он био велики политичар и борио се за права радничке класе".

Ове и сличне реченице, изговорене на одслужењу војног рока у Пули пред мбрнарима (сведоцима) Лазаром Радојевићем, Луком Батричевићем, Радославом Николићем и Миланом Кољанчићем, коштале су Жарка Лукића (1935-2004), родом из Брадића у општини Лозница, казне од годину и по дана строгог затвора на Голом отоку, коју је у целини одслужио. Жаркову рехабилитацију тражио је његов брат Живорад Лукић.

Ових дана рехабилитован је и Милоје Марковић (1921- 2006) из Лознице (на захтев ћерке Љиљане Срнидаљевић), који је 5. новембра 1951. године такође упућен на двогодишњи "друштвено користан" рад у предузеће "Мермер", јер је као присталица ИБ наводно "клеветао државно и партијско руководство, и говорио да је Арса Јовановић убијен по наређењу дрга Ранковића". У свим овим случајевима суд је пронашао да су била "повређена права на слободу изражавања и слободу кретања осуђених, што је учињено из идеолошко-политичких разлога, ради елиминисања из друштвеног живота критичара система комунистичке власти."

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 17. август 2007.

Убицама морао да свира

Рус Василије Кузенко, професор музике у шабачкој Гимназији и диригент у чак пет градских хорова, био је у групи стрељаних "белогардејаца", који су у јесен 1944. године отишли на стратиште певајући сами себи опело. Траг им се изгубио на старом железничком мосту преко Саве, где су партизани тих дана ликвидирали много угледних грађана, под оптужбом да су народни непријатељи. Окружни суд у Шапцу рехабилитовао је ових дана невинно убијеног професора, на захтев његовог сина Петра Кузенка.

Василије Кузенко

- Отац је рођен 1887. у Ставропољу у Украјини, одакле је и Михаил Горбачов.

Тамо је стекао диплому Педагошке академије - одсек музике, и до 1916., када је мобилисан, био је наставник, а потом помоћник управника и управник у више

школа Ставропољске губрнје. У предоктобарској Русији, за свој рад, био је одликован орденом Светог Станислава и Медаљом Дома Романових, издатом поводом 300-годишњице царске породице - прича нам Петар Кузенко.

У чину поручника, Василије је био вођа оркестра Херцонског пука, који се од 1916-1918. борио на Кавказу. После успостављања болшевичке Русије, цео пук је пребегао преко Турске. Већи део официра и војника крајње уточиште је нашао у Паризу, а школоване инжењере и професоре примио је краљ Александар Карађорђевић. У Београду је Кузенко (поново) положио стручни испит, упознао будућу супругу Савету Икић, родом из Куршумлије, са којом је добио кћерке Смиљану (1929.) и Оливеру (1931.) и сина Петра (1935.).

- Мајчин брат Васа Икић држао је у Шапцу фризерски салон, што је био разлога да отац 1921. године прихвати понуду да ради у шабачкој Гимназији. Свирао је виолину, основао хор "Невен", који је после три године прерастао у Шабачко певачко друштво, али и дириговао Занатлијским, Црквеним и Хором учитељске школе. У време окупације био је потпуно аполитичан, а верујући У људе и дубок просветитељски траг, није услишио мајчине молбе

да се у јесен 1944. склони на месец-два, као што су други Руси избеглице учинили и преживели - каже Петар.

Само неколико дана по уласку у град припадници Озне (Одељења за заштиту народа) упали су у Кузенков стан у улици Милоша Обилића број 5. Војници су кундацима ударили о врата и чим је професор отворио наредили су му пође са њима. После неколико дана дошао је један униформисани мушкарац и од Савете тражио да му преда виолину. Када га је упитала зашто им треба, а одговорио је: "Не брините за супруга, он ће сада мало да свира". Када је други војник четири-пет дана касније вратио виолину, породица је знала шта се догодило.

На основу исказа Петра Кузенка, као и исказа сведока Јована Икића и Светомира Павловића, који је био заточен у суседној ћелији, Окружни судје утврдио да је Василије Кузенко лишен слободе од стране припадника Партизанског покрета и оведен у шабачки затвор, где је испитиван од стране припадника Озне и присиљаван да свира виолину шефу Слободану Борисављевићу и његовим помоћницима - капетану Миши Мајсторовићу, извесном Васићу и другима.

На основу решења Комисије за додељивање помоћи породицама пензионера, при градском Народноослободилачком одбору у Шапцу, од 8. марта 1945. године, утврђено је да је породица Кузенко одбијена од тражења да јој се додели помоћ, због тога што је по знању чланова ове комисије Василије пресудом Војног суда у Шапцу оглашен за народног непријатеља. Окружни суд је пронашао да ово решење садржи крупну неистину у погледу осуде Василија Кузенка, јер је Војни суд Корпусне области западне Србије започео свој рад тек два месеца касније - крајем децембра 1944. године.

"Василије Кузенко, лишен је живота, без одлуке суда и вођења поступка, као и без конкретне кривице, пре свега ради застрашивања других", написано је у изреци решења о рехабилитацији Окружног суда у Шапцу.

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 23. октобар 2007.

Стрељан јер је био посланик

Окружни суд у Шапцу рехабилитовао је угледног лекара др Младена Млађу Милошевића (рођеног 1897. године) из Богатића, кога су партизани убили 8. септембра 1941. године у селу Петковица из идеолошко-политичких разлога. Икао је био антифашиста, Милошевић је изведен пред стрељачки строј, јер је на изборима 1939. године био изабран за народног посланика у Скупштини Краљевине Југославије са листе ЈРЗ-Милан Стојадиновић.

Рехабилитацију др Младена Милошевића тражила је његова ћерка Вера Поповић из Београда. Она је навела да је да је њен отац за време Првог светског рата прешао Албанију, после чега је завршио Медицински факултет у Француској, а затим радио као лекар у Богатићу. Ту се оженио се Радмилом Мојашевић, а у том браку имао је и ћерку Олгу (преминула 2004. године).

На почетку рата др Милошевић је мобилисан као војни лекар, а после капитулације поново је радио у Богатићу. Ујутро 4. септембра 1941. године, Младен и његова супруга Радмила (заједно са др Љубишом Симићем и школским надзорником Михајловићем) кренули су шинским колима у Шабац, са намером да посете своју децу која су била код Радмилине мајке.

Партизани су их зауставили на месту званом "Битва", у селу Белотић. Др Младена Милошевића и др Љубишу Симића одвели у Петковицу, а Радмилу Милошевић и школског надзорника пустили да наставе пут за Шабац. Четири дана касније Милошевић је стрељан заједно са још неколико цивила.

Смрту казну изрекао му је командир те партизанске јединице, о чему је сачувано сведочење каснијег логораша Орхана Чизмића (Документациони фонд канцеларије Специјалне полиције Управе града Београда, логор у Шапцу), који је у Петковици непосредно пуцао у доктора Младена Милошевића.

Одговор на питање зашто је убијен др Милошевић напази се у књизи Драгослава Пармаковића "Мачвански партизански одред", у којој се каже да су "прве акције одреда биле усмерене на разбијање и растројство апарата и органа старе власти, коју окупатор није растурио... Убијени су срески начелник и подначелник, а нешто касније су стељана два бивша народна посланика, три полицијска писара, један порезник, један кмет и један деловођа."

Окружни суд у Шапцу је утврдио да се име др Младена **Милошевића не** напази у Фонду земаљске Комисије, нити **Архивској грађи државне Комисије**

за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача. Констатовано је он "страдао као жртва прогона и насиља, из идеолошко политичких разлога, због тога што је био посланик, и у народу цењен и поштован интелектуалац и лекар, антифашиста и антикомуниста."

Суд је такође проласио ништавним одлуке о конфискацији имовине др Младена Милошевића у Богатићу и Сопоту, које су биле донете у јануару 1946. године.

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 6. децембра 2007.

Суд враћа одузету имовину

Општински суд у Лозници донео је решење којим се Република Србија, Јавно предузеће "Србија шуме" у Београду и Шумско газдинство "Борања" у Лозници обавезују да дозволе упис у катастар и предају у државину наследницима покојног шабачког апотекара Павла Куртовића 6,5 хектара шуме у атару села Тршић. Као "народног непријатеља", Куртовића су у октобру 1944. убили партизани, а Окружни суд у Шапцу рехабилитовао га је у децембру прошле године. Иако још неправоснажна, ово је прва пресуда у Србији којом се жртвама идеолошког терора враћа одузета имовина.

Коста Куртовић

Павле Куртовић (рођен 16. августа 1886. године) био је један од најбогатијих

Шапчана уочи Другог светског рата, а ликвидан је без спороведеног судског поступка на Свету Петку 27. октобра 1944. године на старом мосту преко Саве, неколико дана по уласку партизанских јединица у град. На истом стратишту до краја године убијен је велики број грађана - по неким подацима и до 2000, а о срамном злочину ћутало се све до демократских промена у Србији, када је на овом месту подигнута спомен црква.

Угледни апотекар рехабилитован је по захтеву који је поднео његов син Коста, сада 82-годишњи пензионер из Новог Београда. Он је навео да је Павле 1938. године наследио велико имање од свог стрица Лазара Куртовића, и да за време окупације није имао никаква војна задужења, нити је припадао ни једној политичкој странци. У септембру 1941. године, после неуспелог четничко-партизанског напада на Шабац, предлагач и његов отац, заједно са још 4500 грађана, учествовали су у такозваном крвавом маршу до логора у сремском селу Јарак.

- Партизани су у град ушли 23. октобра 1944. године, а већ суградан упали су у нашу кућу у Карађорђевој 39, ухапсили оца и спровели га у Окружни затвор. Сваког дана носио сам му храну, а 28. октобра стражар ми је саопштио да то више није потребно. Показао је прстом на зид, где је стајао списак од 36 стрељаних Шапчана. Очево име било је на 14 месту. Дан касније

поново су дошли војници који су нас избацили из куће - каже за наш лист Коста Куртовић.

Тело покојног Павла никада није пронађено. Велика имовина Куртовића на поручју општине Шабац конфискована је закључком Среског суда у Шапцу од 23. марта и 28. новембра 1946. године, а на подручју општине Лозница стављена под секвестар (привремену управу) закључком Среског суда у Лозници од 22. јануара 1947. године. Секвесирана имовина касније је предата на трајно коришћење предузећу за газдовање шумама "Борања".

Међу овим некретнинама нашло се и 6,5 хектара шуме у Тршићу, чији је враћање преко Општинског суда у Лозници затражио наследник Коста Куртовић. Тужени - Република Србија, ЈП "Србија шуме" и ШГ "Борања" оспорили су тужбени захтев преко Републичког јавног правобранилаштва, истичући да је захтев наводно преурањен, јер "још није донет Закон о повраћају конфисковане имовине рехабилитованих лица".

Међутим, суд у Лозници утврдио је да тражена имовина није конфискована, јер "надлежни органи никада нису водили даљи поступак", те да се још увек налази под привременом државном управом. А имајући у виду да је покојни Павле Куртовић правоснажно рехабилитован престали су разлози да она и даље буде под сквестром! На ову одлуку Република Србија, ЈП "Србија шуме" и ШГ "Борања" имају право жалбе Окружном суду у Шапцу.

Мирољуб Мијусковић
"Политика" 12. септембра 2007.

Враћена имовина "народног непријатеља"

Окружни суд у Шапцу, у већу судија Бранислава Поповића (председник), Љиљане Максимовић и Весне Арлов, потврдио је ових дана решење Општинског суда у Лозници, којим се Републици Србији и Јавном предузећу "Србија шуме" напaже враћање и предаје у државину три парцеле од око 6,5 хектара шуме наследницима шабачког апотекара Павла Куртовића, кога су партизани ликвидирали као "народног непријатеља". Ово је прва правоснажна пресуда у Србији, којом се враћа одузета имовина у међувремену рехабилитованих жртва идеолошког терора.

Павле Куртовић (рођен 16. августа 1886. године) био је један од најбогатијих људи у овом крају уочи Другог светског рата, а убијен је без спороведеног судског поступка на Свету Петку 27. октобра 1944. године на старом мосту преко Саве, само неколико дана по уласку партизана у Шабац. На истом стратишту до краја године ликвидирали су велики број угледних грађана. Крајем 2006. године, Окружни суд је рехабилитовао покојног Куртовића по захтеву његовог сина Косте, сада 83-годишњег пензионера из Новог Београда.

Решењем о рехабилитацији стављене су ван снаге и све одлуке о одузимању велике Павлове имовине, коју је наследио од својих стрицева Лазара и Јосифа Куртовића. Некретнине на подручју шабачке општине биле су конфисковане закључком Среског суда у Шапцу од 23. марта и 28. новембра 1946. године, али на подручју лозничке општине земљиште је дато под секвестар (привремену управу државе) закључком Среског суда у Лозници од 22. јануара 1947. године. Никакав даљи поступак није вођен, па је привремена управа остала је све до данас.

Правоснажно окончани спор око шуме "велика ливада" у атару села Тршић, само је први у низу који су Павлови наследници повели против после одлуке о његовој рехабилитацији. На подручју лозничке општине Кутовићима је секвестрирано око 400 хектара земље, и они захтевају да им се преда свуда где су држава, општина и јавна предузећа корисници. Међу траженом имовином напaзи се и земљиште на којем Лозница тек намерава да подигне нову индустријску зону, што је било повод за жустру полемику на скупштинским заседањима и локалним медијима.

У жалби на првостепену пресуду, Република Србија (преко јавног правобранилаштва) и ЈП "Србија шуме" су истакли да су Куртовићи морали

да поступи по Закону о пријављивању и евидентирању одузете имовине, и сачекају доношење посебног закона који ће регулисати поступак за остваривање права на повраћај одузете имовине или обештећење.

Окружни суд је ову жалбу оценио као неосновану, јер се ради о имовини која није конфискована, нити је прешла у својину државе по било ком основу, већ је само стављена под привремену управу, а како после тога није донета никаква друга одлука мора да буде враћена. Суд је обавезао Републику Србију и ЈП "Србија шуме" да непокретности предају Куртовићима у року од 15 дана по пријему пресуде, и да им солидарно исплате 78.720 динара трошкова парничног поступка.

Мирољуб Мијушковић
"Политика" 10. март 2008.

Литература:

Срђан Цветковић, Између српа и чекића, репресија у Србији 1944-1953.г. Београд 2006. год.

Владимир Водинелић, Правна рехабилитација жртава политичке репресије

Наташа Мрвић - Петровић, Политичка рехабилитација-корак ка обештећењу жртава политичке репресије

Небојша Шаркић, Потреба доношења Закона о рехабилитацији политичких осуђеника и кажњеника

Александар А. Миљковић, Осуда комунистичког режима, услов рехабилитације жртава комунистичког терора

Станко Пихлер, Како победити зло ауторитарне прошлости у Србији

Снежана Андрејевић, О правилима поступка судске рехабилитације Правни информатор септембар 2006. године, број 9.

Ђурђе Нинковић, Рехабилитација правни информатор, 04.06.2007. године.

Владимир В. Водинелић, Рехабилитација, Упркос свему, објављено у часопису за преиспитивање прошлости НегеНсиз Уо1. V (2007.), N0. 1

Закон о рехабилитацији, Службени гласник РС бр.33/2006

Текстови објављени у Чаеопису за преиспитивање прошлости Hereticus уо1. II (2004. N0 2)

Текстови објављени у дневном листу Политика од 2006. до 2008. године

САДРЖАЈ

Примена Закона о рехабилитацији	5
Садржина Закона о рехабилитацији и критика његових одредаба	10
Судска пракса	20
Рехабилитовани	31
Никола Деспотовић	31
Милош Дрљача, Бранко Дрљача	35
* Павле Куртовић	38
Живојин Ђукић	43
Милоје Петровић	45
Богољуб Јанковић	48
Јован Мандић, Милета Мандић	52
Богосав Бајчић	56
Михаило Живановић, Светозар Ђуповац, Живојин Димитријевић, Иван Нинковић, Живан Симић, Живојин Ђуричић, Добросав Симић, Слободан Ђуричић	60
Милорад Бељић	68
Милош Петровић	71
Ђура Одавић, Илија Одавић	75
* Др Данило Цигановић, Никола Цигановић	80
Ђорђе Петровић, Катица Петровић	84
Гаврило Ерић	89

Јован Јуришић	92
Ђурађ Крзнарић	97
Цветко Окановић, Живорад Окановић	100
Митар Каретић Севић	105
* Александар Бучин	109
Светозар Чичулић	113
Др Милан Петровић	116
Милан Вујичић	119
Светомир Стефановић	122
Владислав Даничић	126
Будимир Протић	131
» Драгутин Драгашевић	135
Милан Милановић	139
Др Миодраг Петровић	142
Тихомир Николић	146
Марко Шобић	149
* Јосип Ловрин	152
Светислав Јеринић	155
Стојан Самуровић	158
Драгиша Вујевић	161
' Василије Кузенко	168
Момир Трифковић	171
Добросав Комарчевић	174
Милорад Савић	177
Др Младен Милошевић	179

Милан Макевић	184
Ђорђе Антонић	188
Спиридон Ковачевић, Мирко Ковачевић	191
Паун Илић	195
Ранко Топаловић	198
Драгић Ивановић	201
Живорад Стакић	205
Љубомир Живановић	208
Јован Иконић	214
Слободан Исаковић	217
Драгољуб Драгутиновић	220
*Марија Икоников	223
Душан Томић	227
Рехабилитовани голооточани	232
Жарко Лукић	232
Ђорђе Жегарац	236
Милош Инђић	240
Љубиша Павловић	244
Јован Бурсаћ	249
Милоје Марковић	252
Предраг Гашић	255
Александар Ћосић	258
Станоје Николић	261
Боривоје Павловић	264
Драгутин Добривојевић, Зорица Добривојевић	268

Предраг Павловић	272
Душан Бацковић	275
Лазар Бабић	278
Радосав Чекић	281
Добривоје Јанковић	284
Драган Алексић	287
Драгомир Антонић	290
Милосав Ковачевић	293
Слободан Атић	298
Закон о рехабилитацији две године касније	301
Рехабилитације у штампи	311
Злочини у "име народа"	311
Жртва обе идеологије	314
Стрељан поред моста по кратком поступку	316
Доктор и син убијени без суда	318
Убијани без суда на мосту	321
Злочин описан у књигама	323
Убили Петровиће па однели дукате	325
Ратни злочини победника	327
Рехабилитовани голооточани	329
Убицама морао да свира	331
Стрељан јер је био посланик	333
Суд враћа одузету имовину	335
Враћена имовина "народног непријатеља"	^ I
Литература	33Ц

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

343.261-052 : 321.64-058.57(497.11)

ЛАЗАРЕВ, Гојко

Под маљем идеологије / Гојко Лазарев,
Мирољуб Мијушковић. - Шабац : Графика Шабац,
2008 (Шабац : Графика Шабац). - 344 стр. :
илустр.; 24 ст

Тираж 500. - Библиографија: стр. 339.

16ВИ 978-86-85295-28-7

1. Мијушковић, Мирољуб [аутор]
а) Политички затвореници - Рехабилитација -
Шабац и околина
СОВ165.6К-ГО 153581324